

michel zévaco

HOTEL SAINT-POL

CORECTBooks

Michel ZÉVACO

HOTEL SAINT-POL

Traducere de

George Apostoiu

Editura Virtual

2013

ISBN(e): 978-606-684-321-8

I

Regina

Într-un foburg al Parisului, undeva între strada Saint-Antoine şi Sena, privirea trecătorului era atrasă de zidurile grele ale unui întins domeniu: o adevărată fortăreaţă, înconjurată de turnuri, de turle, de clopotniţe. De dincolo de ziduri răzbat cântece de sărbătoare, orgile celor opt capele slăvesc pe rând, când pe Satana, când pe Dumnezeu. Din cuştile lor, leii răspund cu răgete fioroase strigătelor de veghe ale santinelelor. Şase grădini şi paisprezece alei despart palatul regelui de cel al reginei, casa arhiepiscopilor de cea cunoscută cu numele de Pont-Périn, clădirea Saint-Maur de palatul Beautreillis, toate dominând cu turnurile lor gotice şi faţadele lor somptuoase alte douăzeci de clădiri.

Acest imens domeniu are un nume care-i rostit peste tot sub semnul misterului şi al legendei: Saint-Pol.

Curând va bate ceasul târziu al serii...

În palatul reginei e linişte.

Retrase, într-un ungher, în costume de catifea, cu fir de argint, purtând pe cap pălării din dantelă, trei domnişoare

de onoare stăteau în aşteptare.

În apele oglinzii de-alături se fixase un chip fermecător, cu ochi albaştri şi păr auriu, cu braţe pline de brăţări şi degete încărcate de podoabe: Isabela de Bavaria, regina Franţei.

Parcă pândea o mişcare, parcă aştepta pe cineva. Era neliniştită, nervoasă. Abia când orologiul bătu cel de al douăzeci şi doilea ceas al zilei, tresări:

— În noaptea asta sunteţi libere. Veţi fi conduse de escortă: Laurence la casa Passavant, Blanche la hotelul Coucy, iar Colette la Saveuse. Puteţi pleca!

O emoţie nestăpânită îi devasta chipul. Cine ar fi putut ghici ce era în sufletul ei de femeie tânără, răvăşită de pasiuni. Ar putea fi o urmaşă nefericită a unor deliruri violente de Messalină sau o femeie de fier, o viitoare Lucreţia Borgia!

Domnişoarele de onoare se înclinară. Una dintre ele, cea de lângă pat, frumoasa Laurence d'Ambrun, îngălbeni. Regina, cu o voce stinsă şi bănuitoare, îi spuse:

— Citesc pe chipul dumitale o spaimă de moarte... De ce?...

Ia spune-mi!

— Nu mă simt bine, Majestate, răspunde Laurence făcând

eforturi mari să articuleze vorbele. Dacă mi-ați îngădui, aş rămâne în palat.

— Nu, vei merge acasă! Odihneşte-te toată săptămâna asta. Hai, du-te, draga mea! Mâine am să-ți trimit la Passavant medicul meu.

Laurence mormăi un mulțumesc şi ieşi.

— Oh! zise ea pierdută, ne alungă. Îl aşteaptă pe contele Nevers. Ştiu eu. Sunt sigură... că mă paşte o nenorocire. O nenorocire şi... o pedeapsă. Doamne Dumnezeule, nu mă pedepsi decât pe mine şi salvează pe nevinovată!

Traversară rând pe rând saloanele Mathebrune, Théseus şi galeria monumentală. Peste tot pustiu.

În timp ce Blanche şi Colette se supuseră poruncilor reginei şi coborau scările maiestuoase din granit de Egipt, spre aleile care duceau la Saint-Pol, Laurence d'Ambrun rămăsese locului, cu mâinile încrucişate, disperată, sprijinindu-se de o coloană.

— El este, deci, cel pe care-l aşteaptă, murmură ca pentru sine. Totu-i terminat... Adio speranță... O iubeşte pe regină!

Rămasă singură, Isabela aşteptă dteva clipe, pândind cum se stingeau zgomotele paşilor domnişoarelor de onoare. Cu paşi sprinteni o luă pe urmele lor. La capătul scărilor, cu privirea abătută, se opri bănuitoare.

În fața ei apăru cel pe care îl aştepta. Un tânăr de o frumusețe aspră, cu chipul încruntat pe fața căruia se citea neîncredere şi dispreț. Îngenunche.

— Jean Temerarul vă aşteaptă ordinele, Majestate!

— Ridică-te, porunci regina. Ardea de mânie. Reuşi, totuşi, să continue:

— Ai putea să-mi spui de ce, de opt zile de când te afli în Paris, mă urmăreşti peste tot: la vânătoare, la serbările date în onoarea dumitale, peste tot?

— Dar, Majestatea voastră ar putea să-mi spună pentru ce a pus stăpânire pe gândurile, pe sufletul meu?

Regina îşi pierdu capul. Jean Temerarul o contempla cu nerăbdare, tulburat. Ei, da, până acum credea că pe lume nu-i decât el. El, el, el peste tot. Aşa-i spusese sângele lui.

— Doamnă, reluă el, cred că nu mă condamnați?

— Să vă condamn?

Regina aproape că striga, vorbele-i păreau de femeie obişnuită şi simți că vorbind astfel, nu era nici onorant, nici demn pentru ea. Şi, doar, erau primele cuvinte pe care le schimba cu acest om. După o absență de trei ani, îl revăzuse la Paris, cu opt zile în urmă şi abia acum îşi vorbeau, abia acum se întâlneau. Izbucni în plâns.

— Dumnezeule mare căruia ți-am mărturisit toate

gândurile, să-l condamn! Voi, flori din grădină, care mi-ați auzit lacrimile când mă plimbam, în noaptea în care Nevers îmi săruta mâna, voi ştiți mai bine! Şi, într-o clipă de nebunie, îi prinse mâna lui Nevers şi i-o sărută. Gestul delirant şi neaşteptat îl ului pe Jean Temerarul. Nu se aştepta la acest triumf. Lui Isabela îi scăpaseră vorbe care, poate, vor face din oaspetele ei cel mai puternic monarh din lume:

— Să fii iubita lui Jean Temerarul! Ah, ce n-aş da să fiu eu aceea! Cu câtă plăcere aş renunța la acest diadem care-i semnul că sunt fiica lui Dumnezeu! Chiar mai mult! Tronul şi sceptrul le-aş oferi cu bucurie!

— Majestate! spuse Jean Temerarul şi simți că roşeşte.

Orbit de acest prim succes, bllbâind jurăminte neterminate, îşi desfăcu brațele şi înaintă.

Păreau că sunt făcuți unul pentru celălalt. Revenindu-şi, regina îl privi atentă şi amenințătoare:

— Te vreau, vreau să fii al meu, numai al meu, cu totul, cu forța şi cu mintea, cu sufletul şi cu inima! Ai grijă, Nevers! Te previn, înainte de a-mi răspunde la întrebarea cea mai grea!

— Jură-mi că în viața dumitale nu mai există o altă femeie!

— Niciuna, răspunse Jean cel Viteaz.

— Dacă totuşi ar exista cineva, jură că o lichidezi. Înțelegi, nu vreau să renunți, să rupi aşa, simplu, această legătură! Între dumneata şi mine vreau să nu mai rămână nimeni viu.

Nimeni, înțelegi?

Nevers ridică mâna şi jură.

Undeva, departe, cineva îşi înăbuşi un oftat pe care cei doi nu-l auziră. Era Laurence d'Ambrun.

— Adio! Adio speranță!

Isabela se apropie de Jean Temerarul. Ceea ce-i spuse îl cutremură:

— Dragostea nu-i totuL. Verişoara mea, Margareta de Hainaut ți-e soție... Verişorul dumitale Charles al VI-lea este soțul meu...

Se opri... nu mai continuă...

Cu chipurile ca varul, din priviri, îşi puneau întrebări şi-şi răspundeau... S-au înțeles în taină... fără cuvinte... Regina spuse cu voce stinsă:

— Şi, acum, Jean Temerarul, ia bine seama şi răspunde-mi.

Fără să ezite, Nevers se avântă:

— Mi-e cerul martor, jur pe această noapte care mi-a

redat viața, pe sufletul meu pe care ți-l dărui, jur că te iubesc!

Cei doi încremeniră. În marea galerie, după o coloană auziseră un strigăt înăbuşit, paşii pierduți ai cuiva... Isabela îşi reveni şi, plină de mânie, se îndreptă spre culoarul rezervat domnişoarelor de onoare unde i se păruse că a zărit pe cineva.

Se opri. Pe buze îi apărea un surâs crispat. A recunoscut-o pe... Îl luă de mână pe Jean Temerarul şi, amândoi, intrară în dormitor.

— Am fost ascultați: dacă nu o lichidezi pe spioană, suntem pierduți!

— Bine, sunt gata, răspunse acesta, arătându-i pumnalul.

— Nu în palat! Şi nu cu pumnalul. Sângele... cadavrul...

— Atunci, *unde* şi *cum* doreşti!

Cu sânge rece, în câteva cuvinte, s-a hotărât crima.

Tronul şi sceptrul, se gândi Nevers, gloria, puterea, şi, cine ştie, restaurarea imperiului lui Carol cel Mare!

Tânăra asta, care de opt zile mă soarbe din priviri, care se leagă de nişte capricii de altă dată! Nefericita! Ce să fac dacă mi-a apărut în cale!

Cu un semn Isabela porunci lui Jean Temerarul să

aştepte. Se strecură prin întuneric spre culoarul care duce spre încăperile domnişoarelor de onoare şi se opri în faţa unei uşi. Furioasă, o deschise.

Era camera în care locuia Laurence d'Ambrun...

II

Domnişoara de onoare

Povestea vieţii lui Laurence e simplă şi poate fi spusă în trei cuvinte: este o orfelină.

Mama ei murise la naştere. În 1387, îi murise şi tatăl, baronul d'Ambrun când nici nu împlinise cincisprezece ani. În luptele împotriva lui Philippe, ducele de Burgundia, baronul fusese unul dintre cei mai puternici aliaţi ai ducelui de Berry, al cărui fiu, cel mare, nu era altul decât Jean Temerarul. Înainte de a-şi da duhul, d'Ambrun o încredinţă pe Laurence văduvei prietenului şi tovarăşului lui de arme, Tancrède, cavaler de Passavant.

Văduva, Alice de Passavant o primi pe tânăra fată în casa ei din strada Saint-Martin. Curând însă, la începutul lui 1389, acest nobil suflet, răpus de suferinţă, îşi află şi el

sfârşitul. Lăsă în urma ei un băiat care abia împlinise şase ani. Copilul se numea Hardy.

Cei doi orfani, Laurence d'Ambrun şi Hardy de Passavant păreau frate şi soră; ea era la vârsta primelor tresăriri ale inimii, el creştea, căpătând curaj şi forță.

La sfârşitul lui 1389, Laurence era agitată, neliniştită. În ultimele zile pleca de acasă singură.

Într-o seară, plângând, îl îmbrățişă pe Hardy şi, apoi, îl părăsi. O vreme, acesta o plânse ca pe o soră. Apoi, viața lui fu acaparată de scrimă, călărie, înot, tirul cu lance.

Timpul trecea. Hardy împlini zece ani.

Într-o zi de iarnă, tot pe neaşteptate cum plecase, Laurence se întoarse acasă, tristă şi slabă, ca o pasăre rănită care-şi regăseşte cuibul. Era îmbrăcată în negru şi ținea de mână o fetiță, care surâdea nevinovată. Mai mult pentru ea decât pentru Hardy, Laurence şopti:

— Dacă aş fi fost numai eu, aş fi preferat să mor decât să murdăresc această casă, reîntorcându-mă. Iartă-mă, Doamne, dar sufletul acesta... Mai bine să crăp de ruşine decât să las acest înger în mizerie.

Cu un semn timid ea opri gesturile de bucurie ale lui Hardy şi întrebă dacă la Passavant ar mai fi un loc şi pentru ea. În loc de răspuns, micul cavaler chemă personalul şi

porunci să asculte de Laurence aşa cum ascultă de el. Guvernanta, care îndrăznise să şovăie, fu concediată pe loc. Educatorul încercă să facă o observație, dar fu amenințat. Toți tremurau de indignare, numai el se apropie de Laurence şi-i şterse lacrimile. Apoi se uită la copilul pe care tânăra îl strângea în brațe şi nevinovat întrebă:

— E fiica ta?

Cuprinsă de emoție, în loc de răspuns, Laurence murmură: o cheamă Roselys.

— Ce frumoasă!, spuse Hardy. O scânteie de bucurie o lumină pe Laurence.

După şase luni, Laurence d'Ambrun redeveni tânăra frumoasă de altă dată. Tristețea care i se citea pe față o făcea şi mai atrăgătoare. Pentru ea nu mai rămăsese pe lume decât Roselys.

O întâmplare pe care numai fatalitatea o mai scoate în cale o adusese pe fiica baronului Ambrun în preajma ducesei de Berry. Ducesa nu uitase serviciile pe care tatăl fetei le adusese casei, îi oferise acesteia un post de doamnă de onoare, şi o dotă de două sute de scuzi de aur. Laurence fusese descumpănită. Dacă ar fi refuzat acest titlu, ar fi fost scandalos; dacă îl accepta ar fi însemnat să acopere o posibilă catastrofă, în cazul în care se descoperea că... După

cincisprezece zile, primise diploma şi îşi preluase misiunea.

Domnişoară de onoare de peste optsprezece luni, Laurence cunoştea ce pericole o pândesc. Roselys va împlini în curând şase ani. Hardy, care nu avea decât doisprezece, părea un voinic.

Într-o zi, întorcându-se la Saint-Pol, Laurence găsi lumea înspăimântată. Roselys şi Hardy se plimbaseră pe malul Senei şi, din neatenție, micuța făcuse un pas greşit şi căzuse în apă. O bătrână respectabilă din casă îi povesti cum s-a aruncat Hardy îi apă şi cum s-a luptat să o salveze.

Seara, tremurând de spaimă, se trezi vorbind:

— Dacă ar fi murit...

— Dacă ar fi murit ea, acum eram şi eu mort... zise Hardy cu o voce care o cutremură pe Laurence. Şi, deodată, descoperi că tânărul cavaler avea o afecțiune aparte pentru Roselys. Un fel de pasiune pe care copiii nu o pot ascunde. Atunci, pentru prima dată, Laurence se trezi gândindu-se la viitorul copilului ei.

Hardy era şi el un copil drept, dar bizar.

Pe stradă era un bătăuş; din spirit de revoltă şi nu din milă era de partea celor slabi. Nu era ceartă în care să nu se bage şi niciun descendent de nobil nu a rămas nelovit de el.

Într-o zi se aruncase asupra, unui gardian care lovea cu

cureaua o biată fată săracă... Era şi idolul şi teroarea cartierului: pus pe harţă, dezlănţuit, gata să plătească şi să răzbune.

— Nu sunt apucături demne de un gentilom, îi spunea educatorul, când aflase de povestea cu gardianul.

— O bătea pe nenorocita aia, ce vroiai, să stau cu mâinile încrucişate!

Şi, când celălalt insistă:

— Gata, domnule! se răţoi el, unde e nedreptate şi răutate, un Passavant trebuie să se bată...

În faţa lui Roselys, puiul de leu devenea însă mieluşel. Afecţiunea copilărească a lui Hardy pentru fată părea altceva. Tânărul o întreba, o iscodea pe Laurence dorind să afle totul. Şi aşa, îi mărturisi adevărul:

— Roselys?... E copil din flori!

Copil din flori... Un astfel de păcat atunci, în secolul acela barbar, era socotit o infamie pe care nu o ierta nimeni. O josnicie, o ruşine ca a leprosului căruia i se lega clopoţel de picior pentru a preveni trecătorii să se îndepărteze. Puteai să fii dispreţuit, desfrânat, cerşetor, era încă bine. Pentru copilul din flori, nu casă, nu familie, nimic. Strada, insulta, mizeria, moartea într-un şanţ!

— În trei, în doi ani, se gândi Laurence, în câteva luni va

fi prea târziu! Trebuie să plec, să fug înainte ca Hardy să înțeleagă... Doamne, plângea ea, ia-mi viața şi, în schimb, dă-i un nume acestui copil.

La sfârşitul lui iunie 1395, Laurence d'Ambrun îşi revenise, în ochi îi apăru un fel de bucurie aprinsă. La Paris circula un zvon, un zvon care-i dădea speranță, o întărea.

Într-o seară, pe când trecea prin fața unei fanfare care cânta pe Strada Saint-Martin, Laurence crezu că a găsit soluția. Se aruncă asupra copilei şi strigă:

— Eşti salvată! N-ai să mori de ruşine! Hardy nu are să te alunge! Nefericirea ta, de copil fără nume, am să o cumpăr cu prețul vieții mele, inutile şi distruse.

Duminică, începea săptămâna ei la palat. Miercuri hotărâse deja: o va îmbrăca frumos pe Roselys şi o va lua la hotel Saint-Pol.

Era chiar seara în care Jean Temerarul ajungea la palat.

III
Mama lui Roselys

Tremurând de spaimă şi nerăbdare, Laurence o trezi pe

Roselys care adormise într-un fotoliu; îi netezi repede costumul şi îi spuse încet şi trist: trebuie să fugim. Da, a fost ceva oribil! Hai, să ne grăbim! Trebuie să fugim!

În acest moment uşa fu trântită cu zgomot. Într-o secundă, Laurence se aruncă spre uşă, muşcându-şi buzele să nu țipe încercând să acopere vederea spre fotoliul unde se afla Roselys.

Isabela intrase calmă, dar ochii ei trădau ură:

— Ți-am poruncit să te întorci acasă, la Passavant.

— Mi-a fost rău, Majestate, şopti Laurence confuză. Acum mi-a trecut! Majestate, eu...

— Rămâi!

Laurence nu se mai clinti.

— Cine este acest copil pe care-l ascunzi? întrebă regina.

Începuse atacul. Laurence se clătină; era pierdută, venise timpul catastrofei; blestemă ceasul când se gândise să aducă pe Roselys la palat. Regina începu să râdă, arătându-şi dinții ei mici şi ascuțiți.

— Mi-a trecut prin minte o nebunie... Pentru o secundă am crezut că dumneata eşti... mama copilei!

Laurence nu răspunse.

— Dar, nu, cum să se poată! Ar fi o nebunie! O domnişoară de onoare: mamă şi, în plus, îşi aduce la palat

un copil al ruşinii! Ai vedea-o, dumneata, pe frumoasa, înțeleapta, severa d'Ambrun atârnată de stâlpii Halelor pentru crima de infamie şi de Lèse majesté?

Laurence dârdâia. Regina se îndrepta spre ea.

— Nu spui nimic?... E fata dumitale, nu-i aşa? Nu!... Deci, nu!... Fie! Cum o cheamă?

— Roselys, răspunse cu spaimă Laurence.

— Frumos! Roselys şi mai cum? Din ce familie?... Ia, spune!

— Nu vreau! protestă Laurence.

— Nu vrei! Nu...! Bine! Ai adus aici la palat un bastard!

Laurence se întoarse spre copil, cu obrajii în lacrimi.

— Aveți milă, doamnă, aveți milă pentru această micuță nevinovată... pe care... eu...

Regina începu să fie mai atentă.

— Pe care ai găsit-o, nu-i aşa? Nu-ți fie teamă... Spune, deci...

— Da, Majestate, aşa e. Apăruse o speranță.

— Sărmana micuță!... Ai găsit-o şi ai ascuns-o cu grijă, la Passavant... N-are nume, aşa-i?

— Nu!

— Ei bine, spuse Regina, atunci trebuie să poarte un nume!

Laurence îşi ridică violent capul. Ochii i se umplură de groază. Isabela plasă lovitura:

— Ca să aibă un nume trebuie să fie cercetată şi să fie înfiată oficiaL Pentru asta, copilul trebuie expus trei zile la uşa unei biserici, să poată, eventual, fi recunoscut sau acceptat.

Atunci, cu un urlet furios şi strângând fata în braţe, Laurence izbucni:

— Fata mea!

— A, ştiam, strigă regina, la fel de furioasă, ştiam că am să-ţi smulg adevărul!

Se aşternu o linişte adâncă. Isabela respira greu. Laurence era în genunchi nu pentru a o implora, ci pentru că o părăsiseră puterile.

Regina o apucă de umăr şi urlă:

— Mi-am dat seama imediat că-i copilul tău, aşa cum ştiu, cum ghicesc şi numele tatălui ei. Numele amantului tău. Paloarea ta, lacrimile, bucuria, frământarea ta în aceste opt zile de când a venit în Paris, nu mi-au scăpat El este. Mărturiseşte! Spune că el este sau, Dumnezeu e sus, scol toată lumea de la Saint-Pol şi poruncesc să fie dezbrăcată şi biciuită, în curte, de câinii de valeţi.

Laurence, plângând, răspunse:

— El este!

— Jean Temerarul!

— Da!

Se făcu linişte! Cu mâinile pe piept, Isabela se uita la Laurence prăbuşită la picioarele sale.

Clopotul de bronz al orologiului bătea ora unsprezece jumătate.

Chipul lui Isabela se linişti.

— De ce ai adus aici, în palatul meu, fiica lui Jean Temerarul? Ridică-te şi spune-mi!

Laurence rămăsese în genunchi. Nu vroia decât să-şi salveze copilul. Fără să ridice capul, în câteva cuvinte îi povesti nenorocirea: cum a venit *el* şi cum a ademenit-o, câte promisiuni i-a făcut... cele câteva luni de exaltare, în care a crezut că-i fericită, dragostea cu care a fost înconjurată, naşterea lui Roselys, şi părăsirea. Şi mai vorbi despre disperarea pe care viitorul putea să i-o provoace, dispreţul, ruşinea, alungarea lor de către Hardy.

Când Laurence îşi povestea calvarul, Isabela îi repetă rece.

— Pentru ce ai adus în casa reginei copilul lui Jean Temerarul?

— Pentru a-l salva, strigă Laurence, în hohote. Pentru a-i

da un nume! Ştiam că mâine dimineață, la prima oră, el va fi la Saint-Pol. Aveam de gând să-l implor, să-l aduc să o vadă, să-şi vadă fiica atât de frumoasă şi de nevinovată... doamnă, speram că o căsătorie, fie şi secretă!, îi va da posibilitatea lui Roselys să aibă un nume... dreptul să trăiască... Între oameni... Vai, ceea ce am auzit şi am văzut în salon... Înseamnă moartea copilului meu...

Isabela tresări surprinsă. Laurence nu o auzi când murmură:

— Căsătorie! Femeia asta-i nebună... sau nu ştie că...

Nu ştia nefericita că, în 1385, din motive de stat Jean Temerarul se căsătorise la Dijon, că soția lui rămăsese acolo.

Isabela se gândi să o zdrobească. În acea clipă, cu o ultimă speranță, mama lui Roselys îşi ridică brațele şi lăsă să i se vadă chipul pe care se citea un gând salvator:

— Majestate... dacă ați binevoi... dacă un miracol ar putea să vă facă să... acordați mila Majestății Voastre... dacă ați vrea această... căsătorie...

— E nebună!

— Nu, regină, nu! strigă Laurence. Vă înțeleg. Ştiu hăul care mă desparte de coroana Casei de Burgundia! Nu sunt nebună... jur!... jur pe copilul meu că, dacă-i dă un nume, ei

bine, jur pe toţi sfinţii, pe Sfânta Fecioară că în primul ceas de după căsătorie, voi dispărea şi Jean Temerarul va fi liber!...

Isabela era copleşită...

— Vei dispare?... Cum?

Şi, cu o simplitate supremă, aproape de neînţeles, Laurence răspunse:

— Mă voi omorî!

IV

Capela casei Passavant

Laurence se simţea rău. Termină:

— Cer un nume pentru copilul meu. În schimb, îmi ofer viaţa. Iată, asta-i tot, doamnă!

Şi atunci, gelozia, turbarea, teroarea că se va întâmpla un denunţ îi cotropiră lui Isabela întreaga fiinţă. O lucire morbidă îi întunecă faţa. De o oră ea caută să născocească un mijloc de a o omorî pe Laurence, evitând scandalul unei crime în interiorul palatului. Şi iată că acest mijloc l-a găsit chiar Laurence. Un surâs îi apăru în colţul gurii şi, gata să

explodeze, se aplecă asupra femeii.

— M-ai învins! Mi-ai strecurat în suflet mila. Te iert! Te voi salva şi pe dumneata şi pe copilul dumitale.

— Majestate! Majestate!

— Ei bine, da, fiica dumitale va avea numele la care are dreptul. Chiar în seara asta, în secret, vă veți căsători. Şi amândouă veți rămâne în viață!

— Iertare, începu să aiureze nefericita. Nu vă jucați cu mine!

— Veți trăi! Hai! Fii tare! Şi acum mergi la Passavant. Peste o oră voi fi şi eu acolo.

— Dumnezeule! Doamne, apără pe regină! Doamne binecuvântează pe regină!

Isabela plecase deja. Laurence rămăsese zdrobită, aproape fără respirație, sub greutatea acestei bucurii. Roselys i se agăță de gât murmurând:

— Repede, hai să-l găsim pe Hardy care o să ne apere!

Şi, transfigurată, cu fiică-sa în brațe, începu să alerge.

Isabela se oprise în salonul Mathebrune. Lovi violent cu un ciocan într-un clopot. Lumea din palat se trezi îngrozită şi câteva servitoare apărură buimăcite. Fiecăruia i se dădură ordine precise. Şi fiecare se îndreptă în grabă.

Totul părea sinistru, semăna cu o ceremonie mortuară

complicată.

Rămasă singură, regina scrâşni:

„Bois-Redon este pe aproape!” Apoi intră violent în camera sa unde o aştepta Nevers.

Ce cerea ea? Jean Temerarul era omul forței şi al cruzimii, nu dădea înapoi nici în fața morții violente, nici a crimei laşe, dar, când ieşi şi când părăsi Saint-Pol începu să tremure...

Regina îşi puse un mantou. Deschise o mică uşă secretă. În mica încăpere în care intră, pe singurul scaun care se afla acolo, stătea un tânăr, un uriaş cu față blândă.

Era frumosul Bois-Redon, viitor căpitan de palat. Deocamdată era gardă de corp, câinele reginei.

— Bois-Redon vei merge cu mine. Ține-te aproape! Nu te îndepărtezi la mai mult de o lungime de braț. Nu vei auzi şi nu vei vedea nimic!

— Bine! Voi fi mut, surd şi orb. Unde merge regina?

— La casa Passavant, pe Strada Saint-Martin; dar, mai întâi în Cetate, pe Strada Feves. Bois-Redon se îngălbeni. Oricine ar fi, dacă îți spun: loveşte... Bois-Redon începu să surâdă şi, cu un gest, îşi potrivi pumnalul. Afară, mergea aproape de regină, pândind la mişcările din întuneric. Ajunseră în Cetate şi cineva deschisese o poartă şi o

conduse pe regină printr-un salon.

— Sunt gata, spuse acela. Îi am pe *cei trei vii,* doamnă.

— Mi-ați adus mortul?

— *Cei trei, vii,* spuse regina.

— Neapărat. Pentru ceea ce mi-ați poruncit! îi am de astăzi de dimineață. Dați-mi copilul mort – *de moarte violentă,* nu uitați!

— De moarte violentă, da, răspunse fără să gândească.

— Dar *fără vărsare de sânge,* nu uitați... Grăbiți-vă, doamnă! Cei trei aşteaptă... Priviți!

Pe trei scaune din stejar, trei suflete zguduite de frică, trei ființe pe care groaza le făcea monstruoase, trei adolescenți erau legați cu frânghii. Primul părea să aibă paisprezece ani, al doilea cinsprezece, al treilea şaisprezece. Ochii le ieşeau din orbite, de groază.

Gazda ridică o perdea. Pe fruntea reginei apăruse sudoarea. Stăpânindu-şi nervii, ea zise:

— Saitano, acum nu pentru asta am venit.

Omul groazei păru descumpănit. Din priviri, o întrebă ceva. Ea se apropie şi bolborosi câteva cuvinte. Cel pe care-l numise Saitano râse, îşi ridică fruntea, deschise un dulap de fier, căută nişte flacoane, alese unul şi-l întinse reginei:

— Luați, este o surpriză!

Isabela luă flaconul şi îl ascunse. Saitano o conduse până în stradă, repetând:

— Cât mai repede *copilul mort,* altfel nu răspund de cei trei vii...

— Bine, în noaptea asta... În noaptea asta, poate. Şi plecă spre casa mamei lui Roselys... unde locuia Hardy...

Căpitanul de pază o aştepta pe Isabela aproape de intrare. Îi prezintă scurt cum a luat cu asalt casa şi termină: totul s-a petrecut în linişte, afară de micul cavaler. Ce drac, doamnă! Să-l vedeți pe Claude le Borgne aici, alături, care geme cu burta spintecată... ce drac de om!

— Tânărul nu a fost rănit? se interesă regina.

— Nicio zgârietură, răspunse căpitanul surprins de ciudata întrebare.

— Bine! Foarte bine! spuse Isabela cu o linişte sinistră.

Apoi, un scurt dialog:

— Capela? – Luminată. Copistul? – În capelă, doamnă. – Preotul? – În altar, pregătit. – Şi ea? – În fața altarului, îşi face rugăciuni. Şi... el? – Contele de Nevers aşteaptă în fața uşii capelei – Bine! Condu-mă! şi-i porunci lui Bois-Redon. – Atenție!”

Colosul cu figură de păpuşă îşi pipăi pumnalul. Pentru Isabela era destul. Ajunse în fața capelei şi-l văzu pe Jean

Temerarul înghețat. Regina își stăpâni emoția.

— Ești gata?

— Doamnă, e oribil!

— Ești gata?

— Doamnă, dacă va fi descoperită aceasta... pentru mine va însemna o moarte dezonorantă...

Regina strigă lui Bois-Redon: Atenție!

Jean Temerarul observă din privirile reginei că totul este pierdut și răspunse: Sunt gata!

Toți patru intrară în capelă.

Regina se duse drept la Laurence d'Ambrun care se afla în genunchi, cu capul între mâini, și o atinse pe umăr.

Laurence se sperie...

Aplecată ca un înger rău, Isabela șopti:

— Am simulat o percheziție, oamenii din casă sunt supravegheați și nu vor ști nimic...

— Da, Majestate, da... fiți sigură, buna, generoasa mea stăpână. Mai degrabă să-mi smulgă limba decât... Când mă gândesc că acum câteva clipe vă... uram... pe dumneavoastră care, iată, îi dați un nume copilului meu... pe dumneavoastră care îmi lăsați viața...

— Hai, calmează-te, ridică-te!

Laurence d'Ambrun, zguduită de plâns, se ridică și începu

să tremure. Pentru o clipă redeveni iubita... Amintiri nebune, despre singura ei dragoste... Se înroşi. Privirea i se opri asupra lui Jean Temerarul.

Forța dragostei, mai puternică decât oricând, o împinse spre el. Dar totul se termină în fața nepăsării celui pe care îl mai iubea, marmură rece, de gheață. Acum... s-a terminat! iubirea a murit pentru totdeauna.

De pe treptele din fața altarului, regina supraveghea fiecare gest...

O văzu pe Laurence când se retrase şi se aplecă, învinsă, în fața lui Nevers. Atunci ordonă preotului:

— Iată actele, aici, pe masă... Iată martorii: acest gentilom, copistul, căpitanul şi eu însămi. Iată logodnicii: nobila domnişoară Laurence d'Ambrun şi prea înaltul şi puternicul senior Jean de Burgundia, conte de Nevers. Domnilor, faceți cele necesare!

— Ştiți, bâigui preotul, ştiți că faceți un sacrilegiu.

— Dar dumneata ştii că dacă mai spui numai un cuvânt te arunc în groapa turnului Huidelonne?!

Preotul se fâstâci şi începu să oficieze. După un sfert de ceas, totul era gata; mai rămâneau de semnat actele şi apoi depuse la capelă pe masa pe care strălucea o cupă.

Cu mâna tremurând, preotul semnă şi plecă.

Căpitanul îşi făcu cruce şi plecă.

Copistul semnă şi plecă.

Bois-Redon semnă şi... rămase.

Regina îşi puse numele cu un gest violent pe actul de căsătorie de parcă ar fi fost o condamnare la moarte. Îi veni rândul lui Jean Temerarul. Luă pana, o puse la loc, o reluă şi în sfârşit cu fruntea lac de sudoare semnă.

Totul s-a făcut într-o linişte de moarte. Laurence a urmărit, fără să tresară, întreaga scenă, cu ochii în lacrimi de fericire, de dragoste pentru copilul ei, strigând în inima ei: Roselys! Roselys! Hardy nu te va alunga!

— E rândul dumitale, porunci regina. Cu un gest sublim, în timp ce lacrimile îi îmbujorau obrajii, Laurence luă pana. Regina se duse la cupa de metal. Laurence semnă, îşi scrise numele cu lacrimile proprii... Regina vărsă în cupă conținutul flaconului luat de la Saitano. Flaconul cu otravă.

Extaziată, Laurence d'Ambrun se ridică... şi atunci crezu că ceva o înşfăcase de gât, că picioarele nu o mai țin... Căzu în genunchi şi se rugă:

— Grație... grație... Lăsați-mă să-mi revăd copila pentru ultima oară.

Regina, brutal, îi porunci:

— Bea!

Laurence se ridică brusc şi strigă:

— Nu vreau *să plec* fără să-mi revăd fiica!

— Bea! repetă Isabela.

— Lăsați-mă să-mi revăd copila şi apoi... accept să mor.

Acest cuvânt trezi din nou în ea instinctul de viață. Urla:

— Nu, nu vreau să mor!

Fiica ei, Roselys, cavalerul Hardy, căsătoria, promisiunea de a dispare. Totul se prăbuşea. Numai sus, deasupra, simți cum bolta cerului începe să se rotească.

V

Otrava lui Saitano

Cel din Cetate, pe nume Saitano, după ce a condus-o pe regină şi pe Bois-Redon până în stradă, s-a reîntors în casă şi s-a oprit drept în fața dulapului.

— Foarte bine, îşi spuse închizându-l. Întrebarea este dacă celui căruia i se va da otrava mea va fi sau nu lovit... Va fi o experiență decisivă... Să vedem cum se va întâmpla...

Ieşi. În fața lui apărură două siluete şi Saitano le luă urma. Când ajunse pe malul apei şi observă că aceştia erau

departe, luă şi el o barcă, traversă fluviul şi-i prinse din urmă pe strada Saint-Martin; curând văzu că aceştia intrară în nobila casă Passavant.

Se plasă în fața unei locuințe din apropiere şi auzi strigătele de moarte ale Laurencei d'Ambrun...

Era groaznic...

Ea nu vroia să moară. Atât de tânără, atât de frumoasă! Se uită în jurul ei, îl văzu pe Jean şi încercă să i se arunce în brațe.

— Te-am iubit, adu-ți aminte! Şi tu m-ai iubit!

El o înlătură. Atunci, se duse la Bois-Redon.

— Domnule, îl rugă, domnule...

— Nu-i treaba mea!

Învinsă, se sprijini de zid. Nu se mai temea decât de suferința fizică. Ochii i se opriseră pe cupa care, acum, se afla în mâinile reginei.

— Ah, îmi va face rău...

— Nu, spuse regina. N-ai să suferi. Şi repetă cuvintele lui Saitano: e o surpriză.

Laurence luă cupa în mâini şi o duse, crispată, la gură. Amăgită că va termina dintr-odată, bău cupa până la fund şi o aruncă.

Clipa care urmă fu ciudată. Regina, Bois-Redon şi Nevers

priveau înmărmuriţi... Ceea ce aşteptau... nu se întâmplă!

Ce-i asta?

Laurence băuse otrava-surpriză – moartea instantanee şi, totuşi, rămăsese în picioare. În loc să se descompună, chipul ei îşi revenea, se colora... Trăia! Nu numai că simţea că trăieşte, dar sângele îi circulă mai repede prin vene. Nu se miră, ci se bucură când îşi dădu seama că parcă era *mai vie* după ce golise cupa.

Bois-Redon rămăsese năuc, Nevers stupefiat, Isabela turbată când îşi dădu seama că Laurence nu era otrăvită.

Nu! Nu era otrăvită. Întâmplare sau calculele misterioaselor experienţe? Insul dăduse reginei o licoare în loc de otravă, căci se citea pe faţa tinerei efectul binefăcător al acesteia. Întinerea.

Ceea ce păru şi mai straniu fu râsul femeii, un râs de fericire. Atunci întinse mâna reginei şi-i spuse:

— Ne-aţi încercat?! Doamne Dumnezeule, a fost o probă!

Nevers şi Isabela îşi încrucişară privirile.

— Dacă trăieşte... asta-i moarte dezonorată pentru mine, se citea pe faţa lui Jean Temerarul.

— Atunci, ce aştepţi? îi dădu de înţeles regina.

Laurence, cu recunoştinţă, spuse:

— Fiţi siguri, dumneavoastră, seniore şi dumneavoastră,

regina mea, mi-ați redat viața, dar...

Un suspin îi tăie vorbele şi se prăbuşi în spatele mesei. De data asta, era lovitura de grație: pumnalul lui Nevers!

Într-o clipă, o femeie în negru intră în capelă şi spuse:

— Copistul ne-a avertizat, doamnă şi, iată, am sosit.

Regina o recunoscu şi-i spuse:

— Ştii ce ai de făcut, Géraude?

— Copistul mi-a spus totul.

— Eşti gata?

— întotdeauna. Bine! O caleaşcă o aştepta afară, pe strada Saint-Martin.

Jean Temerarul se aplecă peste Laurence. Cu un ultim efort fata ajunse pe spate, ținându-şi mâna pe rana din piept Cu un gest inconştient, îşi agită mâna plină de sânge şi, apoi, nu mai mişcă. Nevers se dădu înapoi, îşi şterse sudoarea, şi atunci văzu că degetele îi sunt pline de sânge.

Bois-Redon se aplecă, examină rana ca un expert, îi puse mâna în dreptul inimii şi constată:

— E moartă! Era atât de sigur că surâse.

Regina se întoarse spre Géraude. O forfotă violentă se produse în interior: lumea alerga, se auzeau insulte, țipete.

— Opriți! Opriți!

Uşa capelei se deschise şi apăru Hardy de Passavant, cu

pumnalul în mână, răvăşit. Cu un gest Isabela îi opri pe oamenii de pază care-l urmăreau în prag.

— Pe toți dracii! strigă căpitanul. Claude Le Borgne, Lancelot, Cap de Fier.

— Doamnă, horcăi Jean Temerarul, a mai rămas un martor. Trebuie să-l...

— Aha, am ajuns departe, zise uimit Bois-Redon.

— Linişte! îi ceru Isabela lui Nevers. Să se ducă în cetate, în strada Feves, pe acolo pe unde vom ieşi. Acum e rândul tău, Bois-Redon!

Câteva clipe, Hardy nu putu scoate o vorbă din cauza mâniei. Apoi strigă:

— Ce faceți, voi, aici? Cine sunteți? Cerşetori? Borfaşi de noapte? Unde este Roselys? Ce i-ați făcut lui Roselys? Vă jur pe părinții mei, pe Dumnezeu, că o să vă arăt eu vouă.

Regina îi strigă lui Bois-Redon:

— Ai grijă, fără vărsare de sânge!

Cu un salt, Hardy ajunse la masă şi o răsturnă. Cele trei acte de căsătorie se împrăştiară. Jean adună pergamentele...

— Afară de aici, cerşetorilor, afară! strigă Hardy. Îşi scosese ghiarele. Într-o clipită fu înconjurat, scos din capelă şi dus în stradă...

Isabela făcu un semn lui Géraude.

— Grăbeşte-te!

Aceasta plecă însoţită de patru oameni. Din clădire se auzi glasul rugător al unei copile:

— Hardy, Hardy...

Era Roselys pe care o ridicaseră... Câteva secunde, regina îi auzi vocea. Apoi, se lăsă linişte. Se întoarse spre Jean Temerarul şi îl văzu pe acesta cum ardea, la o lumânare, actele de căsătorie.

— S-a terminat! spuse el. Nu mai avem de ce ne teme! Dar, parcă nu era sigur de ce spune!

— Să mergem, regină!

La luminile unor torţe, escortaţi de oamenii lor, cei doi, Isabela şi Nevers, ieşiră. Undeva, sub streaşină pândea Saitano. Se uită mai întâi la mâinile oamenilor de gardă, apoi la cele ale lui Jean Temerarul. Le văzu pline de sânge şi începu să surâdă.

— Doamnă, spuse el, o greşeală, una care se poate repara!

— Se repară! zise Isabela.

— Persoana a băut totul... pe nerăsuflate?

— Da! Atenţie, zise regina, greşeala v-o iert. Dar ceea ce ai promis...

— Copilul mort, doamnă! Dați-mi copilul mort şi restul mă priveşte!

— *Ți se va aduce,* răspunse stins regina. Se îndepărtă, urmată de întreaga bandă.

— Copilul care tocmai a trecut pe aici, continuă el. Mă îndoiesc! Bine, aştept câteva minute.

Intră în curte şi ajunse apoi la capelă. Se strecură şi văzu cadavrul. Repede, în linişte, ridică corpul, îl fixă de perete şi puse mâna la inimă, cum făcuse Bois-Redon. Izbucni în râs.

— Experiența este concludentă! Iată o femeie lăsată să moară. Lovitura i-a atins izvorul vieții şi ar trebui să fie moartă. S-au asigurat că-i moartă... da... dar ea băuse înainte... Ehe, a băut licoarea mea înainte... licoarea care a oprit moartea. Acum sunt pe calea cea bună cu descoperirea mea. Curând, cu sângele copilului mort amestecat cu cel al celor trei vii va ajunge...

Se opri, înflăcărat de orgoliu...

Apoi, fără să mai poată să se ocupe de Laurence, moartă sau vie, se strecură ca o umbră... Ea rămăsese acolo, aşa cum o aşezase Saitano. Sângele nu mai ieşea din rană. Inima îi bătea, acea inimă pe care Bois-Redon o crezuse moartă.

Hardy de Passavant se bătea în stradă. Nu avea nici cea

mai mică rană, nici măcar o zgârietură. Îşi dădu seama că adversarii îl menajau. De ce?! Când el rănise câțiva deja! Cinci sau şase. Ce vroiau de la el? îşi dădu seama că un pericol mai mare încă decât moartea plutea în aer.

— Mai bine să mor! striga el aruncându-se asupra brutelor.

— De ce, nu ştia, dar aşa credea că scapă de *lucru acela necunoscut* O lovitură, îl prăbuşi...

VI

Hardy de Passavant

Leşinul lui fu scurt. Când îşi reveni, constată că era întins pe o scândură care se legăna uşor. Undeva auzea un susur de apă. Deschise ochii. Era într-o barcă. Inşii care vâsleau îl supravegheau atent.

De ce într-o barcă? Unde îl duceau?

Deschise din nou ochii. Desluşi chipul unui colos şi-i citi în ochi dorința de a-l ucide. Dar de ce nu l-au omorât încă?

Uriaşul era Bois-Redon.

— De ce fără vărsare de sânge? Cu o lovitură de pumnal

totul se aranjează. Apoi arunc în apă cadavrul. Nevăzut, necunoscut! La toți dracii cu Saitano şi cu vrăjitoriile lui! Saitano este o anagramă de la Satanio... Satan... Dracu' să-l ia! Moarte fără vărsare de sânge. Să-i mai dau una în cap! să-l strâng de gât!

Ajunse în sfârşit la o concluzie. Dacă s-ar fi uitat la micul cavaler, Bois-Redon ar fi înțeles ce-i groaza. Dar el se gândea la ale lui: o lovitură la cap şi gata. Bois-Redon îşi suflecă mâneca.

Hardy îi ghici gândul ucigaş; făcu un efort de imaginație, de voință. Gândul fu mai rapid decât vorba.

— Aşa, trebuie să-l omor, mormăi Bois-Redon. Ridică pumnul, o masă de carne.

În acest moment, barca se leagănă, vâslaşii abia avură timp să strige ceva. Dintr-un salt, Hardy se află în picioare, înjură furios şi se aruncă în apă. Cei din barcă îl văzură cum înoată. Unul ridică vâsla. Bois-Redon îl opri la timp.

— Fără vărsare de sânge, brută, aşa ți s-a spus! Încet, barca fu luată de curenții de apă.

Hardy era un bun înotător. Se aruncase în apă şi acum, cu dibăcie, înota printre valuri pentru a ajunge fie în fața castelului Louvre, fie în fața turnului Nesle. De câte ori nu făcuse traseul dintre podul Notre Dame şi fabricile de țiglă.

Cu toate că lupta îl obosise şi se resimțea după lovitură, la început înotă ca un voinic. Apoi, avu senzația că se duce la, fund. Îşi aduse aminte când a salvat o fetiță şi realiză că el s-a născut pentru a o apăra pe Roselys d'Ambrun...

— Roselys! strigă el. Ce i-or fi făcut? Trebuie să trăiesc... pentru ea.

Acest gând îi alungă, parcă, slăbiciunea. Întoarse capul şi simți pe cineva lângă el... Uriaşul se ridică din apă şi se aruncă cu toată greutatea asupra lui. Auzi: Te-am prins... şi apoi nu mai văzu nimic. Evitase lovitura. Bois-Redon dispăruse sub apă. Şi, din nou, se aflară față în față, din nou începu lupta. Cu o mare sforțare se eliberă şi se lăsă luat de valuri.

Nu departe de el, o umbră părea că se interesează de drama lui.

Hardy recunoscu turnul Nesle. Cu un ultim efort se îndreptă spre mal, simți în urma lui că cineva ieşea, ca şi el, din apă. Clopotul de la Luvru parcă îl lovea în cap. Se aruncă pe nisipul de pe mal, fără putere, fără respirație, aproape fără viață.

Bois-Redon se opri suflând din greu şi înjurând. Se aşeză în genunchi, pe nisip, trăncănind ceva împotriva celui care vrea moarte dar fără vărsare de sânge: – Iată-l, e mort, zise

el.

Lucrarea se înfăptuise. Bois-Redon încetă să mai înjure. Îl examină pe Hardy cu grijă.

— Mort prin înecare, fără nicio zgârietură. E bine, hai, să mergem!

Luă cadavrul în braţe şi-şi dădu seama că-i complet înţepenit. Aşa de repede? Cum e posibil! Abia a ieşit din apă!

Aruncă corpul pe umăr ca pe o scândură, şi plecă spre cetate. În strada Feves se opri în faţa unei case banale. După ce bătu în poartă, apăru Saitano şi-l conduse pe Bois Redon într-o încăpere invadată de iarbă, apoi într-alta cu totul ciudată.

Bois-Redon îşi făcu repede semnul crucii şi intră. O perdea se ridică... *Cei trei vii* erau încă acolo, legaţi de scaune, cu vinele de la tâmple umflate, cu ochii scoşi din orbite... Trăiau... Îl văzură pe Bois-Redon purtând pe umăr un cadavru ţeapăn.

— Mai departe, zise din nou Saitano.

Bois-Redon intră în cea de-a treia sală, pardosită cu dale, în care se aflau o masă din marmură şi o găleată. Bois-Redon depuse cadavrul pe masă.

Totul era groază, oroare.

Lui Bois-Redon îi clănţăneau dinţii.

— Ajută-mă, zise Saitano, când începu să desfacă nişte şuruburi cu care erau țintuite în podea scaunele. Curând cei trei fură duşi în sala cu masa de marmură. Când dădură de mort, aceştia se îngroziră şi mai tare.

Bois-Redon plecă şi, ajunse în stradă, începu să alerge îngrozit. Îi era frică.

Saitano era un bărbat fără vârstă, extravagant şi nu fără o anumită frumusețe, cu un chip neliniştit, cu ochii vii. Fusese văzut la Palermo, la Neapole, la Veneția, la Florența. Venea de la Roma şi privirea lui păstra încă ceva din uimirea pe care secolele o impuneau la vederea Cetății eterne.

Privind cadavrul lui Hardy, Saitano gândi cu voce tare.

— Încă un efort şi voi ajunge acolo. Ce am văzut eu în capela din Saint-Martin mă convinge că sunt pe calea cea bună. Care ar fi fost destinul acestui copil dacă nu aş fi fost eu prin preajmă? Cine ştie!

Ochii i se opriră pe chipurile îngrozite ale celor trei nefericiți legați de scaune.

— Passavant? continuă el, Hardy de Passavant? Trebuie să aibă sânge pur... Linişte! Ei, voi de colo, linişte, strigă la cei trei.

— Nu mai urlați aşa! Nu puteți să-mi faceți nici frică, nici

milă.

Nu am niciun sentiment uman. Mă numesc Ştiinţă. Or, ştiinţa are o logică implacabilă. Ce-i ştiinţa? Cucerirea vieţii! Logica supremă este cucerirea vieţii absolute... Marea Operă! Viaţa fără moarte! Eternitatea! Ajungem noi acolo, poate peste mii de ani. Dar, de ce nu chiar azi. De ce să nu dau cu moartea de pământ chiar în noaptea asta? Viaţa Eternă! Ce vis! Regina asta tâmpită crede că eu urmăresc să-i fac poftele josnice şi să suprim răul de la Saint-Pol! Să sacrific pe ăştia trei ar fi oribil. Să-i sacrific pentru a stăpâni moartea şi a deveni egal cu Dumnezeu este un alt lucru!

Tăceţi, odată!

— Am să amestec picătură cu picătură din sângele vostru!

— Aş vrea, aş vrea să amestec sângele viu, cu sângele mortului. Destul! Să începem! La lucru! Să începem cu inima copilului care a murit.

Îl desfăcu de haine pe Hardy şi puse o torţă lângă capul acestuia.

Din dulapul de fier scoase un flacon ca cel pe care îl dăduse reginei. Îl aşeză pe masa de marmură. Apoi, dintr-o cutie, scoase un bisturiu foarte ascuţit şi începu să apese pe pieptul cadavrului.

VII
Delirul

Când Hardy de Passavant ieşea din apă, nervii săi erau terminați. În cele câteva ore de zbatere şi de luptă, emoții violente, îi loviseră trupul şi aşa sensibil: lupta din casa Passavant, când îi spintecase burta lui Claude le Borgne, bătălia pe care o dusese să poată scăpa din mâinile gărzii, lupta din Strada Saint-Martin, cea din barcă, cea din apă. Şi nu avea decât doisprezece ani! De aceea, de emoție ajunsese la o excitație nervoasă maximă. Când se aruncase pe mal era deja înțepenit. În liniştea nopții începură să bată clopotele de la turnul Luvrului. Bătăile clopotului le simțea în cap ca nişte lovituri. Ultima lui senzație a fost aceea a unei lovituri groaznice în ceafă.

Bois-Redon îşi dăduse seama că ceva nu e în regulă: cadavrul lui Hardy, înțepenit atât de repede, nu semăna cu ce ştia el. Dar, inima nu-i mai bătea, pielea era lividă, ochii erau dați peste cap... aşa că... era mort.

Atunci când materia vie, sub forțele morții, se dezagregă mai rămâne, oare, în cel pierdut, o altă forță? Cea de a

judeca sau a visa, să spunem? Cine ştie!

Aici, la picioarele faimosului turn al Luvrului, lângă apele fluviului care-şi văd de treabă, curgând liniştit, se află un cadavru. Totul este mort, oare, în acest corp? O licărire de judecată n-a mai rămas, oare, întârziată?

Cititorul e liber să-şi amintească de fenomene asemănătoare despre care a mai auzit. E liber să pronunțe cuvântul: catalepsie. Nu-i decât o vorbă care acoperă mistere atât de indescifrabile ca şi moartea. Şi cine poate să arate cu precizie granița dintre viață şi moarte?

Hardy era... mort, dar judecata nu-l părăsise. Groaznic! Avea unele senzații înspăimântătoare prin noutatea lor. Mai întâi, bezna nu semăna cu cerul pe care-l ştia. Acum, întunericul parcă-l atingea, parcă se ducea totul în hău şi îl agita, îl târa şi pe el. Judecata lui nu mai înregistra imagini succesive, ci suprapuse, simultane: alerga spre orizonturi diferite în acelaşi timp, se lovea şi cădea cu zgomot infernal; nimic nu mai avea logică; ordinea care domnea în lumea de dincolo era abolită; judecata însăşi semăna cu fulgerele: apărea violent şi dispărea brusc. În mintea lui se deschideau şi se închideau un fel de ferestre iar forța care le mânuia îi era străină, necunoscută. O dezorientare totală îi producea oroare. O oroare care-i intra prin toți porii. Nu mai respira,

avea conştiinţa că era aruncat în imperiul groazei. Noţiunea de spaţiu nu o mai avea. Simţea numai că se prăvăleşte în hău. Nu mai avea nici noţiunea de timp, căci în căderea lui nu avea niciun reper. Punţile pe care mergem spre lumea ideală şi care ne dau dreptul să spunem: trăiesc, exist, aici fuseseră distruse; el trăia, dar într-un fel de... nimic. Îşi dădu seama şi încercă să strige: sunt mort! mort! eu sunt mort! eu sunt moartea!

Asta era starea în care ajunsese Hardy.

Era mort, dar gândea.

În jurul lui lumea continua să existe.

Încet, încet, Hardy reluă contactul cu lucrurile din jur. Încet, încet e un fel de a spune. Totul va fi durat, probabil, câteva clipe, în momentul în care, prin pipăit, prin auz, prin văz, el reluă contactul cu *lumea naturală,* îşi putu da seama că părăsea o altă *lume, o lume cu senzaţii fantastice* pe care în viaţa obişnuită nu le cunoşti. Şi atunci silabisi: „Moartea se află pe fundul fluviului şi apa îmi clipoceşte în urechi. Acolo, există păsări gigantice care acoperă cerul în zborul lor... Mi-e frică! Aceste păsări mă ameţesc. Mi-e frică de această beznă care mă atinge. E oribil! E groaznică această îmbrăţişare a beznei!”

Teama îl domina. Cauza ei nu i se arăta, însă. Din nou

judecata îl părăsi. Apoi:

„Totul se învârte. Cineva mă ia în braţe şi mă duce... Cine? Unde? Dumnezeule! E chiar moartea care mă duce într-un vârtej. Ah, dacă ar putea să nu mă mai legene. Dumnezeule, uite şi pe omul roşu care o să mă conducă în vârtejul fără sfârşit”.

Hardy încearcă să se roage dar nu putea scoate niciun cuvânt. Deodată, simţi că nu se mai leagănă; omul roşu desenă un coşciug şi băgă în acest coşciug rece un pat de piatră. În urechi îi ajungeau sunete ciudate pe care nu le mai desluşea: era Saitano care vorbea, medita cu glas tare...

Apoi, singura senzaţie care-i absorbi curiozitatea fu o lumină care se apropia de el. Simţi că-i ard ochii. O flacără roşie înghiţea totul. Crezu că-i un damnat: încercă să nu mai vadă flacăra, dar efortul pe care îl făcu pentru a închide ochii fu îngrozitor. Simţi că gâfâie, că a intrat într-o luptă teribilă, nu corpul, pe care îl simţea nemişcat, ci creierul lui, scos din minţi prin nedreptatea suverană de a-l osândi la muncile iadului. Se trezi urlând, ţipând şi avu impresia groaznică că omul roşu îi aşează pe patul de piatră muşchi cu muşchi, fibră cu fibră; îşi dădu seama că se bate în zadar şi că veacuri de-a rândul dacă s-ar bate, tot în zadar ar fi.

Brusc, impresia că-i osândit îşi pierdu imprecizia şi

deveni certitudine. Omul roşu era un demon înarmat cu o ghiară ascuțită... demonul se aplecă asupra lui şi, cu ghiara, îi sfirtecă pieptul...

Aşezat pe patul de piatră, căzut în mâna unui diavol care-i scotocea cu gheara în măruntaie, iată care era reprezentarea lui Hardy a tot ceea ce i se întâmpla în realitate. În timp ce imaginile din visul morții lui căpătau contur, spaima care-l cuprindea ajunsese la paroxism. Altă luptă furioasă o dădea acum. Făcu un efort supraomenesc să se *elibereze.* Şi, dintr-odată, înțelese că din străfundurile ființei sale, un strigăt disperat trezea toate forțele vieții... Într-o clipită, îşi dădu seama că este... dezlegat!

Când să reia lupta? se întrebă. Cum să se apere împotriva acestei bezne, a omului roşu, a ghiarei lui care-i sfredelea inima!

În această clipă simți în piept o durere... ghiara, ghiara acelui demon care-i intrase în piept. Cu un ultim efort, termină *delirul* şi un strigăt înfiorător se auzi în sală...

VIII
Realitatea

În clipa în care vârful scapelului începea tăietura, se auzi un strigăt. Saitano trăsnit, făcu un pas înapoi, apucă scapelul şi rămase nemişcat. Pe pieptul alb al cadavrului apăruse o picătură purpurie...

Saitano o privea năucit...

Cei trei vii, de asemenea...

— Cine a țipat?

Cu priviri bănuitoare, îi inspectă pe rând, pe cei trei. Nimic nu se mişcase din loc. Se uită, apoi, la cadavru şi se retrase grăbit.

— Cristoase, ăsta a... uite-l cum mă priveşte!

Ei da, cadavrul se uita la el. Şi, dintr-odată se ridică, întinse mâna de parcă ar fi vrut să alunge o arătare... se ridică... coborî de pe masa de marmură...

— Viu, mugi disperat Saitano.

— Viu, repetă Hardy, cu un fel de mirare. Câteva clipe rămaseră față în față, încremeniți. Dacă suferința pe care i-o provocase tăietura bisturiului a fost suficientă să-l smulgă pe Hardy din starea în care era, din moarte adică, sufletul lui descumpănit plutea încă între vis şi realitate. Brusc, ca la un semn, forțele sufletului şi cele ale corpului se treziră. Omul roşu, acest demon înarmat cu o ghiară ascuțită... se

aplecă asupra lui şi, cu gheara, începu să-i sfârtece pieptul...

Aşezat pe patul de piatră, căzut în mâna unui diavol care-i scotocea în măruntaie, iată care era reprezentarea lui Hardy a tot ceea ce i se întâmplase în realitate, în bătălia cu Bois-Redon.

În timp ce imaginile din visul morții lui căpătau contur, spaima care-l cuprindea ajunsese la paroxism. Acum o altă luptă dădea. Făcu un efort supraomenesc să se *elibereze* şi, dintr-odată, înțelese că în străfundurile ființei sale, un strigăt disperat trezea toate forțele vieții... Într-o clipă, îşi dădu seama că este... dezlegat!

Când să reia lupta? se întrebă. Cum să se apere împotriva acestei bezne, a omului roşu, a ghiarei lui care-i sfredelea inima! În această clipă simți în piept o durere... ghiara, ghiara acelui demon care-i intrase în piept. Cu un ultim efort, termină *delirul* şi un strigăt înfiorător se auzi în sală... Hardy zări trusa savantului. Luă un cuțit cu lama ascuțită ca un stilet. Saitano nu păru a înțelege ceva. Ochii lui rămăseseră pe mica tăietură pe care reuşise să o facă şi din care se scurgea încă sânge. *Învierea* lui Hardy nu-l impresiona, era obişnuit să se joace cu moartea; nici măcar nu se întreba dacă crestase cu bisturiul un corp viu, fiind

convins că avusee în față un cadavru. Se uită la sângele care curgea şi turbă de ciudă: nu-i reuşise tentativa.

Ce tentativă?

Nu mai era savantul implacabil. Era un avar ruinat în fața celui pe care-l dezbrăcase, era cercetătorul imposibilului care, cu furie, cu ură, contempla neprevăzutul obstacol ce-i ieşise în cale.

Nici Hardy, nici Saitano nu se clintiseră din locurile lor. Se fixau din priviri: Hardy cu mâinile pe masa de marmură, ridicându-şi mirat capul; Saitano, cu mâinile încrucişate, o arătare pe care se putea citi tot ce era mai misterios şi sumbru în ceea ce Evul Mediu numea: Vrăjitoria. Cei trei adolescenți legați, priveau pierduți spre Hardy şi, în ochi, li se ghicea urma unei speranțe.

Hardy îi reperă. Tresări. Vru să fugă din fața acestui spectacol. Dar curajul şi mila apărură din nou în această generoasă ființă". Văzu, simți chemarea de speranță din ochii celor trei osândiți. Strigă: am să vă dezleg!

Saitano scoase de la brâu un cuțit şi urlă:

— Că-mi scapi, bine, să zicem că înghit, dar dacă te atingi de ăştia trei...

Hardy nu mai înțelegea, nu mai auzea. Cele trei țeste îi păreau nişte arătări de coşmar, de pe altă lume. Amintiri

hidoase îi năvăleau în minte, legende cu sabaturi abdominale. Fu cuprins de furie, de ură şi strigă ca la război:

— Hardy!

Într-o clipă tăie legăturile care îl ferecau pe cel mai apropiat. Pumnalul lui Saitano zbură în gol. Hardy se aplecase la podea şi, pe sub masă, se duse la ceilalţi doi condamnaţi; când se ridică, toţi erau liberi. Făcuse o manevră sigură şi ingenioasă.

Saitano rămăsese uluit de agilitatea şi hotărârea acestui adversar neprevăzut: cei trei erau eliberaţi, copilul mort înviase. Visul lui se prăbuşise! Un vis sângeros, fără îndoială oribil, detestabil, dar un vis în care îşi pusese speranţe care, pentru un savant trebuia să răstoarne legile ce guvernau, de la facerea ei, lumea. Experienţa pe care trebuia să o facă în noaptea asta ar fi fost hotărâtoare. De mult pregătise totul. Pentru a-i avea pe cei trei vii îi trebuiseră luni de şiretenie, de răbdare, de curaj.

— Când am să mai pot s-o iau de la capăt? răcni el cu ură, cu disperare. O să mai am vreo ocazie atât de bună? Dar, dar demonul ăsta o să mă denunţe ca pe un vrăjitor nenorocit? Şi dacă mor ca un nemernic, ce se va alege de tot ce am descoperit! Să fug? Să las tot ce am strâns aici, în

casa asta?

În lumina scăzută apucă să-i vadă pe cei trei, adunați într-un colț, frecându-şi gleznele învinețite. Tăceau înspăimântați ca şi mai înainte, numai ochii lor îl implorau încă, disperați.

— Ăştia n-o să scoată o vorbă, îşi spuse Saitano. Groaza le-a distrus memoria. N-o să ştie nici pe unde să ajungă acasă. Sunt speranțe că teama o să-i facă să uite locul unde i-am ținut legați, că au fost aproape morți câteva zile. Da, ăştia nu vor vorbi, nu mai sunt buni de nimic!

Atunci privirea lui sălbatică se opri asupra lui Hardy care se aşezase în fața celor trei, cu cuțitul în mână gata să-i apere de Saitano.

— Ăsta o să vorbească! Ăsta are cutezanța sufletului care răpune până şi teroarea.

Regina nu mă va mai recunoaşte! Chiar îmi va scurta supliciul. Osânda! Dacă va vorbi copilul ăsta, dacă are să spună ce a văzut, voi fi spânzurat. Sau poate că nenorociții din stradă o să aprindă un foc să mă ardă ca pe un vrăjitor. Vrăjitor!... Ah, Jean de Folleville e un câine care turbează când vede un vrăjitor. Trebuie să-l fac pe copilul ăsta să tacă!

Trecuseră două minute de când Hardy coborâse de pe

masă.

— Acum sunt patru. Trei par încă viguroşi. Dacă atac, va fi cu bătaie, cu strigăte. Ăştia din vecini sunt cu ochii pe mine... nu, trebuie să-i păcălesc, să-i despart şi să-l atac numai pe acest mic cavaler.

— Blestematule, ce ai de gând să faci cu noi? strigă Hardy.

— Blestematule, blestematule! strigară apoi cei trei de parcă vocea lui Hardy le dăduse şi lor glas.

— Plecați, hai, plecați, sunteți liberi!

— Liberi? ziseră ei gâfâind.

— Veniți...

Cei trei îl urmară pâş-pâş, împingându-se unul în altul, cu teama încă în suflet, strâmbându-se de durere la fiecare pas. Hardy era după ei. Saitano deschise poarta şi cei trei o zbughiră fără să mai spună un mulțumesc salvatorului lor. Cetatea se umplu de zgomotul paşilor lor... Parcă alergau să se ascundă la capătul lumii.

Saitano râse mulțumit. Asta şi vroia... Hardy îi spuse:

— Adio, blestematule. Şi roagă-l pe Satana să mă facă să uit unde stai.

Plecă şi el, liniştit, aşa cum i-o cerea demnitatea lui de cavaler.

Căutătorul imposibilului, născocitorul Saitano îl urmări din umbră, la câțiva pași, pândind ocazia să-l doboare. Când se crezu singur, Hardy se opri, sprijinindu-se de un zid, undeva, la răspântia dintre străzile Draperie, Marmousets şi Juiverie. La câțiva paşi se afla podul Notre-Dame. Tremura din cap până în picioare. Era şocul *revenirii.* Îi era frig. Se simți singur în bezna nopții, singur în viață. Fără mamă, fără tată, fără prieteni şi începu să plângă.

Printre lacrimi, pronunță un singur nume: Roselys. În sufletul lui enigma... Începea să se desluşească. Rămas fără părinți de mic, fusese obligat să judece şi să ia hotărâri singur, să facă totul singur. Îl frământa cine era femeia aceea pe care o văzuse în capelă? Ce se întâmplase cu mama lui Roselys? De ce invadaseră aceşti nemernici casa?... Şi Roselys? Unde o fi, ce o fi făcând Roselys?

Saitano îl pândea undeva, în umbră şi crezu că a sosit momentul potrivit. Îşi scoase pumnalul şi se îndrepta spre copil... În acea clipă se auzi un zgomot de armuri; torțe luminară răspântia şi o voce puternică răcni:

— Ei, stai! Vino aici!

Saitano, stăpân pe el, rece şi calm se supuse ordinului mai ales că, din strada Marmousets apăru o altă patrulă.

— Ce faci aici, la ora asta?

Saitano aruncă o privire asupra lui Hardy aflat la câțiva paşi mai departe. Se gândi: ăsta trebuie să tacă! În ochi îi apăru, pentru o clipă, o strălucire. Întinse mâna şi, cu degetele, atinse pieptul şefului patrulei.

— Du-te dracului! zise garda şi se retrase. Răspunde!

— Purtați crucea Sfântului Andrei, zise Saitano.

— Ei şi?

— E semnul Casei de Burgundia, preciză Saitano.

— Ducele de Burgundia este stăpânul meu!

— Şi Nevers este fiul lui Bourgogne, continuă Saitano.

— Ascultă, cerşetor nemernic, de cine-ți bați tu joc?

— Dacă chiar vrei să-i faceți un serviciu nobilului conte de Nevers, ia acest copil şi du-i-l. Dacă vrei să fii spânzurat, lasă-l să plece.

Şeful patrulei făcu un semn. Hardy fu înconjurat şi luat de doi soldați.

— Am să fac ce-mi spui. Dar bagă de seamă, lepădătură, dacă mă păcăleşti... Urmează-ne şi tu! Să mergem la Casa de Burgundia.

— Vă urmez, spuse Saitano. Dar, dacă vreți să mă credeți, nu la Casa de Burgundia trebuie să-l căutați pe monseniorul Nevers.

— Dar unde?

— La Saint-Pol.

Plecară. Saitano, încadrat de doi soldați, se gândea: o să tacă copilul... Îl va face el, Jean Temerarul, să tacă!

Se opriră în fața unui pod mobil şi Hardy recunoscu turnurile masive de la Saint-Pol. Îşi aminti că, ori de câte ori pronunța numele acestui domeniu se cutremura. De ce? De ce-l aduceau aici! După o parolă, intrară sub o boltă iluminată slab. Hardy avu impresia că intră într-un mormânt şi că niciodată nu va mai ieşi de acolo. O poartă grea, masivă, se închise în urma lui. Îi îngheță inima.

IX
Imperia intră în scenă

Jean Temerarul o escortase pe regină până la Saint-Pol şi, împreună, traversaseră grădinile spre palat. În marea galerie Isabela mergea înainte. Pe umeri, îi cădea în râuri şuvițe aurite din frumosul ei păr. Jean o admiră ca Vulcan, odinioară, pe Venus. Avea o înfățişare violentă, dezlănțuită; Iar pe el o dorință sălbatică îl devora. Ochii i se împăinjeniseră; crezu că poate să viseze, să şi-o imagineze

în brațe şi să-i strige; „Eu sunt stăpânul tău...” Când se apropiară de apartamentul ei, regina îl văzu speriat, pierdut. Gura i se strâmbase într-un fel de surâs. Aşa surâdea ea când vedea sălbăticiunile din cuştile ridicate într-o pivniță în care numai ea avea curajul să intre. Îi plăceau leii şi tigrii în momentele lor de furie. Nevers era neliniştit.

— Deci, aproape nimeni nu mai este viu între noi doi. Laurence d’Ambrun e moartă... fiică-sa... de ea se ocupă Géraude...

— Nimeni, zise Jean Temerarul. Nimeni, ți-o jur!

— Lasă-mă, acum, să-ți vorbesc din inimă! Nu ştiam, nu puteam să ştiu... credeam că te iubesc... Când te-am văzut în galeria asta, când te-am auzit, am avut impresia că te înțeleg... că ceva, pasiunea mea nu mai avea margini. Mă înşelam, regină! Numai acolo, în capelă, numai acolo am simțit cu adevărat frenezia dragostei. Văzându-te strălucitoare şi puternică am început să te ador ca pe Dumnezeu...

Pe buzele lui seci, cuvintele nu aveau sens.

Regina se aşează în fața unei uşi şi apoi se sprijini de ea. Era paralizată de privirea lui. Pasiunea îl devora, vinele-i plezneau la tâmple.

Lăsă să-i cadă mantoul şi rămase cu brațele goale. Jean

Temerarul îşi înăbuşi un strigăt. Îşi spuse că dacă va rezista o va ucide, o va sugruma cu propriile-i mâini. Dar, de ce i-ar fi rezistat? Ea îi vorbi grav:

— Eşti cel pe care-l vroiam. Când vei fi duce de Burgundia... Începu să tremure:

— Când tatăl tău va muri, când soția ta, Margareta va muri, când soțul meu Charles va muri...

Se opri din această cutremurătoare enumerare căci lui îi ardeau ochii...

— Deci, atunci numai atunci vom uni ducatul de Burgundia cu regatul Franței şi, cu armata noastră, vom restabili Imperiul de Vest.

În Nevers se trezea, odată cu dragostea, o ambiție furibundă, Împărat! Stăpânul lumii creştine! Un viitor strălucitor i se deschidea dar refuză să meargă prea departe cu gândul. Se opri la prima treaptă a acestei măriri: sângele soției lui, sângele vărului lui, Charles, sângele tatălui lui...

În această clipă, Isabela se trezi, îşi reveni. Surâzătoare, îi spuse:

— Atunci! Nevers, atunci voi fi a ta!

— Stai... zise acesta cu un glas sinistru.

— Numai atunci! şi-l îngheță cu o privire tăioasă.

— Acum... mormăi Nevers cu o voce spartă, înnebunit de

patimă. Eşti a mea!... A mea... Şi, cu amândouă mâinile o cuprinse de umeri.

Regina nu opuse nicio rezistență. Atâta doar că deschise uşa de care se sprijinea şi chemă în şoaptă:

— Imperia! Frumoasa mea Imperia!

Nevers, încremenit, văzu o sălbătăciune elegantă şi fioroasă aşezată pe un covor care îşi desfăcu mai întâi uriaşele ei labe, apoi îşi îndreptă spinarea puternică, se adună pentru a sări în față, cu botul deschis, cu ghiarele scoase... Imperia... tigresa favorită a Isabelei de Bavaria!

Superba fiară se destinse brusc şi dintr-un salt veni şi se aşeză la picioarele stăpânei. Jean, livid, cuprins de groază scoase pumnalul. Îşi spuse: dacă sunt slab, dacă dau înapoi, mă va ucide, mai întâi cu disprețul ei şi, apoi, mă va arunca acestei fiare.

Isabela văzu cum se pierduse. Îi surâse. Lângă ea, tigresa aştepta cu botul căscat spre Jean şi acesta îi simți respirația grea şi caldă.

— Vezi? zise Isabela, ăsta-i prietenul meu...

Tigresa se adună, îşi retrase ghiarele şi ridică din nou privirea ei fioroasă spre Nevers.

— Vezi, ți-am spus că mi-e prietenă, hai, mângâi-o! Altfel mă supăr! Repede!

Nevers vru să fugă, dar îşi dădu seama că este imposibil să facă un pas. Isabela repetă:

— Hai, mângâi-o, dar repede!

Sălbăticiunea, se târî până lângă Jean Temerarul şi, cu o mişcare suplă, se frecă de picioarele lui.

— Bine... foarte bine, frumoasa mea Imperia... eşti cu adevărat frumoasă şi... te iubesc...

Isabela se lăsă în jos şi sărută fiara pe botul ei cald şi puternic.

Se ridică şi spuse:

— Du-te, acum du-te scumpa mea Imperia... Animalul dispăru şi uşa se închise. Jean Temerarul, cu sufletul la gură de spaimă, învins, supus se înclină în fața Isabelei nu atât pentru a-i ascunde groaza care-l cuprinsese cât pentru a-i arăta că i se supune.

— Ți s-a pregătit un apartament în palatul Beautrellis. În noaptea asta, Nevers, eşti oaspetele regelui Charles al VI-lea şi al reginei Isabela. Acum poți pleca. Mâine de dimineață îmi vei comunica răspunsul. Dacă m-ai înțeles, dacă eşti demn de mine, dacă eşti împăratul pe care-l visează împărăteasa Isabela, atunci mâine vei lua drumul spre Dijon. În ziua în care voi afla vestea morții Margaretei de Hainaut, Charles al VI-lea va cădea şi el... Hai, Nevers,

gândeşte-te la ceea ce este dragoste, mărire şi strălucire pentru femeia care te-a chemat şi ți-a spus: te iubesc!”

Aceste ultime cuvinte le pronunță cu atâta căldură încât Jean Temerarul simți cum îi plesneşte pieptul sub bătăile inimii.

Când îşi reveni, regina nu mai era...

Ieşi din palat exaltat de frică, de dragoste şi de ambiție; picioarele nu-l mai țineau. Îşi căută pumnalul, cu spaimă.

Ajuns la palatul Beautreillis, aflat în partea de sud a domeniului, se întrebă dacă regina a vrut să-i arate cumva fastul şi ospitalitatea ei sau să-l facă să înțeleagă că-i este prizonier. Palatul Beautreillis era înțesat de oameni de gardă înarmați care îl aşteptau. Şase valeți îl conduseră cu torțe. Se opri în marea sală, ceru să plece escorta şi se aruncă într-un fotoliu. Cu mâinile la tâmple, repetă în gând:

— Ducele de Burgundia... tatăl meu! Margareta de Hainaut, soția mea. Charles al VI-lea, vărul meu... În jurul celor trei nume se învârtea frământarea lui.

Începând să viseze, radiind de pasiune, la splendoarea coroanei lui Carol cel Mare. Scene sângeroase îi treceau prin minte, îşi aminti de Isabela, stăpâna despotică şi adorabilă. Mai era până... Auzi:

— Seniore, a sosit cineva care pretinde că vine din strada

Saint-Martin.

Jean Temerarul tresări. Strada Saint-Martin, casa Passavant, moarta din capelă, sărmana şi dulcea iubită de altădată, sacrificată, asasinată...

Nu, totul se sfârşise cu această femeie...

Cu ochii plini de ură, cu sufletul asaltat de teroare, cu gânduri ucigaşe, porunci să fie adus cel...

Era Saitano.

X

Infernul de la Saint-Pol

— Cine eşti? Cum te cheamă? Ce vrei?

— Numele meu? Are prea puţină importanţă pentru dumneavoastră. Cine sunt? întrebaţi pe Majestatea Sa, regina.

— Cine-i omul căruia i-a făcut onoarea de a-l invita de şase ori în Cetate. Ce vreau? Vă previn că a rămas un martor al poveştii de la casa Passavant...

— Pentru ce te amesteci în asta? se răsti Nevers.

— Pentru reputaţia dumneavoastră, seniore, răspunse

rece Saitano. Au rămas documente, seniore!

Nevers tremura. Scoase pumnalul.

— Nu puteți să mă omorâți, spuse Saitano, întinzând mâna. Loviți în regină...

— Ciudat!

Saitano își reveni. Ochii îi străluceau de ură. Un cuvânt! Nevers spuse un cuvânt în plus. Un cuvânt pe care Saitano nu-l putea ierta niciodată. În fața privirii lui bestiale, Jean Temerarul dădu înapoi. Apoi, cu voce stinsă:

— Vorbește! Grăbește-te! Viața ta este un fir...

— Prin fapta sau cu complicitatea dumneavoastră, seniore, s-a petrecut o infamie, o trădare, un delict, spuse Saitano.

Nevers se înroși și, mormăind ceva, se îndreptă spre acesta.

— Mizerabile, îndrăznești să insulți Un senior!

Înainte ca Saitano să schițeze un gest, Nevers ridică mâna și-l plesni peste față. Omul Cetății, livid, nu scoase un cuvânt, nu făcu niciun gest, doar pe fața lui se citea umilința. Dacă Nevers i-ar fi citit în suflet, l-ar fi înjunghiat.

— Hai, spune!

— Monseniore, zise rece Saitano, actele de căsătorie au fost distruse. Înțelegi că nu aveți, din această parte, de ce să

vă temeți. Logodnica este moartă iar martorii vor tăcea mâlc. E treaba dumneavoastră! Dar vă repet, mai este un *martor* care va vorbi...

— Un martor? Lui Nevers fruntea i se acoperi de sudoare. Care?

— Cel pe care Bois-Redon trebuia să-l reducă la tăcere. Copilul, seniore, cavalerul Hardy de Passavant...

— I-a scăpat lui Bois-Redon?

— I-a scăpat şi morții!

Nevers făcu câțiva paşi, nervos, înjurând furios. Se întoarse:

— Copilul ăsta... trebuie să-l găsim cu orice preț, ai înțeles?

— Seniore, copilul este aici. El va vorbi. Mai devreme sau mai târziu, peste douăzeci de ani, ăsta va striga: *am văzut...* Pe mine nu mă priveşte. Numai pe dumneavoastră. Eu, eu vi-l aduc. Este aici. Făceți-l dumneavoastră să tacă! Cred că ştiți că numai morții nu vorbesc, seniore!

Nevers scoase o pungă cu bani şi o puse pe masă, în fața lui Saitano. Era burduşită de galbeni. Saitano o împinse cu degetul şi, cu o voce bizară, spuse:

— Mai târziu, seniore, mai târziu, îmi voi primi recompensa, Adio sau... la revedere!

Ieşi fără grabă, lăsându-l pe Nevers pradă unei dureri surde.

— Ăsta este duşmanul meu de moarte. De ce?...

Puțin mai târziu, în fața lui Jean Temerarul se afla cavalerul Hardy de Passavant. Era ceva ciudat. Nevers stătea cu mâna pe pumnal, nemişcat, cu ochii ațintiți la Hardy, gata să lovească. Ştia că va sfârşi prin a lovi. Trebuia însă făcut cu iuțeală. Şi, nu lovi...

Hardy, cu sufletul la gură, de spaimă, supraveghea silueta din fața lui. Îl recunoscuse? Ceea ce era sigur, era faptul că vedea în acest om, un duşman de moarte, că avea ceva criminal în el. Niciunul nu vorbi...

Deodată, Nevers, plecă, respirând ca o fiară, ceva îl împiedica. Un obstacol. Care? Pur şi simplu slăbiciunea copilului! îşi spuse:

Ăsta-i martorul care poate să strige: L-am văzut!

Îl irita că acest martor nu făcea niciun gest care să-i aprindă mânia. Se opri, ezită. Se duse în fața copilului... Hardy simți că se apropie şi, întinzând mâna spre el, strigă:

— Aveți sânge pe față! Ați omorât pe cineva! Pe cine ați omorât?

Era un strigăt instinctiv.

— De unde-i sângele, al cui este, repetă Hardy lăsând să

vorbească groaza din el.

Nevers se îndepărtă. Avea, deci, pe față sânge. Nu putea fi decât de la laurence. Maşinal, îşi şterse fruntea. Avea nevoie de curaj, să-şi înfrângă slăbiciunea care-l cuprinsese. Înjură printre dinți şi se duse înspre uşă. Hardy, rămas pe loc, îl văzu cum dispare...

Nevers ieşise; găsise un mijloc de a-l înlătura pe copil fără să-l lovească.

„Se spune, gândea el, că temnițele, din turnul Huidelonne sunt ucigătoare. Nu se ştie de ce dar cei întemnițați aici nu rezistă mai mult de un an... Câte zile va rezista copilul ăsta?"

Rămas singur, Hardy respiră cum respirau cei care au văzut moartea.

— Trebuie să fug, îşi spuse el. Deschise o uşă care dădea într-o sală unde zări doisprezece oameni de pază. O închise încet şi alergă spre uşa pe care ieşise Nevers: era ferecată! Se urcă pe o fereastră, privi în jos şi-şi dădu seama că până la pământ sunt cam vreo treizeci de picioare. Trase de perdele, le desfăcu, le rupse în fâşii şi-şi făcu un fel de frânghie. Când termină, întoarse capul şi constată împietrit că oamenii de pază erau lângă el, îl priveau în linişte, surâzând. Hardy scoase un strigăt, se îndreptă spre

fereastră vrând să sară. Două mâini puternice îl prinseră şi-l aruncară într-un fotoliu. Închise ochii pentru a nu i se vedea groaza care-l cuprinsese.

Doi coloşi intrară. Aveau înfăţişare de sălbatici; la brâu purtau cuţite lungi şi erau îmbrăcaţi în costume de temniceri. Fără un cuvânt, îl înşfăcară pe Hardy, traversară o curte, apoi alta, prin bezna care învăluia acest sinistru şi misterios Saint-Pol.

Hardy se uita buimăcit. Nu întrebă nimic. Nu simţea durerea pe care i-o provoca strânsoarea.

Îşi reveni, simţi că îşi recăpătase forţele şi strigă cât putu:

— Ajutor, ajutor!

Acolo... În curtea vastă, zări o umbră care ar fi putut... Peste puţin timp o zări mai bine:, era un individ îmbrăcat în negru, teribil de slab; mergea nesigur, când încet, când precipitat, bâiguia ceva, parcă plângea, parcă râdea...

— Ajutor, strigă Hardy! Oricine ai fi, vino la mine, te rog!

Fantastica arătare de coşmar, din beznă, se opri şi cu un accent ciudat, de rugă ironică sau tragică, spuse:

— Stai! Cine-i acolo? Cine mă strigă?

— Regele, murmură unul dintre temniceri.

— Regele nebun, continuă celălalt.

— Cine-i ăsta?

— Prizonier de stat, Sire! răspunseră cei doi temniceri.

— Eu! făcu Hardy. Domnule, dacă eşti gentilom, ascultă-mă. Ajută-mă! Ah, uite-l că pleacă. Ajutor!

Opriți o clipă, cei doi coloşi îl împinseră din nou. Nebunul se pierduse în beznă. Din nou se aşternu liniştea.

Temnicerii grăbiră pasul. Lui Hardy i se părea că traversează un oraş himeric şi că îşi va pierde din nou cunoştința. Ajunseră într-un loc viran la capătul căruia se ridica turnul Huidelonne. În spatele acestuia, dincolo de zidurile domeniului Saint-Pol, se înălțau zidurile de la Bastille Saint-Antoine. În jur, totul era pustiu. Huidelonne însuşi era lăsat în ruină. Numai două etaje mai erau locuite dar, nefericitul care ar fi ajuns aici nu mai vedea soarele. Pe el nu scrisese nimeni: Lasciate ogni speranza... dar fiecare piatră îți spunea că acolo nu trebuie să speri la nimic.

Hardy nu mai văzu decât stelele de pe cer. Se afla deja în temnița turnului. Murmură: Adio Roselys, sărmană micuță!

XI

Destine paralele

Femeia aceea, Géraude, care apăruse în capela casei Passavant, primise de la copist instrucțiuni precise. Era una din nenumăratele femei capabile să urască. Dacă Jean Temerarul era o sinteză a crimei, iar Isabela era un dezastru dezlănțuit, Géraude nu era decât o bucată de piatră, de lemn, de cărbune, de orice, într-un cuvânt era întruchiparea insensibilității, închisă, zăvorâtă, o râşniță de sfărâmat, care scotea beneficii din răutatea ei. Arginții erau numai un pretext, suferința în sine era pentru ea un motiv de jubilație.

Se urcase în litiera pe care i-o pregătise regina şi care o aştepta în strada Saint-Martin. Lângă ea o aşeză pe Roselys.

La poarta Saint-Dénis cei patru oameni de pază au fost înlocuiți cu opt cavaleri de la casa de Burgundia, care o aşteptau acolo de două ore.

Copistul îi spuse: trebuie ca micuța să dispară departe, astfel încât să nu mai revină la Paris niciodată. Ar fi bine să fie dată unui țăran care nici să nu ştie cine este şi de unde vine.

Să facă ea, Géraude, cum o şti!

E de presupus, deci, că nici Jean Temerarul, nici regina nu se gândiseră să o lichideze pe Roselys. Să fi fost un semn de milă pentru această micuță frumoasă şi drăgălaşă? Ceea ce-i la fel de probabil este faptul că scorpiei de Géraude nu-i

plăcea să vadă sânge vărsat. La nişte ţărani, era ca şi moartă!

Caleaşca luă drumul spre nord, trecu prin Dammartin şi când ajunse la Villiers-Cotterets se opri. O ţărancă ce se afla pe câmp văzu litiera şi pe cei opt cavaleri care purtau Crucea Sfântului Andrei. O mai văzu pe Géraude coborând şi înaintând spre oraş, ţinând de mână o fetiţă îmbrăcată sărăcăcios. Ţăranca, curioasă, lăsă totul baltă şi plecă să vadă ce se întâmplă.

Roselys nu plângea, nu mai plângea. Plânsese destul în litieră când Géraude o dezbrăcase de hainele ei curate şi elegante şi o îmbrăcase ca pe o cerşetoare. Plânsese destul când fusese ridicată din casă, cu forţa. Atunci, îl strigase în zadar pe Hardy. Când au aruncat-o în caleaşcă, a plâns de şi-a frânt inima că se vedea despărţită de mamă şi de tovarăşul ei de copilărie. Şi mai mare îi fu groaza când văzu că iese din Paris, înconjurată de opt cavaleri înarmaţi cu lănci. Dar până acum se ţinuse totuşi bine. Nu înţelesese nenorocirea care o aştepta decât când Géraude, în tăcere, cu sânge rece o îmbrăcă în zdrenţele alea murdare. Atunci, încetă să mai plângă, să mai implore. Stătea nemişcată într-un colţ al litierei. Încet, încet gândurile ciudate începură să ţească în sufletul ei o irezistibilă pânză a deznădejdii: se

închipui departe de mama ei şi simţi că ani mulţi o despărţiseră de aceasta.

Dacă Géraude nu ar fi fost întruchiparea insensibilităţii, dacă s-ar fi apropiat, fie şi fără milă, de micuța Roselys, ar fi putut să se întrebe de ce-i îngheață mâinile acestei ființe, de ce-i ies ochii din cap bietului copil.

Când coborî, Roselys mergea fără să se uite pe unde calcă, tremura şi dinţii îi clănțăneau în gură.

Géraude fără să întrebe pe cineva, se duse la biserică şi intră la casa parohială.

— Domnilor, sunt din Nanteuil şi merg la Soissons să-mi caut soţul. Plecând, am luat această fată a cărei mamă a murit acum opt zile şi nu pot să-i port de grijă la drum, mai ales că sunt şi grăbită.

Preotul se uită în ochii lui Roselys:

— Fetiţa asta este bolnavă, are febră, constată acesta.

— Tocmai de aceea...

— Cum o cheamă?

— Este un copil fără nume, din flori!

Preotul era bătrân, bun creştin, cumsecade, dar când auzi că-i copil din flori îşi făcu semnul crucii şi, cu simplicitatea credinţei, spuse:

— Nimic neobişnuit, dar pentru febra asta ar trebui

tămăduită. N-aţi putea să o conduceţi până în primul oraş?

— O fată din flori!...

— Imposibil, domnule, nu mai poate să meargă.

Bătrânul ezită, bombăni ceva, o rugăciune poate.

— Bine, o duc la uşa bisericii, să fie cercetată şi, dacă Domnul şi-o face milă, să dea de cineva care să o înfieze, eu o botez, o tămăduiesc şi-i fac actele de adopţiune. Puteţi pleca, doamnă bună şi Dumnezeu să vă păzească de tâlharii care au năpădit pădurea.

Géraude se înclină şi plecă fără să-şi mai arunce măcar o privire spre Roselys. Se urcă în litieră şi făcu cale întoarsă spre Paris.

Roselys fu dusă la uşa bisericii şi rămase acolo sub supravegherea paracliserului, om milos care nu-i adresă nicio vorbă urâtă.

Fata nu înţelegea nimic. Dârdâia, atâta tot.

Paracliserul putu să-şi vadă în linişte de treburile lui.

Roselys fu strigată. Adică, vestitorul public anunţă în oraş că un copil din flori, a cărui mamă murise, se afla în casa Domnului şi cine doreşte să o vadă, să o cerceteze şi, dacă vrea, să o înfieze, să meargă la biserică. Ei da, sosise vremea pentru lume, pentru cumetre, pentru femeile din sat, să-şi verse veninul pe o biată femeie care păcătuise şi adusese pe

lume un copil, fără permisiunea autorităților ecleziastice şi civile.

Ca prin vis, Roselys văzu că este înconjurată de fete şi băieți zbârliți, murdari, zdrențăroşi care scoteau limba la ea, îi puneau coarne, o priveau cu dispreț şi urlau: cum te cheamă fiică de...? Era... avangarda virtuților. Grosul batalionului nu întârzie să apară. Soseau răzvrătitele din toate colțurile, blestemând, spunând că mamă-sa mai bine murea trasă de patru cai, că s-ar fi grăbit să moară pentru a-l întâlni mai repede pe Satana care, nu este.exclus, să fi fost chiar tatăl fetei. Erau toate țațele acolo, cele care nu le aduseseră soților decât gustul unei dulcețe curând oțetite. Se apropiaseră de bietul copil, o pipăiau, o întorceau, o iscodeau.

— N-are nici mâini, nici picioare!

— Asta mănâncă cât patru şi nu face nimic!

Viperele şuierau, otrăveau totul. Copilul înghețase de spaimă: când se înroşea, când se îngălbenea. Abia mai respira.

Sosi o femeie care se apropie şi spuse: o înfiez. Era țăranca intrigată de apariția Géraudei. Îşi făcuse tot felul de calcule pe drum şi până la urmă, îşi spusese: o fi, poate, norocul meu, cine ştie?...

În acest moment se auzi tropot de cai. O trupă de cavalerie se apropie. La ferestrele caselor apăru lume. Se striga: Orléans, Orléans! Trăiască Orléans! Şi, într-un nor de praf, în arşiţa soarelui, în sat intră o strălucitoare cavalcadă...

Mai întâi şase trompeţi, apoi un pluton de soldaţi în armură şi apoi câţiva seniori care-şi legănau în vânt pelerinele de mătase. În urmă, încă un pluton în zale. În mijlocul acestei impozante escorte, într-o caleaşcă trasă de patru cai albi, era Louis d'Orléans, fratele regelui Charles al VI-lea. În caleaşcă, în faţă, trei doamne de onoare. Pe pernile din fund o femeie cu un chip nobil şi dulce, îmbrăcată într-un costum elegant: Valentina de Milano, ducesa d'Orléans care venea să viziteze castelul pe care satul ei i-l construise la Pierrefonds. Avea reputaţia unei sfinte, era inteligentă, nu se lăsa tentată de ambiţii mărunte, nu ura. Tânără, frumoasă, adulată pentru bunătatea ei, trecea drept o doamnă modestă şi înţelegătoare. În lupta oarbă pentru tron, ea încercase să aducă puţină pudoare.

Valentina văzu copilul la uşa bisericii, înconjurat de roiul de viespi.

— O fetiţă expusă, sărmana de ea! Cavalcada trecuse, dar Valentina ordonă vizitiului să oprească. Coborî singură,

porunci vizitiului să o aştepte, iar escortei să-şi continue drumul spre Villers-Cotterets. Se îndreptă prin mulţimea care se înclina şi ajunse în faţa bisericii. Luă fetiţa în braţe şi se adresă mulţimii:

— Copilul ăsta moare! De ce nu-i săriţi în ajutor?

— E un copil din flori, spuse o cumătră, rânjind răutăcios.

— Ştie cineva de unde este, cine este? ceru Valentina fără să se uite la bruta care vorbise.

— Eu, spuse ţăranca, eu ştiu tot. Eu sunt Guillaumette, am văzut tot, o înfiez. Le-am spus. Nu dau înapoi. Să-mi facă actele.

Cercul se desfăcu. Femeile se uitau cu ochi răi la ţărancă. Valentina scoase doi scuzi de aur şi-i dădu celei care dorea să înfieze copilul. Apoi, se uită la fată, îi admiră chipul, părul frumos, fiinţa ei delicată îmbrăcată în nişte zdrenţe murdare.

— Ia spune-mi, ce-ai văzut? o întrebă pe ţărancă.

— Păi o caleaşcă frumoasă şi nişte soldaţi care s-au oprit în afara oraşului. Cei cu arme aveau crucea Sfântului Andrei...

Valentina tresări: Crucea casei de Bourgogne, spuse ea.

— Şi, o femeie a coborât şi a târât copilul ăsta. Eu am

urmărit-o, şi acum, iată, o înfiez. E a mea. Să-mi facă actele.

— De data asta, ducesa d'Orléans luă punga şi o dădu țărăncii cu totul.

— Te rog să-mi cedezi dreptul dumitale, spuse ducesa surâzând.

Guillaumette ținea strâns punga. Îşi dădu seama de averea care era acolo. Îngălbenise. În pungă trebuie să fi fost aur, bijuterii, diamante, perle, o întreagă avere! Valentina nu se mai preocupă de ea... Şi atunci, mulțimea adunată în fața bisericii văzu ceva nemaipomenit. O văzu pe ducesa d'Orléans, soția primului om al regatului, căci regele nu mai conta, o văzu luând în brațe pe micuța îmbrăcată în zdrențe şi ducând-o în litiera cu însemnele ilustre ale Franței. Plecă din mulțime ducând sub mantaua sa de velur un copil din flori!

Lumea înmărmurise. Nu s-a auzit niciun strigăt. Fiecare se înclina cât mai adânc. Numai când se urcă în litieră, mulțimea aclamă frenetic.

Valentina o aşeză pe Roselys pe perne, închise uşa, trase perdelele pentru ca nimeni să nu o vadă. Şi, cum doamnele de onoare o priveau mirate, le spuse:

— Niciun cuvânt despre ceea ce am făcut! Nimănui!

— Doamna ducesă vrea să ascundă faptele ei atât de

bune, zise o doamnă de onoare.

— Nu, draga mea Châtillon: e vorba de acest copil a cărui viață ar fi cu siguranță în pericol dacă s-ar afla că eu l-am luat.

— De ce, doamnă? întrebă ducesa de Châtillon foarte interesată.

Valentina de Milano răspunse:

— Ducele de Burgundia nu ştiu deocamdată, dar îl voi afla. Dar şi pentru unul şi pentru altul, copilul ăsta din flori va purta un nume teribil. Se va numi: Remords la Vengence.

XII
Margareta de Hainaut

Când cei doi temniceri de la turnul Huidelonne îl duceau pe Hardy, Jean de Burgundia, conte de Nevers, sigur că-şi câştigase liniştea pentru totdeauna lichidând singurul martor, îşi petrecu restul nopții în salonul mare al palatului Beautreillis unde, până la ziuă continuă să mediteze.

Hardy, aruncat în groapa ucigaşă de la Huidelonne, nu era decât un incident; îl şi uitase. Uitase că fusese luată

fiica lui, pentru a fi expusă să fie recunoscută şi înfiată. Uitase de moartea lui laurence d'Ambrun. Incidente... incidente banale. Problema pentru acest tânăr de douăzeci şi cinci de ani se punea în termeni formidabili şi simpli:

„Să fii regele acestei regine fermecătoare, care poruncea bărbaţilor, sălbăticiunilor şi, probabil, infernului (se gândea la Saitano)! Să uneşti Burgundia cu regatul Franţei! Să cucereşti Germania şi Italia şi să refaci Imperiul de Vest! Să-mi pun pe cap coroana lui Charlemagne! Pentru asta... să fiu mai întâi liber, adică să-mi omor soţia. Să fiu duce de Burgundia, adică să-mi omor tatăl. La prânz trebuie să-i dau răspunsul reginei Isabela..."

Veni şi ceasul acela. Domeniul Saint-Pol se animase. Începea să-şi trăiască viaţa zgomotoasă: veniră o mulţime de seniori de la palatul reginei, unde se aflau nu pentru a saluta pe Charles al VI-lea, ci pentru a aduce un nou contingent şi a întări poziţia unuia dintre cei trei regenţi care-şi disputau aprig puterea: unii sunt pentru ducele de Orléans, fratele Majestăţii Sale, alţii aparţin lui Philippe de Burgundia sau ducelui de Berry, unchii regelui. Îşi aruncau priviri iscoditoare, se ameninţau din ochi, îşi aruncau insulte. Se vedeau deja semnele unei mari lupte care va însângera Parisul.

În ce-l priveşte pe ducele de Bourbon, al treilea unchi al regelui Charles, el trăieşte singuratic, retras, cu stampele lui, cu medaliile, cu manuscrisele, închis în cinstea lui de unde artistul şi scriitorul din el contemplă aceste sărmane ambiții care-i mână să cucerească ceva aur sau ceva putere.

Saint-Pol începu deci să vibreze. Cele opt palate ale sale erau cuprinse de un murmur confuz. Grădinile erau asaltate de domnişoare îmbrăcate în costume frumoase, curțile erau pline de zgomotele armelor...

La palatul reginei, în marea galerie, în saloanele Theseus şi Mathebrune rânduri de costume elegante. Surâsuri, şoapte, ocheade, declarații; parfumuri mătăsuri, brocarte, lux desfrânat, bucuria de a trăi, dragoste, toate poveştile trecute sau proiectele pentru sărbătorile viitoare, totul acaparase această lume care venise să o admire pe regină. Deodată, în marea galerie, lumea se retrase şi făcu loc celui pentru care, de opt zile de când a venit la Paris, regina nu a fost decât zâmbete... omul pe care ea l-a ales dintre toți, fiul ducelui de Burgundia, tânărul conte de Nevers.

Palid după teribila noapte, palid pentru hotărârile pe care le luase, Jean Temerarul avansa prin mulțime, lăsând în urma lui admirație şi invidie.

Regina îl văzu venind şi îi întinse mâna. El puse un

genunchi pe covor, îi sărută mâna şi, hotărât, rosti:

— *Accept!*

— *Bine, atunci poți să pleci,* murmură regina; *şi gândeşte-te la ceea ce te aşteaptă la întoarcere.*

Jean Temerarul se ridică. Gata! Charles al VI-lea este condamnat. Condamnat Philippe de Burgundia. Condamnată Margareta de Hainaut. Nimeni nu înțelesese că în surâsul reginei Isabela şi în salutul respectuos al lui Jean Temerarul se hotărâse o tragedie care ar putea schimba fața lumii.

În aceeaşi zi, după o întrevedere cu tatăl său, Jean Temerarul, spre marea bucurie a unora, spre mirarea tuturor, părăsi Parisul. Unii susțineau că, subit, a căzut în dizgrația reginei. Alții credeau că burghezii din Dijon, profitând de absența ducelui şi a contelui de Nevers s-au răzvrătit şi au refuzat să-şi mai plătească impozitul.

Regina, însă, întrebată de favoriți, răspunse cu un accent straniu:

— Stați liniştiți şi fiți siguri că-l veți revedea pe Nevers la curtea Franței.

Jean Temerarul, escortat de şaizeci de seniori bine înarmați şi de suitele lor, luă calea Dijonului în marş forțat. Dar, oricât de repede călătorea el, cineva i-o lua înainte şi

mai repede. Acesta era singur fără escortă. Fără îndoială, nu avea de ce să se teamă de hoții, de ucigașii, de borfașii, de cerșetorii care se strânseseră în bandă și puseseră stăpânire pe drumurile Franței și ale Burgundiei.

Dimineața sau seara, când figurile nu se disting bine, când lumina stinsă aruncă aceeași umbră și pentru oameni și pentru copaci, pe stâncile solitare de la marginea drumului, de cinci sau șase ori Nevers crezu că vede în depărtare un cavaler cu chipul slăbit, călărind în goană dezlănțuit, în fața lui.

Dar, de fiecare dată când examina mai atent își spunea că e o iluzie.

Sosi la Dijon. Se auziră clopotele. Consilierii primăriei ținură discursuri. Se duse apoi la palatul ducal, unde se organiză o mare sărbătoare în cinstea lui.

Soția sa, Margareta, nu veni la banchet. Seara se retrase în cameră unde se întreținu cu mai mulți seniori, vorbind despre vânătoare și războaie. Spre ora unsprezece, rămase singur și căzu din nou pe gânduri...

„Am venit să o ucid pe Margareta. Cum?” În acel moment ușa se deschise și apăru o femeie. Era robustă, brunetă, cu o gură severă și ochii mândri. Nevers se ridică. Avea sufletul la gură. Era chiar Margareta de Hainaut! Avansă, veni până

la el, îi puse o mână pe umăr şi cu o voce puternică spuse:

— Ei bine! Jean de Burgundia, pentru că ai venit aici să-ți omori soția, omoară-mă!

În poveştile cu marii jefuitori şi ucigaşi din lume, în poveştile cu hoți şi pungaşi, cu nemernicii pe care poporul s-a obişnuit să le numească *Istoria Franței,* în timp ce dureroasa şi glorioasa istorie a poporului Franței nu este încă scrisă, Jean Temerarul este o figură cu ambiții sordide. Margareta de Hainaut este, şi ea, o ambițioasă, dar şi un spirit larg, deschis unor sentimente generoase, cu inimă.

O clipă Jean Temerarul şi Margareta rămăseseră fără grai, uitându-se unul la altul; bărbatul, zguduit de ceea ce auzise, femeia, calmă, demnă şi tristă.

— Ce-i asta? bolborosi Nevers. Ce cuvinte înspăimântătoare ai putut să pronunți!

Margareta, dreaptă, nemişcată, continuă:

— Cum ai de gând să mă ucizi? Cu pumnalul? Cu otravă? Sau le vei folosi pe amândouă, ca în cazul amantei tale, Laurence d'Ambrun?

Jean suspină adânc, ochii îi ardeau, buzele i se învinețiseră. O fixă cu o privire rea. Fără un cuvânt o luă pe femeie, cu mâna dreaptă de ceafă şi scoase pumnalul. Margareta nu făcu nicio mişcare. Cu aceeaşi voce, adăugă:

— Grăbeşte-te, ucide-mă înainte ca ducele de Burgundia, care ştie totul, să aibă timp să mă răzbune.

Pumnalul rămase în aer. Jean se retrase, bâlbâind: *Ducele a fost deja prevenit!...* Înțelese că se afla în mâinile puternice ale fatalității, că o plasă sigură fusese întinsă în jurul lui. Se retrase amețit şi-şi spuse stins:

— Sunt pierdut!

— Aşează-te! zise Margareta. Avem multe să ne spunem. Să o facem repede.

Jean căzu într-un fotoliu, picioarele nu-l mai țineau. Margareta rămase în picioare, dominându-l.

— Seniore, zise ea, în această clipă, un om de-al meu, sigur, fidel, incoruptibil, aşteaptă undeva, în Dijon. Dacă nu mor, rămâne aici: Dacă... sunt omorâtă pleacă de îndată să ducă ducelui de Burgundia o scrisoare de a mea.

Nevers asculta înmărmurit. Din când în când îşi ştergea fruntea.

— În această scrisoare, continuă Margareta, îi explic nobilului dumitale părinte că am fost asasinată de dumneata, că, apoi, îl vei ucide şi pe el, că în acest timp, verişoara mea Isabela îl va ucide pe regele Franței, că pe aceste trei omoruri, două ale dumitale, unul al ei, voi vă construiți visurile voastre de dragoste şi de mărire.

Jean Temerarul nu încercă să nege. Cum ar fi putut? Cum a putut afla soția lui atât de repede aceste planuri? Este la mijloc o putere supranaturală... altfel... La ce bun să mai lupte?

— Sunt pierdut!

— Deci, reluă Margareta, mă vei ucide şi pe mine şi pe tatăl dumitale. Ambițios fără valoare, amant fără curaj, cu crimele cele mai laşe doreşti să-ți satisfaci poftele.

Jean de Burgundia, iată în ce situație ai ajuns! Deci: omoară-l mai întâi pe tatăl tău şi atunci eu voi face să-ți taie mâna dreaptă, să-ți smulgă limba, să te lege de patru cai, sau, omoară-mă pe mine mai întâi. Ducele de Burgundia este prevenit, va veni aici, te va aresta şi, cu mâinile lui, te va preda călăului. Nevers, ai calculat prost. Trebuia să ne ucizi pe amândoi odată, în aceeaşi noapte...

— Sunt pierdut!

Fără ură, fără răutate, Margareta se uita la soțul strivit în fotoliu. Îl mai iubea? Cine ştie? Ar fi fost capabilă să uite pentru a salva onoarea casei?

Când îl văzu învins, pierdut, sfârşit de puteri, ea se apropie de el şi-l auzi, repetând disperat:

— Sunt pierdut!

— Eşti salvat! spuse Margareta.

El îşi ridică ochii şi văzând că nu are urmă de ură pe chipul ei, îşi strânse mâinile într-un gest de rugăciune.

— Uită-te la mine! spuse ea. Uită-te bine la mine, Nevers! Nu sunt poate aşa de, frumoasă ca verişoara mea. Totuşi, întreabă-te: sunt eu atât de dizgraţioasă încât să nu pot fi iubită?

În clipele astea ea era frumoasă, avea o altă frumuseţe, atât de diferită de cea a reginei.

— Da, da, bâlbâi Jean, meriţi să fii iubită... nu te-am văzut aşa niciodată.

Era sincer.

— Eşti salvat, spuse Margareta. Imaginează-ţi că eu, ducele de Burgundia şi regele Franţei, vom fi omorâţi. Ce încredere poţi avea într-o fată nebună care, când se va sătura de dumneata, te va înjunghia cu mâna ei? Crezi că Orléans şi Berry îţi vor da de, plăcere coroana? Crezi că nu vor descoperi crimele şi că nu te vor scoate în afara legii aruncând groaza asupra celor două ţări. Jean, eşti tânăr. Poţi să-ţi refaci o existenţă glorioasă. Am să te ajut. Accepţi? Nevers era strivit de umilinţă.

— Şi, aşa, mă vei ierta? În loc să mă afunzi; îmi întinzi o mână?

— Eu nu iert, eu uit. Dacă-i o crimă să-ţi salvezi soţul pe

care ți l-a dat Dumnezeu, atunci fie ca această crimă să cadă pe capul meu.

— Margareta!

— Ambiție! Vrei onoare, putere! Drumul pe care ți-l arăt te va conduce acolo. Ascultă...

— Spune, vorbeşte! Salvează-mă, spune ce trebuie să fac!

— Ei bine, vorbeşti de iertare. Da. Trebuie o iertare, dar asta se cere lui Dumnezeu. Ştii că se pregăteşte o cruciadă. Jean dacă vrei, pot să obțin să conduci dumneata armatele creştinătății Acolo, Nevers, acolo, pe câmpiile unde a suferit Cristos, în jurul mormântului lui, se câştigă gloria care îți poate da dreptul la orice speranță, la orice mărire. Cel care se întoarce de acolo învingător este mai mult decât un rege. Gândeşte-te la prestigiul lui, la aureola de care se bucură în Europa creştină. Şi atunci, prin voința lui Dumnezeu şi nu a oamenilor, se va găsi un tron liber. Drumul triumfului şi nu cel întortocheat al crimei în beznă trebuie să-l alegi.

Era o foarte bună lecție. Jean, transportat, se înclină cu religiozitate în fața femeii pe care venise să o ucidă.

— Duce, prinț sau rege, mă unesc cu dumneata pentru toată viața şi mă rog la Dumnezeu că m-ai salvat de mine însumi. Cere comanda armatei şi plec!

Acesta fuse pentru Jean un minut de sinceritate.

Margareta de Hainaut îl struni două luni. El acceptă toate condiţile, şi chiar şi pe cea de a porni împotriva lui Baiazid.

A doua zi, un cavaler ieşea din Dijon.

XIII
Câte ceva despre viitorul lui Laurence

În ziua în care contele de Nevers părăsea Dijonul, la Paris, în casa Passavant, se petreceau lucruri importante.

Era dimineaţa. Laurence d'Ambrun încercă şi reuşi să-şi ridice pleoapele. Prin fereastră văzu un colţ de cer, grădina pe care o ştia de atâta timp, auzi gălăgia agitată a vrăbiilor şi simţi briza caldă de afară. „E vară!”. Începu să meargă încet prin cameră şi, rând pe rând, recunoscu obiectele care-i erau atât de familiare: „Sunt în camera mea!” Îşi aminti confuz de unele întâmplări. „Trebuie să mă îmbrac şi să merg la Saint-Pol”. Şi atunci, începu adevărata răscolire a întâmplărilor care-i compuneau viaţa sa cea mai intimă; ele ieşeau la suprafaţă plutind la început în necunoscut şi apoi se închegau, se ordonau ca nişte molecule atrase de legi misterioase. Începu cu Roselys: „Nu s-a trezit, altfel ar fi

trebuit să fie lângă mine, să fie aici şi să mă... condamne”. Se ridică de parcă ar fi zărit-o, dar se prăbuşi imediat în pat. Cu mâna apăsa într-un loc făcând grimase de parcă de acolo venea suferința. Atunci descoperi că avea pieptul bandajat. În clipa aceea memoria irupse ca o arteziană. Lovitura de pumnal, scena groaznică cu otrăvirea... Strigă: Roselys!

Se deschise o uşă şi un bărbat se apropie de pat şi şopti:

— Şi-a revenit!

— Roselys! Roselys, strigă ea înnebunită.

— Hai să plecăm!

— Copilul meu. Doamne! fie-ți milă! Cine eşti dumneata?

— Sunt cel care i-a dat reginei flaconul cu care ar fi trebuit să vă otrăvească...

Laurence strigă speriată şi făcu un gest de apărare.

— Am văzut eu ceva pe chipul dumitale de blestemat. Eşti unul dintre demonii din slujba lui Isabela.

— Licoarea mea v-a... otrăvit?!

— Nu... e adevărat... recunoscu Laurence. N-ai vrut să mor?

— Contele de Nevers v-a înfipt pumnalul zdravăn, vă jur...

Laurence îşi ascunse fața în mâini.

— ...Şi totuşi sunteți în viață! continuă Saitano. Eu v-am

salvat!

— Dumneata?... De ce?

— Eu. Slugile au fugit până la ultimul. Eu v-am luat moartă din capelă, eu am adus aici o femeie să vă supravegheze. Veneam în fiecare zi să vă văd şi de fiecare dată, între mine şi moarte, se dădea o luptă zdravănă. Am învins!

— Dar, pentru ce, pentru ce? strigă Laurence.

Abia ascunzându-şi bucuria, Saitano zise:

— Pentru că... aţi băut. Pentru că eu vroiam să văd la ce-i bună otrava mea, înţelegeţi? Nu aş fi cedat pentru tot aurul ascuns în marele turn al Luvrului.

Laurence nu înţelese. Saitano murmură:

— Şi-a revenit. A reînviat... e la fel ca înainte de a fi fost înjungheată...

Laurence îşi împreună mâinile şi începu să se roage:

— Pentru că m-ai salvat de la moarte, te rog termină ce ai început. Dă-mi forţa să mă pot ridica şi să ajung la Saint-Pol.

— Şi să-i ceri reginei pe fiică-ta?

— Da, da!

— Ascultă-mă! Regina nu ştie unde este copilul dumitale. Nu ei trebuie să i-o ceri... Dacă vrei să trăieşti pentru fată...

— Da, vreau!

— Bine, fă în aşa fel încât Isabela să nu afle niciodată că nu ai murit. Dacă află că ai scăpat de la moarte, eşti pierdută. Oriunde ai încerca să te ascunzi, ia seama, te va găsi.

— Fata mea, fata mea!

Saitano, fără să răspundă, turnă două picături într-o cană şi-i dădu lui Laurence să bea...

— Bea!, nu-ți fie teamă!

— Laurence se uită la Saitano şi-şi dădu seama că prima impresie, cea de groază pe care acesta i-o provocase dispăruse. Bău. Saitano continuă: O să-ți vezi fiica. Unde? Când? Nu ştiu. Pentru că nu ştiu ce i-au făcut. Ea trăieşte, e tot ceea ce îți pot spune. Te asigur că trăieşte şi-ți propun să o căutăm împreună.

Laurence adormise. Saitano se aplecă asupra ei şi o examină cu o mare curiozitate.

„Memorie, bunătate, răutate, curaj, judecată, dragoste sunt stări pe care le voi putea crea sau... suprima după cum îmi place.

Îmi trebuia un subiect pasiv pe care să-mi continui experiența.

L-am găsit: va fi femeia asta!”

Laurence dormea profund şi zâmbea în somn. Noaptea, spre unsprezece, la casa Passavant veni o litieră din care coborâră doi oameni şi, ajutați de Saitano o luară pe Laurence. Au dus-o în cetate... o oră mai târziu, Laurence continua să viseze într-un pat asemănător cu al ei, într-o cameră identică cu cea din casa Passavant, numai că era situată într-o casă din Cetate, casa lui Saitano... casa groazei.

Laurence d'Ambrun trăia, dar Roselys nu avea mamă.

XIV
Odette de Champdivers

Roselys mai avea, totuşi, o mamă: ducesa de Orléans o tămăduise de febră şi o readusese la viață după o lună de îngrijiri serioase. Convalescența a mai durat o lună. Binefacerea de care s-a bucurat o acaparase pe Valentina care se simți atrasă de mica făptură şi începu să o iubească. Reconstituise, în mare, drama, dar ancheta ei nu-i oferise adevăratele date; nu ştia numele personajelor dramei, înțelese numai că fata trebuia îndepărtată de Burgundia.

Cât o priveşte pe Roselys, ea nu putu oferi nicio informaţie: febra care-i fusese provocată prin teroare îi afectase memoria, dar nu şi inteligenţa. Era un *spirit* care pleca din nou la drum. Atâta tot.

Când o văzu pe fată în deplinătatea puterilor, ducesa de Orléans căută un loc sigur unde să o adăpostească. La sud de poarta Saint-Germain se deschidea o frumoasă vale care se numea Val Gdrard, după numele unui preot care construise aici un spital pentru credincioşi. Val Gérard a devenit în zilele noastre Vaugirard. În afara unei mănăstiri, mai erau aici câteva case. Una dintre ele, fortificată, pentru a putea să facă faţă jefuitorilor, avea turnuri şi era înconjurată de un şanţ: se numea Champdivers. Stăpânul acestuia, Honoré de Champdivers se trăgea din casa Orléans. Fusese rănit şi nu mai putea să poarte povara unei armuri. Se retrăsese. Ziua vâna ulii, iar seara povestea în faţa şemineului întâmplările lui din campaniile din Languedoc şi din Spania. Servise sub armata lui Du Guesclin, a cărui statuie se afla acum la Concy, şi se bătuse pentru contele Henri de Transtagiare.

Lui Honoré de Champdivers i-o încredinţase Valentina de Milano pe micuţa găsită aproape moartă în faţa bisericii din Villiers-Cotterets. Într-o seară ducesa, ţinând-o de mână pe

Roselys, a sosit la casa lui Honoré. Bătrânul, bucuros şi onorat de sosirea înaltului oaspete, le-a condus în salon, luminându-le singur calea cu torța. Servitorii fuseseră îndepărtați. Valentina, aşezată în fotoliu, i-a prezentat copila:

— Această fată nu are nici tată, nici mamă. Luând-o de pe drumuri, m-am angajat să supraveghez onoarea ei. La casa Orléans viața îi este amenințată. M-am gândit că aş putea să ți-o încredințez... că aici ar fi în siguranță.

Champdivers făcu o grimasă care avea aerul unui surâs de entuziasm:

— Nu-i aşa că este tare frumoasă?

Bătrânul soldat, încântat, îi arătă fetei câteva dintre pumnale făcute în atelierele din Florența şi din Toledo.

— Cum se numeşte?

— Eu i-am spus Odette. Se va numi deci Odette şi atât. Sau poate când se vor face actele de înfiere, dragul meu prieten, se va numi Odette de Champdivers... Ce zici?

— Ah! se bucură bătrânul oştean. El nu avusese timp să trăiască bucuriile simple pe care le oferă viața.

— Buna mea doamnă este o minunată creatură a cerului. Să nu-mi mai ceară acum să-mi iau spada şi să plec în bătălii... Acum... am, iată, am alte treburi, alte griji. Copilul

ăsta! Odette, să te binecuvânteze Dumnezeu! Cât priveşte pericolul, pe toți dracii, abia aştept!

— Ştii, spuse ducesa. Dintre toți gentilomii, numai în dumneata mă încred: în casa Champdivers locuiesc: credința, vitejia şi onoarea.

— Doamne! strigă Champdivers. Iată cuvinte pe care le-am auzit numai la Du Gueselin...

Ducesa îi întinse mâna şi bătrânul soldat se înclină. Apoi o strânse în brațe pe Roselys şi-i spuse:

— Nu ai mamă, micuță Odette de Chamdivers, dar pe cât îmi va fi cu putință, mă voi strădui să nu simți asta.

Şi plecă promițând să revină. Se duse şi văzu câțiva seniori agitați.

— Repede, îi strigă unul, pregăteşte repede o cameră! în mijlocul lor ținut de doi valeți voinici, pe pieptul cărora Champdivers văzu blazonul cu trei flori de crin, o ființă se zbătea, urlând de moarte.

— Regele, murmură bătrânul soldat, regele Franței la mine!

XV

Regele nebun

Regele Charles al VI-lea. Avea treizeci şi opt de ani, dar de cinsprezece ani era nebun, Toată lumea ştia că nebunia se declanşase în pădurea de la Mans, în timpul unei bătălii pentru cucerirea Bretaniei. O nebunie precedată-de unele rare accese, dar declanşată cu o rapiditate uimitoare. Acum Charles era însoțit de unchiul său, ducele de Berry. Plecase de la curte sănătos şi plin de veselie. La întoarcere, când se îndrepta spre poarta Gibard, regele tresări violent. Se făcu alb ca varul şi începu să tremure. Cei care-l văzuseră constatară că o teroare ciudată – nici vizibilă, nici obişnuită – îi umbrea chipul. Întinsese mâna şi strigase:

— Ajutor! Ajutor! Uite-i, uite-i!

Ducele de Berry făcuse semn celor doi valeți care de când apăruseră semnele bolii, îl însoțeau pretutindeni.

— Trădătorilor! urla regele. Vreți să mă predați duşmanului!

Trupa descălecă. Ajunseră la Champdivers. Furia regelui depăşea orice închipuire, oştenii tremurau şi ei de groază.

— Să intrăm aici, le spuse ducele de Berry. Nu putem să traversăm Parisul în starea asta. Să aşteptăm ca Majestatea Sa să-şi recapete liniştea.

Liniştea! Ducele pronunțase cuvântul cu răceală şi cu o sinistră ironie.

Valeții îl aduseră pe rege într-o sală în timp ce Champdivers se frământa să facă pe gazda, ospitalieră pentru ilustrul oaspete.

Aşteptarea fu lungă, accesele n-au încetat patru-cinci ceasuri, regele urla furios.

Nobilii oaspeți ai lui Champdivers se instalară şi ei care pe unde apucase. Ducele de Berry se trezi spunând speriat:

— A murit?

Fără să vrea îi scăpase un secret care-i stăruia în străfundul inimii.

— Niciodată închipuirile, vedeniile lui nu s-au terminat astfel.

O tânără grațioasă şi frumoasă se afla în camera regelui şi acesta, nebunul de acum câteva clipe, o contempla cu admirație religioasă. Bolnavul se apropie de Odette, îi luă mâna şi o rugă:

— Apără-mă, protejează-mă... Încearcă să te uiți la mine... privirile tale mă liniştesc, ochii tăi îmi sting focul care-mi pârjoleşte mintea! Cine eşti? Cum de privirea ta mă poate linişti într-atât? Eşti trimisă de Sfânta Fecioară!

Odette nu părea nici tulburată, nici încurcată. Surâdea.

Ținea în mâinile sale mâinile regelui şi-l consola cu întregul ei suflet nevinovat. Se auzea numai respirația lor. Pe chipurile celorlalți se citea uimirea şi teama de necunoscut. Odette tresări. Surâse.

Nebunul nu mai striga. Cu siguranță că încetase suferința care-l chinuia. Cu paşi liniştiți, Odette îl conduse pe rege într-un fotoliu.

— Odihniți-vă, sărmane rege, dormiți, Sire, dormiți în pace. Aici sunteți în siguranță... Capul regelui se lăsă moale pe brațul fotoliului... Adormise ținând de mână îngerul care-i redase liniştea. Când a fost sigură că regele dormea profund, Odette îşi retrase mâna, se întoarse şi văzu chipurile buimace ale necunoscuților nobili. Îl zări pe Champdivers mai uimit, plin de admirație.

— Ah, nefericitul rege!

— Fata asta ar trebui să vină şi să locuiască la hotelul Saint-Pol, spuse cineva. Ea poate să-l vindece pe rege!

— Adevărat, răspunse ducele de Berry, cu gândul la altceva, regele trebuie vindecat!

Champdivers îngălbeni. Dacă-i luau fata, nu-i mai rămânea decât să moară!

— Domnişoară, zise ducele, cum s-a întâmplat...

Cum s-a întâmplat? Nici Odette, nici regele, nimeni nu va

şti vreodată. Toți au constatat ciudata putere a tinerei asupra regelui.

— Nu ştiu, seniore, spuse liniştită Odette. Regele a intrat în cameră, iar eu mă aflam acolo. La început mi-a fost teamă. Pe urmă, mi-a fost milă şi m-am apropiat să-l consolez. El m-a privit, mi-a luat mâinile într-ale lui şi... a încetat să mai strige.

Ducele cercetă atent, din priviri, chipurile celor de față, vrând parcă să spună: mărturisiți şi voi că asta-i de necrezut fără... fără necuratul. Dacă n-ar fi fost acolo decât oamenii lui Berry, soarta lui Odette ar fi fost aranjată pe loc. Dar, majoritatea asistenței începu să strige: Ea e salvatoarea, ea îl va tămădui pe rege!

— Şi eu cred, spuse ducele care se întoarse spre Champdivers. Spune, fata asta, în situații asemănătoare, a manifestat aceeaşi putere?

— Niciodată, seniore, spuse bătrânul soldat.

— Este o bună creştină? Merge la biserică, sărbătoreşte Paştele?

— Întrebați-l pe abatele de la Val Gérard! În casa mea nu sunt eretici! Eu sunt un bătrân cavaler. Numele meu este Honoré de Champdivers. Eu mi-am vărsat sângele pentru răposatul rege. Câți englezi nu au în pielea lor semnele

armelor mele! Niciunul nu s-ar putea lăuda că m-au învins! Asta pentru a vă spune, cum a mai spus şi o ilustră doamnă, că sub acoperişul meu sălăşluiesc curajul, onoarea şi credinţa.

— Nu vă bănuieşte nimeni, spuse ducele de Berry. Să mergem! Tânăra va veni cu noi la Saint-Pol.

Champdivers simţi că se sfârşeşte.

— Mă părăseşti!

— Niciodată!... Duce, continuă Odette, pentru că dumneavoastră credeţi că prezenţa mea la Saint-Pol e necesară stăpânului nostru, regele, este de datoria mea de credincioasă şi de supusă să vă urmez. Dar vă asigur că nu voi părăsi casa în care m-am născut, dacă nu voi fi însoţită de bunicul meu, Champdivers, şi de buna doică, Margentine.

— Dumnezeule! se gândi Champdivers, îi vorbeşte, unchiului regelui cum le vorbeam eu englezilor!

Tremură când îl văzu pe duce ezitând. Fără îndoială că Berry nu avea motive să se opună, sau dacă le avea, le păstra pentru el. Pe marea asta cuprinsă de furtună, cu pumnalul şi otrava se făcea politica!

Se întoarse, spre unul dintre seniorii care îl întovărăşeau pe Charles, spre cel pe care îl credea dintre cei mai

credincioşi.

— Savoisy, porunci ducele, aleargă în galop la Saint-Pol şi cere să fie pregătite apartamentele pentru domnişoara Champdivers şi suita ei.

XVI
Prizonier de stat

În acel an, 1407, Jean Temerarul locuia la Paris. Trecuseră anii şi între el şi regină nu mai fusese loc pentru nicio explicație. Atâta doar că, atunci când se întâlneau, regina îl privea ciudat. În acele vremuri, Jean Temerarul era un personaj puternic, care trebuia menajat. Tatăl lui, Philippe murise cu patru ani în urmă, în 1404. De atunci, la vârsta de treizeci şi şase de ani, Jean Temerarul devenise duce de Burgundia, conte de Franche-Compté, senior de Brabant, de Sinibourg, de Olanda, conte de Nevers, duce de Hainaut, deci unul dintre cei mai redutabili suverani din Europa. Era cel mai puternic rival al ducelui de Orléans care ajunsese să guverneze singur regatul. O duşmănie de moarte se aşezase între Casa de Orléans şi Casa de

Burgundia.

În ziua în care ajunse la Saint-Pol, prima grijă a lui Jean Temerarul a fost să-l vadă pe temnicerul de la turnul Huidelonne.

— Copilul? îi ceru fără altă introducere.

— Copilul! răspunsese temnicerul. Ce copil? A, da... scuzați-mă, seniore... a trecut atâta timp...

— Ce e cu el? zise Jean Temerarul.

— A murit!

Era o brută acest temnicer. Nu înțelegea nimic, nu auzea şi nu simțea nimic. În întunecimea lui, nu se ştie dacă mai rămăseseră urme de gândire. Era un fel de lacăt al închisorii, unul viu, spre deosebire de cele din fier. Mai avea un tovarăş, unul surd şi mut, tot o brută şi acela care îl ajuta să-i introducă pe nefericiți în burta neagră şi rece a închisorii. Amândoi erau nişte larve care sufereau de sete şi de foame. Singurul lucru pe care îl înțelesese temnicerul, atunci, era că dacă tot i-a dat în primire copilul, nu are altceva de făcut decât... să-l lichideze.

Mai înțelese, după un timp, când nimeni nu se mai interesa de copil, că trebuie să facă după cum îl taie capul. De aceea, acum când era întrebat, a răspuns liniştit: copilul e mort! De altfel nici nu mai era... copil. Nimeni nu ar mai fi

recunoscut în acel tânăr care supraviețuia încă într-o carceră întunecoasă din subsolul turnului Huidelonne pe Hardy. Şi, de fapt, nimeni nu a coborât niciodată acolo, afară de osândiți şi de temniceri.

Jean Temerarul îi dădu temnicerului o pungă de bani şi din acea clipă îşi scoase din minte orice grijă pentru martor. Hardy de Passavant nu mai exista.

Şi, totuşi...!

Dacă ar fi fost aruncat în temniță la vârsta unui bărbat împlinit poate că n-ar fi rezistat. Aşa, copil fiind, s-a adaptat, s-a încăpățânat să trăiască şi a crescut obişnuindu-se cu această otravă şi cu aerul de acolo. Temnița i-a făcut educația. Probabil într-atât s-a obişnuit încât nu-şi mai putea închipui o altă existență.

Târziu, după ani, când furia îl făcea să nu mai îndure nenorocirea, într-o zi, deci, îl rugă pe temnicer să-i spună de câți ani a fost aruncat în celulă: de şase luni, de un an? şi să-i spună când va mai vedea lumina zilei.

— Din turnul Huidelonne nu se iese, băiete, decât cu picioarele înainte şi pentru a fi aruncat în Sena.

Hardy înțelesese atunci că fusese condamnat la moarte. De atunci intră într-o stare de furie încât nici temnicerul nu mai îndrăzni să intre la el. Îi dădea porția de pâine şi de apă

printr-o ferestruică, ca la fiarele sălbatice închise în cuşcă.

Cu timpul, furia dispărea. Rămăsese un fel de resemnare amestecată cu crize de plâns, în timpul cărora Hardy pronunța un nume: Roselys! Atunci, temnicerul începu să intre din nou la el, în celulă. Apoi, resemnarea se transformă în indiferență... Încet, reapăru instinctul de activitate. Începu să meargă în spațiul acela îngust şi îşi exersa brațele trăgând de grătarele de fier de parcă ar fi vrut să le smulgă din zid.

Creştea, anii treceau şi în urmă nu mai rămâneau decât amintiri dintr-o copilărie chinuită. Tot cu anii temnicerul începu să se apropie de el. Îi oferise chiar ocazia unor partide de scrimă.

Ce spectacol să vezi un temnicer şi un întemnițat duelând. În astfel de ocazii, temnicerul îi oferea lui Hardy o cană de vin. Tânărul găsea în scrimă o adevărată plăcere, dar refuză vinul, poate şi din cauza sentimentului de demnitate care încă mai supraviețuia în el.

Se obişnuise să studieze şi să înțeleagă zgomotele din afară. Asta îl ajuta să măsoare timpul. În 1407 prizonierul era un tânăr suplu şi înalt, palid, cu ochii arzând, cu mustață; părul îi cădea peste umeri şi avea pe figură un aer ironic şi ciudat.

Viața lui de până atunci nu mai conta, timpul era confuz: Laurence d'Ambrun, casa lui din Saint-Martin, bătăile din stradă, totul rămăsese fără contur, aproape dispăruse.

Numele lui Roselys nu-i mai revenea în minte. Ceva din timpul când o văzuse pentru prima dată îi mai aburea vag mintea. Nici inima nu-i mai bătea ca altădată când era năpădit de amintiri. Apoi, până şi aceste amintiri se şterseră.

Pentru Passavant nu exista decât temnița şi paznicul. Nici măcar locul în care se afla acest turn nu-l mai putea repera. Uitase de Saint-Pol, uitase de Huidelonne...

În acest an 1407, într-o seară când uşa se deschise pentru a i se aduce porția de mâncare, prizonierul auzi zgomote neobişnuite.

— Ce se întâmplă printre cei vii? se întrebă el.

Paznicul îi spuse că se pregăteşte o mare sărbătoare. Şi adăugă:

— Acum este pentru noua venită.

— O nouă regină? întrebă prizonierul.

— Nu! o războinică. A venit cam de o lună şi din câte îmi dau seama, parcă ea ar fi regina. Se numeşte Odette de Champdivers.

Întâmplarea nu-i spunea nimic. De altfel uită imediat

totul.

Îşi reluă rara lui distracţie: duelul cu temnicerul pe care ajunsese să-l învingă astfel încât acesta tot mai des îi cerea revanşa. Ar fi putut chiar să-l ucidă într-o astfel de partidă... dar resemnarea atârna greu. Exerciţiile de scrimă şi trasul de gratii epuizau şi, adesea, se prăbuşea pe pietrele reci. Îşi numără pulsaţiile şi asculta zgomotele din jur. Într-o zi, un zgomot aparte un susur agitat îi atrăsese atenţia.

— E o conductă groasă de apă, îi spuse temnicerul, care alimentează temniţa. Ai noroc că aici apa nu se infiltrează, ca în celulele de alături.

— Dacă străpungi, deci, zidul, celula mea va fi inundată.

— Doamne, chiar aşa e! zise paznicul. Nu cumva ai de gând să te îneci?!

— Eu? A, nu, ţin prea mult la viaţă.

— Direct în iad ai să ajungi dacă... Ştiu eu! Când eram tânăr Jaquemine m-a refuzat şi atunci am luat pumnalul şi mi l-am înfipt în burtă. Dacă muream din asta, direct în iad ajungeam.

— Mi-a spus o călugăriţă.

Passavant ascultă povestea şi surâse.

— Zi, spuse temnicerul, tu nu eşti nici evreu, nici turc, nu-i aşa? Tu nu ai dreptul să te îneci. Ai fi putut să o faci

când te-am adus aici. Acum, ehei, eşti mare... eşti un adevărat bărbat.

Acest cuvânt produse asupra lui Hardy un efect ciudat.

— Bărbat!

— Sigur că da, eşti aici de doisprezece ani, ai acum cam douăzeci şi patru, douăzeci şi cinci de ani. Eşti un adevărat bărbat, ehei! deci, hai, acordă-mi revanşa la spadă.

În acea zi, Passavant îl refuză. Rămăsese nemişcat repetând: acum sunt un adevărat bărbat! Cuvântul îl arăta cât de nefericit este. Intrase în temniță copil şi acum era bărbat în toată firea. Îşi aminti cât a suferit de frig, de foame, câtă mizerie a îndurat, câtă disperare. Şi-şi dădu seama că, din nou, îl vor apuca acele crize de furie. Îşi spuse: ei, bine, dacă de aici numai morții ies, atunci să mor şi eu!

El nu ştia cum arată; nu mai avea niciun reper; din viață reținea perioade mari, treceri de la disperare la furie, de la resemnare la indiferență.

Cuvântul acela al temnicerului îl trezise din somn.

Hotărât să moară, încerca să-şi desluşească senzațiile sau sentimentele. Mai întâi fu acaparat de orgoliu pentru puterea de a hotărî să încheie cu viața atunci când va dori. Apoi, inima îi tresări când înțelese că, pentru a scăpa de

temniță, trebuie să moară. Şi-i apăru în minte un alt gând: cine l-a aruncat în temniță şi pentru ce?

El nu-şi amintea de Jean Temerarul, de regină... Abia îl zărea în aburul minții lui pe acel om din Cetate şi, după un timp, crezu că el, da el, pentru motive pe care nu le cunoştea, îl ştersese de pe lista celor vii. Dar, nu dădu nicio importanță acestei presupuneri. Era numai o curiozitate de muribund.

Câteva zile mai târziu începu să... lucreze. Găsi o rangă de fier pe care temnicerul o folosise la reparatul unei dale şi pe care o uitase pe acolo. Moartea prin înecare i se păru mai uşoară. Cu ranga putea să se rănească şi... agonia i se părea lungă. Să-şi spargă capul de ziduri mai încercase, dar nu era un lucru uşor. O gaură până la conducta de apă era mai practică.

Încercă pământul cu ranga şi descoperi bucuros că se poate. După zece zile simți că a ajuns la apă. Temnicerul nu auzise nimic, prizonierul ascundea pământul scos sub scândura pe care dormea.

Într-o seară auzi zgomotul apei. Aşteptă ultima vizită a temnicerului şi, când îl văzu plecat, continuă cu înfrigurare să sape. După zece minute reuşise. Cu toate că-şi propusese să moară, începu să tremure şi îngenunche în fața gropii de

unde-şi aştepta sfârşitul. Avu o senzaţie bizară, când apele îl înghiţiseră deja. Deschise ochii şi nu văzu nicio picătură de apă. Îşi strecură mâna prin gaura pe care o făcuse şi atinse conducta: era din fier şi cu mizerabila aceea de rangă nu ar fi putut face nimic.

Era dezolat. Moartea nu se arătase. Îşi blestemă ceasul în care a venit pe lume. Se uită la uşa ferecată şi simţi că se prăbuşeşte. Auzi poarta spunându-i ca o fiinţă vie: eu te separ de lume, de lumea pe care nu ai s-o cunoşti niciodată. Lumea ta sunt aceste patru ziduri. Şi eu sunt sfârşitul lumii tale!

Începu să plângă, să urle de disperare. În genunchi, se târî spre poartă, rugându-se la blestemata de poartă, implorând-o să se deschidă.

Deodată, poarta se deschise. Lumina îl orbi. În această lumină apăru chipul unei tinere frumoase.

— Nu mai plânge, îi spuse ea, a sosit sfârşitul nenorocirii tale.

XVII

Îngerul de la Saint-Pol

Trecuseră douăzeci de zile de când Hardy auzise zgomotele acelea despre care temnicerul îi spusese că vin de la pregătirile pentru sosirea noii stăpâne a Parisului.

Trecuseră opt zile de când Roselys, fiica lui Laurence d'Ambrun şi a lui Jean Temerarul locuia la Saint-Pol unde regele Charles al VI-lea îi dăduse ca reşedință aripa din dreapta a palatului. Camera ei era la primul etaj. Pentru a ajunge aici trebuia mai întâi să treci prin apartamentul lui Honoré de Champdivers, adică prin două camere transformate în arsenal: arme, lăncii, pumnale, topoare. Bătrânul tovarăş de luptă al lui Bertran Du Guesclin îşi contempla panopliile cu un aer care descuraja pe oricine s-ar fi gândit la o faptă rea. După acest apartament, se afla cel al guvernantei, un alt loc redutabil, în calea unui eventual agresor.

Camera lui Odette era înconjurată de o capelă, un salon, o sală de trecere, sufrageria, un salon intim. De la fereastra ei, peste o mică grădină cu flori, vederea da spre apartamentul regelui. Acesta poruncise ca Odette să fie tratată ca o prințesă şi-i acordase totul, inclusiv o sală de sărbătoare, o galerie de primiri, suită, cai şi grajduri, totul.

Era mai mult decât o prințesă.

Toţi din Saint-Pol repetau după Charles al VI-lea: ea este mica regină. Şi nimeni n-a îndrăznit, văzând-o, să înţeleagă prin ea altceva decât gratitudine şi respect. Pe toţi îi cucerise cu sănătatea, frumuseţea şi simplitatea ei. Era mai mult decât o prinţesă, o regină. Era îngerul de la Saint-Pol.

Într-o dimineaţă, în apartamentul ei, însoţit de un valet, îşi făcu apariţia un nobil îmbrăcat în velur negru. Era trezorierul gal.

— Doamnă, Majestatea Sa v-a fixat o pensiune de douăzeci mii de scuzi. Am socotit că-i o onoare pentru mine să vin în persoană şi să vă aduc primul sfert din această pensiune.

— Pentru numele lui Dumnezeu, se miră Champdivers.

— Mulţumesc, domnule, spuse Odette. Îi mulţumesc bunului meu stăpân şi se uită la fereastră de unde, cu siguranţă regele ivea această scenă. Dar este prea mult, cu adevărat. Bunicule, folosim o treime pentru azilurile de femei, o treime pentru Milostivirea personalului meu şi va trebui ca noi să trăim cu ce mai rămâne.

— Doamne, zise Champdivers, cheltuim noi atâţia bani!

Trezorierul ieşi. După el intră în apartament însuşi regele însoţit de trei negustori de bijuterii. Se înclinară şi-şi deschiseră preţioasele cutii.

Sunt giuvaiergiii de pe podul Notre-Dame.

— Oh, ce minunății! exclamă Odette frecându-şi mâinile totul străluceşte, Doamne, de parcă ar fi rupte din soare.

— Sunt bijuterii pentru dumneata, spuse regele. Pentru ghetele dumitale frumoase, pentru gâtul dumitale superb. Aşa pare moda, aici, la curte de când am luat în căsătorie pe Isabela, adăugă el.

— Minunile astea? spuse Odette, ridicând un colier. Şi asta... asta... Vântura printre degete inele, brățări, lanțuri, diamante, perle. Şi trebuie să aleg! Nu am să ştiu niciodată...

— Nu ai ce să alegi, Odette. Totul îți aparține, spuse regele, frecându-şi mâinile palide şi slabe. Giuvaiergii puseră la loc bijuteriile şi aşezară sipetele deschise pe masă, retrăgându-se atunci, tânăra începu să plângă.

— Odette! Odette! Ce se întâmplă!?

— Sire, cred că pietrele astea albe seamănă cu lacrimile care au căzut pentru atâta amar de bani şi că aceste rubine sunt picături de sânge.

— Ce ciudat! Ce spui dumneata am mai auzit la Marmouset la Consiliul înțelepților. Răbdare! Ia-le, nu-ți fie teamă! Fă-mă fericit! Iată şi veşmintele!

Se deschise uşa şi în salon intrară valeți cu panere mari,

plin de veşminte. Mătăsuri şi velur în culori una mai frumoasă decât alta, brocarte cu flori de argint, hermine, blănuri, rochii, dantele eşarfe, pălării.

Doamna Margentine fremăta. Lui Champdivers îi sticleau ochii. Odette scotoci prin panere şi apoi alergă fără etichetă spre rege.

— Eşti fiica mea scumpă, îi spuse Charles. Niciodată nu va face destul pentru dumneata. Chiar dacă ar fi să sărăcesc eu pentru a te îmbogăți pe dumneata. Nu te mira, copilul meu! Nu a cunoscut palatul ăsta înainte de a intra în el. Era gol, era o casă ciumată. Şi nici pe rege nu l-ai cunoscut: o biată ființă care nu găsea atâtea locuri întunecate unde să-şi ascundă mizeria, un rege pe care valeții îl dispreţuiau din cauza aventurilor lui nesăbuite Azi, regele s-a schimbat. Regele este rege! La palatul lui vine lumea bună. Totul respiră altfel, totul s-a schimbat în jurul meu. Această reînviere ți-o datorez! Cine eşti dumneata? Eu nici până acum nu ştiu. Ştiu numai că, de opt zile de când te-am întâlnit, nu mai am nevoie de niciun doctor, de niciun vraci, de nicio călugăriță care să-mi descânte. Niciodată în ultimii cincisprezece ani nu m-am odihnit atât de bine. Îmi este suficient să-ți arunci privirea spre mine, de la fereastră. Odette, orice ne-ar aduce viitorul, pentru zilele astea, îl rog

pe Domnul să te binecuvânteze.

Odette nu apucă să răspundă. În salon intrase cineva.

— Fii binevenit! domnule Jacquemin Gringonneur, spuse ea ai adus noul set de cărți pentru Majestatea Sa?

— Da, doamnă! Sunt pictate în aur. Trei zile mi-au trebuit să le colorez. Sunt cu chipurile Samiramisei, al lui Nabucodonosor al lui Xerxes, al lui Pilat şi al Junonei. Îşi debitase tirada cu voluptate.

— Jacquemin, eşti un as.

Oaspetele se aşeză la masă. În fața lui luă loc Odette care învățase jocul de cărți, pentru a-l amuza pe rege, chiar din prima seară când sosise la palat.

În marea galerie Preux, care era într-un fel şi sala de onoare, apăru spre seară mulțimea de curtezani. Între zidurile frumos decorate, sub plafoanele pictate, o mulțime fremăta de ambiții, de ură, de furie, abia ascunse de veşmintele strălucitoare, de zâmbetele de ocazie. Fiecare surâs al unei femei era o muşcătură, fiecare privire o amenințare. Cine a privit mai atent la această mulțime de la Saint-Pol şi-a dat seama că este împărțită în patru grupuri gata să se sfâşie între ele: cel al reginei, Isabela de Bavaria, cel al ducelui de Berry, cel al ducelui de Orléans şi al lui Jean Temerarul, ducele de Burgundia.

— Regele! anunță ușierul. Faceți loc! Charles al VI-lea avea la brațul său pe Odette. Lumea amuți. Toți își fixară privirea asupra noii venite. Apoi, se auziră murmure. Palidă, rece, Isabela se uită la rivala ei.

Odette de Champdivers se înclină.

— Iubește-o, doamna mea, pe această tânără dacă vrei să-mi faci plăcere, îi spuse Charles.

Lumea văzu că regina întoarse capul fără să răspundă.

Odette se îngălbeni.

— Ah, își spuse regina, sunt pierdută dacă tânăra asta mai rămâne la Saint-Pol.

Și, în timp ce regele se îndepărta, ea se întoarse spre căpitanul Amaury de Bois Redon și-i făcu semn să se apropie.

Regele se îndrepta spre Jean Temerarul care, tremurând de furie, nu o scăpa din priviri pe Odette.

Condusă de rege, Odette... Roselys, fiica lui, se apropie de el și se opri. Atunci își spuse: Cerule! fata asta este...

— Sire, i se adresă de Berry regelui, sunt tare fericit că am avut ideea de a aduce aici, la palat, pe această domnișoară. Ea poate să vă vindece.

Regele mulțumi și trecu mai departe, iar ducele de Berry își spuse în barbă: te va vindeca... dacă va mai trăi.

Charles şi Odette se opriră în faţa ducelui de Orléans, un nobil elegant căruia îi plăceau jocurile, vinul şi femeile frumoase, dar mai ales, să-şi strivească adversarii cu fastul lui exorbitant. Îşi construise la Pierrefonds un castel, un colos din piatră conceput de cel mai bun arhitect din acele zile, Christian Minar, în care spera să-şi găsească refugiu în cazul în care Jean Temerarul ar fi triumfat şi l-ar fi alungat de la Saint-Pol. Era ceea ce se numeşte *un viveur*. Întovărăşit cu tot ce aveau mai rău tavernele pariziene ducele rămânea, totuşi, un om de spirit. Avu o vorbă care-i merse la inimă lui Odette:

— Ducesa de Orléans se află de cincisprezece zile la Pierrefonds, altfel ar fi trebuit să fie aici în această seară şi să-şi dispute onoarea de a fi lângă Majestatea Voastră cu această frumoasă creatură.

— Iar eu m-am lăsat învins, frate dragă, căci ducesa ar fi fost singura doamnă de curte căreia i-aş fi încredinţat acest nobil copil...

Odette abia îşi stăpâni pornirea să vorbească pentru a nu da de înţeles că o cunoştea, o admira şi o iubea pe Valentina, binefăcătoarea ei.

Prezentările continuară.

În această mulţime trei personaje se îndreptau atrase ca

un magnet unele de altele: Jean Temerarul şi Berry, doi rivali de moarte se şi întâlniseră şi amândoi se dirijară spre Isabela de Bavaria. Când se găsiră împreună toți trei îşi dădură seama că trebuie să-şi ascundă mai bine ura.

— Să fi uitat! spuse ducele.

— Vino, se înroşi Isabela. Ai aşteptat destul, cred că-i momentul să... vei avea o bună recompensă.

— Regina e nebună de gelozie, îşi spuse ducele.

În acele clipe, Odette, pe care cei trei îşi propuseseră să o devoreze, traversa sala pentru a se retrage. Era îmbrăcată într-o rochie cu brocarte şi purta bijuterii strălucitoare. Doi paji îi țineau trena, iar o escortă o preceda. Tocmai când lumea murmura admirativ, de undeva se auzi un râs puternic şi rece. Cine ar fi întors repede capul ar fi văzut-o pe Isabela cu chipul împietrit, aşezată într-un fotoliu, rotindu-şi privirea peste mulțime, parcă spunând: Cea pe care ar trebui să o admirați sunt eu! Nu sunt eu cea mai frumoasă şi cea mai puternică! Vai de cel care mă trădează! Lângă Isabela, ducele de Burgundia şi ducele de Berry îşi schimbau cuvinte prietenoase... Louis d'Orléans văzu şi această minune! îl trecură fiori de moarte. Înconjurată de rege şi de Honoré de Champdivers, Odette părăsi salonul. Regele îi prezenta tot ce întâlnea în cale, săli, galerii, grădini,

statui. Afară avură grijă să ocolească grădina palatului reginei. Undeva, ochii li se opriră pe turnul Huidelonne:

— Sire, întrebă ea, ce se află în acest turn? Mie îmi pare o fantomă?

— Prizonieri, răspunse regele.

— Prizonieri? Dar ce rău au făcut?

— Nu ştiu, se auzi vocea sumbră a lui Charles.

Erau cuvinte teribile. Charles nu se îndoia că ele acuzau chiar monarhia.

Într-o seară Honoré de Champdivers se îmbrăcă într-o haină de piele, luă un pumnal şi plecă, împreună cu Odette la Huidelonne. Ajunşi la poartă auziră, de undeva, un glas stins. Parcă, cineva la capătul puterii sau ieşit din moarte încerca să înlăture o piatră funerară de pe propriul lui mormânt.

Peste câteva zile, Odette se întoarse, singură, la turn.

— Ascultă, întrebă ea pe temnicer, cine plânge, cine strigă acolo?

— Am un prizonier, răspunse acesta, un prizonier de stat.

— De cât timp îl ții în mormântul ăsta?

— Păi, de vreo doisprezece, da, de doisprezece ani.

— Nenorocitul! A îmbătrânit aici. E bătrân?

— Bătrân! A, nu, are vreo douăzeci şi cinci de ani.

Odette se îngrozi. Din douăzeci şi cinci de ani, doisprezece în temniță. Ce putea să fi făcut împotriva statului un copil? A doua zi frământată de destinul nefericitului întemnițat se adresă regelui. Opt zile Charles a refuzat-o. Apoi, într-o seară, îmbrăcat într-un mantou, obişnuit care îi dădea o înfățişare de om obişnuit, însoțit de Odette şi Honoré, sosi la turn. Temnicerul recunoscu domnişoara care îi mai făcuse, cândva, o vizită. Omul îmbrăcat în mantou îi întinse un pergament cu însemnele regale: ordin de a lăsa să fie vizitat prizonierul.

XVIII
Cavalerul de Passavant

Temnicerul, supus, deschise poarta. La lumina unei lumânări aprinse de Honoré, apăru un tânăr, care, la apariția străinilor, îngenunche pe pardoseala de piatră. Champdivers înjură, regele tresări, iar temnicerul rămase fără glas. Odette se aplecă şi cu o voce caldă spuse câteva cuvinte de speranță. Prizonierul se ridică, se uită la cei veniți în infernul lui. Ochii lui se opriră asupra chipului lui

Odette.

— Eliberați-l, vă implor, spuse Odette cu glasul tremurând. Ochii temnicerului sticleau căutând pe fețele noilor veniți să deslușească vreun semn.

— Imposibil! Este prizonier de stat. Numai Consiliul o poate aproba. Un pic de răbdare, îți promit, Odette, îi spuse regele.

— Ah, suspină Odette, nu sunteți omul bun pe care-l cunoșteam.

— Odette, ce tot vorbești?

— Prizonier de stat la doisprezece ani! Cine să creadă că un copil a putut comite o crimă împotriva statului? Să aștept?

— Nu-l vedeți că moare?

— Doamnă, spuse atunci tânărul, eu chiar îmi doresc moartea. Nu știu cine sunteți, nici de ce vă interesează nenorocirea mea. Dar acum, după ce v-am văzut și după ce v-am ascultat, nu mai am curajul să mă sinucid.

— Vei fi liber, ți-o jur! Vei fi liber și vei trăi. Trebuie eliberat, se adresă ea din nou regelui. Sau, dacă nu, voi crede că pedeapsa lui Dumnezeu o meritați., și atunci nu mai are rost să mai rămân la Saint-Pol!

— Odette! Nu mă abandona, mâine, îți promit!

— Acum! Imediat!

— Bine, spuse regele.

— Ah!, stăpâne, văd că sunteți neliniştit. Poate că şi dumneavoastră condamnați crima înfăptuită cu acest copil.

— Bine, spuse Charles. Este liber! Vino, domnule...

Passavant nu ştia ce să creadă.

— Eu, liber!? Liber?...

Temnicerul, cu pumnalul în mână baricadase deja uşa.

— Aveți ordin să-l vizitați, nu să-l eliberați. Vă rog, ieşiți afară! Dacă nu, chem garda regală. La urma urmei, cine eşti dumneata să dai ordin de eliberare?

— Regele!

Temnicerul căzu în genunchi şi-şi lipi fruntea de lespezile reci.

— Regele! Şi eu i-am strigat afară! Sunt un om mort!

— Regele, repetă Hardy uluit la rândul lui, văzându-l pe temnicer pierdut.

— Ridică-te! Prizonierul este liber, dar nimeni nu trebuie să ştie. Dacă te va întreba cineva, îi vei spune...

— Majestate, ştiu, aşa cum am mai răspuns o dată, tot pentru copilul ăsta.

— Ce anume?

— Că a murit!

Prizonierul se cutremură.

— Şi ce ți s-a răspuns când ai zis asta?

— Am fost recompensat, mi s-a dat o pungă de scuzi.

— Aşa, spuse Passavant, căpătând ceva curaj. Cum se numea insul care s-a interesat de mine?

Temnicerul ridică din umeri. Ca şi necunoscutul de altădată, Odette îi dădu temnicerului o pungă de bani. Se duse la prizonier, îl luă de mână şi-i ceru liniştită:

— Vino, nenorocirea dumitale a luat sfârşit. Toți patru ieşiră în lumina orbitoare a unei zile de octombrie. Când se apropiară de palat, Odette îl întrebă pe tânărul abia eliberat:

— De ce ai fost întemnițat la Huidelonne?

— Nu ştiu.

— Jură-mi, tinere, jură-mi că nu ştii, interveni regele.

— Jur!

— Eşti întemnițat de doisprezece ani?

— Da.

Charles medită în tăcere: poate mai sunt în temnițele Parisului oameni care nu ştiu pentru ce le putrezesc acolo oasele.

— Eşti liber, vei părăsi chiar acum Saint-Pol. Adio. Şi dacă în jurul dumitale vei auzi blestemul la adresa regelui, povesteşte ce ți s-a întâmplat acum şi vom fi chit.

— V-o promit, Sire, spuse Passavant, înclinându-se. Şi nu numai atât! Adio, Sire. Dumnezeu să vă aibă în pază...

Regele făcu un semn cu mâna şi intră în palat.

Odette nu-l întrebă pe tânăr cum se numeşte, nu acordă, nicio importanță acestui fapt. Înțeleseseră amândoi că nu au ce să-şi spună.

— Trebuie să pleci. Peste puțin timp curtea va fi plină de lume, spuse Honoré şi-l scoase printr-o poartă dosnică.

— Hai, du-te, spuse Odette! Dumnezeu să te aibă în pază!

Abia atunci Passavant o întrebă:

— Spuneți-mi, cum vă numiți? Aş vrea ca atunci când voi fi turbat de ură şi nu voi mai şti numele lui Dumnezeu care m-a uitat, să pot să-l invoc pe al dumneavoastră.

— Odette!

— Doamne, nu mai am nici lacrimi să pot plânge, spuse tânărul când ajunse în Saint-Martin. Îşi regăsise casa în paragină. Se urcă pe un zid, coborî în curte şi, pe o fereastră, intră în casă. Şi cu o voce neliniştită, strigă:

— Roselys! Roselys!

XIX

Omul din cetate

Seara, sub rafalele unei ploi nemiloase, prin acelaşi loc ca acum doisprezece ani, o barcă traversa Sena. Ca şi acum doisprezece ani, Isabela de Bavaria şi Amaury de Bois-Redon intraseră în cetate. Îndrăzniseră să treacă peste podul Notre-Dame.

Erau, deci, aceleaşi personaje. Numai Bois-Redon crescuse în grad: acum era căpitan. Curios lucru, pe măsură ce muşchii i se dezvoltaseră, mintea i se întunecase. Toată lumea ştia că Isabela gândea pentru el. Cei doi ajunseră în strada Feves şi intrară într-o casă cunoscută.

— Frumoasă noapte v-aţi ales să veniţi la un vrăjitor. Bine aţi venit! Ascultaţi, ascultaţi în ceruri glasul lui Satan!

Cel care vorbise era Saitano.

Vântul urla. Bois-Redon începu să spună o rugăciune şi se uita la Saitano de parcă ar fi vrut să-l avertizeze: Ehe, viteazule, nu te repezi c-o păţeşti!

Regina nu acordă atenţie aici vorbelor ironice ale lui Saitano, nici şoaptelor lui Bois-Redon; Saitano reluă:

— În astfel de nopţi, am o poftă nebună să-mi reiau căutările mele. Pe o vreme ca asta se ridică la ceruri duhurile, acum geniile primesc lumina... Dar, pentru

dumneavoastră, doamnă, renunț la orice.

— Nu ți-ai pierdut speranța să găseşti apa vieții?

— Mi-am regăsit-o, doamnă! M-am pregătit să-mi reiau căutările după întâmplarea mizerabilă cu... copilul acela mort.

— Ştiu, mi-ai spus.

— Ce mi-ar mai trebui? Uite, aici scrie totul, spuse Saitano arătând cu degetul un manuscris. E un manuscris pe care l-am furat, doamnă, de la cineva care trece cel mai mare geniu al ştiinței., mai mare decât mine!

— Cine-i acela?

— Nicolas Flamel! spuse Saitano, scuturându-se de gelozie. În paginile astea se spune că mi-ar trebui sângele de la trei copii vii şi de la unul mort de moarte violentă. E greu, doamnă. În zilele noastre, mamele-şi țin plozii pe lângă ele... Şi apoi, de doisprezece ani, doamnă, îmi tot promiteți că mă ajutați...

Mintea reginei zbura în altă parte: „Va fi un regat cum nu a mai existat vreodată pe pământ!"

— Da, Saitano, ceea ce ți-am promis vei avea. Tot ce-i necesar pentru Marea Operă va face regina de la Saint-Pol, acum eleva dumitale! Dar pentru reuşită, trebuie să-mi întind asupra ta protecția, aşa cum am mai făcut-o când l-

am condamnat pe magistratul acela care te bănuia şi pe care l-am aruncat în temniță. Numai că, Saitano, puterea mea este amenințată...

Ca şi odinioară, vrăjitorul surâse, se duse la dulap şi scoase un flacon pe care îl întinse reginei: Luați asta! Puterea dumneavoastră este amenințată pentru că la Saint-Pol locuieşte o tânără...

Isabela tremura de ură.

— Aşa-i... otrava asta e... pentru ea?

— Ar fi o copilărie, doamnă. O vom omorî pe Odette când îi va suna ceasul. Îl vom omorî pe regele Franței tot când îi va suna ceasul şi atunci, rămasă văduvă, nu veți mai avea de ce vă teme: nici de ducele de Orléans, nici de ducele de Berry, nici de ducele de Bourgogne.

Ura îi sticlea în ochi; Continuă:

— Le vine rândul la fiecare! Hai, stăpână, fără milă, fără teamă, căci bărbaților nu le plac decât firile tari.

— Atunci ce să fac cu această licoare?

— Să combateți influența lui Odette asupra regelui, acest dement prețios. În clipele astea, doamnă, pentru dumneavoastră face mai mult un soț nebun decât unul mort. Acum duceți-vă şi lăsați-mă cu ale mele!

Saitano dădu flaconul şi-şi conduse oaspeții până la

ieşire. Când aceştia dădură colţul, lângă el apăru un tânăr.

— Bună seara, maestre! Copilul mort... te salută!

Saitano se retrase. Nu avea chef să-l cunoască. Îşi dădu seama că nu putea scăpa de la moarte decât cu forţa sângelui rece.

— Oi fi venit călare pe fulgere astea?

— Te pomeneşti că ai dreptate! spuse cel venit cu toată simplitatea.

Saitano bravă.

— Ce doreşti?

Tânărul, fără să răspundă, intră în casă, luă o torţă şi ajunse în cea de-a treia încăpere.

— Unde sunt cei trei vii?

— Nu i-am mai revăzut de atunci.

— Sărmanii, nu au mai îndrăznit să mai calce prin preajmă. Şi-au luat tălpăşiţa. Mi-a fost teamă că se vor răzbuna. De multe ori mă trec sudorile când îmi aduc aminte cum m-ai crestat cu pumnalul. Dar îmi revin. Mă recunoşti?

— Vă recunosc vorba.

— Da, la chip m-am schimbat. Ştii de ce am venit? Ce vreau să fac?

— Să vă răzbunaţi, bineînţeles. Dar nu se poate să ucideţi

aşa de uşor pe cum vă închipuiți. Saitano scoase spada şi strigă: o să mori, Passavant, pentru că aşa a fost scris şi lovi năprasnic. Lovitura nu-şi atinse însă ținta. Passavant îi smulse spada şi se aşeză în uşă pentru a-l împiedica să fugă. Saitano rămase la pândă. Passavant nu venise pentru a se lupta, dar atacul neprevăzut îl făcu să-şi schimbe planul.

— Nu sunt supărat că m-ai obligat să verific că mai am încă ochiul bun şi brațul ager, Dar, ştii, maestre, că eşti o viperă care trebuie strivită? De aceea, te voi omorî, pur şi simplu.

— Fă-o! spuse Saitano. Ai o armă, eu nu am niciuna. Omoară-mă, dar nu vei reuşi să mă faci să-mi fie frică.

Passavant se uită în jur. Era casa plină de ustensile sinistre de tăiat. Într-un colț un pachet de frânghii. Le luă şi se duse la Saitano. O mână de fier îi sări în gât dar, după o luptă scurtă, Saitano gâfâia legat zdravăn.

— Nelegiuit, nenorocit, n-ai nevoie să mă legi pentru a mă ucide! Drace, ce are de gând să facă!

Passavant îl luă în brațe şi-l puse aşa legat pe masa de marmură. Îl desfăcu la piept şi-i aşeză la cap o torță. Căutând în sinistra cutie cu scule, scoase faimosul scalpel!

— Ei, ştii, am să-ți fac eu acum ceea ce tu ai făcut la

atâția. Cu lama asta am să-ți scotocesc măruntaiele să dau de inimă, să o scot vie...

Pe Saitano îl scutura groaza.

— Ştiu, o să spui că eu nu-ți pun căluşul în gură cum ai făcut tu cu cei trei. Nu e cazul!

— Fie-ți milă! Omoară-mă cu o singură lovitură.

— Pentru lovitură, mă tem, dragă maestre, că-ți va fi teamă... ia zi?

Şi băgă scapelul în pieptul lui Saitano cum îi făcuse acesta lui, odinioară.

— Da... da, drace... mi-e frică.

— Bine, atunci. Îmi răspunzi la întrebări sau îți scot inima din tine. Alege!

— Răspund.

Passavant tăie frânghiile şi Saitano se ridică şi alergă la dulap de unde luă un lichior incolor şi bău disperat. Chipul lui îşi recăpătă culoarea.

Passavant se aşeză pe colțul mesei.

— Nu am venit să te omor, nici să te jupoi de viu, nici măcar să te înspăimânt. Tu m-ai forțat.

— Atunci, ce vrei?

— Vreau să-ți vorbesc, spuse Passavant.

— Fii atent! mi-ai promis că-mi răspunzi. Dacă mă vei

minți, cunosc drumul şi ştiu unde-i masa.

— Bine, întreabă-mă!

— În noaptea în care am fost adus aici casa mi-a fost invadată. În capelă era o femeie căreia nu i-am văzut fața.

— Nu ştii cine era?

— Nu. Mai era un bărbat, un senior... măcar pe ăla l-ai văzut?

— Nu!

Saitano respiră. Deci regina, aliata lui, nu fusese recunoscută, nici Jean Temerarul, îşi dădu seama Saitano.

— Spune! Continuă!

— Cine erau cei doi?

— A, nu. Ce sunt eu?

Afară tuna de parcă venise sfârşitul pământului. Passavant îşi aduse aminte de copilărie... de Roselys... Ce i s-o fi întâmplat, ce o fi făcând acum?

— Orice s-ar fi întâmplat, eu cred că a fost o legătură între invadarea casei mele şi întâmplările prin care am trecut eu aici. Cred că dacă tu eşti un simplu instrument, nu ştii unele lucruri sunt altele pe care însă le cunoşti cu siguranță.

— Care? Stai să vedem.

— Uite, în casă cu mine locuia Laurence d'Ambrun. Ce s-

a întâmplat cu ea?

— Nu ştiu!

Passavant tresări.

— Lângă mine locuia un copil, o fetiță de cinci ani pe care o chema Roselys. Ce ştii despre ea?

Saitano îl studia cu atenție.

— Vorbeşte!

— Ți-am promis. Văd că soarta copilului ăsta îți stă la suflet.

— Pentru a şti ce i s-a întâmplat copilului ăsta, am consimțit să vin în infernul tău!

— Unde ai fost până acum?

— În temniță. Doisprezece ani am trăit fără aer, fără lumină, fără speranță. Am fost aruncat în temniță în aceeaşi noapte în care tu m-ai predat gărzii. Abia ieri am ieşit de acolo.

— Aşa! Aşa! făcu Saitano. Şi mai spui că nu ai chef să mă omori?... Să te răzbuni?

— De ce să o fac? Tu ai spus şi eu am crezut întotdeauna că nu eşti decât un instrument. Aici am venit să aflu ce i s-a întâmplat lui Roselys. Spune tot ce ştii şi-ți jur că voi uita pentru totdeauna răul pe care mi l-ai făcut.

— O să-ți spun tot ce ştiu. Poate nu fac bine. Deci,

copilul...

— Roselys.

— ...a fost luat de o femeie care avea rostul ei în toată afacerea, ca şi mine. Femeia e moartă, nu o mai căuta... m-a chemat să o tămăduiesc, cu trei zile înainte de a-şi da duhul. De la ea ştiu că a dus-o pe Roselys în afara Parisului şi a expus-o la o biserică, da, ca pe un copil din flori.

— Au expus-o! Ce, ea nu avea pe nimeni pe lumea asta?

— Da...bietul copil. A îndurat greu umilința drept pentru care a făcut o comoție violentă din care nu şi-a revenit decât după trei luni. O altă persoană a înfiat-o mai târziu!

Passavant începu să plângă aşa cum nu o făcuse nici în temniță.

— Mulțumesc. Asta vroiam să ştiu. Nu ai de ce te teme de mine, dar, înainte de a pleca, spune-mi cum se numea femeia aceea.

— E moartă, ți-am spus. N-o mai căuta!

— Nu înțelegi! Vorbesc de cea care a înfiat-o.

— A, da. Înfiind-o, persoana aceea a ascultat de propria-i inimă... a îngrijit-o ca o mamă bună. Ea a făcut totul pentru a o salva... deşi ştia că făcând asta se expune la ură şi la răzbunare.

— Numele acestei femei, strigă Passavant. Vreau s-o

găsesc, să o apăr, dacă e nevoie să-mi pun viața în slujba ei.

— Merită. E o sfântă!

— Cine este! Saitano ezită.

— Nu! spuse el. Se ataşase de copil. Şi, cred că nu are nevoie de serviciile dumitale, oricât de onorabile ar putea fi. Este bogată, este puternică, este respectată...

— Bine, îți promit să nu o caut. Dar vreau să-i ştiu numele. Voi sta departe şi, dacă vreodată...

— Vrei să-i cunoşti numele?

— Vreau! Spune, pentru numele lui Dumnezeu!

— Este, Isabela de Bavaria, regina Franței!

XX
Soţul ducesei de Orléans

Cavalerul de Passavant nu se miră. I se părea firesc că o femeie de suflet să fi fost impresionată de nefericirea unei copile. Se rugă pentru sănătatea reginei şi jură că dacă vreodată aceasta va avea nevoie de el, va fi oricând gata să-i fie de folos.

Îl salută pe Saitano, îşi aruncă mantoul pe umeri şi ieşi.

Saitano ferecă poarta în urma lui şi când reveni, văzu o femeie în cameră.

— Ei, bine, Géraude, chiar toate discuțiile mele trebuie să le asculți la uşă? Ai văzut şi ai auzit! Ce spui?

— Păi spun că ai făcut rău că l-ai lăsat să plece.

— Ehei, se vede că nu i-ai simțit greutatea pumnului. Dar am să-l găsesc din nou! Şi pentru că mari lucruri se petrec pe aici, iar regina are nevoie de servitori orbi, i-am făcut din tânărul ăsta un servitor fidel până la moarte.

— Nu-mi pasă! Ai făcut rău că l-ai lăsat să plece!

— Las-o sărăciei! Pe cine-l doare de soarta Franței? Hai, la treabă! Am credința că nu suntem departe de rezultat, Géraude. Înțelegi? Marea Operă! Victoria vieții asupra morții!

Saitano se transfigurase deja.

— Iată adevărul! Restul nu-i decât ambiție, ură, dragoste, război, căderi de regi, nebunia lui Charles, puterea lui Isabela... Numai jocul meu, lucrul meu mă amuză. Vino Géraude, vino s-o vedem pe Laurence d'Ambrun...

— Mama lui Roselys?! spuse cu calmul ei sinistru această femeie fără suflet.

În timp ce aceşti nelegiuiți urcau în podul bătrânei case din Cetate, Passavant se pierdea în ploaie, căutând un

refugiu. În mijlocul mulțimii, descoperi fete tinere, bine fardate, îmbrăcate în blănuri şi mătăsuri toate purtând însemnele impuse printr-o ordonanță din 1367: guler răsfrânt, pană la pălărie, centură de argint.

Strada pe care hălăduiau se numea Val d'Amour.

— Bună seara, căpitane. Vrei să faci un act de binefacere?

— Să vedem, surâse Passavant. Nu cer altceva mai mult.

— Am văzut. Ei bine, e vorba pur şi simplu să mă inviți la cină. Mă crezi, de ieri nu am mâncat decât o bucată de pâine.

Tânăra izbucni într-un râs amar.

Passavant îşi controlă buzunarele, scoase un bănuț de aur şi i-l întinse spunând:

— Iartă-mă, dar nu mi-e foame. Fata luă piesa, se uită şi-şi înghiți vorbele:

— A, e un bănuț de aur! Cu adevărat... mi-l dai?

Tremura. Darul i se păru surprinzător.

Passavant făcuse deja un gest de adio şi se îndepărtase.

— Hei, strigă cineva. Tu, uite-o şi pe Hermine din Valencienne... dincolo uite-l pe Guillaume de Scas!

Trei gentilomi ieşeau dintr-un cabaret. Cel cu numele de Ocquetonville se apropie de una dintre fete şi o şicană.

— Lasă-mă, zise aceasta!

— Vino să bei şi să mănânci cu mine!

— Vine dacă vrea, zise Passavant care îşi încetinise pasul astfel încât auzea dialogul.

— Vezi, ai grijă! Sunt oamenii lui Jean Temerarul!

Aceştia arborau, într-adevăr, crucea roşie a Sfântului Andrei. Erau teroarea Parisului şi acum veniseră să se pună pe treabă.

— Vezi-ți de drum, îi zise Ocquetonville lui Passavant.

— Ăsta-i drumul meu!

Passavant văzu că Hermina din Valencienne era înşfăcată de cineva.

— Mizerabile, zise el şi lovi.

Spadele fură scoase la iuțeală. Patru contra unul. Passavant urcă nişte scări pentru a scăpa. Cei patru îl înconjurară şi strigau cât îi ținea gura: Să moară! Să moară!

Din mulțime se auzi un glas poruncitor:

— Jos armele! Şi se adresă apoi lui Passavant: am văzut totul. Sunteți un om curajos! Cel care poruncise atât de hotărât avea fața acoperită de o cagulă şi era escortat de doi soldați. Linişte, mai strigă necunoscutul când văzu că cei patru urlau.

— Domnule, vă felicit Dacă îți cauți norocul, atunci de mâine te aştept la palatul meu.

— Domnule, vă mulțumesc, dar eu, în ultimii ani... Spre regretul meu sunt nevoit să refuz această onorabilă ofertă. Ceea ce vă pot spune este că vă datorez Viața.

Aceste ultime cuvinte au fost adresate cu siguranță şi noblețe.

În acest timp, cei patru se uitau buimăciți.

— Ia te uită ce politețuri!

— Parcă n-am fi în Val d'Amour!

— Bine, bine, dar cu ce drept necunoscutul ne-a cerut să lăsăm jos armele?

— Linişte! repetă acesta.

Cei patru se înclinară.

Louis d'Orléans îşi scoase masca.

— M-ați recunoscut, tinere cavaler.

— Domnule, v-am auzit numele pronunțat de aceşti patru... Ce vă pot spune eu... e că dacă vreodată veți avea nevoie de mine...

— Bine, atunci alătură-te tovarăşilor mei pentru a mă escorta până ies din Cetate. Iar voi, se adresă celor patru, luați aminte! Şi ieşi însoțit de gardă şi de Passavant. Oamenii lui Jean Temerarul dispărură.

În stradă, Passavant fu recunoscut de fata pe care o salvase.

— Adio, eu mă numesc Hermina!

— Hai, nu te mai gândi la... Eşti frumoasă! Părăseşte strada asta blestemată; ar fi vrut să mai spună, şi această tristă meserie.

— Adio, căpitane! Dumnezeu să te aibă în pază! Şi ea fugi ţinând strâns în mână bănuţul de aur.

XXI
Bruscaille, Bragaille, Brancaillon

Cavalerul se depărtase de ducele de Orléans, refuzând oferta de a sluji în casa acestuia. Îşi petrecu noaptea la crâşma lui Thibaud cunoscută sub numele „La scroafa spânzurată”, care se afla chiar în faţa casei lui. Era o tavernă celebră. Îşi căută punga pe care Honoré i-o dăduse odată cu costumul, când ieşise din temniţă, îşi numără banii, şi-şi spuse:

— Deci, luăm de la capăt cu viaţa! N-are niciun rost să mai rămân la Paris, nu mai am pe nimeni. Mă voi duce undeva, la ţară, şi, oricât ar fi de greu, voi fi un om liber, cu mintea şi cu braţele libere, cu inima liberă.

Îşi împărţi în trei banii: o parte pentru a-şi reînnoi îmbrăcămintea, alta pentru a-şi cumpăra un cal şi ultima pentru mâncare. Ţinu cont de toate cheltuielile pentru hrana lui şi a animalului şi, pe deasupra, luă în calcul şi unele cheltuieli neprevăzute. Ajunse la concluzia că i-ar ajunge banii pentru şaizeci de zile. Două luni, deci pentru a-şi face un rost. Era în data de 18 octombrie 1407 şi, la 18 decembrie, în prag de iarnă, totul trebuia aranjat. Îşi urmă bine planul, cel puţin la început aşa că, după ce-şi luă haine şi un cal, părăsi Parisul aruncându-se în necunoscut.

În pelegrinajul lui îşi recăpătă pofta de viaţă. Avu însă surpriza că după douăzeci de zile depăşise cheltuielile prevăzute, aşa că, în următoarele zece zile se afla din nou la zidurile Parisului. Era 18 noiembrie 1407.

În absenţa lui, după întâmplările de la Val d’Amour, un alt plan, cel al lichidării sale şi a altor personaje, fusese pus la cale. Cei patru care îl atacaseră, Ocquetonville, Scas, Courteheuse şi Guines s-au prezentat la palatul Burgunzilor. Era o construcţie sumbră, cu ziduri înalte, înconjurate de şanţuri adânci. Aici îşi avea sediul o garnizoană. Aici era ascunzătoarea lui Jean Temerarul. Când fratele lui Louis de Orléans trecea prin apropiere, se îngrozea şi-şi spunea că de acolo i se va arăta moartea.

Jean îi primi imediat pe cei patru oameni şi constată că aveau fețele stâlcite de furie şi de ură. Ocquetonville povesti şi când Jean Temerarul văzu ce rol are în toată întâmplarea ducele de Orléans, păli.

— Prea mult! Nu voi mai suporta astfel de insulte!

— Şi trebuie să o spunem că ne-a recunoscut, ştia bine cine suntem, grohăi Scas.

— Ba şi-a mai şi bătut joc de noi, când a văzut crucea Sfântului Andrei!

— Nu mai este respectat semnul casei de Burgundia?! Gata cu pacea! tună şi fulgeră Jean. Între Orléans şi Burgundia va fi un război. Unul dintre noi e de prisos.

Îi clănțăneau dinții de furie. Deschise o uşă şi, urlând, chemă:

— Bruscaille – Bragaille! Brancaillon!

Cei trei intrară unul după altul. Bruscaille era mic, subțire şi slab, Bragaille de talie mijlocie, iar Brancaillon era un vlăjgan. Nişte arătări îmbrăcate în mantale mari şi încălțate cu ciubote lăbărțate. Acum trei ani, Jean Temerarul îi scosese dintr-o încăierare. Erau înfometați, zdrențuroşi şi înjurau de toți sfinții. Fără îndoială că salvându-i, le-a văzut el rostul în preajma lui. Îi angajase ca oameni de casă şi le dăduse să facă acele treburi care

cereau ochi ager, picioare iuţi şi cât mai puţine scrupule.

Aduseseră deja servicii, iar stăpânul îi ținea în mare stimă pentru asta.

Cei trei intrară salutând şi se aranjară, în flanc în fața lui Jean.

— Bine, bine, spuse acesta când îi văzu că se mai înclină încă o dată.

Aşteptau ordinele. Se întâmplă însă un incident ciudat.

— Bine! Îmi place de voi. *Voi sunteți cei trei vii.*

La auzul acestor cuvinte, aceştia fură cuprinşi de groază, se uitară unul la altul. Bruscaille spuse:

— Cei trei vii! Nu Se poate, nu-i adevărat!

— Cine spune că noi suntem cei trei, urlă Bragaille. Minciună! Minciună!

— Numai să îndrăznească, să îndrăznească cineva să se lege de... tună Brancaillon.

Ducele încremeni.

— Ce dracu' v-a apucat? Ați înebunit!! Ce înseamnă asta? spuse Jean examinându-i atent. Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon tresăriră, îşi şterseră frunțile de sudoare.

— Ia spuneți voi tot, haimanalelor, reluă ducele.

— Niciodată! răspunse Brancaillon.

— Mai bine moartea! adăugă Bragaille.

— Stăpâne, să mă iertați! Aş putea să vă adresez, în numele meu, o rugăminte? ceru Bruscaille.

— Fie! Vorbeşte!

— Ei bine, stăpâne, aici suntem bine tratați, bine îmbrăcați, bine hrăniți, bine plătiți. Şi pe deasupra, ne mai trimiteți şi în expediții care ne merg la suflet. Noi am prefera să pierdem toate aceste privilegii decât...

— Decât ce?

— Decât... decât să auzim, să ni se spună că noi suntem *cei trei vii.*

— Nu-i aşa! se auziră glasul lui Bragaille şi al lui Brancaillon.

— Drace, interveni Ocquetonville, atunci voi sunteți morți?

— Gata, spuse ducele de Burgundia. Ați avut un moment de tâmpenie! Numai că trebuie să mă ascultați cu toată atenția, drăgălaşii mei. De data asta este vorba de o misiune grea. Trebuie să-mi găsiți un om pe care nu ştiu nici cum îl cheamă, nici unde stă. Acest om m-a ofensat de moarte. Dacă mi-l aduceți, mort sau viu, aveți o sută de scuzi. Şi, pe toți dracii, să se ştie o dată că însemnul Burgunzilor este mai de preț decât cei trei crini ai casei de Orléans. Ocquetonville, descrie-le în amănunțime pe nenorocitul de

care este vorba.

Acesta se supuse şi le prezentă tot ce reţinuse din înfăţişarea lui Passavant şi despre veşmintele lui. Îl mai ajutară şi Courteheuse, Guines şi Scas.

— De ajuns! strigă Bruscaille şi ochii îi scânteiau. Pe toţi dracii, la treabă! Toată viaţa mea m-am dat în vânt după vânătoare! În două zile aducem prada.

— Am să-i pun mâna în gât, zise Bragaille.

— Cu ăsta-l dobor! ridică Brancaillon pumnul lui uriaş.

— Gata! la treabă! strigă Jean Temerarul. Cei trei se înclinară şi plecară. Ocquetonville îi conduse până la ieşire şi le strigă:

— Staţi! nu v-am spus unde trebuie să-l căutaţi pe răufăcător, în Cetate! Cei trei se opriră speriaţi. Tremurau.

— Să ieşim, totuşi!

Când se aflară în stradă în loc să o ia spre Cetate, se îndreptară spre Templu. Acolo printre casele rare, cunoşteau o cârciumă la care trăgeau din când în când. Intrară chiar în această crâşmă, găsiră o sală mai întunecoasă, îşi scoaseră spadele şi le aşezară pe o masă.

— Ar fi trebuit să mergem şi mai departe, spuse Bragaille, cel mai prudent dintre ei.

— S-o-nghită apele Senei de Cetate nenorocită! mormăi

necăjit Brancaillon.

— Copii mei, interveni Bruscaille. O să rămânem aici vreo trei zile. Ascultați-mă pe mine. De avut o să aibă un mort... unul care... să-i convină, să semene cu cel pe care ne-a trimis să-l căutăm. Strălucitul nostru stăpân o să ne dea dublu decât ne-a promis. Cât despre mersul în Cetate, mai bine să-mi taie amândouă mâinile.

— Iar mie şi picioarele!

— Mie şi gâtul!

Să fi fost o idee fixă! Toți trei văzuseră de atâtea ori moartea cu ochii, dar nu îndurau să audă *„voi sunteți cei trei vii”.* Dacă le propuneai” să meargă în Cetate, făceau stânga-n prejur şi nu-i mai prindeai.

XXII
Primul vuet al furtunii

După plecarea celor trei spadasini pe urmele lui Passavant, ducele de Burgundia se plimba nervos, măsurând salonul în sus şi în jos, prin fața celor patru.

— Ocquetonville spuse Jean Temerarul, ia comanda

paznicilor şi ocupaţi toate străzile care aduc la palat. Repede, diavole, ce aştepţi!

Era bubuitura care anunţa furtuna, războiul declarat ducelui de Orléans, căci numai acesta avea dreptul să trimită oameni înarmaţi pe străzi.

De după o draperie o femeie auzea tot.

— Scas, continuă Jean, câţi călăreţi avem?

— Cinci sute, seniore.

— Să fie gata, urcaţi pe cai, pregătiţi de război.

Scas plecă.

— Courteheuse, câţi oameni ne-au sosit la Melun?

— Trei mii, seniore.

— Încalecă, aleargă la Melun şi să mi-i aduci de grabă!

Plecă şi Courteheuse.

— Guines, câţi oameni au sosit la Fontainebleau?

— Trei mii, stăpâne.

— Zboară, ca vântul, şi să mi-i aduci!

Plecă şi Guines. În acea clipă uşa se deschise şi uşierul anunţă:

— Secretarul militar regal!

— Bine, să intre! Să vedem ce ne pregăteşte nebunul!

Trimisul lui Charles al VI-lea, precedat de doi valeţi, intră.

Era urmat de patru arcaşi, de la compania aflată la Saint-

Pol. Secretarul militar se înclină în fața ducelui de Burgundia.

— Aştept!

— Seniore, spuse acesta, regele m-a împuternicit să vă fac cunoscut că a convocat Marele Consiliu la care vor lua parte domnii prinți, prelații, rectorul şi doctorii de la universitate. Consiliul se va ține mâine, la ora nouă dimineața. Majestatea Sa regele vă face cunoscut să luați toate măsurile pentru ca mâine să fiți prezent la Consiliu. Şi cu aceasta, seniore, dați-mi voie să mă retrag, căci am de făcut acelaşi anunț şi ducelui de Berry şi-i departe castelul Winceste.

— Du-te, du-te, nu te rețin! Un singur cuvânt, numai. Care-i subiectul acestui Mare Consiliu? Ce se va discuta acolo?

— Se va discuta despre impozite...

— A... zise Jean zeflemitor.

Despre luxul insolent al doamnelor de la curte, denunțat de călugărul Jacques le Grand, în ultima lui predică.

— A, da, da!

— Şi se va discuta despre mizeria nenorocitului de popor. Ce se mai poate face pentru el!

— Mizeria poporului, se miră Jean, dar secretarul militar

se înclinase şi, însoțit de escorta lui, părăsise salonul. Jean Temerarul îşi reluă plimbarea nervoasă, izbucnind în râs şi strigând: mizeria poporului! înjura şi-l amenința pe ducele de Orléans.

În acest moment, cea care ascultase după draperie se apropie de Jean şi îi puse mâna pe umăr. Era Margareta de Hainaut. Nu-şi pierduse nimic din mândria ei cu care îl întâmpinase la Dijon. Era numai ceva mai tristă. Mai îmbătrânită. Visul ei de a-l cuceri pe propriul ei soț nu şi-l împlinise. Îşi ducea viața departe şi numai când ducelui i se întâmpla ceva care-l amenința, intervenea şi ea. Rămăsese frumoasă, plină de virtuți şi când le vorbea bărbaților, le dădea sfaturi bune.

— Dumneata, aici! Ai auzit? auzi, să înlăture mizeria poporului!

— Te vei duce la Consiliu? întrebă Margareta. Ce ai de gând?

— Înțeleg. De data asta să nu mă împiedici! Voi merge acolo! Şi atunci, numai în sală să nu fii! Mă voi duce! Mă voi duce în fruntea a cinci sute de cavaleri şi a şase mii de oşteni! O să vedem cine o să tremure! O să se vadă cine-i stăpânul Parisului. Orléans sau Burgundia. Şi, urlând cu furie, adăugă:

— Peste două zile, doamnă, Jean Temerarul, duce de Bourgogne se va culca în palatul regelui, la Saint-Pol.

Ducesa lăsă capul în jos şi, pierdută, zise:

— Ştiu că mai devreme sau mai târziu războiul cu Orléans va izbucni. Sper, pentru rege, pentru Valentina de Milano, pentru Paris şi pentru dumneata să pot înlătura nenorocirea. Dar ordinele pe care le-ai dat adineauri şi starea în care te afli nu-mi mai lasă alte resurse să te ajut decât ruga la Dumnezeu. Adio, plec!

— Da, du-te, du-te, doamnă! Du-te şi te roagă pentru prietena dumitale Valentina şi pentru nobilul ei soț. Du-te!

— Am să mă rog şi pentru dumneata! spuse Margareta cu demnitate. Mă voi ruga la Dumnezeu să te lase în viață, să nu te ducă în ispită şi să rămâi în istorie ca un blestemat.

Şi Margareta se îndepărtă.

— Istoria! urlă Jean Temerarul. Ce-i asta, istoria! Nişte mizerabili de scribi ca Froissard sau Juvenal o scriu! Ce importanță are ce se scrie despre mine când eu voi fi mort! Eu trebuie să trăiesc! Viața este putere! Şi puterea o are cine şi-o ia, o are cel mai tare!

Să fii rege... Visul lui Isabela ar fi fost realizat dacă... n-aş fi fost slab... dacă un trădător n-ar fi prevenit-o pe Margareta!

Numai să dau de acest nemernic şi-i scot inima din piept cu mâinile mele!

Continuă să se plimbe.

— Ciudat! Plecasem din Paris hotărât să fac ce-mi ceruse Isabela. Nimeni nu putuse să ne asculte. Nimeni nu ştia ce am hotărât şi, totuşi, de cum am ajuns la Dijon, am văzut că Margareta ştia totul. Cine să o fi prevenit! Undeva un duşman mă urmăreşte! Unul puternic, iute, hotărât... pe care nu-l ştiu... Unul care poate lovi încă, în ultima clipă!

Continuă să se plimbe bănuitor.

Trecuseră doisprezece ani de când plecase la Dijon pentru a-şi ucide soția, ca astfel Isabela să poată... Doisprezece ani! Mult!

Puțin! În toti aceşti ani nu-i ieşise din minte ideea că, înaintea lui, spre Dijon, o închipuire, cineva alerga mai repede decât el...

— Dacă Margareta n-ar fi fost prevenită, de mult eram rege, Împărat, omul cel mai puternic din lume. Aş fi avut o armată teribilă, aş fi aşezat Curtea la Paris, la Dijon sau la Liège, aş fi ngenuncheat Italia, Spania... aş fi fost Dumnezeu pe Pământ... aşa cum îmi arătase Isabela... cum visase şi ea.

Se opri pentru câteva clipe şi din.nou gândul chinuitor se întoarse.

— Isabela! Cât trebuie să mă urască... Simt cum ar vrea să mă sfâşie! Ah, câtă dreptate are!... Şi mă iubeşte! Încă mă mai iubeşte! Din iubire, ură şi din ură, iubire! Mă voi arunca la picioarele ei şi o voi implora, o voi convinge să revină, căci forța sunt eu, forța de care are nevoie! Şi, de ce n-aş iubi-o şi eu pe această femeie care mă va face rege?! Trebuie să fiu mai nebun decât regele de la Saint-Pol. Pe cine iubesc, oare! Mi-am pierdut capul după tânăra aceea pentru care mi-aş da ducatul, speranțele, coroana lui Charlemagne... coroana pe care visez să mi-o pun pe cap... Unde eşti, Odette? De ce nu eşti aici să-l vezi plângând pe Jean Temerarul?

Era adevărat! Prăbuşit într-un fotoliu, ducele plângea. Şi, fără îndoială, teribilul şi misteriosul surâs al fatalității cântărea greu în această scenă, ca în acele poveşti tragice ale antichității păgâne, presărate de inceste şi orori! Căci inima lui Jean Temerarul bătea pentru Odette de Champdivers... adică pentru Roselys, propriul lui copil.

Se ridică din fotoliu. Avea ochii înroşiți. Redeveni omul puternic.

— Fata asta va fi a mea! Am jurat! Ea îmi va aparține în prima zi când voi fi rege. Rege! Iată cheia atâtor lucruri! Trebuie însă să o conving pe Isabela... să o fac instrumentul puterii mele. Să o conving de dragostea mea, dar pentru

asta, ea trebuie să vadă în mine din nou omul puternic, omul forței. Trebuie să bag groaza în Paris, în Saint-Pol, în toată Curtea aceea plină de impostori. Şi pentru asta, primul pe care trebuie să-l lovesc, să-l dobor, este ducele de Orléans.

— La arme! strigă ducele şi într-o clipă fu înconjurat de mulțime.

Valeții se precipitară. Unul îi aşează armura de oțel.

— Auzi, să facem ceva ca mizeria poporului să fie înlăturată... Da, da, o s-o-nlăturăm!

Se opri. Îi veni o idee!

— Dacă-i vorba de mizeria poporului, de ce n-aş fi eu primul să vorbesc poporului despre mizeria lui? De ce să nu fac din ei, din târgoveți şi din săteni o armată, să devin mai întâi regele Parisului şi apoi regele Franței?

Valeții terminaseră să-i aşeze armura de oțel. Îi dădură o sabie pe care şi-o fixă la brâu. Greoi, ajunse la un peron de unde putea să se aşeze în şa. Îşi trase viziera şi se întoarse spre cei cinci sute de cavaleri:

— Mergem spre Cetate! Spre universitate! Le vom arăta parizienilor că noi suntem singurii care-i apărăm! Mizeria poporului e prea mare!

La auzul ultimelor cuvinte, un murmur nedesluşit

cuprinse mulţimea.

— Linişte! Ascultaţi-l pe duce!

— Mizeria, ştim noi de unde vine! Cel care ne stăpâneşte nu se mai satură! Nu vom avea niciodată atâţia bani pentru a plăti poftele ducelui de Orléans.

De abia acum înţeleseseră cavalerii. Îşi şi imaginau ce bătălie cumplită îi aştepta.

— Şi nu e tot! reluă Jean Orléans nu se mulţumeşte să fie stăpânul neruşinat, destrăbălatul avid să ridice mereu impozitele. Pe deasupra a insultat un duce de Burgundia. Patru dintre oamenii noştri, purtând crucea Sfântului Andrei, din porunca lui au fost dezonoraţi. Dezonoraţi cu ajutorul lui, în prezenţa lui!

Se auziră strigăte de furie, ameninţări, înjurături murdare.

— La luptă! strigă Jean Temerarul, la luptă!

Văzduhul se umplu de ropotele cailor şi de zăngănitul armurilor.

Acesta a fost începutul războiului dintre nobilii de Armagnac şi cei din Burgundia.

Când văzu izbucnit focul, Passavant se gândi că el fusese scânteia care-l aprinsese.

XXIII
Fiica lui Jean Temerarul

Două mari artere, erau pline de oameni în tot ceasul zilei: Saint-Martin şi Saint-Dénis. Jean Temerarul îşi concentră trupele chiar pe aceste străzi. Cum ajunse în Saint Martin îşi ridică casca să-l recunoască toată lumea. Mergea singur înaintea cavalerilor pentru a arăta câtă încredere are în locuitorii Parisului. La trei paşi în urma lui valeții duceau drapelul casei de Burgundia. Din când în când spunea mulțimii:

— E prea multă mizerie pe capul bietului popor! Să înlăturăm această mizerie!

În spatele lui banda de lupi flămânzi era gata de masacru.

La vederea drapelului provinciei Burgundia sau a crucii Sfântului Andrei, trecătorii o luau la fugă, femeile țipau de spaimă, porțile se trânteau. Câteva ferestre se deschiseră, câțiva copii se hazardaseră să iasă şi abia într-un târziu târgoveții avură curajul să-şi facă apariția în stradă.

— Dumneavoastră țineți cu noi, duce?

— Da, da, fie binecuvântată Sfânta Fecioară! Gata cu

luxul neruşinat! Destul cu impozitele prin care se suge şi sângele bietului popor!

Curând se formară grupuri, grupuri de târgoveți şi, într-un timp, mulțimea inundă strada: bărbați, femei, copii, mii de brațe ridicate la auzul unui singur cuvânt: La arme!

— Să terminăm cu mizeria poporului!

— Trăiască ducele de Burgundia!

Când Jean se întoarse la palat, Parisul era al lui. Nu pentru că locuitorii îl preferau, ci pentru că mizeria era atât de mare că ar fi ieşit în stradă pentru orcine ar fi pronunțat acest cuvânt. Impozitele erau insuportabile. Orice ar fi făcut pentru a scăpa, a-l răsturna pe cel pe care, acum erau siguri, se face vinovat de mizeria lor.

O singură zi îi trebui lui Jean să-şi câştige popularitatea în Paris. Noaptea oraşul fierbea. Marinarii de pe Sena, măcelarii, tăietorii în piatră, alte corporații îşi urniseră delegații la casa de Burgundia şi-l asigurară pe duce că poporul este gata să ia cu asalt palatul ducelui de Orléans.

Jean Temerarul era mulțumit. Îi reuşise! Într-un singur caz, ceva nu i se păru în regulă. Un anume Jean Cabache, şeful unei delegații îi dădu de gândit şi deja se întreba cum să facă să-ntoarcă aceşti lupi în bârlogul lor.

Şi, din nou, ura împotriva ducelui de Orléans îl făcu să

nu dea înapoi şi-i ceru lui Cabache să nu se abată de la... direcția revoltei mulțimii.

Delegații se retrăsese promițând să nu întreprindă nimic fără o poruncă de la duce.

A doua zi, cu cinci sute de cavaleri ducele ieşi din nou pe străzi. Din nou fu aclamat. Jean Temerarul nu-şi mai pusese armura.

Seara ajunseră şi cei şase mii de oameni, în frunte cu Courteheuse şi Guines şi înconjurară Saint-Pol. În fiecare casă erau găzduiți cu plăcere şi onoare noii veniți. Entuziasmul se stinse abia seara când, în oraş, apăru o veste. O veste care ajunse şi la urechile ducelui. O veste care, acestuia nu-i inspira prea multă încredere:

Fugise regina! Se refugiase la castelul Beauté, pe Marna şi se pregătea să treacă granița în Germania. Planul lui Jean Temerarul nu mai era bun. El contase pe regină. Dorea să-i arate forța. Pentru ea ridicase Parisul. Cine rămânea în locul ei? El rămânea şeful rebelilor, singurul lor şef şi nu mai avea nimic de ales decât şansa înşelătoare a unui război civil.

Ducele de Berry se retrase la castelul Wincestre, rămânând fidel crezului lui de a merge pe căi ocolite şi de a manevra abil.

Să ne mai amintim că toți erau înrudiți: ducele de Orléans era frate cu regele, ducele de Berry era unchi dinspre tată al lui Louis de Orléans. Jean Temerarul, nepotul regelui Jean cel Bun, era vărul regelui Charles al VI-lea.

Ce familie! Numai ură devorantă, războaie, ambiții nemăsurate de parcă ar fi fost o rasă blestemată!

În această cuşcă de fiare sălbatice, o singură ființă era mai aparte: ducele de Bourbon, fratele soției lui Charles al VI-lea şi, deci, unchiul după mamă al regelui Charles al VI-lea. Într-o zi cineva îi spusese că ar putea, cu autoritatea lui morală recunoscută de toată lumea, să aranjeze lucrurile, să evite nenorocirile dacă ar accepta să se amestece în evenimente ceva mai hotărât. Ducele ezitase:

— Cum mai fierb şi se devorează între ei! Poporul cere să aibă şi el un loc sub soare. Bărbații stau numai în războaie. Ura, ambiția, despotismul măcină totul. Oamenii de la curte, oştenii, târgoveții, sătenii se vor înfrunta cât vor trăi. De ce să fie împiedicați?! Asta parcă le face viața mai plăcută... Ia lasă-i în plata Domnului!

Să fi fost ducele de Bourbon numai un egoist rafinat!

Louis de Orléans, uimit de ce se întâmpla la Paris, începu să-l admire pe Jean Temerarul şi avu ideea să se declare alături de mulțime, pentru cauza ei. Nu-i trecuse ideea aşa,

din cer, prin capul lui de brută. Urmărise cu atenție mişcarea ducelui de Berry. Acesta închisese toate porțile de la Saint-Pol, pusese pe metereze cazane pline cu ulei care urmau să fie aprinse la timpul potrivit, înțesă turnurile cu arbalete, puse arcuri pe toate crenelurile zidurilor de împrejmuire şi, în sfârşit, în interiorul zidurilor aduse o armată de patru mii de oameni căreia i se distribuise lăncii, topoare, săgeți, halebarde.

Ce lovitură pentru Jean Temerarul! Atunci se gândi că ar fi bine să ştie ce fac cei care urmau să se adune în Marele Consiliu. Află însă că regele, din motive de sănătate, amânase adunarea pentru prima zi din noiembrie. Până atunci, porțile de la Saint-Pol vor rămâne închise.

Tot atunci anunță public ca până la întrunirea Marelui Consiliu perceptorii să nu îndrăznească să se arate.

Jean Temerarul era disperat. Planul lui de a lua cu asalt Saint-Pol căzuse. Vicleanul Louis de Orléans i-a dejucat totul. Şi nu terminase cu surprizele! Locuitorii Parisului îşi dădură seama că ceva le scăpa, ceva trena. Scăpaseră pe moment de impozite, dar mulți începură să bănuiască pe ducele de Bourgogne de trădare. Cei de la Hale şi marinarii încă nu dădeau înapoi. Locuitorii oraşului care găzduiseră soldații aduşi de duce îşi pierduseră însă răbdarea. Acum îi

găseau pe oşteni insuportabili, beţivi. Jean Temerarul trebui să-i scoată în afara Parisului.

La întâi noiembrie încă nu se ştia nimic despre ducele de Berry, retras la Wincestre şi nici despre regina Isabela, dispărută, se auzea, cu prinţul moştenitor...

Noaptea, Jean Temerarul aduse în oraş şase mii de oameni şi îi dispuse pe străduţele din apropiere de Saint-Pol. Cei cinci sute de cavaleri se postară pe strada Saint-Antoine. La adunarea Consiliului, sosi înconjurat de o mică escortă chiar în momentul în care rectorul şi savanţii de la universitate treceau podul care ducea în castel.

Ducele intră după ei şi, observând că turnurile erau pline de săgeţi, spuse unui căpitan de la curte:

— Ai face bine să fii mai atent! Damnaţii Parisului au intenţii rele! Pentru apărarea regelui te pot ajuta. Să apărăm intrarea, trăiască regele!

Oamenii din Saint-Antoine, care-l auziseră, strigară, la rândul lor: Trăiască regele! Căpitanul nici nu apucă să înţeleagă prea multe până când bravii cavaleri se şi postară pe pod, la porţi şi pe lângă zidurile de la intrare.

— Căpitane, suntem la ordinele tale!

Căpitanul înţelese că a fost tras pe sfoară. Oamenii ducelui erau acum stăpânii intrării, deci stăpânii Saint-Pol-

ului şi deja vedea avansând pe aici avangarda celor şase mi de oameni ai lui Jean Temerarul.

— Mi-am pierdut onoarea zise el sfârşit şi intrând precipitat într-un salon îşi înfipse pumnalul în inimă.

În marea galerie a palatului regal domneau confuzia şi gălăgia. Rectorul citea un frumos discurs despre mizeria poporului, regele era întunecat şi tremura, ducele de Orléans îşi ciulea urechea la ce se întâmpla afară şi, când dori să iasă, un zid de oameni, toți din slujba Casei de Burgundia, îl opriră:

— Nu se trece!

Jean Temerarul ardea de nerăbdare. Când veni Ocquentonville şi-i spuse ceva la ureche, Saint-Pol era deja ocupat. Totul era păzit. Garnizoana trădase şi se preda.

— În sfârşit! zise Jean.

— Sunt pierdut! exclamă Orléans.

Jean Temerarul pornise spre rege şi văzu cum ducele de Orléans îşi ridica mâinile pierdut. Atunci, o uşă se deschise şi apăru Odette de Champdivers. Când se deschiseseră lucrările Consiliului, era în apartamentele ei de unde urmărise totul. O apucase durerea când îl văzuse pe Saitano intrând în salon. Cum apăruse acolo, pe unde pătrunsese, şi ce urmărea? erau întrebările care o frământau şi se

hotărâse să nu mai piardă nicio secundă.

— Cine eşti? întrebă nervoasă Odette.

— Un prieten al regelui, răspunse Saitano sau ca să sune şi mai exact, un duşman al duşmanului regelui.

— Şi ce vrei? reluă Odette apropiindu-se de un ciocănel pentru a lovi în masă şi a chema, astfel, personalul.

— Lăsați-l jos, spuse Saitano şi înțelese că fata sosise să apere sau mai degrabă să arate cum trebuie salvat regele.

Odette îşi recâştigă aerul calm.

Spui că ai aici un duşman?

— Da, duşmanul regelui.

— Ce ți-a făcut?

Saitano o iscodi pe Odette cu şi mai multă răutate.

— *Dumneavoastră*, apăsă el, pot să vă spun. Cred că *dumneavoastră* trebuie s-o spun. Îl urăsc şi, după doisprezece ani, spun asta cu glas tare, îl urăsc pentru că atunci m-a făcut caraghios, iar eu sunt un... savant. Îl urăsc pentru că m-a tratat ca pe un lacheu mizerabil.

— Ce ți-a făcut?

— M-a pălmuit, spuse Saitano calm, acest ins, acest laş care a ridicat mâna asupra mea, ştiind că nu-i pot răspunde, acest om care adesea m-a făcut să nu dorm, acesta este un nobil şi eu nu pot să-l atac direct. L-am mai

urmărit, i-am mai tăiat eu calea, mă credeți?

— Da, spuse Odette, dar în glasul dumitale este o ură care-mi provoacă nelinişte.

— Ascultați! îl iubiți pe rege, nu-i aşa?

— A fost bun, generos cu mine. A salvat... dar se opri aici, despre asta nu trebuia să vorbească. Da, îl iubesc pe rege! Este un om care nu face decât bine... Eu l-am sfătuit să facă ceva pentru poporul ăsta.

— Mă îndoiesc, zise, Saitano.

— Ascultă, mă cunoşti?

— De mult... Şi pe dumneavoastră vă urmăresc pas cu pas pentru că, într-o zi, s-ar putea să am nevoie de dumneavoastră. Dar, o să vedeți asta mai târziu...

Odette tresări. Era revoltător!

— Ei, domnişoară, nu vă fie teamă şi nu vă supărați! Să continuăm! Dacă îl iubiți pe rege înseamnă că trebuie să-l urâți pe cel care vrea să-l ucidă.

Odette albi simțind că acest om ar putea avea dreptate.

— Nu urăsc pe nimeni! Dar dacă ar fi, cum zici, cineva care ar vrea să-i facă rău celui care m-a tratat ca pe copilul lui, care m-a eliberat... atunci...

— Eliberat?

— Să nu vorbim de asta! Spune-mi numele celui care-i

duşmanul regelui, ceru Odette.

— Cel care vrea să-l omoare, vreţi să spuneţi, care-i pregătit să facă asta acum. Este Jean de Burgundia, cel ce se mai numeşte Jean Temerarul. În clipa asta regele şi sfetnicii lui sunt în salonul mare, nu-i aşa? Ducele de Orléans, oamenii cei mai credincioşi ai regelui, toţi sunt acolo. Ei, bine, toţi vor cădea în aceeaşi plasă, într-o oră regele Franţei nu se va mai chema Charles. Nu credeţi? Credeţi că Saint-Pol este bine păzit? Ei, bine, ia uitaţi-vă! Ce vedeţi la intrare?

— Steagul Casei de Burgundia, murmură Odette. Ah, e adevărat!

— Dincolo, ia priviţi dincolo!

— Mii de oameni.

Saitano începu să râdă.

— Numai dumneavoastră îl mai puteţi salva pe rege.

— Cum? Spune repede, cum?

— Sunteţi gata să o faceţi?

— Da.

— Ei, bine, intraţi în sala Consiliului. Nu vă uitaţi la nimeni, înţelegeţi, mergeţi direct la ducele de Burgundia şi... îi surâdeţi.

— Să-i surâd trădătorului?

— Trebuie, dacă vreți să-l salvați pe rege, trebuie. Îi surâdeți şi-i spuneți exact ce vă zice în clipa asta inima: „Orice i s-ar întâmpla regelui, nu te voi iubi niciodată...”

Odette era întruchiparea inocenței. Dar înțelesese foarte bine aceste vorbe, rosturile lor.

— În câteva clipe, Jean Temerarul îşi va introduce oamenii lui în Sala Consiliului şi atunci, un alt Consiliu se va ține.

— Dumnezeule!

— Ce a făcut Pepin de Heristal? Aduceți-vă aminte!

— Bine! Hai, condu-mă! Şi Saitano o conduse pe Odette pe căi ocolite, prin coridoare pe care le ştia bine, până la uşa pe unde intrase regele.

Odette intră fără să ezite.

„Du-te, hai, du-te îi spuse Saitano. Hai, Odette de Champdivers... hai Roselys... zâmbeşte-i lui Jean Temerarul... tatăl tău. Tu ai să mi-l aduci aici pe ăsta!”

Jean o zări. Îi ieşi în cale. Ea zâmbea. Jean rămase de piatră. Mâna lui, ridicată, căzu încet. Ordinul pe care trebuia să-l dea nu-i mai ieşi din gură... Odette murmură:

— Stăpâne, ce vrei să faci? Cel care îl va atinge pe rege nu-l voi iubi niciodată!

— Ce spui?!

Odette însă se întoarse spre rege şi arătând spre ducele de Burgundia, spuse:

— Sire, iată un duce credincios care, dacă va fi nevoie să te apere, o va face!

— Sire, strigă Jean, este purul adevăr!

Strigătul îi scăpase. Îmbătat de ceea ce crezuse că poate să înțeleagă din vorbele lui Odette, uitase de ură, de răzbunare, de ambiții şi... o contempla pe tânără. Ea se urcase pe o estradă şi, apropiindu-se de tron, puse mâna pe umărul regelui, fără grija regulilor de protocol. Nici nu le ştia de altfel. Se îndreptă spre duce şi, cu căldură, spuse:

— Mulțumesc, seniore. Ați vorbit ca un adevărat gentilom.

Ducele se înclină şi-şi zise:

— Este a mea!

Louis de Orléans asistase la această scenă fără să înțeleagă ceva. Avu impresia că a scăpat de la moarte.

Jean Temerarul se îndreptă cu ură spre oamenii lui şi dădu ordin lui Ocquetonville să evacueze Saint-Pol. Lovitura eşuase. Oamenii credincioşi regelui se urcaseră pe estradă. O clipă avuseseră impresia că va începe măcelul dar nu mai era posibil căci pericolul fusese înlăturat. Stăteau acolo, unul lângă altul, palizi şi ascultau discursul rectorului fără să înțeleagă ceva.

Din toate acestea, regele nu văzuse nimic. Nu ştia nici măcar că oamenii ducelui de Burgundia ocupaseră palatul. Când Odette îi pusese mâna pe umăr, semnele crizei apăruseră.

Otrava demenţei acţiona.

Era otrava pe care Saitano i-o dăduse reginei în noaptea zguduită de furtună.

XXIV
Împăcarea lui Jean Temerarul cu ducele de Orléans

Din tot ce se întâmplase, fuga reginei era cel mai de neînţeles eveniment. Timp de cincisprezece zile doctorii îl îngrijiră pe rege fără nici cel mai mic succes. Nici Odette nu apăruse, fiind ea însăşi cuprinsă de o febră violentă încă din ziua în care Saitano ajunsese până în apartamentul ei şi, pentru o clipă, îi atinsese mâna.

În acest timp, Louis de Orléans întări garnizoana la Saint-Pol. Lecţia fusese cruntă. Înlătură patru căpitani, concedie o jumătate de companie, trupul căpitanului care se sinucisese

îl spânzură la poartă.

Îl preocupa însă fuga reginei. Avu ideia să viziteze el însuşi palatul reginei, dar porțile erau apărate straşnic şi Bois-Redon îi răspunse scurt:

— Am poruncă să nu deschid până la întoarcerea Majestății Sale.

— Nici fratelui regelui, strigă ducele de Orléans.

— Nici!

O astfel de tentativă eşuă la castelul Beauté. La Ninchestil, unde ducele de Berry se retrăsese, viața îşi reluă cursul de îndată ce calmul reapăruse în viața Parisului. Ducele ieşi din castel şi-şi reluă intrigile.

La 15 noiembrie nimeni, nici regele, nu avea încă dreptul să intre în palatul reginei rămas liniştit, pustiu.

Se lăsase seara. În sala Théseus se aflau o masă, două fotolii, un platou pe care se găseau dulciuri şi prăjituri.

Isabela de Bavaria sta tolănită într-un divan ridicat din piei de sălbăticiuni puse una peste alta şi o mângâia pe Imperia. Deodată sări ca arsă.

— Orléans, Berry, Burgundia! Cu cine să încep?!

Lângă ea, o cravaşă pe care o folosea din când în când, căci Imperia trebuia stăpânită.

— Orléans, Berry, Bourgogne! Cu cine să încep?

Regina trase furios de ureche sălbăticiunea.

— Supără-te, hai, enervează-te! O zgârie cu unghiile. Animalul începe să bată puternic din coadă. Isabela se ridică şi-i ceru fiarei:

— Aici. Imediat, aici!

Un răgnet zgudui pereții. Tigresa încercă să dea înapoi.

— Aici! repetă regina. Dacă nu mă supăr!

Imperia se trase într-un colț, îşi scoase ghearele, şi se pregăti să atace... Într-o clipă Isabela ajunse deja lângă ea, cu cravaşa în mână. O lovi sălbatic peste bot.

— Îndrăzneşte, numai, îndrăzneşte să mă atingi!

— Culcă-te! Culcă-te şi cere iertare!

O nouă lovitură şi fiara se aşeză docilă pe lespezile de piatră.

— Nu trebuie să iert nimic! strigă Isabela.

Imperia se potolise şi acum scotea un fel de geamăt.

— Ei, acum te-am iertat! şi o sărută pe botul cald şi fioros.

— Orléans, Berry, Burgundia! Cu cine să încep? Pe toți trei îi vreau morți, dar care va fi prima victimă, doamne? Am crezut o clipă că acest Jean... Ce nebună am fost! Există, oare, bărbați care să înțeleagă şi să îndrăznească! Unul singur măcar, este unul, demn de dragostea mea? Dacă aş

şti că există l-aş căuta eu, peste tot. Iar cu ăştia trei... Da, trebuie să rămân singură. Am să-i arunc unul asupra celuilalt. Cu cine să încep? Luă trei prăjituri şi le aşeză pe covor. Ăsta-i Berry, ăsta-i Orléans, ăsta-i Burgundia. Imperia, acum tu alegi! Fiara veni, le adulmecă şi înghiţi una.

— Orléans! strigă Isabela. Cu tine încep! Bravo, ai făcut cea mai bună alegere! Fratele regelui, mai întâi...

Bătu în uşă. Bois-Redon era la post.

— Vine?!

— Vine, răspunse Bois-Redon. Iată-l!

Isabela deschise o altă uşă pe care dispăru Imperia.

În apartament apăru ducele de Burgundia. Isabela îi făcu semn să se aşeze.

— Ei, bine, nu regina te-a chemat aici, ci Isabela. Acea femeie care te-a primit şi acum doisprezece ani la capătul scărilor, cea care ţi s-a părut atunci ca o zână, cea care ţi-a spus că te iubeşte, cea care ţi-a promis coroana. Cea căreia i-ai spus, înainte de a pleca la Dijon, unde trebuia să o ucizi pe Margareta:

— Accept! Deci, nu te obosi cu eticheta, aşează-te!

Atacul era cumplit.

Livid, cuprins de groază, ducele zări pe Bois-Redon care

asculta.

— Doamnă, este omul ăsta aici! Vreți să mă pierdeți?

— Bois-Redon ştie vechea noastră poveste. Ştie multe. Nu face el mai mult decât tigresa mea, nu-i aşa căpitane?

— Da, Majestate!

— Ca şi Imperia nu vede, nu aude şi nu înțelege decât ce-i ordon eu.

Jean Temerarul se ridică.

— Aşează-te! porunci Isabela. Să nu te mai preocupe Bois-Redon care nu-i aici decât pentru a-mi face mie capriciile. Ca şi Imperia!

— Da, Majestate, grăi Bois-Redon.

— Şi dacă ți-aş cere, viteazul meu tigru, să-ți scoți ghearele?

Bois-Redon fără să scoată o vorbă duse mâna la pumnal.

Ducele făcu un gest din care se putea înțelege că ar prefera să fie ucis decât să se apere de un netrebnic.

— Chemat de Isabela ar fi trebuit să mă îndoiesc că vin pentru... cuteză Bois-Redon.

— Ce! strigă regina. Ieşi afară! Cine ți-a permis! Afară şi să nu te mai arăți până nu ți-oi porunci eu!

Bois-Redon ieşi. Isabela se întoarse spre duce:

— Aşează-te! Să ştii că am avut o sută de ocazii să te

ating. Dacă aş fi vrut, de mult ți-ar fi pierit numele.

— Ar putea să fie adevărat. Dacă am acceptat să vin aici fără escortă este pentru că am avut încredere. Nimeni nu ştie unde sunteți. Lumea vă crede departe, dumneavoastră stați liniştită în palat. Nimeni nu ştie că am venit aici. Dacă aş fi omorât, nu s-ar şti nici unde îmi este cadavrul. Şi, totuşi, am venit. Să mă dezvinovățesc, să vă spun ceea ce nu ştiți, să vă spun...

— De când ai ajuns la Dijon şi ai văzut-o pe soția dumitale, prevenită deja, de ce puseserăm la cale amândoi, am ştiut, am aflat totul imediat.

Jean rămase încremenit. Regina continuă.

— Te-am iertat... şi, uite, eşti viu. Ceea ce nu ți-am iertat este că nu ai venit la mine. Când ai crezut că ai pierdut totul, în loc să mergi să te bați cu Baiazid, trebuia să te întorci la Saint-Pol şi, împreună, am fi făcut un alt plan. De asta am ținut să vii, să-ți spun acest lucru. Şi încă ceva.

Isabela se ridică, luă un dosar... tremura.

„Credeam că o uitasem! Credeam că o iubesc pe tânăra aceea, Odette. Acum îmi dau seama că am iubit-o întotdeauna pe Isabela...”

Ducele se înşela.

— Doamnă, bolborosi el, a fost greşala vieții mele. Regret

de o mie de ori!

— Mai am ceva să-ți spun, duce. De când te-ai întors, mă ocoleşti. De ce? Şi acum încearcă să vezi în închipuirea dumitale frumoasele de la Curte, târgovețele şi țărăncile pe care le-ai cunoscut. Bun! După asta uită-te la mine!

— Doamnă, înnebunesc, nu vă jucați cu mine!

— Nu sunt, nu am şi eu frumusețea mea? Am orgoliul meu îi orgoliul meu e frumusețea mea. Ştiu că nimeni nu e mai frumoasă decât mine. Ştiu, de aceea, întreb, de ce mă ocoleşte Jean de Burgundia... Se înfierbântase şi, probabil, era sinceră.

— Mă întrebați de ce vă ocolesc? Isabela, am suferit, am plâns, da, am plâns... Ştiți de ce v-am ocolit? Se spune că...

— Ce se spune?

— ...că ducele de Orléans...

Isabela se scutură de râs:

— ...că fratele regelui a avut favorurile mele! Aşa-i, cum să poată scăpa regina de clevetiri...

— Doamnă!

— Ştiu! Ducele de Orléans, Helion de Lignac, ducele de Berry, Savoisy, Coucy, Châtillon, Capeluche, chiar şi despre ăsta... se zice...

— Iertare, doamnă, zise Jean Temerarul.

— Iată însă ce nu se spune. Nu se spune că Isabela de Bavaria nu a iubit decât un singur bărbat în viața ei, un bărbat căreia i-a oferit singură inima, că acest bărbat laş şi mincinos a fugit după ce-i jurase, chiar mai mult, îi devenise complice, şi că de atunci Isabela este o... văduvă. I s-a făcut greață. Detestă bărbații încât dacă ar trebui să-şi caute un amant, l-ar căuta printre sălbăticiuni.

Jean îngenunche:

— Omoară-mă!

— Ridică-te!

Era punctul final al unei mari artiste de tragedie.

— Orléans, ai spus? Aşa se zice! Vreau ca omul ăsta să piară.

— Orléans este duşmanul meu de moarte, spuse Jean.

— Iubitul meu! Bine, ți-l dau.

— Oh, dacă s-ar putea... jur că...

— Nu jura! Eu nu-l urăsc. Este suficient că-l urăşti dumneata, el este duşmanul dumitale. Deci este şi al meu. Între voi şi mine să nu mai rămână nimeni. Îl bănui pe Orléans, bine, să piară Orléans. Ia seama! Nu vorbesc aiurea! Mă obligi să condamn un om, îl condamn. Dumneata va trebui să execuți sentința, dar dacă şi de data asta dai înapoi, dacă-ți va fi teamă...

— Louis de Orléans va muri, urlă Jean Temerarul.

Isabela îl cercetă cu atenție.

— Da, să cadă ducele de Orléans pentru că ți s-a pus în cale... pentru că îl urăşti... şi ai grijă, să nu dai de bănuit!

— Înțeleg, spuse Jean Temerarul. Totul va fi împlinit fără să apar nici eu, nici cineva dintre ai mei...

— Şi pentru că nimeni să nu bănuiască, da, că Orléans a căzut de mâna unuia din Casa de Brabant, mai întâi vă împăcați în fața lumii şi apoi, imediat, lovitura. Mai mult. Parisul să te considere ca un salvator! Recent, ai jucat foarte bine acest rol. Continuă! Cum întreg Parisul ştie că sunt plecată, ei bine, dumneata vei fi acela care... vei readuce pe regină la Saint-Pol. Am să plec în secret la castelul Beauté. E marți. Vineri vii cu o mică escortă şi... mă readuci la Paris.

Isabela îl fixă cu o privire de moarte.

— Vezi, mă las în voia dumitale!

În săptămâna care trecuse, episcopul de Liège trimisese trei mii de oameni, ducele de Savoia, opt mii... Brusc, toți aceşti oameni făcură cale întoarsă. După o slujbă, în fața unei imense mulțimi, pe câmpia de la Pré-aux-Clercs, ducele de Burgundia şi ducele de Orléans, pe icoana Sfintei Fecioare îşi jurară... *dragoste şi frăție!* Parisul fix zguduit de

acest eveniment. Şi, încă de unul, petrecut în acelaşi timp: reîntoarcerea reginei, adusă de Jean Temerarul.

XXV
Întoarcerea cavalerului Passavant

Jean Temerarul făcu manevra pe care i-o poruncise regina însăşi: în loc să meargă la castelul Beauté-sur-Marne a luat direcția Vincennes. Această schimbare se petrecea chiar în ziua în care cavalerul Passavant ajunsese la porțile capitalei.

În luna lui de hălăduială prin Île-de-France, Valois, Picardia, Normandia, Passavant se schimbase mult, numai era omul ieşit de la Huidelonne. Gustul libertății îi purtase paşii prin hanuri şi crâşme; nu ocolise mesele copioase, vinul fin şi mâncărurile gustoase, astfel încât punga lui se golise prea repede. Era liber însă, Nu aparținea nimănui. Nu avea părinți, nu avea prieteni. În plus îi trecuse şi sentimentul acela de tristețe din cauza căruia părăsise Parisul. Nemaiavând motive să se teamă de chinurile melancoliei şi, ajuns sărac, nimic nu mai apăsa pe inima

sau pe punga lui. Era liber, avea poftă să hoinărească şi să se bucure de plăcerile vieții. De aceea crezu că-i mai bine să se arunce din nou în mulțimea agitată. Şi se reîntoarse bucuros, salută cu un zâmbet satisfăcut capitala.

Ştirea morții lui Roselys îl lovise, desigur, dar apariția lui Odette îi provocase o mare frământare. Roselys şi amintirea ei se aşezaseră în sufletul lui ca un vis din copilărie; Odette îi aprindea mintea. Mai era în el un fel de gratitudine pentru regina Isabela, mângâierea ultimelor clipe din viața lui Roselys, aşa cum îi spusese Saitano; apoi, pentru Charles al VI-lea care îi deschisese poarta temniței şi, în sfârşit, pentru ducele de Orléans care, în încăierarea din Val d'Amour îl salvase la timp, scoțându-l din lumea pierzaniei. Acestora trei, el era gata să le ofere serviciile lui atunci când va fi nevoie de ele. Pentru ei, el, cavalerul Passavant, putea să-şi dea viața, într-atât i se părea că le rămăsese îndatorat. Mai mult? Nici cel mai bun cavaler din lume nu poate oferi mai mult!

În afara acestor datorii de suflet, Passavant prețuia bucuriile pe care viața i le oferă omului când ajunge slobod, stăpân şi singur. Gata, îşi spuse, gata cu Huidelonne, gata cu temnicierul, deşi bruta aia m-a învățat scrima şi uite aş putea să-i fiu şi recunoscător. Doamne păzeşte! Fără parale,

fără casă, fără părinți, fără prieteni! Ce pot să fac?! Mă voi înrola în serviciul unui prinţ puternic şi, dacă nici cu spada nu-mi voi câştiga cele trebuincioase, un culcuş şi un blid de mâncare, atunci, pe toți dracii, nu sunt bun de nimic.

Iată ce-i trecea prin suflet lui Passavant când, trecând Marna pe la Nogent, ajunse la hanul Bac aşezat pe malul râului. Cum era dimineața devreme, hangița îi încropi ceva de mâncat pentru care Passavant îşi lăsă şi ultima para. Poate de aceea biata femeie se simți obligată să-i dea în plus măcar un sfat care, bineînțeles avu soarta oricărui bun sfat, adică nu a fost luat în seamă:

— Se pare că domnul doreşte să meargă spre Paris, dacă-mi dau eu bine seama.

— Acolo frumoasă hangiță, acolo spuse Passavant vesel. Unde aş mai putea să merg?!

— Ei bine, dacă-i aşa ar fi păcat ca un gentilom cu un chip atât de frumos să cadă în ghearele jefuitorilor care bântuie prin pădurile astea ca viermii. Bine ar fi să faci cale întoarsă şi să mergi prin Saint-Dénis, să intri în Paris prin poarta Mont-Martre, căci pe acolo drumurile sunt ceva mai sigure.

Passavant zâmbi şi făcu un semn de mulțumire după care intră direct în pădure. Hotărâse aşa: una, pentru că ăsta era

drumul cel mai scurt, doi, că nu credea istoria cu jefuitorii, trei, dacă chiar ar fi fost, nu prea avea de ce să se teamă de ei, cât de sărac era.

În acele timpuri pădurile Bondy, Vincennes, Saint-Maur, Verriers, Meudon, Marly, Saint-Germain se ţineau lanţ şi încercuiau Parisul ca un brâu imens. Erau codrii deşi de stejari, de carpeni şi de castani, de tei şi de mesteceni în care nu numai sălbăticiunile pământului îşi găsiseră raiul, dar şi atâţi nelegiuţi încât greu cuteza bietul om cinstit să scurteze drumul prin acele locuri. Mai ales acum când apropierea iernii, vântul rece şi ploile făceau pădurea şi mai puţin primitoare. Pe cavalerul Passavant însă nu peisajul îl atrăgea pe cărările acestor codri, ci gândul că pe aici ar putea să ajungă mai repede în oraş.

În aburul vineţiu al zărilor de pe dealul mic pe care se afla, acoperişurile caselor păreau nişte turme de oi. Mai departe, fără contururi, se putea ghici chiar silueta turnului de la Notre-Dame. Mergând la pas, cavalerul se apropiase de pădure. Văzu doisprezece cavaleri îmbrăcaţi în armură, cu suliţe strălucitoare care înconjurau o litieră, toată acoperită în stofe scumpe. Atunci, în imaginaţia lui, îşi închipui că în preţioasa caleaşcă nu se poate afla decât o tânără şi-şi aduse aminte de sfatul hangiţei de a ocoli, cu orice preţ din

cauza răufăcătorilor, aceste locuri. Dacă ar fi aşa, trebuie să se țină aproape ca, la nevoie, să poată fi de ajutor importantului personaj pentru care trebuie o escortă atât de bine înarmată. Îşi şi imagină cum va fi chemat în ajutor de prințesă şi cum, salvând-o, va fi rugat să primească o recompensă. Nici nu-şi terminase gândul când auzi:

— Ajutor! Hoții! Ajutor!

— Predați-vă! Lănciile jos! urlau alte voci sălbatice.

— Ehei, făcu Passavant. Iată că nu-i chiar o închipuire. Jefuitorii au atacat. Hei, cavalere, acum să vedem dacă visul tău se adevereşte sau te vor jupui de viu nelegiuiții ăştia să te învețe pentru toată viața să mai visezi! Lovi peste coama calului şi o porni în galop spre litieră.

Aproape concomitent, dinspre Vincennes îşi făcu apariția o trupă de o sută de călăreți care, cu siguranță, văzuse mişcarea neobişnuită. Ropotele cailor se auzeau până departe.

— Ducele de Burgundia!

Passavant nu putu observa toate amănuntele aşa că încă nu ştia că escadronul îl avea la comandă pe Jean Temerarul. Nu văzu decât încăierarea teribilă care se iscă în jurul litierei: treizeci-patruzeci de atacatori, zdrențuroşi, cu figuri bezmetice, de lupi hămesiți, înjurând de li se

strâmbau gurile, înarmați cu lănci, pumnale şi topoare loveau sălbatic, luând cu asalt echipajul litierei care manevra cu dibăcie, înlăturând greu pericolul. Unul dintre asalturi fu însă victorios: opt cavaleri din escortă fură dezarmați, ceilalți patru reuşiseră să fugă, astfel încât litiera rămase fără pază. Palidă, cuprinsă de groază, o tânără nobilă urmărea din litieră spectacolul înfricoşător. Pentru Passavant imaginile se succedau, loviturile cădeau una după alta...

Ura! țipau ticăloşii. Ura! Am reuşit!

— Hardy! Passavant! Hardy! E rândul tău! Cuprins de furie, cavalerul se năpusti şi făcu o primă breşă în rândul răufăcătorilor.

Se opri la vreo douăzeci de paşi de litieră într-atât de mare elan îşi luase. Făcu o scurtă întoarcere şi cu aceeaşi manevră reveni cu o nouă şarjă, de data asta în flancul din dreapta. Intră într-o masă de carne care țipa înfiorător. Simți un şoc şi-şi văzu calul prăbuşindu-se din cauza unei lovituri. Sări în picioare şi cu o precizie uimitoare reuşi să-l zdrobească pe unul dintre tâlhari furişat la numai un pas de el.

— Prindeți-l, prindeți-l să-l jupuim de viu! strigau şi mai tare tâlharii.

Femeia din litieră crezu că are un coşmar, ceea ce vedea o paralizase. În picioare, înspăimântată aştepta să primească o singură lovitură care ar fi fost de ajuns. Se uită la Passavant cum se luptă şi-şi spuse: Iată-l! Iată omul pe care îl aşteptam!

Lupta continua. Passavant lovea ferindu-se cu dibăcie. Îl prinse într-un timp pe cel care îi doborâse calul, îi puse pumnalul la gât. Atunci se petrecu un lucru surprinzător: jefuitorii se îndepărtară de locul atacului.

Din toate părțile, de sub pădure, îşi făcuseră apariția cavalerii. Cel prins îşi încrucişă mâinile şi-l privi cu ură pe Passavant:

— Cine eşti tu? îl întrebă acesta după ce văzu că ceilalți se îndepărtaseră.

— Căpetenia! Dacă nu soseau blestemații ducelui de Burgundia, ai fi văzut tu! Litiera era deja luată de noi. De ce te amesteci? Acum, spânzură-mă mai repede să se termine odată.

Cinci-şase oameni ai ducelui de Burgundia se apropiaseră. Unul ceru:

— Pregătiți, o frânghie şi spânzurați-l pe tâlhar!

— Drept cine mă iei, un furnizor al călăului? Spală putina, nemernicule! zise Passavant.

Prostit, prizonierul nu ştia ce să mai creadă.

— Ține-l! Nu-l lăsa! strigară cavalerii alergând spre ei. Passavant se întoarse însă la cal şi-l ajută să se ridice pe picioarele lui. Şeful bandei o luase la fugă.

— Bun! făcu Passavant, în astfel de încăierări ori te ucide, ori te vindeci. Ridică ochii şi abia atunci văzu că în litieră se afla o femeie. Tresări, se înclină şi constată că ființa din fața lui era fermecătoare.

Jean Temerarul apăruse lângă litieră.

— Cristoase! Iată un viteaz! Ai salvat, tinere, o ilustră prințesă. Cere, nu te sfii, cere ce doreşti şi vei avea.

— Oricât, spuse frumoasa femeie pe chipul căreia apăruse o umbră vicleană.

Acest cuvânt îi distrusese farmecul. Passavant îşi reveni şi, la rândul lui, întrebă:

— Ce puteam să fac, era atacată o ființă fără apărare, să fi stat cu mâinile în sân? Eu, eu am văzut că era atacată o litieră şi mă mânca mâna!

— Ce curaj!

— Dar, spuse Passavant, eu nici nu avusesem onoarea s-o văd pe prințesă! De aceea, nici nu merit recompensa de care-mi vorbiți. Pentru mine este o fericită întâlnire.

— Domnule, eu sunt ducele de Burgundia. Dumneata

cine eşti, cum te cheamă?

— Sunt cavalerul de Passavant, domnule.

Jean Temerarul şi prinţesa din litieră tresăriră uşor, îşi schimbară priviri repezi, care spuneau că se întâmplase cândva, ceva, din moment ce amândoi păliră.

Passavant? reluă ducele cu vocea schimbată. Aşteaptă. Am cunoscut cândva un cavaler, un anume Passavant cel Viteaz. Sunteţi din familie?

„Dragă prietene, îşi spuse cavalerul, a sosit momentul să uiţi de Huidelonne. Drace, l-ai cunoscut destul, puţină varietate nu strică. Rămâi liber, asta te schimbă”.

— Domnule, am auzit adesea în copilăria mea vorbindu-se despre acel Passavant. Era un viteaz, aşa e.

— Şi cine vă vorbea? întrebă ducele bănuitor.

— Tatăl meu, răspunse cavalerul cu o admirabilă linişte. Passavant cel Viteaz era cel mai mare din familie.

Ducele şi prinţesa schimbară din nou priviri cu înţelesuri, care ar fi vrut să zică: turnul Huidelonne şi-a făcut efectul. Respirară uşuraţi.

— Dar, reluă prinţesa, dumneata eşti gentilom şi, totuşi, numele îmi este necunoscut.

— Doamnă, eu abia apar în ţinutul ăsta, zise Passavant şi salută.

— Unde veţi locui la Paris?

— Casa mea, domnule, până acum casa mea a fost cerul liber, şi cei doi sesizară că în glasul tânărului era ceva ciudat. Voi trage însă la un han.

— Sfântă Fecioară, iată unde ne găsim! Şi cum se cheamă hanul?

— „La scroafa spânzurată”, undeva în strada Saint-Martin. Şi, pentru a treia oară, ducele şi prinţesa îşi schimbară cu iuţeală priviri.

— Voi trage aici pentru că este cel mai apropiat de casa familiei mele, cândva locuită de iluştrii cavaleri de care dumneavoastră vorbeaţi adineauri. În felul acesta, umbra străbunilor mei mă va proteja.

— Prea bine, domnule, spuse Jean Temerarul. Dar şi eu aş putea să vă ofer o protecţie. După atâta timp, protecţia unei umbre nu cred că este prea potrivită!

— Cine ştie?

Doamna din litieră făcu un semn. Escadronul se pregăti de plecare.

— Înainte! porunci ducele.

— Domnule, spuse prinţesa, aş vrea să vă mulţumesc. Căutaţi-mă mâine seară, la ora 10!

— De cine să întreb?

— Spuneţi numai numele dumneavoastră celor de la intrare!

— Şi unde trebuie să vă caut?

— La Saint-Pol!

Litiera porni la drum în timp ce Passavant rămăsese ţintuit Locului, strivit la auzul numelui locului: Saint-Pol.

— La Saint-Pol! repeta el obsedat! Nu vei intra niciodată acolo! Saint-Pol! Huidelonne! Nu, mulţumesc! Nu voi merge tocmai eu acolo! îşi zise şi simţi cum îi bate inima din ce în ce mai tare. Îi reveneau în minte imagini precise dintr-un timp nu prea îndelungat. Îşi ridică capul: acolo era Odette!

— Voi merge! Mâine la ora fixată voi fi acolo!

Era glasul destinului. Mâna misterioasă făcuse semnul fatidic. Aici, în aceste momente se hotărâse viaţa cavalerului de Passavant.

XXVI

Hanul „La scroafa spânzurată"

În 1354 Simon Le Poingre era unul dintre burghezii cei mai nefericiţi din Paris şi iată din ce pricină: ca şi monarhii

preocupați de soarta guvernării statului, Simon era frământat de viitorul hanului „La scroafa spânzurată” pe care îl administra cu pricepere şi cumpătare de cincisprezece ani. Îl moştenise de la tatăl lui, Claude Le Poingre, care şi el îl avea de la Jean Pierre Le Poingre. Ce mai, pe scurt, neamul Poingre, din tată în fiu, domnea de nu se ştie când la hanul cu pricina.

Simon, continuând în mod demn dinastia, menținuse bunul renume al acestui faimos han a cărei existență cobora, se pare, până în vremea Merovingienilor. Era onorat, bogat, era perceptor în breasla lui, poetul cartierului, cunoscut ca unul dintre cei mai buni bucătari ai oraşului, era unul care ştiuse să conducă şi să profite astfel încât ajunsese la apogeul gloriei. Numai că, acum, Simon nu ştia cui îi va lăsa „La scroafa spânzurată”. Nu avea copii, nu avea urmaşi.

— Decât să-l vând, mai bine îi dau foc, îşi spunea uneori Simon. Da, când o să văd că-mi vine ceasul, o să-mi adun puterile, câte-mi vor mai rămâne, aprind flacăra şi aici rămân, să mă mistuie şi pe mine focul.

Tristețea lui fu şi mai mare când doamna Le Poingre ajunsese să-şi piardă orice speranță că va mai avea un urmaş. În vremea asta, întâmplarea a făcut ca la han să

vină şi să ceară adăpost un circar şi un vrăjitor. Primul îşi câştiga prea bine traiul făcând tumbe prin răspântii, iar al doilea, mult mai bine, vânzând ierburi împotriva răcelii, pestei, durerii de dinți. Făcea şi farmece de dragoste şi câte şi mai câte nenorociri care puteau să-l năpăstuiască pe un om cumsecade.

Simon îl consultă pe vrăjitor despre soarta hanului şi drept răspuns, acesta îi spuse că înainte de sfârşitul anului o mare dorință i se va împlini. De atunci, cu încuviințarea soțului, buna doamnă Le Poingre îl trata pe vrăjitor ca pe un prinț şi tot ce făcea mai bun de mâncare lui îi dădea. Aşa că, în scurt timp, acesta începu să o domnească la han, ceea ce nu putu trece neobservat. Circarul, născut la Paris, era un om de spirit şi destul de gelos. Văzând că doamna Le Poingre, spre marea plăcere a lui Simon, îi refuza orice avans, avu inspirația să încerce să împiedice descântecele prin care vrăjitorul îşi propusese să asigure lui Le Poingre un moştenitor.

— Ei bine? întrebă într-o zi Simon, suntem pe calea cea bună?

— Cumetre, răspunse vrăjitorul, o să se aranjeze fără scroafă.

— Scroafă? Ce scroafă?

— A, cea a blestematului ăla din Boemia, burtă-verde ăla, cel care a dat acatiste!

Scroafa în chestiune era un nenorocit de animal pe care burtă-verde, despre care vorbea vrăjitorul, îl dresase şi-şi câştiga cu el pâinea cea de toate zilele. Spre hazul mulţimii, animalul grohăia şi se ridica în două picioare când auzea: „Trăiască Franţa!”. Sau se rostogolea disperat când stăpânul îi striga: „Trăiască Anglia!”. Făcea ocolul, mulţimii şi saluta pe cea mai frumoasă dintre fete. Săracul circar şi bietul animal nici nu simţeau ce-i aşteaptă. Simon nu se lăsă impresionat şi denunţă scroafa ca suspectă de erezie. Ceru să se intenteze proces şi scroafei şi stăpânului ei. Circarul, prevenit la timp, reuşi să o şteargă. Din păcate, el trebuie să se despartă de bietul animal pentru care se institui un proces în toată regula, în urma căruia acesta a fost condamnat la spânzurătoare. În ziua procesului, nefericitul animal a ascultat sentinţa, evident grohăind. A fost dus cu mare pompă la hală şi dat pe mâna executorului pentru a fi spânzurat, aşa cum cerea hotărârea executorie.

Ori, iată miracolul care s-a întâmplat: la mai puţin de un an, vrăjitorul, scăpat de şicanele circarului, şi-a petrecut timpul sporind buna dispoziţie a doamnei Le Poingre care, miracol, aduse pe lume un copil.

A doua zi după acest eveniment fericit, prea nobilul suflet al lui Simon le Poingre se gândi că-i bine să se îngrijească de binefăcător: puse scara pe fațada hanului, aduse un meşter, îi dădu ce-i trebuie şi acesta pictă o firmă de toată mândrețea „La scroafa spânzurată”, mărturie de ranchiună şi de recunoştință în acelaşi timp, făcută să perpetueze în mintea tuturor descendenților Le Poingre blestemățiile scroafei şi dreapta ei pedeapsă.

Copilul, botezat Thibaud, a preluat în 1383 de la tatăl lui grija hanului. Un tată care muri încărcat de ani, de satisfacții şi de glorie. Acest Thibaud păstră în continuare însemnele pictate după voința bunului său tată, dar îl mai modifică astfel încât animalul, care fusese condamnat numai la spânzurătoare, acum era condamnat şi la prăjit. Thibaud avea cincizeci de ani. Pe chipul fiecărui om poți desluşi semnele sufletului lui: pe cel al lui Thibaud se citea: jovialitate, care lua şi ea, după caz, înfățişarea fineții sau umbra vicleniei, nu neapărat răutăcioase, ci cât să-i pice bine unui bucătar rotofei. Căci altfel, chiar rotunjimea pântecului lui era cea mai bună reclamă pentru excelenta lui bucătărie. Apoi, obrajii îmbujorați şi plini, iluminați de plăcerea cu care gusta vinul, boneta lui albă pe care şi-o aşeza ca o coroană regală pe cap.

În fiecare zi Thibaud făcea inspecție prin hanul lui de parcă ar fi cercetat un regat.

— Hei, Durdulio, pune mâna şi lună să-mi faci farfuriile! Tu, Slăninuță, tu nu ştii că astea sunt armele noastre! Naivo, stacanele să strălucească, cum vrei să bea lumea din ele? Picioruş, drac pezevenghi, totul să lucească, să strălucească, să ia foc, ați înțeles? Când veți termina, vom bea împreună, vom goli un poloboc. Cum? Nu credeți? Păi, ce suntem noi? Călugări, şcolari, căpitani! Noi suntem ceva mai mult decât ăştia toți la un loc!

Curând totul strălucea, mesele erau aranjate, paharele lună, aliniate precum nişte soldați.

Apoi, Thibaud intra în bucătărie şi aici chipul lui se întuneca. Bucătăria era cabinetul regal unde aveau loc adunările consiliului compus din el, soția lui, expertă în sosuri şi doi bucătari. Aici dădea el ordine, aici era el stăpân! Aici, cu un simplu gest aproba sau dezaproba; repara stângăcia cuiva îndreptând cu un pic de sare, de piper, de busuioc gustul unei mâncări; supraveghea patiserii să nu strice bunătățile. La sfârşit, ştergându-şi fruntea, murmura scuturându-şi mustața cu un râs sonor.

— Hei, Slăninuță, măi copii, nătăfleții ăştia din Paris nu vor şti niciodată câtă ştiință şi conştiință punem noi în totul

pentru ca ei să vină să bea şi să mănânce, aici, „La scroafa spânzurată”! La Sorbona, unde-şi sparg capetele cu doctrinele şi cu bacalaureatele, nu zic, este ceva! Dar, aici „La scroafa spânzurată”, sfântă patroană a bucuriilor lumeşti, este altceva! Când inspecția era terminată şi amatorii de băutură începeau să dea năvală – gentilomi, şcolari, călugări, oşteni, amestecătură, ce mai!, Thibaud se aşeza la intrare şi făcea pe gazda bună: saluta cu plecăciuni pe gentilomi şi cu „du-te dracului” pe şcolarii în buzunarele cărora bătea pustiul vântului. Găsea pentru fiecare cuvântul potrivit şi îşi schimba înfățişarea cu o remarcabilă mobilitate păstrându-şi, în toate împrejurările, buna dispoziție căci asta era cauza dintâi şi scopul de pe urmă al norocului şi averii lui.

— Ei, iată-l şi pe Jacquemin Gringonneur. Ah, o să ne prăpădim de râs! Cam de mult nu ni s-a mai întâmplat! Poftiți, domnul meu, poftiți! Dumneavoastră şi cărțile dumneavoastră! Ehei, uite-l şi pe Guillaume de Scas, pe Guines, pe Courteheuse, pe umilul dumneavoastră valet! A, şi domnul Ocquetonville. Ce onoare a căzut pe capul meu! Uf, uite-i şi pe neisprăviții ăştia! Intrați, intrați preacinstiților Bragaille, Bruscaille şi Brancaillon! Fiți bineveniți, vitejii mei, e loc pentru toată lumea şi, chiar când

nu mai e, tot se mai găseşte o soluție! Oho! Ce-o să mai râdem de Frige-linte ăsta! Cel pe care îl numise Frige-linte, un vlăjgan slăbănog, se aşezase la o masă şi nu-şi găsea loc pentru picioroangele lui slăbănoage.

— O ulcică de bere, Durdulio, da' repede bată-mă Dumnezeu! S-au băgat toți dracii în burta mea!

La o altă masă cei trei Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon țipau în cor:

— Mied, mied! Pe toți dracii, repede că arde casa pe noi!

Ocquetonville, Scas, Courteheuse şi Guines preferau un separeu.

— Deci, începu Bruscaille, când văzu ulcica, nu putem să scăpăm de tipul pe care ni l-a recomandat chiar stăpânul nostru, atotputernicul Jean Temerarul. Atenție! Alaltăieri ne-am lăsat duşi de nas şi n-am ştiut cum să o scoatem la cap. Acum trebuie să dregem busuiocul şi să-l urmărim oriunde ar mai îndrăzni să o şteargă.

În acest moment, în hanul cuprins de hărmălaie, îşi făcu apariția un tânăr cavaler. Surâdea, era vesel. Thibaud îl întâmpinase cu aceeaşi veselie. Îşi dădu seama că surâsul tânărului cavaler de Passavant îi dădea o încredere nelimitată.

— Hei, care eşti pe-aproape. Vino şi du-i în grajd nobilului

domn frumosul armăsar!

— Hoo! hoo! îndemna Passavant calul nervos când simți că se apropiase de el un străin. Şi, apoi, domnule, nici nu sunt un necunoscut.

— Înălțimea Ta, sunt bucuros că nu ne-ați uitat! minți Thibaud.

— Cândva, într-o zi, am fost aici. Acum o lună.

— Ah, domnule!

— Mereu acelaşi, numai calul nu mai este acelaşi.

— Cum, l-ați schimbat într-o lună?

— Nu într-o lună, în... doisprezece ani! În sfârşit, domnule, nu cerul mă trimite aici, ci diavolul la coada căruia mă văd legat.

— Ah! Aveți un fel de a vorbi care mă încântă! Intrați, deci, domnule căpitan. Creditul este şters. Dar, uitați, pentru dumneavoastră am să-l deschid din nou!

Passavant nu auzise invitația. Intrase deja în sală căutând din ochi un loc bun pentru a cina, mai întâi, căci îi crăpau ochii de foame, şi, apoi, pentru a reflecta mai liniştit la aventura lui din pădurea Vincennes. Cum cerceta din priviri pentru a-şi găsi un loc, descoperi surprins prin crăpătura unei uşi pe cei patru mercenari ai ducelui de Burgundia: Ocquetonville, Scas, Courteheuse şi Gaines. Îl

recunoscu – mai întâi pe primul.

— Omul meu din Val d’Amour, scrâşni el printre dinţi.

Se pare că şi el m-a descoperit. Atunci, te pomeneşti că aici va continua încăierarea!

Într-adevăr şi Ocquetonville îl cerceta cu atenţie, dar nici el, nici tovarăşii lui nu recunoşteau în el pe vechiul spadasin care-i însemnase, pe fiecare, cândva, cu vârful spadei. Atunci, de fapt, abia îl văzuseră. Acum, după atâta timp, se schimbase. După descrierea lui Jean Temerarul, el ar fi trebuit să fie.

— Drace! uite crestătura pe obraz! Îmi recunosc semnătura! Iată-i, vin spre mine... acu-i acu!

Cei patru se apropiară şi se înclinară în faţa cavalerului.

— Domnule, spuse Ocquetonville, nu cumva sunteţi cavalerul de Passavant?

— Eu sunt. Eu sunt, domnilor, dar dumneavoastră cine sunteţi?

Cei patru salutară înclinându-se din nou şi mai mult. Ocquetonville reluă:

— Cavalere, aceşti gentilomi care au onoarea să vă salute sunt: domnul viconte Courteheuse, domnul, baron de Scas, domnul conte de Guines şi servitorul dumneavoastră, baronul d’Ocquetonville.

Când își auziră numele, fiecare salută după obiceiul rangului. Passavant nu-i slăbea din ochi și ținea mâna pe pumnal, gata dacă va fi nevoie.

— Și acum că am făcut prezentările și ne cunoaștem ceva mai bine, ce doriți de la mine, domnilor? Pentru orice, eu sunt la dispoziția dumneavoastră.

— Domnul ne copleșește cu politețea, zise Guines.

— Foarte rafinat, adăugă Courteheuse.

— Scump la vorbă, spuse Scas.

— Domnule, reluă Ocquetonville, domnul duce de Burgundia, stăpânul nostru, care v-a întâlnit în dimineața asta în pădure, la Vincennes... ne-a cerut să...

— Ce? Mă rog, continuați, domnule baron.

— Ei bine, deci ducele ne-a informat că vom avea plăcerea să vă întâlnim în acest han și ne-a cerut să vă solicităm favoarea prieteniei dumneavoastră. De aceea, am fi onorați dacă ați accepta să luați loc cu noi la masă.

Passavant surâse și, se gândi. După ce că i-am crestat să mănânc și cu ei din aceeași troacă! Ar fi cam crud din partea mea.

— Domnilor, zise el cu glas tare, întreaga onoare este a dumneavoastră și accept invitația, dar voi pune o condiție.

— Care?

— Să plătesc eu!

Surprinşi, se consultară din priviri în timp ce se întorceau la masă.

— Hangiule, îi spuse lui Thibaud, aceşti gentilomi sunt invitaţii mei. Dă-ne o masă pe cinste, ca la prinţi dacă adevărat este că prinţii au gust atât de bun ca al nostru.

Thibaud avu o ezitare când cavalerul, cu bonomia lui naivă, îi lăsă să înţeleagă cât îi este de goală punga.

Hangiul îşi reveni repede căci Passavant îi şopti la ureche:

— Dragul meu, îţi dau zece minute pentru a pregăti această masă regală. Dacă în minutul al unsprezecelea nu-i servită masa, te previn, dau foc hanului şi atunci, nici mai mult, nici mai puţin, arde şi... scroafa.

— Drace, câtă ură! se scutură ca de friguri Thibaud.

În acea clipă, în han intră un nou personaj care se apropie de grup, salută şi spuse:

— Nu-i aşa că domnul este cavalerul de Passavant?

— Bois-Redon, îşi înghiţi spaima Ocquetonville.

— Câinele reginei, murmură Courteheuse.

Bois-Redon schimbă câteva priviri cu oamenii ducelui de Burgundia.

— Eu sunt, domnule. Dumneavoastră aţi avut bunătatea să mă invitaţi să cinăm?

— Nu, domnule, zise Bois-Redon. Vin din partea unei nobile doamne care v-a cunoscut chiar în dimineața asta, nu departe de Vincennes.

Passavant tresări. În minte îi reveni chipul frumoasei domnişoare din litiera atacată de răufăcători.

— A! strigă Scas, şi cine-i această doamnă?

— Cavalere, reluă Bois-Redon, această nobilă, doamnă mi-a poruncit să vă spun că mâine, la 10 seara, dumneavoastră trebuie să vă prezentați la palat. Am să vă aştept şi am să vă conduc. Aveți un răspuns pe care aş putea să i-l duc?

— Voi fi acolo! se trezi spunând, fără convingere Passavant. În acea clipă îl apucară frigurile. Bois-Redon se înclină şi ieşi.

Traversând sala, căpitanul de gardă al reginei făcu un semn lui Jacquemin Gringonneur, care bea singur la o masă. Acesta răspunse tot cu un semn şi Bois-Redon plecă.

XXVII
Jacquemin Gringonneur

Să spunem numai atât: masa oferită de cavaler a fost regală, cu o mulțime de bunătăți şi că a început cu o omletă monstruoasă. Până şi Thibaud, care ținuse să o aducă personal, când o prezentă, se bucură ca un copil:

— Asta-i omletă à la Celestine, aşa am botezat-o, în amintirea călugărului Celestine, pentru a-i aduce o pioasă recunoştință căci el, această față bisericească, mi-a dat rețeta. Ăştia, domnilor, ăştia sunt adevărații sfinți, cei care ne dau rețetele bunătăților de care să ne bucurăm în viața asta.

Ce masă! Ce masă putuse comanda cavalerul de Passavant care, dacă ar fi fost căutat prin toate buzunarele, s-ar fi dovedit cel mai sărac om de pe pământ. În loc să facă pe mărinimosul ar fi făcut mai bine să-şi ia tălpăşița la timp. În plus, pe cine omenea el? Pe cei cărora le crestase obrazul şi care atunci ar fi fost în stare să plătească o mie de scuzi celui care l-ar fi prins şi l-ar fi adus viu în fața lor. În timp ce mâncau, ceva îi dădu de bănuit lui Scas, dar până la urmă se lăsă păgubaş. Cei patru cântară osanale ducelui de Burgundia, unul slăvindu-i generozitatea, altul puterea, încât Passavant trebui să intervină.

— Domnilor, îmi dați şi mie voie o clipă? Sunt în căutarea unui stăpân în serviciul căruia să-mi pun agerimea săbiei

mele, atât de amărâtă în ultima vreme. Nu văd de ce această persoană nu ar fi nobilul Jean de Burgundia! Aşa că, domnilor, am să vă spun că am să merg să-l văd chiar la palat. Până atunci, vă propun să bem!

— Perfect, strigă Scas. Să bem! Cât despre ora şi ziua când vei putea să-l vezi pe preamăritul nostru stăpân...

— Când?

— Mâine seară.

— Şi unde?

— La Saint-Pol.

Saint-Pol, deci. Numele ăsta revenea, fatidic şi sumbru, în destinul lui Passavant care-şi jurase să fugă de acest loc ca dracul de tămâie. Acolo se ridica turnul Huidelonne! Numele ăsta, numai pomenit de Scas, îl mâhni ca o ameninţare urâtă. Simţi cum îl cuprind frigurile. Se scutură de gândurile rele şi le aruncă în faţă, ca o sfidare:

— Domnilor, la Saint-Pol! Acolo o să ne regăsim în curând!

— Da, da! răspunseră cei patru în cor. La Sain-Pol, bucurându-se că obţinuseră ceea ce îşi doreau: o promisiune fermă a cavalerului de Passavant. Se ridicară şi, după jurăminte de prietenie veşnică, plecară. Când traversară sala Ocquetonville făcu un semn celor trei:

Bruscaille, Bracaille şi Brancaillon care beau la o masă. Bruscaille răspunse cu o ocheadă care vrea să-l asigure: Fii liniştit! Cei trei spioni erau plasaţi într-un loc mai ferit. Se făcuse ora patru şi umbra serii cuprinsese deja localul, astfel încât ei se aflau în semiîntuneric. Abia le mai vedeai contururile siluetelor; numai ochii le sticleau parcă mai luminoşi. Erau ca nişte lupi în aşteptarea atacului.

Când rămase singur, Passavant îl chemă pe Thibaud.

— Cina a fost excelentă. Aş vrea însă o cameră, una bună în care am intenţia să rămân pentru mai mult timp, până la noi ordine!

— Sunt onorat! Aş întreba, dacă mi se permite, ce înseamnă pentru distinsul meu oaspete, a cărui prezenţă mă onorează: noi ordine?

— Adică, să fiu mai clar, până când mă voi îmbogăţi.

Thibaud era un tip fin. Luă o înfăţişare dintre cele mai dezolante, de om pierdut.

— Plâng, domnul meu, plâng. Căci dacă îmi spuneţi că veţi rămâne la mine numai până în ziua în care veţi dobândi avere, apăi sunt sigur că vă pierd prea curând de client. Unui om ca dumneavoastră, mi-am dat eu seama de mult, nu-i trebuie prea mult timp până să-şi facă din zeiţa Fortuna prietenă de casă. Şi, atunci, iată, chiar de acum

regret ziua aceea a plecării pe care o simt aşa de aproape.

— Nu-i rău cum ai dres-o, râse Passavant. Dar îți promit că şi după ce îmi va zâmbi norocul, voi rămâne clientul acestui han şi-ți voi aduce lume bună să cineze aici şi să-ți aprecieze talentul.

Thibaud muşcă bine din momeală. Îşi şterse sudoarea şi poate şi nişte lacrimi pe care bucuria perspectivei le ivise.

— Aşa, Înălțimea Ta! o cameră? Am una la etajul doi.

— În pod, sub acoperiş?!

— Da, dar ce acoperiş! E de fapt un fel de cabinet în care nu se poate ca domnul să nu se simtă bine. Se află ceva mai aproape de împărăția cerului.

— Domnul pofteşte la primul etaj, bunule Thibaud, o cameră care să dea spre drum. De fapt cea mai bună cameră. Altfel, voi avea onoarea să înfig acest nemaipomenit pumnal în preacinstitul dumitale pântec. Fii om de înțeles până la capăt!

Ca şi adineauri, hangiul îl fixă pe cavaler şi răspunse:

— Ei bine, da! veniți după mine!

Îl conduse la primul etaj, deschise o cameră şi plecă. Passavant abia închisese uşa după el că şi trebui să o deschidă din nou pentru că un drac deşelat apăruse cu o spadă la brâu în fața uşii.

— Domnului cavaler de Passavant am, oare, eu onoarea să-i acord umilele mele reverențe?

— Încă unul care mă cunoaşte! Drace! Chiar toată lumea din hanul ăsta mă ştie! Şi apoi cu glas tare: Te previn că am cinat de două ori în seara asta.

— Vai!

— Îți spun asta pentru a te feri de osteneala de a mă mai invita!

— Deci, domnul de Passavant...

—...da, eu sunt. Şi acum, că tot ai avut onoarea să-i prezinți salutul cavalerului de Passavant, ia spune, ce doreşti?

— Aş fi dorit să-mi acordați onoarea de a mă pofti...

— Nu, ți-am spus!

—...de a vă pofti să gustați...

— Ce dracu', nu înțelegi?

—...un anumit vin din cele pe care stăpânul hanului le rezervă numai pentru mine şi pentru rege!

Necunoscutul salută într-un mod atât de original încât Passavant izbucni în râs:

— Hei, strigă străinul, Thibaud, adu-ne puțin din nectarul acela din care ai trimis de curând Majestății Sale regele Franței, trei sticle. Domnul meu, nu vă fie teamă. Nu sunt

nebun. Mi se spune Jacquemin Gringonneur. Sunt pictor. Dacă port această sabie este pentru că prin scrisoare de la Majestatea Sa sunt împuternicit să o port. Vă mulțumesc din inimă că m-ați primit în camera dumneavoastră; pe mine care, pentru dumneavoastră, sunt un necunoscut. Şi acum, aş vrea să ştiți că vin de la Sain-Pol.

„Ah, spectrul turnului Huidelonne, se gândi Passavant.

În acea clipă Thibaud punea pe masă două ulcele şi o sticlă pe care o adusese cu un fel de respect religios.

— Stăpâne Thibaud, spuse cavalerul, o adaugi pe nota mea de plată.

Gringonneur avu un gest dar nu insistă aşa încât hangiul, pentru prima dată în viața lui făcu o grimasă dureroasă şi ieşi zicând: sunt ruinat! Când ajunse jos, avea deja înfățişarea unui mort.

— Ascunde sticlele, astea până când vor veni vremuri mai bune, îi ceru el soției, înjurând ceasul când s-a născut noul venit.

Sus, în camera de la etaj, Passavant şi pictorul se aşezaseră la masă față în față.

— Cavalere, cel din fața dumneavoastră este un prieten al regelui.

— Şi eu, răspunse Passavant. Te miră?

— Desigur, pe Sfânta Fecioară! Eu credeam că sunt singurul prieten al Nebunului. De aceea, mulți spun că nici eu nu sunt prea întreg la minte. Prea mult nu se înşeală ei! Prietenia, domnule dragă, prietenia este banul tare nu trebuie înmulțit. Să fii prieten al unui rege capabil să reverse asupra celor din jur onoare, funcții avere, e o treabă. Dar, să fii prieten al unui sărman de rege trădat de toți, căruia şi valeții îi întorc spatele, trebuie să fii nebun. Nebun! Ați putea...

— Nebun aş fi dacă mi-ar plăcea, zise rece cavalerul. Dar până atunci sunt prietenul regelui şi am motivele mele pentru asta!

— Drace! Aveți un fel de a vorbi care îmi merge drept la inimă. Văd, dragă domnule, văd că dumneavoastră aveți prudența lui Ulysse şi forța lui Ajax.

— Cine sunt seniorii ăştia?

— Vitejii seniori despre care Homer ne povesteşte isprăvi minunate. Ah!, sunteți prieten al regelui? Şi aveți un aer de om cumsecade! Dumneavoastră care l-ați supus pe Thibaud? Care i-ați umilit pe cei patru lupi înfometați ai ducelui de Burgundia şi apoi i-ați omenit? Ei, bine, asta schimbă multe lucruri... Domnule, iertați-mă că am venit cu intenții rele şi că v-am vorbit aşa de slobod de parcă am fi

egali. Şi pictorul îl salută pe cavaler atât de protocolar încât nu i-ar fi putut găsi vreun cusur nici şeful de ceremonii de la curtea regală.

Passavant îl examină cu un fel de naivitate.

— Maestre Gringonneur consider egalul meu orice om de spirit şi de curaj. Cât despre relele intenţii despre care ai făcut aluzia, aştept să-mi explici pentru a vedea dacă te iert sau te arunc pe fereastră.

— Să nu faceţi asta! Sunt capabil să şterg însemnul cu scroafa şi Thibaud nu vă va putea ierta niciodată. Cum îl găsiţi?

— Pe Thibaud?

— Nu vinul lui, nectarul ăsta!

— Suportabil.

Gringonneur se înclină. Găsi cuvântul suficient şi continuă să povestească.

— Vă spuneam că vin de la Saint-Pol. Am acolo relaţiile mele mai mici sau mai mari. O prinţesă pe care aţi cunoscut-o, desigur, îmi face onoarea să mă consulte cu toate că se îndoieşte adesea de... L-aţi văzut pe Bois-Redon... acest flăcău voinic? Ei bine, prinţesa în chestiune nu are nici cea mai mică încredere în inteligenţa acestui om, dar are o încredere oarbă în braţele lui.

Mâna lui Passavant zbură peste masă şi se opri pe sabia pictorului.

— Maestre, cunoşti prea mulți oameni şi dinlăuntru şi dinafară. Te previn că nu-i decât o singură limbă în lume pe care o înțeleg: franceza. Ai grijă şi explică-te clar ori, dacă nu, Thibaud o să aibă imediat ce repara la firma lui!

— Sfântă Fecioară! Aveți o mână prea ageră, domnule! Răbdare! Iată: prințesa care nu dă doi bani pe diplomația lui Bois-Redon m-a trimis să vă îndoctrinez. Vrea să vă aibă în serviciul ei. Şi ca dovadă iată, v-a trimis asta... Gringonneur scoase de sub manta o pungă doldora.

— E cu aur!

— Bine, zise Passavant, pune-o pe masă şi du mâinile la spate. Punga, aurul, dispozițiile, toate astea să le lăsăm deoparte şi explică-mi ce intenții rele aveai la început. Vroiai să mă înjunghii? Spune!

— A! nu, doamne fereşte!

— Să-mi pui sacul în cap şi să mă...

— Ea spera să vă termine dintr-odată, socotind că sunteți sărac. Se pare că nu poate s-o facă aşa de uşor!

— Nu, spuse liniştit Passavant. Oi fi vrând să mă otrăveşti cu vinul din ulciorul ăsta pe care-l numeşti nectar?

Pictorul rămase mut. Apoi, salută iar.

— Domnule, vă cer iertare. Mă dau bătut. V-am văzut tânăr, fără un rost şi nărod cum sunt, nu am înțeles prea repede! Am greşit! Iată: intenția mea rea era de a vă angaja în serviciul prințesei...

— Angajat! Păi nu văd nimic rău în asta! De fapt, ia zi-mi, cum se numeşte prințesa?

— Îşi rezervă bucuria de a se prezenta singură, domnul meu.

— Aha... Numai aşa, vroiai să mă angajezi...

—...să fugiți, domnule căpitan, să fugiți.

Pictorul vorbea încet şi cerceta neîncrezător, cu privirea în jur.

— Oh! făcu Passavant. Şi de ce să fug? Nu cumva e o femeie rea?

— Ea? Nu, nu, pe cinstea mea! Na... dar dacă intrați în serviciul ei...

— Aşa...

— Ei bine, atunci ar trebui să frecventați Saint-Pol.

Vocea lui Gringonneur scăzu şi mai mult îl treceau frigurile şi ochii lui cereau milă.

„Saint-Pol se gândi Passavant. Nu vreau să ajung la Saint-Pol... da, înțeleg. Din cauza turnului Huidelonne”.

— Turnul Huidelonne! îl cunoaşteți?

— Am auzit despre el câte ceva, zise Passavant şi un surâs îi încolți pe buze.

Câteva Clipe Gringonneur nu mai vorbi. Începu să inspecteze camera. Deschise uşa, se uită spre scară şi se aşeză la masă şi goli ulcica dintr-o răsuflare. Apoi, se aplecă spre Passavant şi-i spuse cu şi mai mare teamă.

— Nu, nu din cauza turnului mă gândeam să o ştergeți, cu toate că ăsta-i sfârşitul lumii. Nu! Ajuns la Saint-Pol, odată trecute zidurile, vă veți lovi, nu se poate altfel, de o ființă a cărei dragoste otrăveşte, a cărei ură arde, a cărei privire ucide, al cărei surâs zdrobeşte.

— Şi, cine mă rog este persoana?

Pictorul răspunse scurt şi cu precauție:

— Isabela de Bavaria, regina Franței.

Cavalerul de Passavant primi răspunsul ca o lovitură. Şi, totuşi, nu ştia nimic despre această ființă, despre reputația tragică a reginei. Dar, cel cu care vorbea acum avusese în glas, când îi pronunțase numele, atâta spaimă amestecată cu ură de parcă ar fi rostit un blestem.

— Maestre Gringonneur te asigur că sunt un prieten al regelui, am motivele mele pentru asta. Şi să ştii, iarăşi, că sunt şi prieten al reginei şi că am motivele mele şi pentru această prietenie.

— Imposibil! Nu poți fi în acelaşi timp şi prieten al regelui şi prieten al reginei.

— De ce?

— Pentru că dacă ai avea o cât de mică milă pentru un neprihănit miel nu ai putea să nu urăşti lupul hămesit.

Passavant tresări. Parcă-l apucă amețeala. Era prea mândru, ca să se lase trădat de vreo slăbiciune.

Pictorul îşi puse din nou vin.

— Mărturisiți, domnul meu, recunoaşteți că vinul ăsta este nemaipomenit?

— Ce să zic, ai dreptate. Nectar, zise el cu acelaşi ton cu care spusese mai înainte că este suportabil.

— Aşa, văd, deci, că nu o cunoaşteți, reluă pictorul. Ați auzit vorbindu-se de Messalina? Cunoaşteți povestea îngrozitoare a Magaretei de Hainaut? Ştiți ceva despre legenda acestor soții de regi barbari care beau sânge de om ca nişte brute sălbatice? Ei bine, Isabela de Bavaria este mai mult decât atât. Dacă vă iubeşte, nenorocirea a căzut pe capul dumneavoastră. Nu-i puteți scăpa decât dacă îi sunteți indiferent. Şi atunci, cine ştie. Cum sunteți atât de chipeş nu ar putea să nu vă remarce. Întrebați în dreapta şi în stânga fețele acelea de nobili şi veți avea o listă adevărată cu numele amanților ei. Şi apoi mai puneți o întrebare: ce s-

a ales de ei? vorbiți de Huidellonne... Păi ăla nu e nimic! Are ea, ăhăă, alte chestii şi mai tari. E apărată de o trigroaică – Imperia – şi n-ai cum să te atingi de ea. O mulțime de tineri gentilomi i-au căzut la picioare orbiți de dragoste. Dacă vrea, face o armată cu ei. Şi mai are ceva şi mai şi decât Imperia, decât pumnalul căpitanului ei, decât spadele gentilomilor prostiți: îl are pe vrăjitorul nevăzut care îi dă puteri oculte, otravă, blesteme, toate armele împotriva cărora nu poți lupta nici cu sfânta cruce în brațe.

Passavant se ridică palid şi trist.

— Ce aveți? Vi s-a întâmplat ceva? întrebă Gringonneur aruncând în jurul lui priviri îngrozite.

— Nimic, răspunse cavalerul şi se aşeză din nou. Continuă!

— Am terminat. Am ținut să vă spun lucrurile astea şi dacă vi le-am spus mi s-a uşurat sufletul. Să nu vă duceți niciodată la Saint-Pol... Isabela o să vă remarce... Cine ştie! Cine ştie dacă nu v-a remarcat deja! Cine ştie dacă prințesa pe care ați salvat-o azi dimineață nu i-a vorbit deja de dumneavoastră? Cine ştie dacă nu vă aşteaptă? Fugiți, domnule, fugiți din Paris. Sau, cel puțin, nu intrați în Saint-Pol.

— Maestre, mâine seară voi fi acolo!

Gringonneur ridică mâinile lui lungi de parcă ar fi vrut să-l invoce pe Jupiter în care credea ca şi în Dumnezeu.

— Îmi placi, continuă Passavant, cu un ton de rege care-i vorbeşte nebunului. De-aia am să-ți spun o istorioară, una singură care depăşeşte tot ce mi-ai zis până acum. Ascultă! O fetiță, un înger de fată, prietenă a mea, dacă vrei, a fost expusă, drept copil din flori, la o biserică dintr-un sat de lângă Paris. Ruşinea şi insultele au îmbolnăvit-o şi era să moară. S-a întâmplat că cineva, o doamnă, să o ia de acolo, să o smulgă din ruşine şi apoi, să o înfieze, să o îngrijească ca pe propria copilă şi, când îşi dădu duhul biata fată surâdea fericită. Cea care a salvat-o de la umilință a fost regina.

— Regina!

— Niciun cuvânt despre ea, ceru Passavant.

Jacquemin Gringonneur se ridică, îşi puse mantaua pe umeri şi salută ceremonios.

— Domnul meu, zise şi cuvintele îi veniră firesc, nu am să suflu o vorbuliță despre cea de care vorbirăm. Dar lăsați-mă să vă mai dau un ultim sfat. Ce vreți, m-ați cucerit!

— Dă-mi-l, dragul meu, un sfat nu costă nici când îl dai, nici când îl primeşti.

— Ei bine, jos sunt trei mutre, trei secături...

— I-am văzut! Ei, şi?

—...care vă pândesc. De ce? Nu ştiu! Dar intenţiile lor mi se par prea puţin catolice.

— Mulţumesc, maestre Gringonneur. M-ai emoţionat, mi-ai plăcut cu felul dumitale de a vorbi despre gentilomi pe care eu nu-i cunosc: Poţi să pleci acum! Dacă aş vrea să te mai văd, unde să te caut?

— La Saint-Pol, răspunse pictorul şi coborî.

Tot acolo, se gândi Passavant. Toţi îmi dau întâlnire acolo. Toţi mă ademenesc spre Saint-Pol. Oare, acolo îmi este scris să-mi aflu destinul? Bun, rău – să fie viaţa care mă cheamă acolo! Ori moartea îmi face semn tot înspre acolo! Am să văd! Şi la urma urmei ce mă amestec eu?!

Cuvinte stranii, frământări, nelinişti...

Decis, deci, să nu se amestece în destinul lui şi să-l lase pe Dumnezeu să se îngrijească de asta, Passavant îşi regăsii cumpătul, îşi pregăti pumnalul şi spada, cântări din ochi punga pe care i-o adusese pictorul, apoi o băgă în fundul unei lăzi şi coborî.

Se duse drept la masa celor care-l spionau.

— Jupâne, Thibaud, strigă el, ce beau vitejii ăştia?

— Mied, răspunse Thibaud, strâmbând din nas nemulţumit.

Cei trei nu spuseră nimic, dar aveau căutătura rea. Passavant nici nu se uita la ei.

— De când beau.

— Păi, începu Thibaud neliniştit, sunt aproape gata cu cel de-al şaselea rând. Vreo şase ocale tot au dat gata.

— Bine, jupâne, adu al şaptelea rând şi pui totul în nota mea de plată.

— Sfinte Dumnezeule! se amărî hangiul, gândindu-se că asta e ruină curată.

Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon îşi aruncară priviri speriate. Thibaud aduse cel de-al şaptelea rând de mied, îl puse pe masă în dreptul lui Passavant.

— Goliți-l, hai goliți-l, vitejii mei! zise el şi, ridicându-se, se duse spre uşă. Cei trei se ridicară şi ei, dar se aşezară repede la locurile lor, neliniştiți: nu înțelegeau vânatul pentru care fuseseră trimişi.

Să ne ținem bine! îşi spuseră din priviri, altfel ne scapă!

Passavant nu ieşise. Pur şi simplu fusese atras la uşă de un spectacol care, fără îndoială, îl interesa: o sărmană femeie, slabă de ți se rupea inima de mila ei, ținând un copil de mână, fără să spună nimic, întindea mâna spre trecători. Un blestemat o înjură şi o amenință că cheamă paznicul. Passavant îi făcu semn nenorocitei să intre. Aceasta îl

ascultă şi se aşeză la o masă. Thibaud şi pornise spre bucătărie scărpinându-se după ceafă a pagubă.

— Jupâne! ceru cavalerul, dă-i să mănânce acestei femei.

„Cu asta, zise Thibaud, cu asta m-a dat gata! Sunt pierdut!

Sunt mort! Mi s-a încuibărit ruina la han!”

— Bunul meu domn, se întoarse el spre Passavant, noi nu suntem nici turci, nici mauri. În fiecare vineri lăsată de la Dumnezeu strângem tot ce ne rămâne la bucătărie şi dăm unui om de la corporația milogilor. În fiecare sâmbătă ne vizitează bunii călugări şi vă pot asigura că nu pleacă niciodată cu mâinile goale, în fiecare duminică trimit la Saint-Martin câte o lumânare. În fiecare luni dau un dar la capela în care intră tinerele să se pocăiască. Marțea e ziua călugărițelor care vin şi-şi umplu panerele. Şi în sfârşit, miercurea se dă de pomană în uşa hanului. Spuneți-mi domnule, spuneți-mi dacă un bun creştin poate să facă mai mult?

— Nu, zise Passavant cu naivitate, dar ai uitat ziua de joi.

— Joia? Ei bine, joia ne odihnim şi noi ca şi bunul Dumnezeu.

— Azi e joi jupâne Thibaud. Dacă îmi aduc bine aminte, Dumnezeu se odihneşte sâmbăta, sau duminica, în niciun

caz joia. Arătându-ți bunătatea şi joia, cred că ai face o operă de bun creştin.

— Credeți?

— Sigur că da! De aceea, dă-i de mâncare bietei femei. Şi ca să nu fii necăjit, adaugă consumația pe...

—...pe nota dumneavoastră de plată! strigă Thibaud. Asta-i curată tiranie!

— Hai, jupâne, hai, grăbeşte-te, altfel îi invit pe toți de pe stradă.

Thibaud ridică din nou brațele spre cer, neputincios şi resemnat. Curând, nenorocita de femeie şi copilul ei aveau în față câte un blid. Şi ca timpul să treacă cum se cuvine într-un han, Passavant auzi şi povestea acestei nefericite. Fusese spălătoreasă. Se îmbolnăvise şi necazul a găsit-o repede. Se îmbolnăvise şi nu a mai putut să muncească. Fără bani, a fost aruncată în stradă când proprietarul constată că nu-şi mai putea plăti chiria. Spera să adune bani din cerşit să se poată întoarce în casa în care locuise şi să-şi reia lucrul. Dar, pentru asta îi trebuiau măcar douăzeci de livre. Era tare greu, mai ales că nici corporația milogilor nu o îngăduia în locurile bune ale oraşului.

Passavant deschise punga. Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon tresăriră, iar Thibaud făcu ochii cât cepele şi, de

ce să nu o spunem, se emoţionă.

— O să-şi dea şi ultimii bănuţi pe care îi mai are, îşi zise el. Pe sufletul meu, adaug şi eu ceva.

Passavant scoase un scud de aur – de zece ori mai mult decât estimase femeia că are nevoie – şi, ochiul ager al lui Thibaud descoperi pe fundul pungii o adevărată avere.

Femeia înebunită, crezând că visează, luă banul şi plecă fără să poată să scoată o vorbă. Plângea cu lacrimi fierbinţi.

— Nota de plată, strigă Passavant.

— Domnule! Bunul meu gentilom, începu jupânul Thibaud cu glas mieros, credeţi-mă, nu sunt decât un imbecil. Eu...

— Nota! Dacă nu plec imediat la hanul „La viţelul neînţărcat”.

— A, domnule nu puteţi face „Scroafei...” un astfel de afront! Cum să vă duceţi la „Viţel”, să preferaţi un han ca ăsta! după ce aţi cunoscut raiul de aici!

Cei trei Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon săriseră în picioare gata să-l urmeze pe cavaler oriunde s-ar duce.

— Scroafa, continuă Thibaud, ar muri de ciudă. Dacă aş fi ştiut, domnule, eu, ştiţi, nu sunt decât...

— ...un imbecil... dumneata ai spus-o. Dacă o repeţi să ştii că mă obligi să te cred.

— Ah! sunteți dezarmant, domnule.

Thibaud plecă spre bucătărie încredințat că avea onoarea să găzduiască un prinț necunoscut. Acest sentiment era întărit de salutul ceremonios cu care oaspetele lui fusese întâmpinat de oamenii ducelui de Brabant, dar mai ales de mărinimia pungii lui.

— Şi, acum, voi! zise Pasavant. Ați golit ulcica de mied? Atunci, ştergeți-o!

— Să plecăm de aici, acum, când ne simțim aşa de bine! zise Bragaille.

— Acum, când abia suntem la al şaptelea rând? adăugă unul din tovarăşii lui.

— Bine, zise celălalt, bine, hai să plecăm.

— Aha, remarcă Passavant, tu ai înțeles. Dacă țineți să mai trăiții zilele pe care le mai aveți, să nu vă mai văd vreodată în preajma mea. Ştergeți-o! De data asta, vă iert! Spuneți ducelui de Burgundia că vă interzic să mă mai spionați. Afară!

Lui Brancaillon i se înroşiseră ochii, Bragaille trase pumnalul cu o mişcare şireată, Bruscaille sări în calea cavalerului.

— Avem ordin să vă urmărim, e adevărat. Dar tot la fel de adevărat este că avem ordin să nu ne atingem nici măcar de

un fir de păr. Aşa că, vă facem pofta şi o să vedeţi ce înseamnă să-i aveţi pe Bragaille, Bruscaille şi Brancaillon ca duşmani. Plecăm. Dar o să ne mai revedem.

Passavant ridică din umeri. Cei trei ieşiră făcând un tărăboi de toată minunea.

— Drace! Tot aia era dacă-i lăsam aici, îşi zise Passavant încercând să le desluşească gesturile. În capul lui revenea un singur nume: Saint-Pol.

— Cine să fie prinţesa? Şi de ce Gringonneur mi-a descris-o pe regină cu lux de amănunte! Orice ar fi, la Saint-Pol se află curtea regală, curtea regilor Franţei Acolo trebuie să faci faţă onorabil.

— Thibaud, fii bun şi cheamă un negustor de haine. Tot îmi zici dumneata „domnule”!

Mâine, la Saint-Pol, voi fi ceva mai mult decât un domn! Voi fi un prinţ!

XXVIII
Passavant la Saint-Pol

Negustorul pe care îl adusese hangiul era într-adevăr

capabil să-l îmbrace pe Passavant după cum poftise: ca pe un prinț. Se prezentase a doua zi cu un costum elegant, sobru şi pe măsura noului prinț.

— Asta arată, în sfârşit, altfel decât pătura cu care mă îmbrăcam în turnul Huidelonne, râse el sceptic. Cine ştie dacă una nu o cere pe cealaltă?!

La ora fixată Passavant se afla la poarta mare de la Saint-Pol unde îl aştepta Bois-Redon. Trecând zidul sumbru şi rece, îşi reaminti că, acum doisprezece ani, a mai trecut pe aici, însoțit: de doi zdrahoni care îl țineau de braț şi avându-l în spate pe Saitano. Tresări când Bois-Redon îl luă de braț.

— Ce-i asta? zise el şi făcu un pas înapoi.

— Nimic, răspunse Bois-Redon mirat. Vă dau mâna... gest amical!

— Amical... A, da, făcu Passavant ştergându-şi fruntea.

Traversă o grădină frumoasă, cu pomi fructiferi despre care se spunea că însuşi tatăl regelui, Charles al V-lea îi plantase. Dar până şi aici câte o umbră îl făcea să tresară.

— Garda, explică Bois-Redon simțind spaima pe care o încerca oaspetele. Nu luați în seamă! Prudent, Passavant ducea de fiecare dată mâna la pumnal şi nu se linişti de-a binelea decât atunci când ajunse în fața unor scări somptuoase, iluminate, ca şi ferestrele, de o mulțime de

torțe. Simțea nevoia să-l întrebe ceva pe însoțitor dar, când se întoarse, constată că acesta dispăruse deja. Printre grupuri gălăgioase, care se amuzau la istorioare de tot felul, Passavant ajunse într-un salon luxos, cu pereții încărcați de tapiserii. Lumea de aici părea să discute cu mai multă decență decât cei retraşi pe scări şi care, probabil, se refugiaseră tocmai pentru a mai scăpa de conveniențe. La lumina zecilor de torțe, aşezate cu pricepere în locuri potrivite, grupuri de bărbați şi femei dansau în ritmul muzicii. Umbrele repezi preluate de pereți dădeau atmosferei un plus de mister şi nu era prea greu să înțelegi din grija pentru veşmintele elegante şi parfumurile dulci, din saluturile grațioase că la această petrecere multe dorințe şi multe pofte se aprindeau. Şi multe erau trădate de privirile furate cu tâlc. Passavant nu pricepea mai nimic din toată frământarea aceea. Costumele îi atrăseseră atenția, dar numai aşa ca o amestecătură de culori; figurile oamenilor îi apăruseră ca de ceară. Fardurile făceau pe onorabilele doamne mai frumoase, dar şi mai reci. Era amețit şi simți că îi ard obrajii. Se forță să nu se trădeze. Undeva, între două coloane, era ridicată o estradă şi cavalerul desluşi acolo sus două fotolii neocupate. Se îndreptă spre ele. Se mai liniştise, îşi aduse aminte de prințesă şi începu să o caute din priviri,

luând aminte şi la perechile de dansatori să vadă dacă nu cumva s-ar afla la braţul vreunui gentilom.

În zadar, nu reuşi să o descopere.

Timpul trecea. Passavant îşi recâştigă sentimentul libertăţii, gesturile lui nu mai erau crispate. În hărmălaia aceea desluşi o rumoare încă şi mai pronunţată care părea că pusese stăpânire pe invitaţi. Ici-colo văzu că perechile îşi schimbau priviri cu înţelesuri. Şi, deodată, toată lumea se opri ca la comandă. Veselia şi libertatea gesturilor se schimbară într-o atitudine sobră, reţinută, de reverenţă. Uşa mare se deschise.

— Regina! Faceţi loc reginei!

Se întoarse să o vadă şi el şi încremeni. Era prinţesa din pădurea Vincennes. Deci ea era Isabela, regina Franţei!

Paji şi domnişoare de onoare erau aliniaţi în jurul estradei după un protocol precis. Îmbrăcată în cel mai strălucitor costum, regina urcă şi ocupă unul dintre fotoliile de pe estradă. Cu frumuseţea, eleganţa şi prestanţa ei domina întreaga suflare.

— Vai, ce-i asta! Sosirea mea să fie motivul pentru care graţioasele dansatoare şi fericiţii dansatori au încetat să mai danseze?! Eu nu pretind să fiu aici nimic altceva decât una dintre domnişoarele fericite şi nu cer decât partea mea de

plăcere...

Un freamăt cuprinse mulţimea şi perechile de dansatori se porniră şi mai vesel să recucerească spaţiul de dans.

Isabela surâdea fericită. Privirea ei cerceta cu discreţie personajele prezente şi, din când în când, zâmbetul i se schimba într-un salut mieros. Passavant o văzu cum se ridică şi coboară de pe estradă.

„Ah, impostor mizerabil! Când am să te întâlnesc, îţi voi îndesa pe gât toate insultele tale de secătură!” îşi spuse Passavant când o văzu pe regină că se îndrepta spre el. Era fericit că-l recunoscuse. Când se apropie, regina spuse cu voce tare:

— Aş vrea, aş vrea să intru între aceste încântătoare perechi de dansatori. Nimeni nu poate să conducă o sărmană prinţesă?!

Sute de mâini se îndreptară frenetic.

— Binevoieşti să-mi oferi mâna dumitale, domnule!

Passavant nu pricepu la început că lui i se adresează. Toate privirile erau aţintite asupra lui. Se dezmetici şi nu lăsă timp să observe lumea că pentru o clipă se pierduse. El era alesul reginei! Mâna îi tremura când simţi că îi prinde braţul reginei. Mulţimea rămase perplexă: – Cine-i acest necunoscut? De unde a apărut? Cum îl cheamă? Oare să fie

noul favorit al reginei?!

Passavant îşi regăsi repede sângele rece.

Isabela făcu la braţul lui un tur prin mulţime. Niciodată nu împărţise atâtea zâmbete, nu lăsase să-i scape atâtea vorbe generoase.

— Cavalere, spuse atunci Isabela, acum ştii cine este prinţesa pe care ai salvat-o. Nu am putut să-ţi mulţumesc ieri aşa cum o meritai şi cum se cuvenea. Ţi-ai riscat viaţa. Să urcăm! Fii bun şi condu-mă pe estradă.

— Doamnă, spuse Passavant, viaţa mea vă aparţine!

— Ah, îmi spui ceea ce toată lumea îmi spune.

— Eu o spun pentru că o simt! într-o zi, e mult de atunci, aţi salvat o fată expusă în faţa bisericii drept copil din flori. V-aţi ocupat de ea ca un înger păzitor. Şi i-aţi alinat suferinţa astfel că s-a petrecut în moarte fără durere. Imaginaţi-vă, doamnă, că acest copil a fost sora mea. Vedeţi, de aceea sunt îndreptăţit să afirm că viaţa mea vă aparţine.

Isabela ascultase, cu îndoită atenţie şi se trezi spunând:

— Cine v-a povestit asta?

— Un om care locuieşte în cetate, la mijlocul străzii Fèves.

Isabela tresări. Cavalerul văzu chiar că devenise palidă.

Regina întinse braţul şi arătând spre cineva întrebă sever:

— Acela?

Cel care fusese arătat, intuind că despre el este vorba rămase împietrit, cu ochii țintă la ei.

— Da, el este!

Era Saitano. În seara asta purta un costum elegant din velur negru. Avea o sabie fixată la centură şi acoperită de pulpana mantalei sale roşii. Pentru că nu mai era niciun dubiu că despre el se vorbea, se apropie de cei doi şi spuse:

— Cavalerul de Passavant are o bună memorie, doamnă. Ştie că ați încercat să salvați fetița. Îşi aduce aminte...

— Da, desigur! confirmă cavalerul.

— ...are o bună memorie şi, îşi aduce aminte că, într-o noapte, acum doisprezece ani, l-am avut pe masa mea de marmură, mort...

Regina se făcu lividă. Passavant avu vaga impresie că se joacă cu el. Saitano termină:

— ...Îşi aduce aminte de asta şi constat că m-a iertat!

Saitano se înclină şi se retrase. Passavant avu impresia că moartea îi atinsese fruntea. Ridică ochii spre regină şi citind pe fața ei un cumplit semn de amenințare, se trezi cu mâna pe garda pumnalului. Isabela interveni brusc:

— De ce ai spus că nu eşti fiul lui Passavant cel Viteaz? De ce spui că fata aceea îți era soră când ea era copilul Laurencei d'Ambrun, găzduită de mama dumitale care i-a

dat toată ospitalitatea?

Vocea reginei îl cutremură.

— De ce? Pentru că am fost arestat când încă eram copil, fără să ştiu pentru ce, aruncat în fundul temniței de la Huidelonne unde am rămas doisprezece ani! Pentru că mi-a fost teamă, iată, mărturisesc, mi-a fost teamă de cei care nu au frică de Dumnezeu nici când aruncă un copil, de viu, în mormânt. Pentru că, din acest mormânt am reuşit să ies printr-un miracol al cărui secret numai Dumnezeu singur îl ştie şi că, lăsându-mă din nou în mâinile celor care mi-au luat doisprezece ani din viață, am comis un sacrilegiu. Iertați-mă, Majestate! Şi țineți cont că, de prea puțin timp am redescoperit aerul, lumina şi soarele, şi că, tocmai de aceea, am o mare poftă să mă bucur cât mai mult de acestea înainte de a muri.

— Arată-mi aceşti oameni de care îmi vorbeşti, ceru regina.

— Nu-i cunosc!

— Nu-i cunoşti? se miră Isabela şi cu privirea iscodea sufletul lui Passavant.

— Nu Majestate, nu! De aceea am venit aici. Sunt pe urmele lor. Oricât de departe ar merge şi oriunde s-ar ascunde, tot îi găsesc, vă jur! Când îi voi găsi, cu sângele

lor, picătură cu picătură, vor plăti ceasurile pe care le-au luat din viața mea. Nu, Majestate, nu-i știu deocamdată!

Isabela simți în sfârșit că are mai mult aer. Aruncă spre cavaler câteva priviri nedeslușite. Poate că se întreba dacă nu ar fi mai bine să-l arunce din nou în temniță sau să-l dea din nou pe mâna lui Bois-Redon.

Regina își reluă surâsul.

— Regret că nu-i știi, spuse ea. I-aș fi pedepsit chiar eu, mult mai sever decât ai fi putut-o face vreodată dumneata. E adevărat că protejez viața acestei ființe de care vorbești...

— Această viață vă aparține, doamnă, repetă simplu cavalerul. Ah, Majestate, spuneți că toți vă spun astfel de cuvinte... Dar eu o spun cu inima și cu mintea, din toată ființa mea. Pentru ceea ce ați făcut pentru Roselys, vă ofer viața mea!

O umbră întunecă fața reginei.

— Pentru ceea ce i-am făcut lui Roselys!?

Părea că destinul îi dădea un avertisment. Încercă pentru o clipă să nu creadă. Roselys era moartă. Saitano o asigurase de asta!

— Îmi oferi viața, spui. Ei bine, accept. În acest caz, spune-mi dacă ești hotărât să mă aperi când voi fi amenințată, dacă ești gata să așezi între mine și nenorocire

platoşa vie a inimii dumitale?

— Porunciți, Majestate, spuse Passavant exaltat.

Regina îl cerceta şi se simți descătuşată de gândul rău care o frământase cu câteva clipe în urmă.

— Porunciți! repetă Passavant.

Atunci, vorbind mai încet şi învăluindu-l cu privirile, regina spuse:

— Dacă eşti gata să loveşti în duşmanii mei, ascultă: există la Paris, dar, ce zic eu, aici la Saint Pol un individ care este pedeapsa vieții mele. Nu mai am linişte. Simt că insul acesta m-a condamnat la moarte; simt că voi cădea sub loviturile lui; că de armă sau de otravă voi muri. Crima pluteşte, este aproape, în acest palat... Vrei să mă salvezi?

— Vreau!

— Este vorba de o femeie, spuse regina cu vocea şi mai scăzută.

Passavant tresări.

— O femeie!

— Eziți, deja! Pentru că-i o femeie, eziți! Dai înapoi! Şi mai jurai că viața dumitale ini-o dăruieşti!

— O femeie, Majestate?

— Ah, nu-ți fie teamă, în jurul ei sunt destui. Va trebui chiar să scoți spada. Este, mai ales, unul, bătrânul

Champdivers, de care te previn, trebuie să ții seama pentru că acest blestemat mi-a lichidat deja trei dintre oamenii mei. Lichidează-l mai întâi pe ăsta şi apoi vom mai vedea cu femeia.

— Spadă contra spadă! Dacă aşa trebuie, Majestate, atunci sunt cavalerul dumneavoastră. Pe acest ins îl voi provoca. Şi el va muri pentru că aşa cum spuneți, el vă vrea moartea. Dar, spuneți, nu aş putea cunoaşte această femeie?

Isabela înțelesese sau crezu că înțelesese că, din acea clipă, cavalerul îi aparține cu trup şi suflet.

— Am să ți-o arăt, spuse ea şi, în gând, adăugă: Odette eşti pierdută!

Întinse brațul. Passavant se înclină şi-i sărută mâna.

— Hai, zise regina înflăcărată. Fii gata! Zi şi noapte aşteaptă mesajul meu. Când îl vei primi, înseamnă că... a sosit ora! Ceasul în care voi fi salvată sau voi muri. Cât despre femeia aceea, am să ți-o arăt mâine. Căci mâine, cavalere, te aştept, nu aici la palatul regelui unde nu am niciun prieten adevărat, ci în palatul meu şi atunci, singuri, ne vom putea înțelege mai bine. Atunci vei şti cine este Isabela de Bavaria.

La un semn al reginei, Passavant se retrase şi îndată locul

gol se umplu de o mulțime de admiratori.

— Cine poate fi femeia aceea? se întreba Passavant şi se pierdu cu frământările lui în mulțime. Lumea continua să petreacă, să bea, să danseze; într-un salon cineva declama poezii şi doamnele se adunaseră curioase să asculte, aşteptând să descopere în înțelesul cuvintelor auzite cine ştie ce mesaj dorit.

— Să fie chiar atât de teribil de crudă? Eu să ucid o femeie! Şi chiar aşa, la urma urmei, ce mi-a făcut mie acel Champdivers?

Din această seară, Passavant nu mai era un necunoscut. Din mulțime auzi cuvinte de admirație, felicitări, dar şi amenințări subtile.

— E ziua care mi-a aprins sufletul. Şi dacă este amenințată, cum spunea? Ea a salvat-o pe Roselys. Nu-i datorez ei viața? Nu am promis eu asta?

Privea departe, spre estradă şi văzu că din nou se făcuse loc în jurul Isabelei de Bavaria. Auzea şuşoteli. Regina surâdea mulțumită. Ce n-ar fi dat să ştie, să înțeleagă ce se spunea pe estradă. Căci iată ce dialog se purta acolo:

„Regina: mâine noapte, Louis de Orléans va fi la mine. Am să-l văd la ora unsprezece. Ca să ajungă, trebuie să treacă pe strada Vieille Barbette.

Jean Temerarul: mâine, la unsprezece, va fi plasat cineva pe strada Vieille Barbette... cineva a cărui spadă nu iartă... Regina: să nu fie un om de-al dumitale, cunoscut. Jean Temerarul: nu-i de-al casei. Nimeni nu va şti că eu l-am înarmat şi nimeni nu va şti ce mi-aţi poruncit”.

Cei doi... îşi spuneau printre zâmbetele acelea mieroase şi privirile acelea de tandreţe ceea ce ambiţiile lor nebune le porunceau.

În timp ce lumea bea şi dansa mulţumită de petrecere, din nou se ceru tăcere:

— Regele! Faceţi loc, trece regele!

XXIX
Nebunul

De data asta, însă, mulţimea nu mai avu reacţia aceea de admiraţie. Nici vorbă! Bărbaţii puseră o oarecare surdină infernalului zgomot cu care goleau paharele, dar doamnele continuau să şuşotească.

Charles al VI-lea intră precipitat şi se duse la estradă. Se aşeză într-un fotoliu, cuprinse dintr-o privire ageră întreaga

sală şi izbucni în râs. Invitaţii fură surprinşi de veşmintele cu care venise la petrecere: era îmbrăcat într-un costum negru obişnuit, chiar prea simplu. Dar, pe fruntea acestui om cu priviri buimăcite era aşezată preţioasa coroană regală pe care suveranul şi-o punea numai la ceremonii importante: coroană masivă, bătută în diamante. Regele o atinse cu un deget şi spuse:

— Asta îmi stinge din flăcările care îmi mistuie tâmplele. Este coroana regală. Regele sunt eu!

Jean Temerarul făcu un pas înapoi. Lumea îl văzu îndreptându-se spre partea salonului unde se grupaseră cei mai veseli dintre invitaţi: Era un loc mai retras. Stăpânul acestei mici lumi elegante era Louis de Orléans. În acest grup, se petrecu o întâmplare care surprinse pe toată lumea: ducele de Burgundia îşi dădu mâna cu Louis de Orléans, gest la care nu se aştepta nimeni. Apoi se aşezară, unul lângă celălalt, vorbindu-şi, râzând... Toţi îşi spuneau: iată, s-au împăcat. O împăcare completă, sinceră şi loială.

De departe, ducele de Berry privea, perplex această scenă încercând să pară cât mai vesel.

— Ce şi-or fi spunând? Ducele de Orléans şi ducele de Burgundia uniţi, asta înseamnă pieirea mea. Ce-or fi complotând nemernicii?

Ducele de Berry nu mai putu să suporte spectacolul. Îl văzu pe rege singur pe estradă şi avu impresia că-i o marionetă cu coroana aceea pe cap.

„Bine, jură el. Dacă-i aşa atunci să ne unim şi noi, ducele de Berry cu...”

Se îndreptă spre Charles. Isabela îl examina cu o curiozitate perversă. Punea ceva la cale căci chipul i se lumină de un surâs. Făcu o reverență grațioasă şi coborî de pe estradă. Regele nu observă nimic.

Într-o clipă, Isabela era lângă Passavant.

— Deci, viața dumitale îmi aparține...

— Da, doamnă!

— Mintea, forța, totul, fără discuție, la bine şi la rău, eşti de partea mea...

— Am promis, doamnă!

Regina îl privi cu satisfacție.

— Duşmanul acela al meu... femeia de care îți vorbeam trebuie să o lichidezi. Pe ea şi pe cel care o apără, pe acel Champdivers. Îți promisesem că ți-o arăt mâine, dar cred că a sosit ceasul.

Se pierdură în mulțime ca nişte frunze ce cad în pădure printre crengile copacilor.

Ducele de Berry se apropiase de rege, de fantasticul rege

al Franței rămas singur, acolo, pe estradă, arătând ca o jucărie de copil, singur în fața cohortei de curtezani din care nici măcar unul nu-l miluia măcar cu o privire.

— Sire, zise ducele, această coroană...

Regele îşi duse repede mâna la frunte.

— Poftim?

— ...nu vi se pare că este deplasat să o purtați în mijlocul acestei petreceri. Credeți-mă, Sire, sunt singurul care a cutezat să vă vorbească din suflet. Coroana, Sire, stârneşte atâtea pofte nemăsurate! Îngăduiți să vă mărturisesc că sunt un apărător al acestei coroane. Un apărător devotat. De aceea, îndrăznesc să vă spun: Majestate, respectați coroana Franței dacă doriți să rămână în fața lumii ceea ce este: semnul puterii pe care Dumnezeu i-o dă unui om.

— Poftim? repetă Charles.

Ducele de Berry îşi ascunse cu greu tulburarea care îl măcina: „Sunt la fel de nebun ca şi el dacă am ajuns să cred că-l pot avea de partea mea şi împotriva celor doi nemernici care tocmai şi-au dat mâna: ducele de Burgundia şi ducele de Orléans”.

— Sire, aş vrea să vă vorbesc. Se petrec lucruri ciudate la curtea Majestății voastre! Dacă doriți să vă întoarceți în apartamentul dumneavoastră, atunci, acolo, mi-aş îngădui

să-mi spun gândurile, frământările mele.

Charles se uită spre mulțime şi spuse:

— Dragă unchiule, eu cred că dumneata vorbeşti despre coroana mea. Nu-i aşa că este prea grea pentru fruntea mea, acum?

— Dați-o jos, Sire!

Cuvintele cu două înțelesuri pe care le rostise regele nu fură pricepute de duce.

— ...prea grea pentru gândurile mele, continuă regele, pentru gândurile sumbre care se zbat în capul meu ca nişte fantome. Ai văzut fantome, duce? Eu am văzut. Sunt nişte strâmbături: întreaga lor înfățişare nu-i decât o grimasă de durere. Au găvane în loc de ochi. Gesturile lor sunt de deznădejde. Le-am văzut.

— Liniştiți-vă, Sire. Retrăgeți-vă! Vă voi spune...

Charles puse picior peste picior şi continuă să privească peste mulțime fără să vadă altceva decât ființe care pluteau ca nişte jocuri de lumini.

— Sire, ascultați-mă.

— Taci şi du-te de aici! Vreau să rămân singur şi să-mi văd... gândurile.

Oricum ar fi arătat, Charles era regele. Ducele se înclină, mormăi ceva despre coroană şi plecă, cu sufletul încărcat de

groază şi de ură.

Regele căzu pe gânduri privind stins spre mulțime.

— Grea... cât de grea! Şi este din aur! Parcă-i de fier! Ce importanță! Este dintr-un metal care îmi strânge capul ca un cerc de foc. De ce să am eu această coroană şi nu altul? Ce rău am făcut eu să fiu condamnat să o port!

Începu să tremure. Frisoanele cunoscute ale crizei îi cuprinse întreg trupul. Rezistă, totuşi, încercând să-şi adune gândurile răzvrătite. Sări în picioare şi urlă:

— De ce să port eu coroana asta şi nu altcineva?

Ca lovită de trăsnet, mulțimea încremeni. O senzație sinistră, macabră îl cuprinse pe rege care vedea acum o adunătură de nebuni: femei, bărbați, duci, conți, prinți, prințese, toți erau nişte nemernici, cu mințile rătăcite, numai el, el singur rămăsese întreg şi limpede. Vocea nebunului tună din nou:

— Şi, la urma urmei, cine-i stăpânul? Eu? Voi? Nimeni nu este stăpân! Ştiu sigur asta pentru că cineva mi-o spune noapte de noapte. Stăpân pe ce? Peste cine? Şi cine a hotărât ca cineva să fie stăpân? vorbiți! Hai, spuneți ceva! Tăceți!? Burgundia, Berry, Orléans, voi care vreți să fiți stăpâni, nu puteți spune de ce nu sunteți voi stăpânii? Mori de râs când vezi avortonii ăştia! Câini slugarnici, pretindeți

să vă bucurați de admirația oamenilor! Nu veți avea decât ura lor. Dacă ați şti ce vă aşteaptă, v-ar fi milă vouă de voi înşivă!

Regele nebun tuna. Nu ştia ce zice. Vorbele îi zburau de pe buze ca nişte săgeți, mulțimea auzea şi nu înțelegea nimic.

— Nemernicilor, vă trebuie putere! Să mori de râs, auzi, vor putere! Uitați-vă la ei ce mutre fac când aud de putere, de puterea de a conduce oameni. Vreți să dominați, să fiți respectați! De ce voi şi nu alții? Vreți război, unul contra altuia, vreți lupta cu otravă, cu pumnal, cu spadă, cu toporul, cu eşafodul, cu calomnia, cu orice armă! Ticăloşilor! Ce vreți voi se numeşte orgie. Asta vă face să turbați, blestemaților!

Regele nebun se porni pe râs. Un râs strident. Lumea asista la o nouă formă de manifestare a crizei. Nebunul urla:

— Vă spun eu, să mori de râs nu alta, netrebnicilor! Iată, văd noroade întregi, imense cirezi în căutarea fericirii. Unde-i iarba fericirii! Căutați-o, noroade proaste, căutați-o! Din milă, din teamă vă lăsați furați de putere, de bani şi ridicați din umeri în fața stăpânilor voştri. Eu, eu am să fac ceea ce nimeni nu a făcut: am să renunț la coroană.

Cu un gest frenetic îşi scoase coroana de pe cap, o ridică

cu amândouă mâinile. Gestul lui înspăimântă pe cei de lângă estradă şi începură să se îndepărteze. Din nou râsul lui îngheță până şi sufletele celor mai viteji cavaleri.

— Nu-mi mai trebuie! Cine o vrea? Ia-o fratele meu! Ia-o dumneata, unchiule! Luați-o voi, blestemaților! Eu sunt poporul Franței. Luați, luați şi mâncați şi beți, crăpați, flămânzilor de putere! Luați-o! Iată coroana, nu-mi mai trebuie!

De la înălțimea la care o ridicase, regele lăsă din mâini coroana şi aceasta se prăbuşi pe scândura estradei apoi, cu o lovitură de picior o îndepărtă. Coroana se rostogoli, se izbi de o coloană de granit şi se zdrobi. Charles se prăbuşi şi el în fotoliu. Ochii îi ieşiră din orbite, dinții îi clănțăneau, genunchii îi tremurau.

Strigă şi mai tare şi se prăbuşi pe covorul de pe, estradă. Trupul lui tresări de câteva ori parcă pentru a convinge pe cei îngroziți că viața încă nu-l părăsise. În acea clipă apăru Odette de Champdivers.

Dintr-un colț, Isabela de Bavaria, rece, impasibilă, asistase la toată scena. De departe surâsul ei părea să ațâțe şi mai mult delirul regelui, focul care-i mistuia capul.

— Poate că ăsta-i sfârşitul, ultima criză.

Aproape de ea se afla cavalerul de Passavant uluit şi

răscolit de milă pentru acest rege căruia îi datora ieşirea din temniţa de la Huidelonne.

Întins pe estradă, Charles scoase un nou urlet. Atunci, Passavant vru să meargă spre biata fiinţă, dar o forţă îl ţintuise locului. Un înger, un înger ca cel de la Huidelonne care spusese: nu plânge căci a venit sfârşitul nenorocirii tale. În jurul lui, auzi murmure de admiraţie: Mica regină, iată, a sosit mica regină! Se întoarse spre Isabela şi o văzu roşie de mânie. Îi fu teamă şi vru să se retragă, dar regina îl apucase deja de braţ.

— Priveşte! Ea este! Ea este duşmanul meu de moarte! Ea este cea care îmi sapă încet mormântul! Pe ea vreau să o distrug. Ia seama! Mi-ai dăruit viaţa dumitale!

Cuvintele îl îngroziră pe Passavant.

Odette îngenunchease lângă rege. Cu o mână îi atingea fruntea şi, în liniştea aceea, i se auzi glasul.

— Sire, nu mă vedeţi? Hai, puţin curaj! Ridicaţi-vă! Eu am să vă conduc spre apartamentul dumneavoastră. Mă auziţi, Sire!

Miracolul se produsese încă o dată. Sub mâna lui Odette, fruntea regelui se răci. În câteva clipe dispărură şi spasmele şi strigătele lui înăbuşite. Deschise ochii şi se arătă mirat că se afla acolo. Nimeni nu mişca. O linişte grea se lăsase în

marea sală.

Regele se sprijini de brațul lui Odette.

— Du-mă de aici, murmură el, du-mă mai repede. Mor în atmosfera asta încărcată de parfumuri şi de otrăvuri.

— Hai, sprijiniți-vă de mine, nu vă fie teamă. Veniți, Sire!

— Faceți loc regelui! strigă cineva. Odette avansa încet, susținând pe rege de braț în timp ce un suspin puternic se sparse sub bolta salonului.

Passavant se uită în jur şi nu o mai văzu pe Isabela de Bavaria.

Cum o fi dispărut prin mulțimea aceea? Cum o fi putut ieşi din Saint-Pol? Nu va şti niciodată.

XXX
Casa de Burgundia

Ajuns în camera lui, Passavant se aşeză în pat şi nu mai văzu, decât chipul lui Odette. Trebuie să o salvez! îşi dădu seama că ea nu va accepta să-l părăsească pe rege şi să plece de la Saint-Pol.

Şi aici, în acest infern, stăpânea Isabela. Simți că-i va fi

cu neputință să o urască, să o ucidă cum i se ceruse. Ar fi fost o nebunie asemănătoare gestului necontrolat al unui artist care-şi distruge propria operă. Frumoasă şi hidoasă, aşa i se părea Isabela în aceste clipe. Trebuie să o salvez pe Odette aşa cum am salvat-o cândva pe Roselys.

Un mare semn de întrebare îi apăru: singur, cum ar putea să o atace pe regină, sau măcar să o paralizeze.

Să-l prevină pe Champdivers de urgență. Şi, încă ceva, să-şi mai facă un aliat printre aceşti seniori puternici Care? Jean Temerarul! Acesta îi veni primul în minte. Oferindu-i devotamentul lui – de care cu siguranță are nevoie – acesta ar putea să-l ajute.

„— Domnule, iată spada mea. Faceți din mine ce doriți; dar garantați-mi că folosiți viața mea pentru a o salva pe Odette. Eu nu-mi dau viața, mi-o vând. Cu sângele meu cumpăr salvarea acestei ființe. Vă convine târgul? Sunt al dumneavoastră. Dacă am...”

În timp ce aceste gânduri îl torturau pe cavalerul de Passavant, jupânul Thibaud urcă în camera lui mai vesel decât oricând. Cavalerul cinase şi ceruse nota de plată, însă hangiul refuzase cu energie să o întocmească. Cavalerul luase în cameră un ulcior din vinul pe care i-l recomandase Gringonneeur şi când seara îşi trimisese primele umbre în

camera lui, luă hotărârea să se vândă lui Jean Temerarul. Impresia era aşa de puternică încât se trezi vorbind cu glas tare:

„Vă convine târgul? Sunt al dumneavoastră!” Tresări şi începu să râdă.

„— De fapt, se gândi el, nu am decât o singură viaţă şi spada asta. Dacă scot ceva pe ele, nu am de ce mă plânge!”

Acesta era preţul pentru viaţa lui Odette. Când el îşi concentra întregul plan pe ducele de Burgundia, uşa se deschise şi apăru Ocquetonville. Cavalerul mai ceru un ulcior cu vin. Se salutară şi apoi amândoi îşi goliră ulcelele. Atunci, Ocquetonville scoase spada, o aşeză pe masă şi, cu o voce tăbăcită, spuse:

— Nu se vorbeşte decât de dumneavoastră, cavalere. Se pare că aţi produs o excelentă impresie la Curte, la balul din noaptea trecută şi că Majestatea Sa, regina, v-a remarcat.

— Şi eu am remarcat-o!

— Ah, să ştiţi că nu sunt obişnuit cu acest stil de a vorbi.

— Ia te uită! O să te obişnuieşti, nu avea grijă, baroane!

— Important e că şi ducele de Burgundia v-a remarcat.

— Sfinte, chiar la el mă gândeam!

— Foarte bine. Domnule, mai mult decât oricând, ducele ar dori să vă aibă în serviciul lui şi am venit să vă spun…

— Nu spune nimic! Ştiu. Hai, goleşte ulcica şi să plecăm.

— Acum?

— Păi, nu ai venit să mă conduci la duce?

— Sunteți hotărât să mă urmați? spuse Ocquetonville cu un regret abia ascuns.

— Îmi place de stăpânul dumitale, el mă doreşte. Ce mai vrei?

Ocquetonville se ridică. Îngălbenise.

— Dacă-i aşa, să plecăm. Căci domnul...

— ...este şi el grăbit să mă vadă. Ştiu. Gata, plecăm!

— Încă un cuvânt, vă rog.

— Şi o sută, dragă baroane! Dacă vrei ne mai putem aşeza.

— Inutil. Vreau numai să vă spun că hotărârea dumneavoastră îmi displace. Nu trebuie să vă închipuiți acum, dragul nostru mic cavaler, că dacă ducele şi regina s-au îndrăgostit de dumneavoastră, noi care le-am adus atâtea servicii, noi vă vom ceda locul fie la Saint-Pol, fie la Casa de Burgundia.

Cavalerul păru emoționat.

— Să-mi cedați locul? De ce? Am eu nevoie să-mi cedați mie ceva?

— Vă bateți joc de mine? urlă Ocquetonville. De îndată ce

veți termina cu ducele, vă invit să mă însoțiți la mânăstirea Saint-Germain!

— Drace! De ce să mergem acolo?

— Nu înțelegeți? ironiză omul ducelui.

— Bine, dacă-i aşa, aşa să fie! Vreți să mă spintecați sau să mă otrăviți. Nu am ce să spun. Dar, de ce atât de departe? De ce nu acum, aici?

Ocquetonville înjură de toți sfinții. Candoarea partenerului n scotea din sărite!

— Fără îndoială, reluă Passavant. Aici suntem doi. Unul singur va ieşi şi-i va spune ducelui că celălalt, cu toate regretele, a fost reținut.

— Neruşinat arțăgos, scrâşni baronul. Mâine am să-ți scot pe gât acest sarcasm. Până atunci am ordin să te respect. Profită de asta numai până mâine!

Râsul lui Passavant îl înebuni.

— Ai căutat-o cu lumânarea, spuse el rece. Jur că nu-ți port nicio pică. Te-am primit, eşti la mine, iată, mă şi insulți! mai spui că ai ordin să mă respecți! Eu nu aş primi un astfel de ordin pentru nimic în lume. De aia îți spun: cară-te! cară-te imediat!

Scoase pumnalul şi aşteaptă. Ocquetonville duse mâna la spadă dar renunță.

— Până mâine, numai! Voința care mă leagă e mult mai tare decât pofta de a te trimite pe lumea cealaltă. Deocamdată!

Passavant ridică din umeri.

— Fie, atunci, să o lăsăm pe mâine! La nouă dimineața, la Saint-Germain.

Ocquetonville făcu un semn afirmativ şi amândoi ieşiră copleşindu-se cu amabilități. Când îi văzu Thibaud cum radiau de mulțumire avu convingerea că norocul a căzut pe „Scroafa spânzurată”.

La Casa de Burgundia, Jean Temerarul împărțea ordine pentru primirea lui Passavant. Ceva îl neliniştea. Acestuia trebuia să-i ceară s'ă ucidă. Este el, unul dintre aventurierii care pentru un pumn de bani, să accepte să împlânte pumnalul în spinarea cuiva? Dacă refuză? În acest caz soarta cavalerului e hotărâtă dinainte. De aceea, Jean trebuia să-şi ia toate măsurile de precauție şi să organizeze capcana. Într-un salon mare, ceru să se aşeze un fotoli lângă o masă. Pe masă aşeză cu mâna lui o pungă plină cu bani. O avere! Încremeniți, Courteheuse, Scas şi Guines nu-l slăbeau din ochi. Ducele le ceru să intre într-o sală alăturată despărțită de o uşă groasă. Ceea ce-i sigur este că de dincolo nu se putea auzi nimic.

— Aici veți sta. Nu va mişca unul! Numai dacă mă veți auzi strigând „Sfântă Fecioară!” atunci veți ieşi din reduta asta.

— Foarte bine, domnule, spuse Scas, şi atunci împărțim între noi ce se află în pungă.

— Da, zise Jean Temerarul şi apoi îi duse în sala mare unde îşi termină ordinele. Le arătă o uşă ascunsă care dădea spre nişte scări.

— Trebuie să prevedem totul. Dacă va fi nevoie, pe aici îl forțați să se refugieze. Restul nu vă mai priveşte. Urcară scările şi ajunseră într-o încăpere cu plafonul jos, întunecată. Chiar şi pe Jean Temerarul îl cuprinse neliniştea. „Dacă ar putea vorbi pereții ăştia”, gândi el! Ducele inspectă totul, şi la sfârşit, se arătă satisfăcut. Îşi făcuse planul: acest aventurier trebuie lichidat Dacă scapă celor patru, din încăperea asta, însă, nu iese viu. În preajma ei se vor afla Bragaille, Bruscaille şi Brancaillon.

— Ia, acum ascultați-mă cu atenție, nătărăilor! De o bună bucată de timp am motivele mele să mă plâng de voi. Mai întâi că nu ați fost în stare să puneți mâna pe el aşa cum v-am cerut. Apoi, nu l-ați mai supravegheat la han, deşi nu ați primit un ordin de contramandare. Nu mai admit aşa ceva şi mă obligați să mă gândesc la o vizită la Curtea Miracolelor,

de unde tot eu v-am scos!

Pe cei trei îi cuprinse spaima.

— Bragaille, ai auzit ce a zis domnul?

— Am auzit dar nu înțeleg.

— Suntem dezonorați!

— Ce ne facem? Ne aşteaptă spânzurătoarea!

— Pe toți dracii din lume şi din cerurile părăsite!

— Gata, strigă Jean Temerarul.

Cei trei blestemați se aliniară în fața lui.

— Ascultați-mă!

— Să vă spun cum a fost. Eram la han, beam mied când Passavant...

— Bine. Vedeți punga de pe masă?

— Doldora de aur! şi ochii le sticleau de poftă.

— ...când va fi să plecați, vă dau dreptul să băgați mâna fiecare să ia cât va putea prinde odată în palmă. Asta cu o condiție; dacă punga rămâne la locul ei, căci, ascultați şi încercați să înțelegeți: urmează să vină cineva căruia această pungă îi este destinată.

— Păi, atunci... zise Brancaillon. Cei doi tovarăşi îl plesniră în acelaşi timp şi acesta nu-şi duse gândul la capăt.

— Dacă insul reuşeşte să ia punga, nu va coborî de aici şi voi nu mai aveți nimc de făcut. Dacă nu o ia, atunci ar

putea să fie obligat să se retragă până... la voi.

— Şi nu va mai urca în veci, zise Bruscaille.

— Mă ocup eu de asta, adăugă Bragaille.

— Cu pumnalul ăsta îl înjunghii, sări Brancaillon.

În ei se descătuşa tot ce era mai murdar. Ar fi fost capabili să ucidă pentru nimic, dar acum, când vedeau punga.

— Bine, văd că aţi înţeles. Numai să nu văd urme, să nu aud un zgomot.

Toţi trei protestară socotind că orice sfat devine o insultă la adresa inteligenţei lor. Jean Temerarul aprobă cu un semn amical şi plecă.

Ocquetonville şi Passavant părăseau hanul în momentul în care servitorii aprindeau torţele. Primul îşi cunoştea ordinele aşa că îl rugă politicos pe cavaler să-l însoţească.

XXXI
Bravul cavaler

Ajunşi la Casa de Burgundia, Ocquetonville îl încredinţă pe Passavant unui valet. Se despărţiră, salutându-se cu

amabilitate:

— Cred, cavalere, că nu veți uita onoarea pe care mi-ați făcut-o acceptând, fără conveniențe, întâlnirea noastră...

— Cum așa, baroane! Ar trebui atunci să uit şi bunele sentimente pe care le aveți față de mine, ceea ce ar fi de neconceput. Mâine, la ora nouă, pe platoul de la Saint-Germain sper să vă dovedesc încă o dată că nu uit niciodată astfel de întâlniri.

Ocquetonville salută rânjind şi dispăru. Passavant fu condus de valet într-o sală impunătoare. Era sala armelor. Aici rămase singur, valetul retrăgându-se fără o vorbă.

I se păru ceva ciudat, cel puțin liniştea. Se aştepta să audă zgomote, să vadă mişcare. Nimic. Casa era moartă. O singură lumânare aşezată pe masă dădea o lumină plăpândă în sala aceea mare. Se apropie de masa pe care se afla punga lăsată drept momeală. Ce-i cu asta? O cercetă şi constată că-i plină cu bani. Se întoarse şi văzu lângă el un cavaler îmbrăcat în armură, dar fără caschetă. Doi ochi reci îl fixau. În jurul lui pereții erau plini de spade, halebarde, pumnale, cuțite, topoare...

Passavant se apropie şi constată că arătarea nu era altceva decât portretul lui Philippe de Burgundia... Continuă să inspecteze încăperea, zâmbind. Văzu un portret de

femeie. Ochii din rame îl fixau cu o intensitate vie, încât simți nevoia să facă un pas înapoi... În acest timp, o femeie de după rama tabloului întinse mâna şi îl prinse de braț...

Zguduit de spaimă spuse:

— Doamnă!

„Doamna din portret” duse un deget la gură şi se uită în jur speriată. Apoi mai bine de un minut îl cercetă pe Passavant, îi ceru să se aplece şi-i şopti:

— Fugi!

În clipa aceea păru că pictura se topeşte în ramă... Când îşi reveni, Passavant constată că doamna dispăruse... Fusese Margareta de Hainaut, soția lui Jean Temerarul, care se strecurase ca o fantomă în această sală pentru a-l preveni.

Cavalerul se trase spre lumânare. Îl cuprinse groaza.

„— Să fug? De ce? Ce mi se întâmplă? Ce-i cu punga asta plină de aur? Ce-i cu liniştea asta?”

Nu avu timp să se hotărască. O uşă se deschise şi lumina inundă încăperea. Doi valeți intrară ținând în mână torțe. În spatele lor cineva strigă:

— Iată-l pe viteaz! Mulțumesc, cavalere, mulțumesc că ai acceptat să vii.

Toată spaima îi trecu atunci când îl văzu pe Jean

Temerarul.

Cei doi valeți lăsară torțele şi plecară.

Ducele se aşeză în fotoliu.

— Bine ai venit, viteazul meu cavaler!

— Dumnezeu să vă aibă în pază, zise Passavant.

„Iată omul care-mi trebuie, gândi ducele. Va fi prompt; este un lup tânăr care nu aşteaptă decât să-şi arate dinții. Sărmanul, cu punga asta îl dau gata!”

„— Acest demn senior este singurul capabil să o salveze pe Odette, se gândea Passavant”.

Să-i dau dreptatea pe care o merită lui Jean Temerarul: era un om direct, nu avea timp şi nu-i plăceau introducerile. Passavant, în schimb, făcea parte dintre acei timizi care pierdeau adesea ocaziile.

— Deci, cavalere, Ocquetonville m-a asigurat că doreşti să intri în serviciul meu.

— Este adevărat, dar cu o condiție.

— Aşa, îşi zise ducele. „*Merge* deci, adăugă în sinea lui răspunzând unei frământări nemaipomenite. Passavant este un brav cu care nu-mi mai rămâne decât să discut prețul. Or, prețul unei lovituri de pumnal era, la vremea aceea, cunoscut. Şi, ce mai trebuia adăugat pentru pielea unui prinț sau a unui frate de rege?” Chiar când Jean Temerarul

îşi punea această întrebare Passavant nu-şi dezlipea ochii de pe punga cu aur.

Nobilul duce se porni pe râs.

Bravul cavaler era uluit şi nu-şi dădea seama când îl cuprinseră frisoanele.

— Condiția, reluă ducele, condiția cred că o ştiu.

— O cunoaşteți deja, domnule?

— Ei, da, o cunosc, răspunse vesel Jean Temerarul punând mâna pe pungă. Cred că nu mă înşel spunând că o cunosc. Să revenim ded la servidul pe care îl aştept de la dumneata.

Se făcu linişte.

— Ascultă, se află în Paris un duşman al meu care îmi vrea moartea în orice clipă. În noaptea asta el va trece pe strada Barbette, prin fața Cabaretului Templierilor. Locul e pustiu. Omul va fi singur sau aproape singur. Pentru motive pe care numai eu le judec, iar bunul Dumnezeu le cunoaşte, eu trebuie să-l lichidez pe acest om. Îl voi lichida de la distanță fără ca el să ştie de unde vine lovitura. Scânteia vei fi dumneata, bravul meu, şi nimeni nu trebuie să cunoască mâna care te-a aprins.

Această scânteie de care vorbea ducele se aprinsese la numai trei paşi de locul în care se aflau cei doi: era ecoul

vocii femeii care-i ceruse să fugă.

În acest moment Passavant fu cutremurat de o nemăsurată ruşine, de ură şi de uimire. Îşi riscase viața pentru a salva regina, iar acum i se cerea ca unui netrebnic să asasineze o femeie! Ducele, ca şi regina, îl văzuse cum se luptase şi acum îi propunea un asasinat!

„Bine, oamenii ăştia nu au văzut în mine decât un ucigaş nenorocit care sare noaptea şi loveşte pe la spate?!"

— Nu te frământa, îi ceru Jean Temerarul. Nu încerca să găseşti motivul pentru care am condamnat acest om. Vei fi plătit împărăteşte. Gândeşte-te la cât vei primi, asta-i tot. De restul mă ocup eu şi, încă o dată, nu te frământa de soarta unui ticălos blestemat. Opreşte-te aici, altfel şi dumneata vei putea fi zdrobit ca acest pahar. Jean luă de pe masă un pahar şi-l aruncă pe lespedea de piatră. Luase deja o atitudine de mare feudal. Cavalerul îşi recăpătă sângele rece.

— Numele acestui om? ceru el.

Jean Temerarul începu să zâmbească: rezistă tipul!

— Ți-am spus că vei fi plătit împărăteşte! Bine, e vorba de cineva care-i aproape un rege. Ai auzit de ducele de Orléans?

Passavant abia se stăpâni.

— Da, am auzit cândva de fratele Majestății Sale.

— Îl cunoşti din vedere?

— Da, răspunse scurt Passavant şi Jean Temerarul nici nu observă că nu i se mai adresează cu „seniore”.

— Pentru că îl ştiu, nu va fi posibilă o greşală. Louis va fi însoțit de cineva care-i va lumina calea, dar nu te ocupa de acesta.

— Şi acum să revenim la condiție.

— Un cuvânt mai întâi. Acceptați o întrebare?

— Bine, pune-o!

— Curiozitatea mă înebuneşte. Vreau să ştiu... am să-ți spun: regina mi-a cerut să lichidez doi oameni: un bărbat şi o femeie. Dumneavoastră, acum, îmi cereți să-l omor pe fratele regelui. De ce?

— Să mă înțelegeți bine. Eu nu vreau, să ştiu de ce regina vrea să omoare, de ce dumneavoastră vreți să omorâți. Asta nu mă interesează. Ceea ce mă interesează este următorul fapt: de ce mă alegeți tocmai pe mine pentru acest război. Vă jur că acest fapt mă înebuneşte. Ce ați văzut pe chipul meu care v-a făcut să vă gândiți: ăsta-i omul care poate să ucidă! Uitați, aş putea da această pungă cu aur pe care mi-o oferiți pentru a şti de ce m-ați ales. Aş putea să ştiu de ce tocmai eu?

Pe măsură ce Passavant vorbea, bănuielile lui Jean Temerarul se risipeau. Este clar, își spuse el: ăsta nu cunoaște câți bani face. Și nici nu băgă de seamă că dinții tânărului lup se arătară pentru o clipă.

— Ei, te-am ales pentru că te-am văzut la lucru și ne-ai plăcut atunci, în bătaia cu jefuitorii. Erau treizeci.

— Cincizeci, îl corectă Passavant.

— Poate, spuse Jean izbucnind în râs. Am văzut atunci de ce ești capabil.

— Adică sunt capabil și să intru noaptea în dormitorul unui bătrân și să împlânt pumnalul pe nesimțite?

— Da.

— Să aștept în strada Barbette un gentilom care trece și să-i spintec burta cu cuțitul?

— Da, asta-i! Da, știi că ești vesel!

— Bine, dar nu știți încă până în ce punct! Numai că, în pădure, m-ați văzut scoțând spada v-a fost suficient să credeți că eu sunt omul de care aveți nevoie? Pentru asta?

— Da, desigur. Și mai trebuie să mărturisesc că mi-a plăcut și cum ai mânuit spada aceea. Adică pentru „afacerea” întreagă din pădure am socotit că ești cel de care am nevoie.

— Ei bine, v-ați înșelat, zise Passavant. Și acest răspuns

suna a batjocură.

— Ce?

— Spun că v-ați înşelat, repetă cavalerul şi chipul lui se schimbă. Ochii îi străluceau. Cu o mişcare precisă şi vicleană mătură punga de pe masă. În cădere, aceasta se desfăcu şi banii se împrăştiară pe lespezi. Galbenii luceau ca nişte ochi plini de ură şi de infamie.

Jean Temerarul îi adună, ținând o mână pe pumnal.

Cavalerul se duse la el, îi atinse pieptul cu un deget şi-i spuse:

— V-ați înşelat! Priviți-mă şi veți vedea un cavaler. Eu vă privesc şi văd în fața mea un netrebnic. M-ați insultat. Vă iert! Ascultați, însă, atent. Vă interzic...

— Îmi interzici ce? Tu îmi interzici mie ceva... strigă livid Jean Temerarul.

— Vă interzic să vă atingeți fie şi de un fir de păr al ducelui de Orléans. Făceți-mă să cred că, măcar aveți de gând să meditați la ceea ce vă cer şi vă promit că nu vorbesc: vă dau cuvântul meu. Dar dacă i se întâmplă un necaz acestui om, priviți-mă, priviți-mă bine acum, în mine veți avea omul care nu se va lăsa până nu vă va lichida. Şi acu, adio!

Jean Temerarul izbucni în râs şi se îndreptă spre o uşă

urlând: Sfântă Fecioară!

— Nu încă, nu vă spun încă adio când mai am atâtea de spus.

În clipa aceea ducele dispăru în spatele unui tablou şi Passavant îşi aduse aminte de femeia care-i ceruse să fugă.

— Dar, drace!... Bună seara, domnilor!

Întorcându-se văzu că în sală intraseră cei patru oameni ai ducelui. Nici nu-i simțise. Ajunşi în sală se uitau ca nişte animale la punga de aur. Avansau spre el surâzând răutăcios toți patru: Ocquetonville, Scas, Guines şi Courteheuse, Aveau fețe de asasini siguri de reuşită. Passavant realiză rapid că au venit pentru a ucide.

Lovi cu piciorul sacul şi le strigă:

— Plătiți, domnilor!

Cei patru tresăriră şi îşi schimbară priviri întrebătoare.

— E bun de gură, domnul! spuse Ocquetonville.

— Şi de pumnal, îl completă Passavant. Domnule Ocquetonville, oare nu dumneata mi-ai dat întâlnire mâine la Saint-Germain.

Acesta puse în răspunsul lui tot ce putea fi mai rău.

— Îmi place să schimb ora şi locul întâlnirilor. Îmi place mai mult aici şi prefer în seara asta decât mâine.

— Da, aici şi acum tu nu eşti singur, asasin plătit!

Mărturiseşte că ți-e frică, Ocquetonville! Hai, recunoaşte! Nu-ți vei ştirbi cu nimic din reputație.

— Domnilor, zise Guines, cred că ne pierdem timpul prea mult. Vom face cunoştință cu această spadă pe care domnul pretinde că o mânuieşte...

— Te înşeli, Guines, îi răspunse cavalerul calm.

— Am auzit eu bine: ticălosul a spus că mă înşel?

— Da, aşa e, aprobă chiar Passavant.

— Domnilor, ce mai e de spus? Aş putea să înțeleg de aici că insinuează că a avut onoarea să-şi încrucişeze satârul de bucătărie cu spada unui gentilom?

— Onoare? Da, reluă cavalerul. De patru ori onoare! Pentru că şi atunci erați tot patru... Atunci, la Val d'Amour, când v-am crestat ca pe nişte porci... Ah, nu eu am adus vorba! Pentru a vă atinge, o singură spadă era prea mult: un satir era de ajuns. Vă recunosc, v-am însemnat atunci.

Cei patru părură descumpăniți.

Îl devorau din priviri. De data asta Passavant duse mâna la spadă.

— Îmi spuneam, începu Ocquetonville că am mai văzut eu undeva mutra asta.

— Aş vrea să fac cunoştință cu porcul ăsta, urlă Scas.

— La atac! ceru Guines.

— Moarte! Să moară! Să-l spânzurăm! Dintr-un salt, cavalerul ajunse în spatele mesei, cu spada în mână. Pentru câteva secunde se făcu linişte. Moartea plutea în aer. Cei patru avansau în linie.

— Atenție la obrazurile voastre! Feriți-le! strigă Passavant şi sabia lui tăie aerul într-un semicerc înebunitor. Scas urla. Fusese atins.

— Pe Dumnezeul meu! Pe Sfânta Coroană! Pe toți dracii din pustiuri! Cei patru se grupară. Passavant răsturnă masa şi cu o nouă lovitură îl crestă la gât pe Ocquetonville; imediat îl atinse şi pe Courteheuse la umăr. Era sigur pe el; pară o lovitură de dreapta, apoi una care venea din stânga şi căpătă o poziție avantajoasă. Celor patru le curgea sudoarea pe obraji şi ochii le sticleau de ură. Passavant îi împinse spre un colț al sălii. Cei patru erau nebuni de furie.

— Rezistă! Rezistă! strigă unul dintre ei şi se porniră cu toții la atac. Apoi se opriră. În ochii lor era ură, desigur, dar poate şi admirație. Erau cei mai buni spadasini din ținut. Şi erau patru. Se năpustiră din nou.

— Eşti mort! îi strigă Passavant lui Ocquetonville. Acesta izbucni în râs.

— E al nostru acum!

— Nu încă!

Mistrețul încolțit ținea încă piept câinilor. Atins de o spadă, Passavant văzu că sângerează. Lovi puternic, tot mai puternic. Lângă el apăru o ușă și, cu repeziciune dispăru prin ea.

Cei patru încercară să-l urmărească.

— Nu, le strigă cineva aflat în spatele lor. Se întoarseră și-l văzură pe duce, întunecat ca un geniu al crimei. Se gândea la ceva și se trezi vorbind:

— Păcat! Era un viteaz! Și întoarse cheia în ușa pe care dispăruse cavalerul. Ușa care îl scotea la o scară iar la capătul acesteia îl așteptau cei trei tigri: Bruscaille, Bragaille și Brancaillon.

— Să nu pierdem niciun minut, ceru Jean Temerarul. Vă mai țineți pe picioare?

Cei patru își aruncară priviri stânjenite.

— Da, suntem toți încă întregi. Își dădură seama că stăpânul juca o partidă mare. Le ceru să ocupe mijlocul sălii. Călcau pe sânge și pe aur, dar nu-și mai dădeau seama.

— Să moară acest diavol, strigă Scas.

— Seniore, lăsați-mă să cobor și apoi îmi luați viața, gemu Courteheuse.

— El este, seniore, el este omul care ne-a insultat la Val

d’Amour.

— Ştiu! Am văzut totul, am auzit totul! Dar, la ora asta sunteţi deja răzbunaţi de tot ce vi s-a întâmplat la Val d’Amour. Omul este în ghearele celor trei câini turbaţi care îl vor devora. Nu vă mai gândiţi la nimic. Încă o dată vă întreb: sunteţi întregi? Am nevoie de voi, de spadele voastre, de sângele vostru. Veniţi după mine!

— Pe toţi dracii, ce trebuie să facem?

— Schimbaţi-vă costumele şi să nu aveţi asupra voastră niciun semn al Casei de Burgundia. Apoi, drept în strada Barbette... ascultaţi... Louis de Orléans va trece pe acolo...

Fremătau, mirosul de sânge îi turba şi mai mult.

— Veniţi! strigă Jean Temerarul. Am să vă spun ce trebuie să faceţi. Ascultaţi: Louis de Orléans îşi trăieşte ultimele ceasuri. Trebuie... Dacă ne scapă, vă jur că asta înseamnă moartea mea. Moartea stăpânului vostru!

XXXII
Mortul evadează

Odată trecut printr-o poartă mică, pe care o descoperise

în sală, Passavant se văzu pe o scară îngustă. Coborî trei trepte şi-şi luă măsuri de apărare când auzise că uşa a fost încuiată în urma lui. Se trezi într-un loc necunoscut, întunecat. Constată că era prizonier! De ce? Pipăi locul apoi îşi examină rănile şi se declară satisfăcut. Îi era sete.

— Nimic important. Inima e bună! Restul merge. Ce-i de făcut? Trebuie să ajung cât mai repede pe strada Barbette. Pe unde ies? În frământa că un altul a şi acceptat ceea ce el refuzase: să-l ucidă pe ducele de Orléans.

— Omul ăsta m-a salvat şi eu să-l las să moară? E stupid!

Începu să blesteme şi coborî scările, încet, treaptă cu treaptă.

— Asta o fi ca şi coborârea mea de la Huidelonne. Jos, acolo, mă aşteaptă diavolul. Voi fi jupuit de viu sau prăjit. Nu voi mai vedea lumina zilei.

O durere îl lovi în inimă.

Cuvântul „lumină” în care-l pronunțase îi aminti de Odette. Ajunse la o uşă de fier. Era pe ultima treaptă. Se retrase înspăimântat.

— Asta-i uşa de la Huidelonne. Uşă de temniță. Poartă de mormânt!

În clipa aceea, uşa se deschise: privirea i se opri într-o sală mică, joasă în care se aflau trei temnicieri. Passavant

recunoscu pe cei trei spioni de la han.

— Intrați, spuse Bruscaille amabil şi sinistru, făcând un semn cu mâna.

— Intrați, domnule, repetă Bragaille.

— Nu vă fie teamă! Nici nu o să simțiți. Lucrăm repede şi fin, adăugă Brancaillon. Intră odată! Ăsta-i încăpățânat! îi spui să intre şi el dă înapoi!

— Calm! interveni Bruscaille.

— Foarte bine! Calm!

— Ei, poate nu înțeleg eu, zise Brancaillon.

— Asta e sigur, răspunse, în sfârşit, Passavant.

Brancaillon rămase uluit. Ceilalți doi îşi scoaseră pălăriile şi salutară. Oricât de îndobitociți ar fi fost aceşti ticăloşi îşi dădură seama că aici era vorba de curaj. Un curaj fantastic pe care îl trăda răspunsul lui Passavant.

— Vezi! Omul ăsta te socoteşte incapabil.

— Cum, a spus că sunt un imbecil?

— Nu am spus-o, dar o cred, răspunse chiar Passavant râzând.

— A sosit timpul, strigă Brancaillon. Doi țineau marginile, al treilea înainta. Scena era oribilă. Passavant atent, în gardă, îi studia cu acea nervoasă şi bolnăvicioasă curiozitate. Studie şi încăperea şi descoperi că chiar în fața

lui se afla o altă uşă. Închisă, e adevărat. În timp ce-şi făcea socotelile, îşi spuse: dacă aş putea ajunge la uşa aceea dintr-un salt! Dacă aş putea-o deschide! Unde o fi ducând? N-are importanţă. Tot aş câştiga câteva minute, poate chiar viaţa.

În clipa asta, Bragaille şi Bruscaille, ştergându-şi lacrimile de veselie pe care le storsese râsul lor prostesc, îşi reluară ironiile.

— Şi aşa, Bragaille, domnul nu vrea să intre...

— Da, nu vezi! Atunci mergem noi la el. Îi datorăm onoarea asta, nu?

— Lucrarea o s-o facem pe scări. Asta-i tot.

— Şi să mai zici că nu m-am gândit la asta, preciză Brancaillon.

Acum avansau încet şi cu prudenţă. Aveau figuri hidoase. Nu mai râdeau.

Passavant îi văzu aşa cum arătau: suflete moarte, puse să omoare. Mergeau cu nervii întinşi, cu figurile crispate, scuturaţi de friguri. Deodată grupul se destrămă: doi în dreapta, unul în stânga, striviţi de un bolid care trecuse parcă prin ei. Passavant se hotărâse şi cu un salt ajunsese în faţa uşii, depărtându-i ca un fulger. Era închisă. Ridică din umeri de parcă ar fi vrut să spună: gata, aici îmi

putrezesc oasele.

Cei trei se orânduiau din nou.

— Ştiam eu că va intra!

— Gata!

— Grăbiți-vă şi faceți-vă rugăciunea, îi ceru Brancaillon lui Passavant; Un om ca dumneavoastră are dreptul să moară ca un bun creştin.

Cavalerul se puse în gardă.

— Mulțumesc, călăule. Mă voi mulțumi să mor ca un bun Passavant.

Când asupra lui se îndreptau cele trei spade mânuite de criminalii cu simbrie, strigă pentru ultima oară cât putu:

— Hardy! Passavant! Hardy! În acel moment rămase încremenit şi ceea ce văzu i se păru un vis, cu toată ilogica lui. La strigătul lui, asasinii dădură înapoi. Erau îngroziți şi albi ca varul, tremurau cuprinşi de spaimă. Brusc, făcură o manevră. Se aşezară spate în spate, în triunghi. Ochii le ieşeau din orbite de parcă trăiau pe viu un coşmar.

— Bruscaille, ai auzit?

— Da! răspunse acesta sugrumat de groază. A zis Passavant!

— Numele mortului, al copilului mort! şopti Bragaille.

În clipele următoare cei trei retrăiră groaza de altădată. Se

văzură legați fedeleş de scaune şi cu căluşe în gură. Neuitata teroare de acum doisprezece ani îi zguduia la fel de tare şi acum. În închipuirea lor, îl văzură pe copilul mort, întins pe masa de marmură cum se ridică – alt coşmar – şi cum îi salvează tăind frânghiile cu care erau legați. Cu o abominabilă senzație simțeau şi acum cum ies din moarte. Passavant este legat de această scenă gravată în mintea şi în sufletul lor până la capătul zilelor.

Încet-încet îşi reveniseră. Se aşezară în linie în fața cavalerului. Tremurau încă şi-şi ştergeau frunțile de sudoare. Passavant ar fi putut, în aceste clipe, să le înfigă pumnalul în gât. Nu ar fi fost capabil să reziste. Brancaillon sparse tăcerea:

— Numai de n-ar fi printre noi vrăjitorul din Cetate.

— E grav, zise Brancaille.

— Nu-i decât un singur Passavant pe lume. Şi se adresă cavalerului.

— Chiar sunteți Passavant?

— Ticălosule! cine îți permite să te îndoieşti de numele meu?

Toți trei tăcură. Gânduri grele îi frământau. Şi Brancaillon reluă timid.

— Nu sunteți deci mort? Nu ați fost mort? Atunci, erați

mort! Şi acum, iată-vă aici, viu. Sâteți chiar dumneavoastră? Sunteți tot acela... Eu nu mai...

— Tu nu înțelegi nimic? zise Passavant.

— Nu!

— Nici eu, răspunse cavalerul. Să fiu jupuit de viu dacă mai înțeleg ceva. De ce nu mă omorâți?

— Nu ucidem morți, spuse Bragaille:

Din nou se aşternu liniştea. Passavant bănuia că are de-a face cu nişte nebuni. Tentativa lor i se păru un simulacru demențial. Simți că va înebuni şi el.

— Măcar o luptă, o ultimă luptă, se gândi el. Mai bine moartea!

Bruscaille înaintă doi paşi. Se înțelesese cu tovarăşii lui din priviri şi spuse:

— Ascultați! Asta-i o aventură nemaipomenită. Trebuie să ştim cine sunteți!

— Iar? Dar pentru numele lui Dumnezeu, eu sunt Passavant!

— Da, bine, dar sunteți... mortul? Iată ce vrem să ştim.

Povestea pe care am să v-o spun nu o ştie nimeni. Nici între noi nu am mai repetat-o niciodată şi, cu toate astea, ea este printre noi tot timpul, în fiecare clipă a vieții noastre. Cine ar putea să ne creadă? Noi înşine, abia noi dacă mai

dăm crezare şi, cu toate astea, avem în sufletul nostru încă umbra morții. Din cauza acestei întâmplări Bragaille merge în fiecare dimineață la Saint-Jacques de la Boucherie şi se roagă, iar eu am albit deja. Era în iunie 1395 când toți trei am fost îmbătați şi duşi într-o casă. Acolo am văzut, am aflat ce este cu adevărat Frica. Ați cunoscut Frica? Noi, da, în acele tenebre. Şi acum Frica a rămas în noi. Se aşează la masa la care mâncăm. Se întinde în patul în care dormim. Tineri, eram nepăsători. Acum, după întâmplarea aceea, suntem pentru totdeauna neliniştiți, îmbătrâniți, trişti. Asta pentru că Frica ne însoțeşte peste tot. Ne-a intrat în oase până la moarte.

— Şi moartea a sosit? întrebă Passavant. A venit pe umerii unui om, unul care o aduce goală, vicleană şi temătoare.

Cei trei se retraseră.

Passavant era palid. Evocarea scenei din Cetate îi scutura nervii. Continuă:

— Şi voi, voi priviți cum privesc morții în morminte. Vă uitați la mortul de pe masa de marmură şi vedeți vrăjitorul care scoate gheara de oțel.

— Da, da, strigară cei trei.

— Şi mortul se ridică. Şi vă taie frânghiile cu care erați

ferecați, vă conduce la uşă şi, odată ajunşi în strada Fèves o luați la fugă. Voi sunteți cei trei vii.

Din nou se priviră între ei.

— El este! El este salvatorul nostru!

În clipa aceea cei trei căzură în genunchi, se descoperiră şi se aplecară în fața cavalerului. Câteva clipe nu se auzeau decât suspinele lor. Apoi începură să plângă.

— Hai, ridicați-vă, le ceru Passavant tulburat şi el în fața acestei explozii de recunoştință naivă şi sinceră.

Ascultară. Îşi şterseră lacrimile cu reverul mânecii şi, brusc, izbucniră în râs.

Bruscaille reluă discuția.

— Niciodată nu povestim această întâmplare, dar vorbim despre dumneavoastră.

— În fiecare zi, adăugă Bracaille, dumneavoastră sunteți prezent printre noi.

— Le-am spus eu lor că l-ați îmblânzit pe vrăjitor. Nu vroiau să mă creadă, zise Brancaillon.

Plângeau şi râdeau. Într-un târziu se îmbrățişară cu toții.

— Deci nu mai vreți să mă omorâți?

— Să vă omorâm!

— De ce să facem aşa ceva?

— Uşa asta dă într-o curte şi, de acolo, ajungeți într-o

stradă. O putem deschide când doriți.

— Bine, deschideți-o, pentru că nu vă ascund că am o întâlnire care mă presează.

— Imediat! zise Bruscaille. Să vă omorâm? Drept cine ne luați? Pentru că am glumit adineauri, credeți că...

— Linişte, ceru Bragaille, ridicând mâna.

Uşa de sus se deschise şi apoi se închise la loc.

— Trebuie să fie ducele, murmură Brancaillon pierdut.

Bruscaille se aplecă şi-i spuse la ureche lui Passavant:

— Două sute de oameni înarmați se află în această casă. În cinci minute vor fi după noi şi ne vor lichida. Aveți încredere în noi?

— Deschide-mi repede uşa, ceru Passavant.

— Trebuie să ne ducem după cheie. Spuneți, aveți încredere în noi?

Passavant îl privi în ochi şi răspunse:

— Da.

— Mulțumesc! Sunt al dumneavoastră de acum. Repede. Intrați aici. Şi îi arătară un sac. Era sacul în care trebuia dus chiar... cadavrul lui în Sena. Passavant intră şi Bragaille îşi dădea de lucru să-l lege astfel încât să nu-i pricinuiască vreun rău, Jean Temerarul deschisese uşa şi se.oprise o clipă în prag.

— Vedeți, spuse Bragaille, arătând sacul. Jean Temerarul dădu aprobator din cap. Apoi inspectă sala şi-i spuse lui Brancaillon:

— Nicio picătură de sânge nu văd pe dale? Ce s-a întâmplat?

Brancaillon nu putu să scoată o vorbă. Făcu un pas înainte.

— Nicio urmă de sânge pe pumnalele voastre! repetă el.

Bruscaille găsi ieşirea: arătă pumnul lui Brancaillon.

— Uitați, stăpâne!

— A, da, făcu Jean Temerarul.

— Asta face mai mult decât o spadă. Într-o zi, la abator, dintr-o singură lovitură, am prăbuşit un bou.

— Cum, s-a şi făcut? întrebă Jean.

— Ei bine, stăpâne, spuneți-ne, îl cunoaşteți pe Cabache? Măcelarul... spuse Brancaillon.

— Termină, îl întrerupse Bruscaille. Nu asta vrea să ştie seniorul şi povesti el cum... se întâmplase: Brancaillon se afla în spatele uşii când omul a intrat în sală. Avea în mână un cuțit... când a trecut de uşă pumnul lui Brancaillon s-a ridicat şi... şi gata! Atâta i-a fost. Uitați-l!

Ducele făcu un gest de mulțumire. Întoarse privirea de la sac şi se retrase încet. Din uşă, fără să se mai întoarcă,

poronci:

— Duceți-l… știți voi unde. Într-o oră totul să fie gata!

Brancaillon făcu câțiva pași, îl ajunse din urmă pe duce și-l întrebă:

— Acum luăm ce ne-ați promis?

— Ce? se răsti ducele violent.

— Punga cu aur, acolo sus… doar ne-ați promis…

— A, da, sigur, am promis… da, și urcă scările. După el Bruscaille veni și luă cheia. Deschise ușa din fund. Bragaille și Brancaille luară sacul, traversară un culoar și ajunseră în curte. Aici paznicul se apropie de ei, le lumină fețele și le ură:

— Călătorie plăcută!

XXXIII
Strada Barbette

Jean Temerarul îi spuse lui Passavant că Louis de Orléans va fi escortat de oameni care-i deschid și-i luminează calea. De aceștia nu trebuia să țină seama. Spusese adevărul. În strada Barbette, escorta ducelui,

înarmată sau nu, nu conta. Passavant, însă, îl căută pe cel care ar fi trebuit să-l omoare pe duce: cel trimis, ucigaşul cu simbrie, cel prin mâna căruia se lucra pentru ca, în fața lumii, Casa de Burgundia să rămână nevinovată.

Lui Jean Temerarul îi lipsea, în aceste clipe, Passavant şi asta îl tulbura de-a binelea. Era nevoit să-i folosească pe cei patru, adică pe oamenii Casei lui, nu putea să scape ocazia pe care i-o oferise... regina însăşi. Ideea îi venise în timpul luptei şi aşa se face că celor patru le ceruse să-şi schimbe veşmintele.

La mijlocul străzii se afla Cabaretul Templierilor, un local de reputație proastă, puțin frecventat. În noaptea aceea, acesta fusese închis mai devreme decât de obicei. În interior însă, în jurul a două mese, luminate slab de o torță, se aflau câte nouă oameni, în total optsprezece. Lucrul pe care îl aveau de făcut era simplu. La un semnal – o lovitură în uşă – trebuiau să iasă în stradă, să se comporte ca nişte bețivi ordinari şi să paralizeze escorta ducelui de Orléans. Restul nu-i privea... Dacă nu auzeau lovitura în uşă însemna că nu era nevoie de ei şi, în cazul ăsta, puteau continua să bea, fără să se neliniştească de strigătele pe care ar fi putut să le audă în stradă. Toți aveau figuri de animale. Unul singur părea interesant. Era şeful lor. Dar nici el nu ştia pentru

cine a fost angajat şi nici cine va trece pe stradă.

Beau în tăcere şi când unul mai aprins ridica glasul, şeful îl punea la respect.

Înainte de intrarea pe strada Barbette se afla o frumoasă casă care aparţinuse lui Jean de Montaigu. De câţiva ani buni, acesta o vânduse, dar nimeni nu cunoştea cumpărătorul. Nu ştia lumea, dar... casa fusese luată de la Isabela de Bavaria. O luase pentru că, adesea, la Saint-Pol, se simţea stânjenită; o obseda teama că în spatele fiecărei porţi se află câte o ureche. Aici, în casa Montaigu se simţea bine. Aici nu era regină. Când curtezană, când gazdă încântătoare, regina primea aici, în secret, pe cei din care pasiunile sau politica ei făceau prieteni de zi sau de noapte. Casa fusese transformată cu bani grei şi acum devenise un minunat adăpost, în care totul era combinat pentru plăcere sau pentru odihnă.

În casa asta intrase seara, pe la nouă, ducele Louis de Orléans.

Cinci-şase cavaleri de-ai lui, înarmaţi până în dinţi, îl escortaseră până aici. Toată cavalcada fusese însoţită de patru paji care purtau torţele. Când sosiră, ducele îşi opri numai câţiva oameni şi ceru ca gentilomii să facă ce le poftesc inimile.

— Seniore, întrebă Helion de Lignac, când trebuie să revenim?

— Nu-i nevoie! Mergeți acasă, domnilor. De ce să mă mai tem, după împăcarea cu vărul meu, ducele de Burgundia!

Întorceți-vă acasă, mai ales că, pe cuvântul meu, nici eu nu ştiu cât stau.

— Străzile nu sunt aşa de sigure, insistă Lignac.

— Hei, poate că ducele va rămâne până mâine dimineață, ca bărbatul, îşi permise o glumă Colin.

Ducele izbucni în râs şi, vesel, făcu un semn ca însoțitorii să se retragă.

Louis de Orléans intră în casă însoțit de cei patru paji. O tânără îl aşteptase la intrare.

În dimineața aceea, în prezența regelui, regina însăşi îi dăduse întâlnire şi acesta îşi petrecuse toață ziua neliniştit, frământat de întrebări. Seara simți că pasiunea învinsese şi luase hotărârea să se întâlnească, deci, cu soția unui bolnav fără apărare care nu era altul decât regele Franței şi... fratele lui. Când ajunse în Casa Montaigu, fu condus într-o sală îmbrăcată în mătăsuri. Sala era sobru mobilată, lumânările erau ascunse în ecrane de mătase roz care cerneau lumina prin găurile lor subțiri şi delicate. Era ceva din atmosfera unui templu. Iar idolul era acolo. Aştepta.

Regina Franței aştepta într-un fotoliu gotic, acoperită într-o capă regală din velur bleu şi presărată cu flori de aur. Avea pe chip o tristețe neobişnuită şi era palidă. Numai buzele şi ochii păreau că-i ard.

După ce intră ducele, auzi uşa; fusese închisă. În fața reginei, Louis salută înclinându-se ceremonios, supus.

— Am cerut să vii, spuse regina, pentru că doresc să-ți spun că am vorbit îndelung cu regele despre dumneata. E bine să ştii ce i-am spus.

Ducele se arătă decepționat, crezând că va pierde timpul cu probleme politice.

Se aşteptase la altceva! Isabela continuă:

— Chiar în acest moment regele discută despre dumneata. Dacă nu va accepta sfaturile pe care i le-am dat, atunci nu mai este nimic de făcut pentru situația dumitale la Curtea Franței. Dar dacă ia hotărârile pe care i le-am sugerat, va trimite imediat după dumneata.

— Unde să mă caute, doamnă? La mine?

— Nu. Aici! El nu ştie că eşti aici, dar Bois-Redon ştie unde să te caute! Şi este suficient. Deci, dacă te cheamă regele, Bois-Redon va alerga aici.

Ducele simți sudoarea rece cum îi îngheață fruntea. Înțelesese desigur, vorbele acelea simple: regele hotărăşte,

Bois-Redon îl caută. Nimic complicat Totuşi. De ce să-l caute? Destinul îl prevenea şi bănui că acele cuvinte simple ale Isabelei seamănă cu o condamnare la moarte.

Îi atrăsese atenția o frământare prea puțin regală şi prea puțin feminină a Isabelei: îşi trăgea capa peste bust şi-şi freca genunchii nervos.

— Aş putea să ştiu, reluă ducele, despre ce ai vorbit cu fratele meu?

— Duce, începu ea cu glas domol: regele e obosit, bolnav, neputincios şi ar vrea... Cuvintele căzură ca nişte lovituri şi Orléans nu înțelese mai nimic.

— ...să se retragă, continuă Isabela. Pentru doi ani sau poate cinci. Până se vindecă. Adică, poate pentru totdeauna.

— Să se retragă?! Unde?

— Nu-i decât un loc unde cei care au purtat pe cap coroana pot să se retragă: la mănăstire. Un rege este şi el un om, duce! Dar acest om este aproape de Dumnezeu. De la Saint-Pol la mănăstirea Céléstins nu-i decât un pas.

Louis de Orléans rămase trăsnit.

— Ne trebuie un rege, reluă Isabela. Cineva trebuie să poarte această coroană pe care el a strivit-o cu o lovitură de picior. Duce, eu am spus că acest om trebuie să fii dumneata... Oh, nu, nu te emoționa, sau încă nu te

emoționa. M-ai crezut duşmanul dumitale. Te-ai înşelat! în bătălia în jurul tronului dată pentru unul dintre ducele de Berry, ducele de Orléans şi ducele de Burgundia, dumneata ai fost preferatul văduvei lui Charles al VI-lea. De altfel eşti fratele regelui, primul personaj în regat, după aceasta. Dacă regele... cine altul decât fratele lui poate să-i ocupe locul fără a se risca un război civil?

Ducele asculta înmărmurit aceste vorbe care-l consacrau anticipat pe tronul Franței.

— Şi dumneata ai susținut ca eu să...

— Eu, eu te-am desemnat, răspunse simplu Isabela. Odată plecat regele, eu nu voi mai fi nimic. M-am uitat în jurul meu şi am ales pe cel pe care îl cred că poate avea generozitatea de a ierta.

— Generozitate! strigă ducele. A! doamnă, nici generozitate, nici iertare! Sunteți regină, regină veți rămâne! Dacă fratele meu caută liniştea de care are nevoie şi pe care nu a găsit-o la Curte, dacă mă desemnează pe mine să-i păstrez intactă puterea, care este bunul, dreptul lui atâta timp cât trăieşte, vă jur că primul act pe care îl voi semna va fi cel prin care vă proclam regentă...

— Generozitate! Generozitate! spuse grav regina. Eşti cel pe care mi l-am închipuit.

În spatele uşii se auziră zgomote înăbuşite. Ochii Isabelei scânteiau. Ducele avu din nou senzația că trupul i se răceşte. Crezu că în jurul lui se joacă o comedie hidoasă. Încercă să desluşească zgomotele, dar acestea dispăruseră.

— Doamnă, se grăbi el să reia dialogul, orice cuvânt de recunoştință în aceste clipe ar fi inutil... numai faptele, când va veni vremea lor, vă vor arăta recunoştința mea.

Oh, se gândi Isabela turbând de furie, şi de disperare, ăsta va fugi...

Bois-Redon nu sosise încă... Paznicul nu era pregătit! Cel pe care contase Jean Temerarul refuzase!

În aceste câteva secunde, în timp ce vorbea ducele, regina îşi făcea numai gânduri negre. Se văzu înjunghiind pe rege, pentru că ducele de Burgundia era incapabil. Şi atunci începu să-l blesteme pe acesta.

— Îmi permiteți să mă retrag, zise ducele de Orléans. Ar fi mai bine ca omul dumneavoastră să mă caute acasă... dacă fratele meu va găsi de cuviință să mă cheme. Voi sta treaz toată noaptea şi voi aştepta...

Vorbind, ducele se retrăgea deja spre uşă. Sentimentul că-l pândeşte un pericol de moarte se contura şi mai precis. Într-atât încât puse mâna pe pumnal. Se înclină.

— Adio, doamnă! Ceea ce am spus, eu voi respecta... vă

jur.

— Nu mă întrebi măcar de ce te-am ales chiar pe dumneata să domneşti peste regatul Franței şi... peste mine? întrebă ea.

— Cerule! E oare adevărat!

— Ah, roşi Isabela. Femeia pe care o doreşti, pe care o adori, pe care o pofteşti este... nevasta fratelui tău. Ah, bărbații! Şi mai țipați, mai urlați după virtute! Şi, ca o nebună se aruncă pentru câteva secunde de plăcere omenească în brațele celui căruia îi pusese la cale, până în cel mai mic amănunt, moartea.

Ora sosise! Sosise fără ca ducele de Orléans să mai simtă pericolul ei.

Cine ştie dacă, în timp ce se îmbrățişau, regina nu ajunsese chiar să creadă că îl iubeşte cu adevărat pe Louis de Orléans? Cine ştie pentru ce privirile ei se tulburaseră, de ce se pierduse, de ce tremura?

Louis îi jură dragoste până la sfârşitul vieții. Ea nu mai scoase o vorbă. Bois-Redon intrase.

Într-o clipă regina se ridică în picioare. Avu o mişcare nervoasă... Buzele îi tremurau. Nu spuse nimic.

— Majestatea Sa regele, spuse Bois-Redon, doreşte să-l vadă pe ducele de Orléans.

— Louis simți că inima îi iese din piept.

— Mai întârzie puțin, îi ceru regina...

— Căpitane, mergi şi spune-i regelui că mă supun ordinelor sale.

Rămaseră din nou singuri.

— Poate voi fi rege, spuse ducele neîncrezător. Dar dumneata, dumneata vei fi regină!

Plecă.

Cei patru paji aşteptau în stradă având în mână câte o torță. Ducele cercetă întunericul şi nu constată nimic. Era linişte.

— La Saint-Pol, porunci el. Mica trupă porni. Pajii înainte, ducele la câțiva paşi în urma lor. În câteva ore destinul lui se va limpezi. Va fi regent, un regent aparte, căci, supus voinței fratelui lui, el va fi de fapt rege. Nu era omul marilor ambiții; îi plăcea să guste din toate bucuriile vieții...

— Când voi fi rege, ea...

Şi în clipa aceea, în minte îi veni imaginea tristă, palidă, neliniştită a soției lui, Valentina de Milano. Atunci porunci pajilor: mergem acasă! La Casa de Orléans! strigase, dar odată cu strigătul lui, din întuneric apărură nişte umbre.

— Hei, tâlharilor! îndepărtați-vă! Şi voi! Voi, trădători, unde... Simți o lovitură violentă. Căzu de pe cal repetând

sfâşiat de durere:

— Ah, trădătorilor, trădătorilor voi m-ați ucis.

Primi încă o lovitură în spate şi alta în cap. Avu totuşi forța să se ridice.

— Sunt ducele de Orléans!

— Ştim! răspunse un glas spart. Ducele se prăbuşi din nou; cu fața în sus, cu ochii stinşi de durere ațintiți spre bolta cerească.

— Adio! Valentina... iartă-mă!... iartă...

Cineva îi crestase capul şi sângele țâşnea stropind treptele Cabaretului Templierilor.

În vâltoarea aceea provocată de demonii morții, cineva se apropie, târî cadavrul până la lumina unei torțe şi constată:

— El este! Hai să plecăm!

I-ar fi fost mai uşor insului să aducă torța spre cadavru. Dar în aceste minute hidoase, gesturile se fac instinctiv, fără nici cea mai mică urmă de judecată. Ocquetonville era cel care se asigurase că cel omorât este Louis de Orléans. După ce se convinsese, îşi stinsese torța sub tălpi şi, urmat de Scas, Guines şi Courteheuse, dispăru la iuțeală în noapte.

— A fost repede şi bine. Nimeni nu va şti!

Jos, pe caldarâm, în strada Barbette rămăseseră trei cadavre: cel al ducelui de Orléans şi alte două ale pajilor,

ceilalți doi paji fugiseră cum putuseră, numai să-şi scape pielea.

Asasinii se aflau deja departe. Când se opriseră, erau lac de sudoare. Scas, în sfârşit, vorbi:

— Sunt sigur că dacă mergem la „Scroafa spânzurată” Thibaud ne deschide.

— Dacă nu vrea, apăi vom deschide singuri uşa! adăugă Courteheuse.

— Ce-i sigur e că, ăsta care mă vedeți, crăp de sete! mormăi Ocquetonville.

— Şi eu, completă Scas.

Niciunul din cei patru nu scoase un cuvânt despre isprava pe care o înfăptuiseră, dar fiecare îşi spunea în gând: nimeni nu va şti, nimeni nu va putea să afle...

În acel moment, în strada Barbette se auzi gălăgie. Apăru în goană o siluetă. Cele trei corpuri erau acolo, jos. Cel venit constată că unul dintre cei loviți nu murise. Era unul dintre paji.

— Ajutor!... mor şi nimeni nu va şti cine au fost ucigaşii! Nimeni nu va mai veni...

— Cum nu? Eu sunt aici. Spune unde este ducele de Orléans...

— E mort.

— Doamne! Prea târziu… Spune-mi numele ucigaşului!

— Pot să am încredere în dumneata?

— Eu îi datorez viața ducelui de Orléans. Socoteşte şi dumneata!

— Cine sunteți?

Necunoscutul îngenunchease lângă muribund. Se apropie de fața lui şi-i spuse:

— Sunt cineva pe care ducele de Burgundia... l-a omorât în noaptea asta. Poți să-mi spui...

XXXIV
Mortul vorbeşte

Bragaille, Bruscaille şi Brancaillon încercau să tragă sacul – care ar fi trebuit să fie – nu-i aşa! giulgiul lui Passavant – printr-o uşă îngustă când auziră un glas poruncitor:

— Stați! deschideți sacul!

— Ce doreşti?

— Sunt căpitanul de gardă al Casei de Burgundia şi vă ordon: deschideți sacul. Vreau să văd dacă insul este cu

adevărat mort.

— Domnul nu are încredere în noi!?

— Aduceți sacul aici şi desfăceți-l, le mai ceru garda şi porni spre o sală a corpului de gardă în care se aflau alți doisprezece soldați.

Cei trei se gândiră: cavalerul este pierdut. Să te lupți cu toți ăştia! Şi fără gălăgie că, altfel, dacă se aude, le vine în ajutor toată garnizoana. Bruscaille încercă o tărăgănare.

— Chiar trebuie să facem proba onestității noastre?

— Ce vrei să spui? întrebă căpitanul.

— Vreau să spun că domnul ne insultă. Nu am să deschid acest sac, eu unul sunt îndreptățit să mă consider ofensat.

— Şi eu! zise Brancaillon.

— Şi eu! auzi, să vezi un mort!

Căpitanul trase pumnalul şi fără să mai aştepte tăie nodul sforii cu care era legat sacul. Cei trei erau livizi. Închiseră ochii şi, tremurând, auziră strigătul de furie al căpitanului şi...

— Acum e bine, spuse liniştit căpitanul. Legați-l din nou şi duceți-l: e mort!

Cei trei deschiseră ochii şi rămaseră împietriți: Passavant era mort.

Sub ochii lor era un cadavru. Să se fi sufocat în sac!?

Tremurau.

— Ce-i asta! Până acum nu vroiaţi să dezlegaţi sacul şi acum nu vreţi să-l legaţi?! îi dojeni căpitanul şi chemă un arcaş care, în genunchi, legă din nou sacul. E mort. E mort, duceţi-l de aici, repetă căpitanul şi plecă.

— Într-adevăr este mort, spuseră cei trei şi ochii le străluceau de spaimă.

— Nu înţeleg nimic.

— Să fi dat ortu' popii în timp ce...

— De data asta nu ştiu ce mai putem face.

Luară cadavrul şi plecară spre Sena. Mergeau pe străduţele mici şi întunecoase şi din când în când se opreau să se mai odihnească.

— Hai... E clar! E mort! Ajunseră pe malul Senei, în faţa turnului Nesle, cam în acelaşi loc în care, cu doisprezece ani în urmă, Bois-Redon predase lui Saitano... pe Hardy.

— Ce facem?

— Păi, dacă e mort! Sena este cimitirul năpăstuiţilor. Să zicem rugăciunea şi apoi... Acest „apoi" îi tulbură. Trebuia găsită o piatră şi legată de gâtul cadavrului. Şi cât şi-au dorit să-l salveze din clipa în care au aflat cine este, când au ştiut că lui îi datorează salvarea. Ce întâmplare sinistră. Să moară...

Bragaille aduse două pietre: una să-i fie legată de gât, alta de picioare.

Se aşezară în genunchi în jurul cadavrului şi, în întunericul nopții, siluetele lor se aplecară pentru ultima rugăciune. Toți trei începură: Tatăl nostru care eşti în ceruri...

Apoi, Bragaille începu să pregătească frânghia cu care urmau să fie legate pietrele de gâtul şi de picioarele mortului. În această clipă, în linişte aceea, din sac se auzi un strănut. Cititorul s-ar fi aşteptat, poate, la un alt gest, mai romantic, pentru... revenirea în această lume a lui Passavant. Dar, aşa s-a întâmplat: pur şi simplu cavalerul a strănutat. Asta-i tot.

Cei trei săriră în picioare şi o luară la fugă, speriați.

După câțiva paşi, se opriră, se aşezară unul lângă altul, se luară de mână parcă pentru a-şi da curaj şi tremurând de groază încercă să desluşească în puterea nopții ce se întâmplă. Nu vedeau nimic. Era beznă. O luară iarăşi la fugă căci de acolo de unde se opriseră se auzea cum se rupe pânza sacului. Iarăşi se opriră.

— Nu mai înțeleg nimic... zise Bragaille şi începu să spună o rugăciune. Apoi cu glas tare, izbucni:

— Ah, ştiu, acum ştiu.

— Ce ştii?

— Ştiu!

— Spune odată!

— S-a întâmplat acelaşi lucru ca acum doisprezece ani în Cetate! înţelegeţi? Cavalerul de Passavant este un mort care... nu moare... Asta-i!

Bietul Bragaille nici nu ştia că, de fapt, spunea un adevăr. Se întâmplă acelaşi fenomen. Această fire hipersenzitivă care era cavalerul de Passavant suportase un contraşoc al emoţiilor din noaptea trecută, din care cauză intrase în ceea ce savanţii numesc stare cataleptică: trupul îi îngheţase, muşchii i se pietrificaseră, iar inima îi încetase să mai bată. Iar acum, datorită umezelii şi frigului, şi-a revenit ieşind... din moarte.

Deschise sacul tăindu-l cu pumnalul. Se ridicase ameţit, împleticindu-se. Cercetase locul şi constatase că se află pe malul Senei.

— Am scăpat cu faţa curată! spuse el.

În acest timp Brancaillon şi Bruscaille încercau să înţeleagă ce a vrut să spună Bragaille: un mort care nu moare! şi ajunseră să se gândească.amândoi că s-ar putea ca Passavant să fie mai tare decât moartea. Asta să fi fost! Încredinţaţi că au găsit o explicaţie se întoarseră şi încet,

încercară să se apropie. Îl văzură pe Passavant în picioare viu şi nu părea că-şi dădea seama de ceea ce se întâmplase.

— Adio, bravii mei, zise el de îndată ce-i recunoscu. Ne vom revedea.

Toţi trei se înclinară. Când se redresară nu-l mai văzură. Se întoarseră la Casa de Burgundia şi fură imediat conduşi la Jean Temerarul.

— Seniore, vorbi Bruscaille care făcea de fiecare dată pe purtătorul lor de cuvânt, căpitanul Înălţimii Voastre a văzut că era mort!?

— Da. Şi-mi ţin promisiunea. Punga cu aur este acolo.

— Deci, era mort... mort de-a binelea. L-am dus la Sena, domnule. Eu i-am legat o piatră de gât şi una de picioare.

— Ce să o mai lungim. Insul e pe fundul Senei. Mort-mort! Dacă vreodată, ar mai reveni...

— Nu se mai întoarce nimeni de acolo, interveni ducele. Luaţi şi plecaţi!

Fiecare băgă mâna în pungă şi o scoase plină de aur. Era plata promisă.

Passavant alerga spre strada Barbette. Cunoştea bine Parisul, şi mai ales aceste locuri. Aici copilărise, pe străzile astea ieşise, în fiecare zi. Acum tot pe aceste străzi alerga să ajungă cât mai repede în strada Barbette unde ştia că

ducelui de Orléans i se întinde o cursă.

— Omul ăsta mi-a salvat viața şi eu, tocmai acum să... Îşi aduse aminte de lupta cu Bragaille şi tovarăşii lui şi începu să-i blesteme. Ei erau de vină că întârziase atât de mult.

Ajunsese prea târziu. Se afla lângă corpul bietului paj, înțelesese că totul se sfârşise. Îl cuprinsese furia. Blestemă, înjură. Şi toată ura lui căzu pe ducele de Burgundia.

Îngenunche lângă pajul rănit şi încercă să-l mângâie în aceste clipe de suferință.

— I-am recunoscut... pe toți patru.

— Spune! Spune-mi numele lor şi am să vă răzbun pe toți.

— Era seniorul Ocquetonville... Scas... Guines şi...

— ...şi Courteheuse, nu-i aşa?

— Da, da! Ah, îi ştiți şi dumneavoastră?

— Da, îi cunosc. Gata, nu mai vorbi! Am să te duc la mine, să fii îngrijit...

Passavant încercă să-l ridice, dar sărmanul paj scoase un urlet de durere.

— Aşteaptă, te rog... puțin curaj...

— Inutil! Sunt rănit grav... da, am să... mor. Jurați-mi...

Cavalerul ghici ceea ce tânărul paj nu mai putu să spună. Se rugă pentru sufletul lui şi începu să caute în noapte

corpul ducelui de Orléans. Era plin de furie, de ură şi de neputinţă, încercă să recompună strategia nemernicilor care puseseră la cale planul diabolic de lichidare a ducelui. Îşi aduse aminte, apoi, de intervenţia acestuia în Val d'Amour, când datorită lui a fost salvat.

Tot aici i se păru că trebuie să caute o explicaţie şi pentru ura pe care i-o purta lui ducele de Burgundia, Jean Temerarul.

— Da, cine ştie dacă nemernicii de Scas şi tovarăşii lui nu au povestit stăpânului lor întâmplarea din Val d'Amour! Cine ştie dacă insulta adusă acestor patru fanatici nu a precipitat hotărârea ducelui şi atunci eu... eu sunt cauza asasinării ducelui de Orléans! se întrebă cu naivitate Passavant.

Plecă. Ezita să se angajeze ferm într-o direcţie. Ajunsese în Saint-Martin la câţiva paşi de han când se trezi faţă în faţă cu un grup de oameni care făceau gălăgie, înjurau şi blestemau. Unul îi strigă:

— Du-te dracului de beţiv!

Passavant abia se stăpâni.

— Să dea pesta în neamul vostru! zise altul şi câţiva începură să-l îmbrâncească. Passavant nu scoase o vorbă. Pe lângă zid, clătinându-se îşi continuă drumul fără să ştie

încotro merge.

— Duşmanul a întins-o! auzi el vocea lui Ocquetonville şi apoi râsul ticălos al celor patru. Ucigaşii ieşeau de la hanul lui Thibaud cu capul înfierbântat de vin şi de bucuria că planul lor reuşise. Nu se putea spune că nu erau neliniştiţi... victima era, totuşi, un senior, un personaj important. De aceea...

— De toate astea... trebuie dată socoteală, nu?! zise unul dintre ei.

— Să răspundă ducele de Burgundia! Desigur. Nu era simplu de explicat în ce împrejurări a fost ucis ducele de Orléans. Era fiu de rege! Era fratele regelui! Dacă numele asasinilor ar fi cunoscute, apăi călăul ar avea de lucru. Chiar şi capul ducelui de Burgundia ar putea să cadă.

Vinul lui Thibaud, în loc să-i tulbure, le dădu mai multă lumină în sufletul lor de câini ticăloşi. Când sosiră la intrarea în palat jurară să nu scoată un cuvânt despre...

— Ocquetonville! strigă cineva.

— Aţi auzit? se sperie acesta.

— O fi glasul mortului!

— Răspunde! Răspunde odată! îi ceru Scas.

— Ocquetonville... Ocquetonville... repeta o voce undeva în bezna nopţii.

— Da, ce doreşti? Sunt aici! Ce vrei!

— Ocquetonville, strigă vocea, de mâna mea ai să mori. Scas!

Eşti şi tu?

— Da, răspunse acesta cu glasul sugrumat.

— Scas, şi tu vei muri de mâna mea.

— Guines, tu eşti?

— Da, eu sunt Guines.

— Şi tu vei muri de mâna mea. Dar tu, tu Courteheuse, eşti şi tu acolo?

— Sunt!

— Courteheuse, vei muri şi tu de mâna mea.

Vocea fusese înghiţită de întuneric. Cei patru ascultau... Încercau să desluşească ceva... să vadă ceva. Poarta se deschise şi garda avansa cu torţele aprinse către ei. Erau înarmaţi. Aveau spadele pregătite.

— Închideţi! Puneţi zăvoarele! Puneţi lanţurile!

În urma lor porţile fuseseră închise, zăvorâte. Când ajunseră în salon, arătau ca nişte morţi. Ducele îi aştepta.

— Ei bine, ce-a fost de făcut s-a făcut?

— Seniore, strigă Scas, cel cu care ne-am bătut noi aici, a fost omorât? Este mort?

— Drace! Sunt beţi ca porcii! Răspundeţi: s-a făcut?

vorbiți!

— Seniore! țipă Courteheuse, ce s-a întâmplat cu insul cu care ne-am luptat?

— Pe toți dracii! se înfurie Jean Temerarul, dacă nu răspundeți cer să vă spânzure imediat!

— Seniore, ce s-a întâmplat cu omul pe care l-am împins prin uşa aceea pe scări? se încăpățână Guines.

— Iertare! seniore. Iertare! ceru Ocquetonville, îngenunchind, dar mai bine murim decât să nu aflăm ce s-a întâmplat cu cavalerul de Passavant.

Jean Temerarul îi privi cu furie. Înțelesese că ceva se întâmplase, că el însuşi era amenințat. Abia acum îşi dădu seama că a fost bine că şi-a trimis omul să constate şi el, să se asigure şi el că Passavant era mort, mort cu adevărat.

— Dar de ce întrebați?

Niciunul nu răspunse. Urlând, ducele îl chemă pe căpitan.

— Spune, repetă ce ai văzut jos.

— Seniore, am deschis sacul... am văzut un om... era deja țeapăn... inima nu-i mai bătea. Atunci l-am închis, l-am legat din nou şi... sacul a fost luat.

— Cheamă-i pe cei care l-au dus.

După câteva clipe Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon

intrară, înaintară în linie şi salutară cu aceeaşi mişcare.

— Spuneți, mai spuneți odată ce ați făcut cu cadavrul.

— Cadavrul? făcu Bruscaille şi se uită la ceilalți doi şi-i preveni cu o ocheadă.

— Cadavrul! blestemați să fiți voi, ce ați făcut cu cadavrul?

— Domnul îşi bate joc de noi, spuse Bragaille.

— Trebuie să-l scoatem de pe fundul apei? întrebă Bruscaille.

— De ce? făcu Brancaillon.

Ducele era asigurat. Bragaille fără să uite un cuvânt, o luă de la început cum i-a legat pietrele de gât şi de picioare, cum au luat o barcă, cum au ajuns în mijlocul fluviului, apoi despre plimbarea terminată cu aruncarea în apă a cavalerului de Passavant.

— Aruncat în veşnicie, completă Bruscaille.

Făcură o întoarcere cu nişte mişcări care îi distingeau atât de mult de alți oşteni şi se retrăseseră.

— Vedeți! spuse Jean Temerarul, omul a murit, este mort de-a binelea.

Afirmația lui categorică, bazată pe mărturisirea a trei spadasini şi mai ales cuvântul căpitanului părea să trădeze o mare bănuială şi o teamă pe măsură. Cei patru îşi

schimbară priviri repezi. Cu cât îşi dădeau asigurări că Passavant este pe lumea cealaltă, cu atât creştea neliniştea.

— A murit! spuseră ei zdrobiți. O clipă speraseră că Passavant era viu. Şi atunci nu mai credeau nimic. Mort era altceva. Nu aveau de ce să se mai teamă. Vocea care-i amenințase venea din beznă, era un mister. Erau pierduți. Nu te poți lupta cu misterul.

— Suntem pierduți! îşi spuseră iarăşi din priviri. Începură să povestească afacerea din strada Barbette. Jean Temerarul îi asculta neliniştit. Când Ocquetonville îi spuse ce a văzut cum îi zbura creierul sub lovitura unui topor, ducele oftă din rărunchi. Ura lui veche se uşura. Câteva clipe avu chiar impresia că-i pare rău.

Mai rămânea ducele de Berry... şi apoi putea să se considere singurul stăpân al regatului. Cine să-l mai împiedice să-şi pună coroana nebunului pe cap. Se şi vedea rege. Iar lângă el, regina.

— Regina? Care regină?

Soția lui, Margareta de Hainaut? Nu! Asta nu se poate! Nu era pentru el! Trebuia să se bucure şi de dragoste, nu numai de putere. Cine atunci? Isabela? Când era lângă ea îl tulbura. Pentru el, Isabela nu era o regină ci, mai degrabă, o curtezană. Regină va fi tânăra aceea care la o simplă

atingere reuşise să-l liniştească pe Charles al VI-lea, fecioara aceea care avea în ochi puteri miraculoase. Pe aceea o dorea.

Regină va fi Odette de Champdivers.

XXXV
Omul cu obrazul însângerat

Jean Temerarul se plimba prin fața celor patru asasini cu pas încet şi greu. Gândurile lui zburau la complicațiile viitoarelor planuri pe care urma să le pună în mişcare. Se opri.

— Mergeți şi vă odihniți, le spuse celor patru fără să-i privească. Mergeți şi... asigurați-vă. Ați fost servitorii mei fideli. Acum îmi sunteți prieteni. De fapt, noi suntem complici. Vă fac complici şi la averea mea. Cât voi urca eu vă voi lua cu mine. Ceea ce vreau să ştiți sau poate ați ghicit de multă vreme este că vreau coroana. În seara asta voi ați tăiat deja prima treaptă a scării care mă va conduce la tron. Voi fi rege! Ocquetonville, te voi face primul meu dregător. Scas, vei fi numit şeful vânătorilor. Guines, vei fi numit

marele şamberlan, Courtheuse vei fi căpitanul Luvrului, unde voi aşeza curtea regală.

Cu mâinile încrucişate, cu capetele plecate, privirile fixate spre închipuitele funcţii, el vorbea cu voce gravă şi puternică, avea ţinuta unui stăpân care dispune de lucruri şi de oameni.

— ...Acolo, la Luvru voi stabili reşedinţa regelui şi a reginei. La rege nou, palat nou! Până când voi ridica un palat somptuos demn de o regină tânără şi frumoasă, acolo, în acel templu al splendorii şi al forţei voi veţi fi apărătorii vigilenţi ai reginei în timp ce eu, în fruntea armatei voi trece fluviile care ne despart de Germania şi voi traversa munţii care ne despart de Italia şi Spania pentru a cuceri coroane noi, state şi provincii. Şi când voi reuşi să scufund şi Anglia în mare, pământul Europei se va cutremura de cavalcada franceză.

Prins ca un nebun, în această clipă vedea deja masacrul, câmpul plin de sânge, incendii; visul îi biciuia instinctele, mirosul de sânge îi stârnea patimile, iar acestea exaltau pofta de carnaj.

În cele din urmă, cu ochii aţintiţi spre nicăieri, murmură ca pentru el:

— Ea va vedea toate acestea şi-şi va da seama că nimeni

nu este mai demn decât mine de admirația ei.

Cei patru asasini ascultau de parcă le-ar fi ieşit în cale chiar profetul şi le-ar vorbi. Jean îi văzu imobili, stane de piatră, sorbindu-i cuvintele, prostiți de aiurelile lui.

— Mergeți, dar, şi odihniți-vă!

Se înclinară şi dispărură. După plecarea lor, Jean Temerarul chemă căpitanul de gardă.

— A sosit?

— Omul este aici, seniore.

— A făcut ceva greutăți?

— Niciuna. Din contră, părea chiar grăbit să se supună poruncilor dumneavoastră.

Era ora două. După acest schimb de cuvinte, ducele îşi mai controlă odată cămaşa din ochiuri de oțel şi îşi aranjă spada. Ieşi din salonul mare şi ajunse într-o încăpere mică unde îl aştepta un om.

Un om pe care ducele îl mai văzuse cândva două-trei minute, dar câți oameni nu întâlneşti în viață. Să fi fost şi acesta ca atâția necunoscuți fără importanță? Sigur că nu. Cel sosit era un personaj pe care destinul îl amestecase bine în viața ducelui, cel puțin de două ori.

Cândva, la Dijon, el era cei care o înştiințase pe Margareta de Hainaut, soția ducelui de scopul venirii lui Jean

Temerarul şi astfel biata femeie scăpase cu viaţă, iar mai târziu, la Saint-Pol, când ducele fusese atât de aproape de coroana regală tot el a fost cel care a făcut posibilă apariția, la momentul cel mai potrivit, a lui Odette de Champdivers, fără de care bietul Charles, regele, ar fi fost, probabil, pe lumea cealaltă sau, în cel mai fericit caz, la mănăstirea Céléstins.

Nu, ducele nu ştia aceste lucruri!

Noul sosit era înalt şi slab, avea unduiri ca de reptilă şi purta pe faţă un fel de tristețe de parcă ar fi fost o mască tragică. Dacă i-ar fi fost posibil unei ființe umane să fie prințul tenebrelor, acesta ar fi putut ajunge aşa ceva.

— Cum te numeşti? întrebă scurt ducele.

— Încântat! răspunse cel sosit, rânjind. Ați început rău, seniore. Asta mă face să cred că sunteți mai puțin redutabil decât păreți.

— Cum îndrăzneşti?!

— Ştiți că eu mă numesc Saitano şi-mi cereți să vă spun cum mă cheamă? Aveți nevoie de mine şi-i bine să nu ne supărăm! Cât despre mine, seniore, sunt la ordinele dumneavoastră.

— Aşa da, zise ducele acceptând acest fel al necunoscutului de a se scuza.

— M-aţi mai văzut, numai că este mult de atunci, reluă Saitano, bălăngănindu-şi mâinile lui lungi şi osoase. Sunt doisprezece ani de când aştept să-mi pun în serviciile dumneavoastră sărmana mea ştiinţă.

— Doisprezece ani!

— Doisprezece ani, cinci luni şi nouă zile exact. Aştept din noaptea de 12 iunie 1395... Vedeţi?

Jean încercă să-şi aducă aminte, să repereze cumva în memoria lui o întâmplare... da... era noaptea falsei căsătorii, asasinatul lui Laurence d'Ambrun, mama lui Roselys...

Îl apucară frigurile. Restul nu se mai fixa în mintea lui. Vizita lui Saitano pentru a i-l aduce pe micul Hardy nu şi-o mai amintea. Ridică din umeri.

— Mi s-a spus că te ocupi cu vrăjitoria. Este adevărat?

— Pentru că vi s-a spus şi pentru că mă vedeţi aici, aş putea să spun că este adevărat...

Ducele se uita la oaspete cu dispreţ. Nici curiozitate, nici nelinişte în faţa acestei creaturi a infernului.

Saitano rămăsese aplecat într-o poziţie umilă. Încet, încet se redresă. Atunci Jean Temerarul îi văzu fruntea înaltă, ochii negri ca tăciunele, gura mare, figura lui slabă şi osoasă. Ducele întinse un deget spre obrazul oaspetelui.

— Ce ai acolo?

— Pe obraz? făcu Saitano râzând sec.

— Nu râde, spune-mi ce-i...?

— Ce anume, seniore? Ce vedeți dumneavoastră? Să nu râd! Drace, dar nu pot.

— Râzi cât vrei dar explică-mi, spuse ducele făcând doi paşi înapoi. Ai pe obraz una... două... cinci cicatrici. Pe crucea mea, parcă ai urma unei mâini.

Saitano râdea aşa cum alții plângeau. Era ceva neobişnuit în tot ce făcea. Când salută pe duce, acesta constată că aplecarea lui semăna cu o şerpuire.

— Aşa cum spuneți, o urmă de mână.

— E roşie... este un semn?

— Este, este un semn.

Când Saitano se redresă, Jean Temerarul făcu încă doi paşi înapoi: urma de care vorbeau era acum de un roşu aprins, din ea parcă țâşnea sânge... Îşi făcu semnul crucii şi, cu vocea tăiată, îl întrebă:

— E un semn al infernului?

— Dumneavoastră ați spus, preciză cu răutate Saitano, încetând să mai râdă. Este semnul că eu port infernul în inima mea. Dar sper ca, într-o zi, să-l şterg...

— Fie! Acum spune-mi, eşti vrăjitor? Faci aur?

— Ah, strigă Saitano, credeam că mă bănuiți de lucruri

mai bune. Aur? Nu, nu fac! Fac ceva mai mult. Dacă vreţi aur, atunci adresaţi-vă meşterului Nicolas Flamel, din strada Scriitorilor, lângă turnul Saint-Jacques. Eu nu fac, adică nu mai fac. Sunt în căutarea Marei Opere şi am ajuns mult mai departe. Aurul îmi apare acum ca un joc mizerabil de copii. Dacă vroiam aur, aş fi putut să fac într-atât încât să am pentru un regat. Căci totul se cumpără. Flamel face aur. Cu trudă face câteva lingouri, le vinde şi trăieşte ca un burghez prosper. Dar ambiţia lui se opreşte aici.

— Tu ce faci?

— Păi aţi spus-o chiar dumneavoastră. Mă ocup cu vrăjitoria.

— Ştii unde te poate duce?

— La ştreang. Marele magistrat ştie că eu sunt şi voi fi spânzurat. Norodul din Cetate ştie că sunt altceva decât un biet negustor de ierburi şi că voi fi aruncat în Sena sau pus pe foc. Ştiu. Dar nu mi-e frică. Şi, apoi multă lume are interesul să mă vadă în viaţă. Regina, de exemplu, nu ea v-a spus: „dacă vrei să faci un pact cu diavolul, atunci cheamă-l pe Saitano”.

— Ştiai asta?

— Aş putea să vă spun că şi asta este ceva legat de vrăjitorie. Dar îmi place să vă spun că am fost avizat de

însăşi ilustra regină de dorința dumneavoastră de a mă vedea.

Sumbru, ducele începu să se uite cu şi mai mult dispreț la această ființă pe fața căreia semnul acela asemănător mâinii se înroşise şi mai mult.

— Da, într-adevăr, am nevoie de tine. Pentru serviciul pe care îl aştept de la dumneata, ce-mi ceri? Dacă aş vrea aur...

Saitano se porni pe un râs zgomotos care îl impresionă pe duce.

— Îți place puterea? Aş putea să fac din tine un mare personaj.

— Seniore, spuse grav Saitano, dacă-i vorba de aur, apăi aş putea să fac atâta încât să cumpăr chiar şi tronul la care dumneavoastră râvniți atât de mult. Să nu mai vorbin de puterea pe care mi-ați putea-o da! Mă faceți să râd şi râsul îmi face rău.

— Râsul îți face rău?

— Da, la *mână...*

Un ciudat frison de groază îl scutură pe puternicul duce care pretindea că nu-i este frică de nimic.

— La mână?

— Da, la mâna care este aici... aici pe obrazul meu. Nu vedeți că s-a înroşit şi mai tare de când m-ați făcut să râd!

O picătură de sânge îi apăru pe obraz.

— Nu am dreptul să râd... Nu încă!

Jean Temerarul începu să parcurgă din nou salonul în lung şi-n lat. Saitano nu-l pierdea din vedere.

— Atunci ce doreşti? Ai vorbit de pact... Vrei sufletul meu?

— Nu! Nu asta vreau, seniore.

— Bine, atunci spune ce vrei... vorbeşte!

— Nimic, spuse Saitano.

— Nu vrei nimic?!

— Nimic!

Jean Temerarul fremăta. Din clipa aceea Saitano îi apăru şi mai puternic, de o forță pe care simțea că nu o poate combate.

Saitano îl studia. Îşi dădu seama că ducele era pe punctul de a renunța şi atunci îl cuprinse teama. Încercă o diversiune.

— Mi-ați cerut să vă spun ce fac. Seniore, trebuie să ştiți ce fac eu. Căci s-ar putea să nu pot să vă aduc serviciul la care vă aşteptați. Cunoscând exact mijloacele mele, veți puteai judeca mai bine de ce sunt eu capabil.

— Da. Aş vrea să ştiu, într-adevăr, de ce eşti capabil.

Fizionomia lui Saitano se transformă: îl umaniza, în

aceste clipe. Cutele răului de pe buzele lui dispăruseră. Acum avea înfăţişarea unui savant devorat de pasiuni, de enigme. Vocea însăşi începu să capete o anumită sonoritate.

— Eu am început prin a face aur; apoi am obţinut diamante. Desigur că impresionează. Peste câtva timp lumea îşi va da seama că totul: aurul, marmura, lemnul, aerul, focul, totul nu-i decât o singură materie sub forme diferite. Să faci aur înseamnă să dai materiei o altă aparenţă. Flamel a rezolvat-o. Eu am rezolvat-o. Şi, cine ştie dacă această descoperire se va perpetua. Eu voi da secretul preparării aurului primului pe care îl voi socoti demn. Flamel n-o va face niciodată pentru că este gelos. Dar, problema e dacă voi găsi un astfel de individ. Secretele se găsesc, se pierd şi se regăsesc.

Ridică capul.

— Ceea ce am să fac acum este fabulos. Numai când mă gândesc mi-e teamă să nu crăp trăsnit de orgoliu. Ceea ce vreau să fac eu este sublim căci dacă îmi reuşeşte voi fi egalul lui Dumnezeu. De cincisprezece ani simt că m-am despărţit de Dumnezeu de care sunt separat de o umbră, de un nimic... Ei bine, acest nimic îmi trebuie, pe acesta îl caut şi atunci când îl voi găsi Marea Operă va fi împlinită. Judecat de la nemăsurata înălţime unde am ajuns, eu fac

acum în 1407 ceea ce poate nu se va întâmpla în anul 7.000. *Fac* inteligenţă şi prostie după placul meu. *Fac* memorie. *Fac* orgoliu. *Fac* dragoste. Iau un creier, îl luminez sau îl arunc în întuneric, îl fac să se trezească sau să agonizeze, îi dau gânduri abjecte sau sublime, îl transform de zece ori pe zi, dacă asta îmi place, îl modelez, îl fac să viseze, îl demolez, proiectez imagini şi le şterg... Eu sunt stăpân pe o minte care nu e a mea.

Asta fac eu.

Un nou elan îl urcase şi mai sus în speculaţiile lui despre nebunia, himera, absurditatea care îl măcina: Marea Operă.

— Asta fac şi, atenţie! nu-i decât drumul întortocheat care mă va duce la ceea ce vreau eu să fac. Adică, *să dau viaţă.*

Atitudinea lui Saitano, orgoliu nemăsurat cu care îşi expunea planurile îl făceau straniu, o ciudăţenie rară a naturii.

— Moartea, continuă el, este o altă *stare* ca şi lemnul de la masa aceasta care este o altă stare a diamantului. Am scormonit moartea. I-am cerut secretul. Am ajuns la concluzia că tot secretul stă în inimă. Aici este viaţa aparentă. Aici în acest balansoar. Toată viaţa reală stă în degetul invizibil care împinge acest balansoar. Sângele moare. El este apa fluviului care pune în mişcare roata

morii. În cadavru, sângele este imobil şi degenerează. Balansoarul este imobil. Dacă oblig sângele să se repună în mişcare, balansoarul îşi va continua mişcarea. Aceasta este aparența. În privința degetului invizibil de care am amintit, el este aici, în spatele craniului, sub creier... un deget de materie, un nimic, un tot: sediul vieții. Acolo e forța. Acolo e suflul. Această parte a materiei vreau eu să o frământ. Acesteia vreau să-i dau o forță de rezistență nelimitată. Atunci când voi reuşi, viața nu va mai fi obligată să se oprească. Atunci nu vom mai putea suspenda viața. Atunci voi fi etern, ca şi Dumnezeu şi, având eternitatea în fața mea pentru a descifra misterul naturii, fatalmente va veni ceasul când voi şti totul şi când ştiind totul, eu voi fi Dumnezeu.

Ducele îl privea uimit. Din tot ce debitase nu reținuse decât afirmația: *eu fac dragoste.* În plus, din tot delirul lui nu-i atrăsese atenția decât ciudățenia care i se întâmpla cu pata de pe față: încet, încet aceasta îşi pierdea din culoare redevenind o simplă cicatrice.

Saitano se oprise din delir. Jean Temerarul întinse degetul spre obrazul lui.

— Mâna...

— Mâna? se miră Saitano. Era departe de orice nelinişte a vieții obişnuite. În cele câteva minute încetase, de fapt, să

mai fie o creatură umană.

— A da, uitasem urma mâinii, semnul infernului pe care-l port pe chip... Dumneavoastră mi-l aduceți în minte. Trebuie să şterg această umbră! Atâta timp cât nu o voi şterge, forța mea nu va fi suficientă pentru Marea Operă.

— Dar, se bâlbâi Jean, s-a şters!

— Nu... vi se pare. Eu simt că mă arde. Priviți, acum reapare, aşa-i?

— Da, Sfinte Dumnezeule!

— Bine, bine. Nu vă mai gândiți la mână. Lăsați-mă să mă gândesc numai eu singur la ea. Şi acum, pentru că ştiți ce pot să fac, spuneți-mi ce doriți de la mine.

Jean Temerarul aprobă cu un semn că-i de acord să-i spună. Câteva minute îi trebuiră să se reculeagă. Vroia două lucruri: să fie rege, primul, şi să fie iubit de Odette de Champdivers, al doilea. Pentru primul, nu avea nevoie de vrăjitor, ci de Isabela de Bavaria pentru că ea îi dorea moartea acestei ființe. Pasiunea pentru Odette era oare un obstacol în calea pasiunii lui pentru putere? Trebuia, deci, să aleagă una din două? Pentru că dorea să fie rege, el era gata să-şi smulgă inima, deci acum ştia la ce ar fi trebuit să renunțe în cazul în care nu putea înlătura obstacolul.

— Te lauzi că poți să *faci memorie.* Ai putea *să faci şi*

uitare?

— De ce nu? Una este echivalentul contrar al celeilalte. Deci, domnul vrea *să se uite ceva?* O acțiune care îi apasă amintirile şi nu-l lasă să doarmă? Spectrul este: un bărbat sau o femeie? Poate prima femeie iubită? Moartă acum pentru că a băut câteva picături de lichior incolor sau care a fost străpunsă de... lama unui stilet?

Jean Temerarul simți că nu mai poate respira. Îl opri pe Saitano cu un gest.

— Ştii prea multe lucruri... Nu mă scoate din minți. Că Laurence a murit de otravă sau de pumnal, nu mă mai gândesc la asta. Am uitat.

— Spuneți-mi, atunci, că nu doriți să mă interesez eu.

Jean ezită. Apoi reluă.

— Vreau să uit o femeie. Una care trăieşte şi care, în inima mea este legată de întreaga mea viață.

— Şi vreți să o alungați.

— Da. Poți să mă ajuți... Poți să faci ceva ca ea să nu mai existe pentru mine? Ca moartea sau viața ei să-mi fie indiferente? Să mă pot îndepărta de ea fără să vreau s-o mai revăd?

— Pot!

Pentru Jean Temerarul răspunsul a fost o lovitură.

Aştepta să nege.

— Vreți s-o uitați pentru că sunteți sigur că nu vă va iubi niciodată şi că această certitudine vă nelinişteşte, vă paralizează orice efort?

— Da, da!

— Trebuie precizat. Eu sunt cel care vă spune că vreți să o uitați pe Odette de Champdivers pentru că nu vă iubeşte şi pentru că aceasta vă împiedică să cuceriți tronul.

Ducele de Burgundia sări ca ars. Dacă Saitano ar fi ezitat, ar fi fost mort căci Jean temerarul trăsese spada şi se aruncase la asalt.

Ferm, Saitano continuă:

— Pentru a cuceri titlul de rege, nu e nevoie să o uitați pe Odette. Este Suficient să o obligați să vă iubească.

Ducelui îi căzu spada din mână. Îngenunche.

— Oh, dacă ar...

— Ați înțeles că pot să *fac memorie* şi nu ați reținut că pot să *fac dragoste?* A, dumneavoastră treceți drept un neiertător senior şi eu constat că sunteți tare slab. Unde vă este forța?

Jean se aşeză într-un fotoliu.

— Am spus că vreau s-o uit... pentru că nu mai sper să vină ziua în care ea ar putea să mă iubească...

Saitano roşi şi-şi spuse cu cinism:

„În sfârşit! În sfârşit! Eşti al meu. Vei fi acolo unde voi vrea eu. În sfârşit, tu iubeşti propriul tău copil. În sfârşit îţi voi face pe plac. Eşti un ucigaş şi acum te mână blestemul spre un adulter; ţi-ai trădat soţia, ţi-ai trădat amanta, ţi-ai trădat regele. Îţi mai rămâne incestul să te faci demn de admiraţia oamenilor. Iubeşte, suferă, plângi, speră! Se apropie ceasul când nu vei mai avea lacrimi să poţi plânge, pentru că cea pe care o iubeşti mă va răzbuna. Chiar fiica ta va fi cea care-ţi va zdrobi inima!!”

Se apropie de Jean Temerarul şi-i puse mâna pe umăr. Orgoliosul duce era atât de năucit încât nu remarcă această familiaritate. Saitano se apleca asupra lui. O diabolică expresie de ură şi satisfacţie îi făcea chipul şi mai ciudat.

— Ei, seniore, dacă iubiţi această fată, luaţi-o!, faceţi din ea regina dragostei şi-a frumuseţii şi veţi obliga poporul să se prosterneze în faţa ei. Va trebui, pe toţi sfinţii, va trebui să fie adorată pentru că o iubiţi. Şi ea vă va iubi dacă veţi fi tare. Şi dacă ar rezista onoarei de a fi iubită de Jean Temerarul, ce naiba, nu veţi găsi dumneavoastră calea să o cuceriţi? Eu mă ţin să adorm vigilenţa cerberului de Champdivers. E cea mai bună soluţie, credeţi-mă! Faceţi să se vadă că sunteţi stăpân nu prin cuvinte, ci prin fapte. În

fața unui nume, a unei bogății şi unei puteri ca ale dumneavoastră cât poate rezista inima unei biete fete! Nu poate să nu se supună! Curaj! cred că asta vă lipseşte. Scoateți-vă ghearele! Fiți cel mai tare! Puneți mâna pe ființa asta şi spuneți-i scurt: eşti a mea! O să strige. Ei, şi!? Va termina prin a vă admira. Când se strecoară admirația în inima unei femei şi deschide poarta cea mare a dragostei. Opt zile vă va detesta pentru violență dar, continuați! vorbiți-i tot ca stăpân şi puneți mâna pe cravaşă. Curând îşi va da seama de forța dumneavoastră. Cucerită, învinsă prin violență, va deveni a dumneavoastră pentru totdeauna. Va fi regina pe care o doriți.

Şi cine vă poate spune dacă nu cumva, în secret, nu vă iubeşte şi ea? Am să-i vorbesc despre dumneavoastră. Să-i spun cine sunteți, cine veți fi. Restul vă priveşte. Să vă învăț eu că dreptatea şi onorabilitatea nu sunt decât cuvinte goale fără sens? Ştiți prea bine că în lume nu-i decât Forța. Sus, fiți tare, seniore şi, la atac pentru a cuceri inima Odettei!

Ducele de Burgundia ascultă aceste sfaturi şi, auzindu-le îşi confirmă încă odată că chiar pe acestea le aştepta: dragostea, forța, lichidarea lui Champdivers, admirația lui Odette. Şi, aşa, Saitano îi devenise indispensabil.

— Deci, promiți că-i vei vorbi acestei fete?

— Da. Vă cer, însă, trei zile. Dacă în aceste trei zile nu-şi dezvăluie nicio slăbiciune, niciun sentiment, consimt să mă aruncați în iad.

— O iei prea tare, amice! Eşti atât de sigur?

— Trei zile... este tot ce vă cer.

— Bine. Restul mă priveşte pe mine. Chiar şi bătrânul Champdivers. Dar dacă mă înşeli...

— Trei zile, îl întrerupse ferm Saitano. Şi nu-şi mai spuseră un cuvânt. Ducele îl conduse pe vrăjitor spre uşa pe care ieşise şi Passavant... scos de Brancaillon şi cei doi amici ai lui.

XXXVI
Memoria şi inima

Se ridica soarele deasupra Cetății şi lumina se spărgea trist printre case şi printre arbori. Trecând ca o umbră, cu paşi uşori, Saitano părea că este înghițit de stradă... Ajunse acasă şi intră în sala cu masa de marmură. De pe obraz pata roşie îi dispăruse. Nu dispăruseră injuriile, insultele căci oricât de desus veneau, el nu era capabil să le uite. Îşi

jură în barbă: atâta timp cât nu voi şterge amintirea insultei, nu merit onoarea să continui Marea Operă! Iar acum, sunt atât de aproape... Géraude! strigă el şi femeia apăru ca din zid. Saitano întrebă:

— A băut?

— Da. Şi, de acum, nu mai ai nevoie de mine!

— Gura! Te fac asociata mea la căutarea Marei Opere... Asta-i destul! Ai grijă să asculți. Ce a mai zis?

— Plânge. Înțeleg că îi vei da drumul lui Laurence d'Ambrun... Eşti un prost!

— Gura! ți-am spus.

Începu să tremure. Fruntea îi era lac de sudoare. Dinții îi clănțăneau. Géraude rânji.

— Taci! Şi ține minte. Cea pe care o arunc spre Saint-Pol nu este Laurence. Ea se numeşte Răzbunare!

Femeia îl privi descumpănită. Câteva clipe se făcu linişte.

— Aşează flacoanele astea în dulap.

Saitano părăsi încăperea. Peste nişte scări ajunse într-o cameră bine luminată şi mobilată ca şi camera în care a trăit Laurence d'Ambrun cândva: casa Passavant.

Într-un fotoliu, o doamnă părea să dormiteze când, simțindu-l aproape pe Saitano, sări speriată şi se refugie „într-un colț al camerei. Femeia avea o privire vie şi purta

încă liniile unei frumuseți întârziate. Ar fi fost greu de crezut că era nebună. Atitudinea încordată, mirarea, gesturile nedecise duceau la presupunerea că-i o ființă căreia îi lipsește ceva. Încordată şi gata de un gest neprevăzut, biata femeie cădea repede într-o stare de apatie sau de deznădejde.

— Laurence d'Ambrun?

— Nu! Eu sunt Jehanne din strada Pierzaniei... aşa mi-a spus chiar acum femeia aceea...

Saitano o atinse pe frunte cu un gest deosebit: o apăsa cu vârful degetelor. După câteva mişcări sentimentul de groază al bietei femei dispăru. Apăru lumina unei speranțe.

— Laurence, murmură ea. Da, ăsta-i adevăratul meu nume. Îmi spuneți, deci, că am să-mi revăd copilul, pe Roselys?

— Da, şi destul de curând. O să o vezi curând. Nu ai mai văzut-o de doisprezece ani.

— Doisprezece ani! zise femeia şi începu să plângă. Da, şi cât de groaznici au fost aceşti ani! Cât timp am trăit în camera asta blestemată! Zile grele, când mi-ai otrăvit inima cu lichiorurile dumitale, zile când nu ştiam nici ce-i tristețea, nici ce-i bucuria. Şi femeia asta de lângă mine, această temniceră mută şi fără suflet mi-a înnegrit şi mai

mult zilele. Doisprezece ani!

— Minți! strigă Saitano şi o prinse de ceafă strângând într-un fel anume. Ştii bine că minți. Locuieşti în casa Passavant. Eşti domnişoară de onoare a reginei. Şi te vei căsători... eşti căsătorită.

Saitano luă o cupă goală şi, când observă, Laurence căzu în genunchi.

— Ia seama, îi strigă Saitano. Eu sunt Isabela de Bavaria şi să nu îndrăzneşti să înşeli o regină. Mi-ai promis că dispari omorându-te... Omoară-te! Bea otrava!

— Fie-ți milă! se rugă Laurence. Iertare, Majestate! Lasă-mă să-mi revăd copilul măcar o singură dată, se rugă biata ființă şi întinse mâna spre personaje care îi populară rapid memoria: Jean Temerarul, Bois-Redon, regina. Le spunea pe nume, le chema. Şi nu părea să fie o halucinație. Părea mai degrabă o reînviere. Era reconstituirea exactă a unei scene din trecut, refăcută în toate amănuntele. Saitano îi adusese memoria la starea de maximă intensitate. Vrăjitorul se arătă mulțumit, orgoliul lui era satisfăcut. Şi, din nou, mintea îi fu cuprinsă de visul lui nebun de a ajunge la Marea Operă. Vărsă în cupa goală conținutul unui flacon, întinse cupa şi ceru insistent: bea! bea! Cu lacrimi în ochi, cuprinsă de groază, Laurence se supuse ca în atâtea rânduri. Atent,

vrăjitorul o cercetă. Biata femeie căzu într-o stare profundă de indiferență. Se uită la demon şi-i spuse:

— Géraude mi-a spus totul! Sunt gata să merg la Saint-Pol!

— Mistere ale memoriei! se bucură Saitano. Te-am verificat, eşti misterioasă pentru bărbați, dar nu pentru mine. Misterul vieții! Am să-ți schimb şi înfățişarea! Mulțumesc Jehanne. Spune-mi, când vei ieşi de acolo, unde te vei duce?

— Nu ştii? Mă voi întoarce la mine, în strada Plăcerilor, unde locuiesc de doisprezece ani! Văd că ai memoria cam scurtă.

— Aşa e, e adevărat, zise Saitano. Nu pot eu să am o memorie ca a ta.

— De doisprezece ore de când sunt aici, ți-am spus totul. Lasă-mă să mă întorc acasă. Şi, în legătură cu... fata asta, pentru că aşa vrei, am să-i spun numele mamei sale... numele... Înțelegi?

— Ah, sări Saitano, ai notat numele mamei sale...

— Îl ştiu, zise ea: Laurence d’Ambrun este mama lui Odette de Champdivers. Îşi lăsă capul în jos. Pe fața ei apăru expresia dureroasă a incertitudinii.

— Şi tatăl, tatăl lui Odette, reluă vrăjitorul.

Tresări. Era pradă golului din memoria ei manevrată.

— Tatăl? zise Laurence. Tatăl lui Odette este Jean Temerarul, conte de Nevers.

— Vrei să spui ducele de Burgundia, rectifică Saitano.

— Da, spuse ea. A devenit duce de Burgundia după moartea tatălui lui, Phillipe...

— Bine! Acum, du-te la Saint-Pol, unde eşti aşteptată!

Laurence, liniştită şi indiferentă, îşi puse o capă şi plecă spre uşă. Saitano îi pândea fiecare mişcare. O opri:

— Jehanne, îți aduci aminte ce ți-a promis din partea mea, ieri, Géraude?

— Ieri?... nu, nu-mi amintesc.

— Ți-a promis zece scuzi de aur dacă accepți să vii aici... Iată-i!

Laurence luă monezile şi ieşi. Era emoționată. S-ar fi putut ca aceasta să nu aibă pentru ea o semnificație obişnuită. Tremura şi era nervoasă...

— Hai, acum lasă-mă să trec. Trebuie să-i vorbesc lui Odette de Champdivers.

— Du-te! îi porunci Saitano cu emoția profundă a unui creator.

— Trebuie să ajung acasă, în strada Plăcerilor. Nu ar fi trebuit să vin aici...

Ajunsă afară, ezita. Lumina zilei o descumpănise. Sărmana ființă, dominată de forțe contradictorii nu ştia unde să meargă şi nici ce să facă.

La câțiva paşi, Saitano o iscodea cu ochi de diavol. Se apropie de ea şi-i şopti:

— La Saint-Pol! Repede! Eşti aşteptată!

Plecă. Vrăjitorul o urmărea pas cu pas. Acum, îşi spuse el, *Jehanne* vede pentru prima dată peisajul care-i era familiar lui *Laurence.* Oare amintirile lui Laurence se vor adapta viziunilor lui Jehanne? Încet, încet, aşa se şi întâmplă. Femeia începu să fie mai sigură pe ea... locurile îi deveneau familiare... şi ea nu mai era *Laurence.* Era Jehanne din strada Plăcerilor.

Saitano îşi escortă creatura până la uşa palatului. O văzu cum trece peste podul ridicător şi, apoi, auzi cum era anunțată:

— La domnişoara Champdivers!

Atunci, Saitano se întoarse în Cetate.

În acelaşi timp Odette frământa între degete foile de pergament pe care le găsise pe masa ei şi, a nu ştiu câta oară, citi:

„O biată femeie, numită Jehanne, care locuieşte în strada Plăcerilor, cunoaşte secretul naşterii dumneavoastră pe care

ducesa de Orléans nu a apucat să vi-l spună. Ea ştie şi numele tatălui dumneavoastră. Va veni să vă vadă”.

Asta era tot.

Tânăra tremura, neliniştită. Dăduse poruncă să fie lăsată să intre orice femeie care cerea să-i vorbească. Torturată de aşteptare, nu auzi zgomotele de arme. Foarte aproape de ea, aceste zgomote se amplificaseră. Se vorbea de un asasin. La Saint-Pol se afla, astfel, despre uciderea ducelui de Orléans.

Margentine citise biletul. Honoré de Champdivers îl citise şi el.

În salon, un câine se plimba nervos. Gringonneur îl botezase Major.

Laurence intră introdusă de un valet.

Odette se ridică din fotoliu, se apropie şi o inspecta pe noua venită. Era tulburată, amintirile o răscoleau şi întrebarea: vreau să ştiu cine-i tatăl meu o neliniştea şi mai mult. Aşa credea ea. În realitate, ceea ce o tulbura cu adevărat era înfăţişarea femeii care-i apăruse în faţă.

Honoré de Champdivers şi Margentine o studiau atent pe nenorocită. Major se învârtea în jurul ei şi părea că o acceptă.

— Major a acceptat-o, zise Margentine.

— Câinele ne dovedeşte că nu-i niciun motiv să ne

temem.

Laurence, nemişcată, stătea în fața lui Odette privind-o iscoditor. Un cuvânt, unul singur ar fi fost suficient... Odette făcu un gest dar porunca ei nu avu urmări pentru că Margentine se apropie şi-i şopti: Major este aici! Uită-te la el!

Într-adevăr, câinele se culcase între Laurence şi Odette şi se uita la amândouă cu aceeaşi tandrețe. Honoré şi Margentine ieşiră din încăpere şi... mama şi fiica rămaseră singure. Alături şi totuşi separate. Odette, fără să-i spună un cuvânt, întinse lui Laurence pergamentul. Aceasta îl citi cu atenție. Cândva, acum mai bine de doisprezece ani, citea cronici şi avea chiar obiceiul să scrie.

— Este adevărat? ceru cu sufletul la gură Odette.

— Ce anume?

— Ce scrie aici!

Laurence îi restitui pergamentul.

— Nu ştiu să citesc, nu am avut unde să învăț, sunt o biată femeie. Ştiu să cos. Şi mai ştiu să spăl. Sunt o bună spălătoreasă. Nu era una mai bună decât mine la Moara de la Notre-Dame.

Vorbea cu uşurință. Nu era o lecție învățată; *memoria* îi dicta în aceste clipe.

— Nenorocirea a făcut din tine o biată femeie, continuă

Laurence cu o ruşine sinceră şi cu durere adevărată. Nu vă voi ofensa să vă spun ce am ajuns. Este de ajuns să vă spun că mă numesc Jehanne şi sunt din strada Plăcerilor... Locuiesc acolo de mult. Nu mi-am cunoscut nici tatăl, nici mama, nici copilul... asta-i povestea mea.

Odette o luă de mâini disperată.

— Dar despre mine... spune, ce ştii despre mine şi de unde ştii?

— Am să vă spun, aşa cum ştiu, cât ştiu, fără să mint. Dumnezeu îmi va fi martor!

— Te cred, nu te jura! Dacă ai şti câtă milă şi încredere îmi inspiri! Nu ştiu ce-mi spune că trebuie să fiu mândră... hai, vorbeşte... Şi, spune-mi mai întâi dacă ai văzut-o pe mama. Cine era ea? Te rog!

— Mama dumneavoastră!...

— Mama, repetă Odette. Ce n-aş da să o văd, să o consolez chiar dacă ar fi fost ceea ce... eşti dumneata. Câteodată o auzeam în vis... o vedeam plângând...

Odette se opri.

„Mama ei, se gândi Laurence, cuprinsă de nelinişte. Dacă aş fi avut o fată mi-aş fi închipuit-o oare mai curată, mai nobilă, mai frumoasă?... Cine e mama copilului ăsta? Aş fi putut să uit eu un astfel de lucru? Dar l-am ştiut vreodată?

De ce sunt eu aici?”

Inima îi bătea. În străfundul ființei ei apărea imaginea unui copil, a unui leagăn... Era stăpânită de lupta chinuitoare între forța amintirilor şi amintirile artificiale impuse de Saitano. Începu să plângă în hohote. Câinele lătră aiurea, spre nimeni. Lui Odette femeia îi păru şi mai ciudată din cauza acestei explozii de durere pe care i-o citea pe chip. O durere fără cauză. Milă... sau ceea ce i se păru că ar fi milă o apucă pe Odette... O luă de mână pe necunoscută.

— Cum mă răcoreşte atingerea dumneavoastră! Cum îmi potoleşte inima, spuse Laurence.

— Aşa îmi spune şi sărmanul nostru rege când îl cuprinde răul. Ei bine, acum cred că poți avea încredere în mine. De aceea te rog, vorbeşte-mi despre mama.

— *Nu o cunosc,* spuse Laurence d’Ambrun şi în capul ei se sparseră urlete de durere, iar inima îi striga: Eu o cunosc! Eu ştiu cine este, am să spun!

„Ciudat, îşi zise Laurence, ciudat, ieri eu cunoşteam numele mamei sale şi acum”...

— Nu am cunoscut-o pe mama dumneavoastră.

Odette făcu un gest de disperare.

— Iată tot ceea ce ştiu. Într-o noapte, acum doisprezece

ani... un bărbat înarmat... care era, cum să vă spun...

— Prietenul dumitale, poate!

— Aşa... era un om de arme de la palatul Burgunzilor.

— Burgunzilor?

— Da... a venit să mă caute... mi-a spus că pot câştiga bani mulţi dacă-l urmez. L-am urmat... m-a condus dar nu am dreptul să spun unde...

— Te-a pus să juri?

— Un jurământ... da, aşa e, confirmă Laurence cu satisfacţie... Pot să spun că era o casă arătoasă. Acolo mi-a fost încredinţată o fată de cinci-şase ani... m-a plătit bine... mi-a dat instrucţiuni...

— Cine te-a plătit? Cine ţi-a dat instrucţiuni? întrebă Odette.

— Tatăl fetei. Apoi, după o pauză: şi fata sunteţi dumneavoastră!

Odette începu să plângă acoperindu-şi ochii cu amândouă mâinile. Pe Laurence o cuprinse neliniştea. Îi luă mâinile lui Odette şi-i ceru:

— Nu plângeţi! Lacrimile dumneavoastră mă răscolesc. Aş fi în stare să-l ucid pe cel care vă va face să plângeţi!

Gata! spuse Odette.

— Vreţi să tac? Pot să plec? Blestemat să fie cel ce m-a

împins să vin aici şi să vă pricinuiesc atâta tristețe!

— Nu, nu! Continuă! Sunt lucruri care vorbesc despre mine.

Laurence se liniştise. După o pauză scurtă îi spuse:

— Dacă scoateți un cuvânt din ce vă voi spune, asta-i moarte pentru mine...

— Nu voi spune nimic!

— Este moartea... mamei dumneavoastră!

— Mai bine să mor eu, zise Odette.

— Dacă tatăl dumneavoastră află că îl cunoaşteți, e nenorocire pentru mama dumneavoastră.

— Niciodată n-o să ştie!

— Bine, acceptă Laurence. Acum sunt amintiri mai puțin neplăcute, care îmi vin în cap. După porunca pe care am primit-o v-am luat în brațe şi am urcat cu dumneavoastră Într-o litieră escortată care ne-a scos din Paris. Undeva, într-un sat, în litieră v-am schimbat îmbrăcămintea... v-am dat nişte zdrențe...

Odette scoase un țipăt.

— Vă provoc groază?

— Nu, îmi dau seama că nu mi-ai vrut răul.

— Am crezut şi încă mai cred că dacă nu v-aş fi dus din Paris, dacă nu aş fi îndeplinit ordinile, v-ar fi omorât... o,

nu, nu tatăl dumneavoastră, crezu că-i bine să precizeze Laurence.

— Nu tatăl meu! reluă Odette. El nu vrea să mă omoare...

— El...

— Ce vrei să spui?

— Da. Trebuie să spun. El... Laurence se lupta cu ea însăşi. Spusese ceva pe care amintirile ei îl probau.

— Te rog, spune!

— Ei bine! reluă Laurence cu un efort violent... *el vă iubea!*

O bucurie înflori pe chipul fetei. Deci tatăl s-a despărțit de ea pentru... a o feri de un pericol! Deci, ea putea să-l iubească *pe tatăl ei*.

Acesta era triumful lui Saitano. Bucuria satanică îl stăpânea deja, acolo unde se afla.

Laurence continuă să povestească, cu detalii tot ce se întâmplase la Villers Cotterets: întâlnirea lui Géraude cu preotul, expunerea bietei Roselys la biserică, umilința, boala, salvarea datorată ducesei de Orléans, care luase copilul, îl tămăduise şi îl încredințase lui Honoré de Champdivers:

Un singur lucru era inexact: ea îşi atribuia tot ce făcuse Géraude.

Odette crezu cu toată tăria că această femeie spusese adevărul.

— Cum mi se spunea atunci?

— Vă numeați... erați un înger. Vă şi văd, cu buclele de aur, cu surâsul ingenuu, cu mâinile în jurul... În jurul... Laurence se opri. Ochii i se înroşiseră. Şi-ar fi dat viața să poată spune ceea ce îi spunea inima. Reluă copleşită:

—...În jurul gâtului mamei dumneavoastră... vă numeați... oh! dar eu ştiam, totuşi! Inima îi striga: Roselys! Roselys! Dar reluă înfrântă:

— Nu trebuie să vă spun... cel puțin nu astăzi.

— Bine. Nu-mi spui azi numele meu, de acord, dar numele tatălui meu poți să mi-l spui?

— Da. Pot să-l spun: tatăl dumneavoastră atunci se numea conte de Nevers. Astăzi se numeşte Jean Temerarul, duce de Burgundia!

Odette care se aplecase neliniştită să afle răspunsul, îi cuprinse obrajii în mâini. Simți că parcă ar fi fost în preajma unei crime de familie! Jean Temerarul! Numele era blestemat! Peste tot el provoca ură! Atunci, neliniştită, spuse:

— Tatăl meu se numeşte Jean Temerarul...

— Şi dacă el se îndoieşte că ştiți, spuse Laurence, mama

dumneavoastră...

Şi, cuvântul fu înecat pe buze de mâinile care parcă vroiau să o sugrume.

— Mama dumneavoastră... mama ta, copilă, gândeşte-te la mama ta.

În acea clipă, Laurence urlă:

— Jean Temerarul! Jean Temerarul! Şi căzu pe covor, pierdută, fără cunoştinţă.

XXXVII
Dimineaţa ucigaşului

Speriaţi de zgomotul pe care îl auziră, Honoré de Champdivers şi doamna Margentine s-au năpustit în salon. Laurence a fost imediat ridicată şi guvernanta îi dădea primele îngrijiri.

— Ce ţi-a spus? Ce-a zis? întrebă Champdivers.

— Nu trebuie, nu am voie să spun, răspunse Odette.

— Nici măcar bunicului tău?

— Nici măcar lui.

Champdivers se uită mirat la Laurence. Constată însă că

Major, câinele se frământa prietenos pe lângă biata femeie.

— Sărmană femeie, îl îndemnă inima lui de soldat bătrân, sărmană femeie, cât de misterioasă este durerea care o fi chinuind-o!

— Da, da, biata femeie, spuse Odette. Cât a suferit! Dacă aş putea să o vindec, să o ocrotesc, să o țin aici lângă mine ca să o fac să uite... Să uite dacă ar vrea...

— Să uit! bolborosi Laurence deschizând ochii. Cine-mi vorbeşte de uitare?

Odette îi luă mâinile slabe ale acestei nefericite şi-i ceru cu afecțiune:

— Dacă ai accepta să rămâi aici ai uita mai repede durerea dumitale... şi apoi, eu aş vrea să te mai întreb... am atâtea lucruri de aflat...

Necunoscuta se învioră, obrajii recăpătaseră culoarea şi se citea pe chipul ei bucuria că i s-a propus să rămână. Când deschise gura pentru a răspunde,' alte vorbe decât cele pe care ar fi dorit să le spună fură rostite: „Mi s-a interzis să uit! Dacă aş putea uita că eu sunt Jehanne din strada Plăcerilor şi să-mi aduc aminte numele care mă chinuieşte, să-l pot pronunța... Şi, acum, gata mă reîntorc".

— Vei mai veni aici? Măcar promite-mi, îi ceru Odette.

— Nu ştiu. Pentru asta ar trebui să-mi aduc aminte.

— Ia măcar asta îi spuse Odette şi-i strecură în mâini o pungă cu bani.

Laurence luă punga. Era plină cu scuzi de aur... Ridică mâinile într-un gest imprecis, de mulțumire probabil, şi fără să mai spună ceva, plecă. Odette îi făcu semn lui Honoré să o însoțească până la ieşirea din Saint-Pol. Când ajunseră la poarta principală o trupă de cavalerie îi ceru lui Laurence să se întoarcă. Erau cam cincizeci de soldați înarmați ca de război. În fruntea lor se afla ducele Jean Temerarul.

Laurence ridică ochii şi văzu chipul puternicului senior. Ducele o privea fiind atras de îmbrăcămintea, ei sărăcăcioasă. Privirile lor se încrucişară. La început se uitară liniştiți unul la altul. Apoi necunoscuta, albă ca varul, rosti:

— E năluca celui pe care l-am iubit... Cum podul fusese eliberat, se strecură pe lângă zid şi fugind, ieşi din Saint-Pol.

— Opriți-o! Opriți femeia aceea! porunci ducele.

Era prea târziu. Femeia nu a mai putut fi găsită. Laurence se pierduse prin străduțele mici şi întortocheate şi fără să ezite o luă spre strada Plăcerilor. La mijlocul străzii, intră într-o casă, mică, sărăcăcioasă.

— Iată-mă la mine! Ce bine că nu au schimbat nimic în timpul absenței mele.

Niciodată ea nu văzuse această casă. Niciodată nu intrase în camera aceea. Niciodată nu se hazardase să ajungă pe acea stradă blestemată. Lângă podul de la intrare, unde o revăzuse pe Laurence, Jean Temerarul descălecă şi nu-şi putu stăpâni uimirea:

— Fantomă? Ce dracu' a vrut să spună? De ce se uita atât de curioasă la mine? Voi aţi văzut-o? întrebă el pe Ocquetonville şi pe Guines, aflaţi în preajmă.

— Da, seniore, o cerşetoare pe care au lăsat-o să intre în palat. Cine i-o fi dat drumul!

— Sunteţi siguri că *aţi văzut-o?*

— Fără îndoială! spuse Guines mirat. Jean Temerarul se uita cu neîncredere în jurul lui. În minte îi veni un nume. Tresări. Se îndreptă spre palatul reginei.

Din când în când se oprea şi se uita în urmă să vadă dacă nu a reapărut femeia aceea. Nu vedea decât mulţimea de soldaţi înarmaţi ca de război, ceaţa, pomii desfrunziţi, liniile neclare ale clădirilor. Îl cuprinse o frică superstiţioasă. Uită de fantomă. Iar acolo, pe treptele palatului reginei avu impresia că imensul şi sumbrul domeniu Saint-Pol nu-i decât o formidabilă sinteză a lumii. Şi se gândi că el, omul forţei, el feudalul, el va fi stăpânul acestui domeniu, al Parisului, al Franţei, al lumii! Orgoliul îl desfigurase. Se trezi

urlând:

— Am înlăturat orice piedică, Orléans e mort! Isabela este a mea! Berry nu mai contează! Pe rege îl termin dintr-o suflare! Da, simt că a sosit ceasul! Sunt cel mai apropiat moştenitor al coroanei.

În acest timp o trupă intra la Saint-Pol. Ducele rămase uimit: erau cavalerii ducelui de Orléans, ai contelui de Armagnac a cărui fiică era logodită cu Charles de Orléans, fiul celui ucis. Toți aveau o eşarfă neagră. Când descălecară începuseră să strige:

— Răzbunare! Răzbunare! Moarte ucigaşului!

Jean Temerarul se feri de ura lor şi se retrase într-un vestibul. Ieşi temător, dar, viclean se porni şi el să urle:

— Asasinul!! Ucigaşul! Curând îl cuprinseră din nou îndoielile, frica. Încercă să vadă mai bine. Grupul de partizani ai ducelui de Orléans se desfăcu şi, dintr-o litieră coborî o femeie îmbrăcată în doliu. Era văduva, ducesa de Orléans, Valentina de Milano. Un bărbat îi oferi brațul şi Jean Temerarul îl recunoscu imediat. Îşi dădu seama că moartea ducelui nu-i era suficientă pentru a lua puterea şi că îl aşteptau alte lupte până să poată avea coroana. Bărbatul care o însoțea pe Valentina... Se auzi ca un tunet glasul lui.

— Majestate! Unde eşti? Charles, ți-a fost ucis fratele! Rege, iat-o pe văduva fratelui tău care vine să ceară dreptate şi răzbunare.

— Răzbunare! Moarte ucigaşului! urlau cavalerii.

Acel bărbat care îi oferise brațul Valentinei şi care se îndrepta spre palatul regelui era Bernard al VII-lea, contele de Armagnac, senior de Fezensac şi de Fezensaguet, de Pardiac, de Gaure, de Lomagne, de Charolais, un războinic teribil, dur cu el însuşi şi cu toți cei din jurul lui, reputat pentru vitejia lui.

Din depărtare, cavalerii ducelui de Burgundia asistau la noul spectacol. Peste Saint-Pol se aşternu, pentru câteva clipe, liniştea. Apoi, după o scurtă pregătire, cele două tabere se găsiră față în față. Războiul între Burgundia şi Armagnac începuse!

Jean Temerarul se avântă spre scara care ducea la marea galerie, ridică privirea şi, uimit, o văzu pe Isabela la capătul scărilor, aşteptându-l ca altădată.

Era acolo, singură, cu ochii în flăcări. Repede, Jean ajunse lângă ea.

— În noaptea asta, ducele de Orléans...

— Ştiu, îl întrerupse regina. Bois-Redon a văzut totul.

— L-a văzut cum a căzut şi mi-a povestit. Acum, Jean,

iată-te aici pe drumul care duce la tron...

Vorbea grav şi avu impresia că îl admiră. Jean temerarul simțea că este deja a lui. Pasiunea îl domina. Uitase deja de Odette de Champdivers. O îmbrățişă şi ea se lăsă cuprinsă crezând, probabil, la rândul ei, în acel minut de dragoste.

În curte se auzea: răzbunare! răzbunare!

— Tu eşti regele, îi spuse Isabela scuturată de pasiune.

— Tu vei fi împărăteasă! se exaltă Jean.

Răzbunare! Moarte asasinului! se auzea tot mai aproape.

Isabela tresări. Cu un efort încercă să-şi învingă slăbiciunea.

— Nu-i totul gata, reluă ea gândul cu voce tare. Soția ta, Margareta...

Cu un gest violent Jean o opri şi-i spuse: e condamnată la moarte.

—...Berry, adăugă ea.

— Este un satâr şi pentru ăsta! Doar a complotat împotriva regelui, nu-i aşa? E suficient, nu? şi trecu într-un râs dement.

— ...regele, continuă Isabela.

— Îl va doborî boala. O să o mai ajutăm şi noi. *Am cerut să vină doi tămăduitori*...

Era sinistru. La rândul ei, regina începu să râdă şi ea. De

data asta cu siguranță îl admira pe Jean Temerarul. Se îmbrățişară din nou.

— Nu putem face nimic împotriva regelui, spuse Isabela, atâta timp cât intrusa se află în preajma lui.

— Odette de Champdivers! Era un fel de suspin, de oftat care sugrumase glasul ducelui. Simți că i s-a dat o lovitură. Isabela îi provoca groaza acum. Se retrase câțiva paşi.

— Trebuie să faci în aşa fel încât să dispară şi fata asta, îi ceru regina şi, râzând, adăugă: mica regină!

— Să...

— Da, îşi continuă Isabela gândul pe care nu-l putea rosti. Să o ascunzi, de exemplu, într-un loc necunoscut, sigur... Dar, văd, lasă nu te nelinişti! De asta se va ocupa cineva... Ea se gândi la Hardy de Passavant.

— Voi avea grijă, zise, totuşi, ducele. Şi în câteva clipe refăcu întregul plan: să o răpească pe Odette şi să o ducă la castelul Brabant. Acolo, el va fi stăpânul. Acolo Odette va fi redusă la neputință. Astfel Isabela nu va afla că Odette va exista numai pentru el. Da, aşa va face. Se va împărți între palatul lui şi Saint-Pol, între Isabela şi Odette! Una îi va da dragostea la care visa... cealaltă puterea... Împărăția lumii. Sigur de planul lui, repetă:

— Mă ocup eu de dispariția fetei.

— Într-un loc sigur. Este cu neputinţă să fie lichidată în palatul regal, dar undeva, pumnalul ăla care, a lovit-o pe Laurence, poate fi din nou folosit!

Ducele se pierdu. Fantoma... fantoma îi apărea din nou! Când îşi dădu seama că are slăbiciuni se înfurie. Isabela spuse:

— Îl am pe acest om. Nu am decât să fac un semn... şi tămăduitoarea regelui va dispărea. Trebuie acţionat, însă, repede.

— În trei zile, interveni Jean. Mă ocup singur şi vreau să fac singur treaba asta!

Se gândea la promisiunea lui Saitano: în trei zile o va vedea pe Odette supusă, poate iubitoare.

— Chiar înainte de trei zile, se gândi Isabela, Passavant ne va scuti de fata asta. Să plecăm, reluă ea. Să nu cumva să fii bănuit. Acum, mergi la rege şi, astfel, vei putea să sfidezi furtuna lui Armagnac. Fii primul care cere răzbunare pentru moartea ducelui de... Orléans! Şi încă ceva... De ce a trebuit să-l lichideze Ocquetonville pe duce. Nu ne înţeleseserăm să nu se amestece oamenii tăi?

— Pentru că insul pe care am contat, a refuzat. Era în ultimul moment şi era prea târziu să mai ezităm...

— Cine era omul?

— Cel pe care l-ai văzut în pădurea Vincennes.

— Cavalerul de Passavant!

Isabela îi pronunțase numele strigând. Îl fixă cu ochii răi pe Jean Temerarul.

— Ce ai făcut?

— Fii liniştită, nu va trăda el secretul nostru. Acum se odihneşte pe... fundul Senei. Passavant nu mai există!

Isabela simți că-i plesneşte capul. Scosese ghearele pentru a-l sfâşia pe duce. De ce? Ce se întâmplase? Ce-i spunea, de ce o tulburase într-atât ştirea morții lui Passavant. Turbată, izbucni în râs:

— Ştiai cine este acest Passavant pe care l-ai omorât?

— Ne-a spus chiar el, în pădure!

— Ei bine, mie mi-a spus adevărul: este copilul acela pe care l-ai întemnițat la Huidelonne şi pe care s-au făcut experiențe. Şi acum, cu piatra de gât, se odihneşte pe fundul Senei!

Jean se arătă îngrozit pentru a-i face plăcere Isabelei.

— Nu pot să mai fac nimic fără el, se lamenta regina. Acum numai pe el trebuie să mă bizui. Passavant nu mai este!

— Fără ea, eu nu reprezint nimic. Ea este torța care-mi luminează drumul! se gândi ducele.

Pentru el, ea era cea care dorea înlăturarea lui Odette.

Pentru ea, el era cel care îl lichidase pe Passavant.

În ochii lor fulgeră semnul urii. Într-o clipă însă ceva care îi domina îi atrase din nou. Se îmbrățişară cu furie de parcă şi-ar fi vrut moartea.

Curând Jean Temerarul coborî scările şi, traversând curtea, se duse la palatul regal. Auzea aceleaşi strigăte, aceleaşi îndemnuri la răzbunare. Ajunse în cabinetul regelui şi avansă cu pas sigur până lângă contele de Armagnac, care ajunsese aici înaintea lui.

— Sire, spuse atunci Jean Temerarul, am aflat despre o crimă odioasă care face ca regele să piardă pe cel mai puternic şi mai dotat dintre sfetnicii lui: Sire, aici nu-i vorba de o crimă obişnuită. În Majestatea ta au vrut să lovească!

Charles îl asculta cu atenție. Lacrimile îi curgeau pe obrajii lui obosiți. Nu-l iubea pe fratele lui, îl bănuise în multe rânduri că punea la cale comploturi. Dar nebunul ăsta în momentele lui de luciditate, nu era un om rău. Durerea lui era sinceră.

— Sire, termină ducele, trebuie găsit ucigaşul! Trebuie pedepsit şi toată lumea să ştie că pentru ucigaşi nu e milă. Cer Majestății tale să mă îngrijesc eu de prinderea şi pedepsirea criminalului.

Charles întinse mâna într-un semn fără înțeles.

— Ai venit prea târziu!

— Ce vrei să spui, Majestate?

— Întreabă-l pe contele de Armagnac! spuse regele şi nu-l mai interesă prezența ducelui. Se întoarse spre Valentina de Milano. Se afla într-un fotoliu, alături. Făcu un gest de sinceră compasiune, se îndreptă încet spre ea, îi luă mâinile şi cu o voce stinsă îi zise:

— Draga mea, nu am cuvinte să-ți pot mângâia durerea mare, să te pot consola, dar ştiu pe cineva, ştiu un înger care ar putea să-ți înlăture din suferință.

Valentina se scutură.

— Iat-o, se află aici, interveni regele. Valentina ridică ochii şi o văzu pe Odette care se îndrepta spre ea plângând. Aflase şi ea despre crimă. Primele cuvinte pe care le adresă regelui: Stăpâne, cât de mult va suferi protectoarea mea!

De cum aflase că Valentine sosise la rege, îşi propusese să o vadă, să o consoleze. Ducesa se ridicase şi înainta spre ea. În acea clipă se produse un incident straniu la care asistară cei douăzeci de oameni aflați în cabinetul regelui.

Lumea o văzu pe Odette că se opreşte brusc în drumul ei spre Valentine şi se îndreaptă spre Jean Temerarul. Era albă ca varul şi tulburată. S-ar fi zis că-l vedea pentru prima

dată în viața ei; şi, într-adevăr, era pentru prima dată că ea *îl vedea astfel.*

Jean Temerarul tremura.

„Tatăl meu! şopti Odette în sinea ei. E tatăl meu...!”

„Pe Dumnezeul meu, îşi spunea ducele tulburat... Ce curaj pe ea... ea, care mă ocolea, căreia îi era teamă de mine... Oh, vrăjile lui Saitano îşi fac deja efectul... mă iubeşte! Nu mă mai îndoiesc, mă iubeşte!”

Tânăra se uita tandru la cel din fața ei. Tulburată, îşi schimbă brusc paşii spre ducesa de Orléans. Câteva clipe mai târziu cele două femei îşi dădeau mâna şi, sprijinindu-se una de cealaltă, părăseau cabinetul regelui. Jean exalta de mulțumire: era sigur că Odette îl iubeşte!

O dragoste diabolică, provocată de nebunia unui vrăjitor! Dar, ce importanță mai are asta acum?! Odette va fi a lui. În acest timp, când inima lui era aprinsă de pasiune, mintea se încăpățâna să născocească planuri împotriva contelui de Armagnac.

— Dragă vere, începu el, i-am propus regelui să-l caut, să-l prind şi să-l pedepsesc pe ucigaşul vărului nostru, ducele de Orléans. M-ai auzit. Ai auzit şi răspunsul regelui cum că aş fi venit prea târziu. Şi, tot regele, a spus că dumneata îmi vei explica...

— Majestatea Sa a vrut să spună că m-a însărcinat pe mine să-l găsesc şi să-l pedepsesc pe asasin.

— Pe dumneata! tună plin de furie ducele.

— Pe mine! Şi vă jur că voi găsi asasinul. Ducele simţi ameninţarea din răspunsul contelui. Un gând nebun îi trecu prin cap. Duse mâna la pumnal, dar Ocquetonville şi tovarăşii lui îl înconjurară.

— Băgaţi-vă pumnalul la loc, duce, sau vreţi să-mi arătaţi că aveţi obişnuinţa de a ucide...

Jean Temerarul se lovi peste frunte... scrâşni din dinţi, rânji... vedea în faţa lui eşafodul. Cu un efort suprem îşi reveni şi îşi stăpâni nervii.

— Iartă-mi această ieşire pe care mi-a provocat-o durerea, dragul meu văr. Nu am făcut asta pentru că nu aş fi de acord cu hotărârea regelui. Dar, am crezut că am acest drept. Să nu mai vorbim... Ia spune-mi, bănuieşti pe cineva? Ai ceva semne care să ducă spre criminal?

Contele de Armagnac se apropie de Jean Temerarul, îl privi cu ură şi răspunse scurt:

— Poate!

Ducele tremura. Cei patru erau de marmură. Contele se întorsese şi, cu paşi domoli, se îndreptă spre apartamentul regelui unde o găsi pe ducesa de Orléans plângând în

brațele tinerei fete.

— Doamnă, începu el, e bine că ne plângem morții, dar în clipele astea de durere, ar mai trebui să ne gândim la încă două lucruri. Primul ar fi răzbunarea!

— Da, spuse regele hotărât, trebuie să-l răzbunăm pe fratele meu, oricare ar fi ucigaşul.

— Aş vrea ca asta să fie treaba mea, Sire, aşa cum ați şi încredințat de altfel. Acum, mă gândesc la al doilea lucru: este vorba de a o pune la adăpost pe nobila doamnă de Orléans.

Valentina se uită cu durere la rege.

— Nu mai contează nimic, acum, pentru mine. Nici viața. Îmi doresc moartea şi o aştept în pace.

Spunând aceste cuvinte, văduva lăsă să-i cadă voalul pe chipul ei torturat de durere.

— Doamnă, reluă contele, viața dumneavoastră este şi ne este prețioasă, dar noi nu avem dreptul să-l iertăm pe ucigaş. Nici la Saint-Pol; nici la Orléans nu mai puteți fi la adăpost.

— Are dreptate, surioară! Nu pot să mă apăr pe mine în această situație. Cum aş putea să te apăr şi pe dumneata!

— Fortăreața de la Pierrefonds este bună, acolo se poate ține piept unei armate. Vă rog, doamnă, dați-mi mâna.! Vă

conduc la litieră şi veţi fi escortată la Pierrefonds de oamenii dumneavoastră şi de oamenii mei. Peste trei zile voi veni şi eu acolo.

Odette se aruncă în braţele celei pe care o numea încă salvatoarea ei.

Valentina fu îmbrăţişată de rege şi, apoi, părăsi salonul la braţul contelui de Armagnac. După ce făcură câţiva paşi, auziră vocea neliniştită a regelui:

— Dumnezeu să vă aibă în pază! Undeva, într-un ungher al salonului, un om asista tăcut şi nemişcat la aceste scene. Când Valentina se află în curte, ieşi din colţul lui şi, printre dinţi, îşi jură:

— Pe toţi dracii, n-o să încep şi eu să plâng ca un viţel acum!

Şi Jacquemin Gringonneur se porni cu paşi uriaşi spre rege:

— Sire, Dumnezeu să vă aibă în pază! E bine. Dar dacă doriţi să-mi mai daţi odată crezare, cercetaţi mai bine adversarul, lichidaţi bona şi aveţi singur grija dumneavoastră!

— Taci!

— Sire, păcătoşii au şi ei dreptatea lor. Adio, Sire! Am să lucrez pentru dumneavoastră! mai spuse şi, însoţit de câine,

ieşi.

Gringonneur, care îl vizita adesea pe rege, cunoştea bine locurile. Îndrăzneț şi fricos în acelaşi timp, lunganul intră prin nişte coridoare întunecoase care duceau spre apartamentul lui Odette.

Era o ființă bizară acest Gringonneur: picta cărți de joc deşi jocul de cărți provoca furie la Curte; pe de altă parte, la Curte prețuia ceva mai mult decât câine la Major şi ceva mai puțin decât bufonul regelui. Bine plătit de rege, acceptat în intimitatea lui, devenit în secret profesorul acestuia pentru jocul de cărți, Gringonneur avea la Curte o poziție greu de explicat. Naiv şi adesea ignorant, acest tip se afla adesea în locurile de unde putea să audă multe. Ca de exemplu, acum, el auzise aceste vorbe: în noaptea asta, la miezul nopții, precis! Cât despre bătrân...

Atât auzise. Nimic mai mult! Dar gesturile pe care le desluşise spuneau mult. Erau însă vorbele unui personaj important. Erau ale ducelui de Burgundia care dădea ordine celor patru ucigaşi. El se ascunsese după o draperie de unde putuse auzi destul de bine.

„Dacă mă văd ăştia, sunt mort! Ei şi, n-oi fi eu ultimul laş! Nu vezi, complotează împotriva regelui! N-au milă de bătrân? A, nu despre mine-i vorba. Eu sunt tânăr. Bătrânul

pe care-l vor lichida este... da... dar, atunci, sărmana mică regină...”

Ajuns aici cu presupunerile, Gringonneur fu zguduit de o durere violentă. În sinea lui crezu că a venit timpul să se sacrifice. Luă hotărârea să-i atragă pe cei patru şi pe Jean Temerarul şi îşi trase spada. Cu spada scoasă, se îndreptă spre antecameră. Oamenii ducelui se retrăseseră deja. Intră în cameră, bătu din picior şi constatând că nu mai este nimeni, spuse:

— Au întins-o!

Încet îşi puse la loc spada şi ieşi din Saint-Pol spunându-şi că trebuie să reflecteze serios şi să-l avertizeze pe rege. Pentru el nu era decât un singur mijloc de a-l putea face să reflecteze: băutura.

De aceea, pe seară, Gringonneur se afla la „Scroafa spânzurată” cu limba înțepenită şi ochii tulburi... de atâta reflectare.

XXXVIII
Scara lui Gringonneur

Jean Temerarul urmărea să o captureze prin viclenie şi violență pe Odette. Mai întâi avea interesul să-i poată spune reginei: Iată, ordinul tău a fost îndeplinit, Odette nu mai este la Saint-Pol. Eşti singura stăpână! Apoi, avea un interes personal. Promisiunea lui Saitano se realiza cu o rapiditate care îl uimea, iar puterea vrăjitorului se şi arătase: de la o vreme Odette îl privea altfel. Trebuia să profite cât mai repede!

Hotărârea o luase chiar când Odette îl privea cu acea tandrețe inexplicabilă. O puse pe seama vrăjitoriei. Atât! Şi unul şi altul trăiau o dramă de care nu erau conştienți. Jean Temerarul nu ştia că Odette *este fiica lui.* Odette nu ştia că *tatăl ei* o iubea. Ceva întunecat şi crud se amestecase în fatalitate.

Jean Temerarul îşi urmă planul: cei patru ucigaşi ai ducelui de Orléans, înfierbântați de izbânda lor şi cu mirosul sângelui în păr, nu aşteptau decât să fie ațâțați. Când contele de Armagnac se îndepărtase, stăpânul îi conduse pe câmpul de bătaie şi le ceru noi fapte de arme: Honoré de Champdivers să fie strangulat sau înjunghiat, pot să aleagă! Ceva asemănător pentru guvernantă, doamna Margentine. Lui Odette, un căluş în gură! şi apoi, transportată la Palatul burgunzilor. De cucerit postul de

pază de la Saint-Pol! Uşor! Era una dintre misiunile onorabile, fără prea mari riscuri, chiar amuzantă. Cei patru se arătaseră entuziasmaţi, iar ducele o şi vedea pe Odette, după miezul nopţii, la palatul lui.

Ocquetonville şi ai lui se pregăteau să treacă la treabă. În acest timp, Gringonneur aflat la al cincilea rând – şi vai, cât de bun era vinul lui Thibaud! – încerca să străbată ceaţa care îi înconjura capul. Putu să ajungă la o idee: şi anume că Odette era în pericol. Atunci încercă un plan de salvare, fără să se expună. Nu găsi nimic.

— E curios. Ştiam că vinul îţi dă idei. De atâtea ori am constatat asta! Acum, am băut destul şi degeaba. Trebuie să salvez pe tânăra asta, altfel mă pot considera un trădător, un jefuitor ordinar, un neisprăvit, un impostor nemernic. Nu mi mai rămâne decât să merg eu acolo, să-mi risc viaţa. Era trist şi se ridică. Thibaud îl văzu plângând şi-şi spuse că vinul este de vină pentru această slăbiciune sentimentală.

— Hei, maestre, bagi apă în bunătatea de vin! Ce, dracu', se întâmplă?

— Dacă ai şti, jupâne?! Îmi plâng chiar moartea mea. Acum, că nu-i prea departe.

— Perrinet! Blestematule, unde eşti? Adu repede vin pentru maestru Gringonneur. Cel strigat aduse şi pictorul se

aşeză din nou la masă.

— Coţcar bătrân, ia spune ce te-a apucat cu moartea asta? N-avem decât o viaţă şi vrei să o arunci, aşa, pe apa sâmbetei?

— Ce să-ţi spun... Se opri şi duse ulcica la gură în aşteptarea unei idei bune. La al şaselea rând îl apucase furiile. Uitase că trebuie să alerge la Saint-Pol şi să o salveze pe Odette. Se închipuia, deja, pe câmpul de luptă încolţind pe cei patru nemernici, salvându-l pe bătrânul Champdivers, semănând deruta... Încercă să se ridice, de data asta mândru, cu mâna pe pumnal. Când, din bucătărie, Thibaud văzu pornirile lui războinice, alergă în grabă:

— Hei, cumetre, strigă el râzând, începi să-ţi faci felul spărgându-ţi mai întâi capul? Mai bine mai iei un rând!

— Nu! Vreau să profit de curajul care mă stăpâneşte în seara asta. Vreau să-i dau gata pe toţi!

— Ce naiba te-a apucat! Parcă ai turbat!

— Nimic. Niciun pahar! Nu mă mai reţine cu tâmpeniile tale! Dă-mi drumul! De fapt nu-l reţinea nimeni. Pictorul se sprijinea de masă ca să nu cadă.

— Bine, zise hangiul strâmbat de atâta râs, du-te, cine te reţine! Pleacă, poţi să te cari chiar fără să plăteşti. Du-te,

taie-i, spintecă-i, jupoaie-i şi, pe urmă, adu-i aici să-i văd. Apoi terminăm amândoi butoiul început.

— Bun! spuse pictorul. Am terminat! Am găsit!

— Ai găsit? Ce ai găsit? Ai găsit explicația de ce ți-e sete mereu!

— Nu, nu te pricepi! Trebuie să fiu prudent ca Ulysse! Zi-i să mai aducă un rând care ar putea, în sfârşit, să mă ajute să cercetez mai atent ideea care mă stăpâneşte ca un diavol de câteva clipe.

Pictorul găsise, într-adevăr o idee bună. Goli al şaptelea rând dintr-o suflare. Ideea lui era să-l prevină pe Passavant.

— Nici Nestor nu ar fi găsit o idee mai bună! Tânărul mi se pare că are forța şi curajul lui Ajax. E generos, caută aventura. El e cel care o va salva pe tânăra nobilă. Şi, pe mine, ce mă costă: mai nimic! Atât, osteneala să-i duc scara asta, s-o aşez şi să bat la poartă. Gata!

Se ridică a treia oară, parcă mai hotărât. Dar şi de data asta se aşeză la loc. Bravul de el era alb ca varul. În încăperea în care se afla, îşi făcuseră apariția Ocquetonville, Scas, Guines şi Courteheuse. Intraseră cu mare gălăgie în han şi, acum, se îndreptau la o masă vecină la care se mai găseau două persoane.

— Cărați-vă şi lăsați-ne, singuri, le porunci Ocquetonville.

Cei doi tresăriseră: unul duse mâna la brâu, dar tovarăşul lui îl opri la timp înainte de a face un gest necugetat. Aruncă pe masă un ban şi plecă luându-l de braţ pe tovarăşul lui. Din mers apucă să spună:

— E drept, nişte sărăntoci ca noi trebuie să lase locul seniorilor. Hai, prietene, am băut destul în seara asta. La drum!

Dacă ar fi fost acolo cavalerul de Passavant la care se gândea acum Gringonneur, ar fi putut să recunoască în cel care vorbise pe tâlharul din pădurea Vincennes căruia îi făcuse în dar şi viaţa şi libertatea.

Cei doi ieşiră. Afară era întuneric. Strada era pustie şi totuşi ei mergeau cu abilitatea sălbăticiunilor. Undeva în cartier se afla casa Passavant cândva o impunătoare locuinţă. Acum însă, era abandonată şi avea o reputaţie proastă, fiind cunoscută ca loc al tâlharilor şi al jefuitorilor, casa în care bântuiau fantome, se adunau vrăjitori.

La hanul „La scroafa spânzurată” cei patru spadasini cerură cu glas ameninţător să li se aducă de îndată vin aşa că, întreaga armată a lui Thibaud se înfiinţă în jurul lor. Serviţi, începură să bea pe nerăsuflate. Aveau nevoie să se înfierbânte atâta cât să găsească curajul pentru a lichida un bătrân şi o tânără. Cel puţin, aşa calculau ei. Îi mai

frământa să găsească în vin şi forța de a uita glasul acela care-i strigase pe nume şi le spusese: de mâna mea veți muri, nemernicilor! Era glasul lui Passavant. Asta cereau ei de la vin. Râdeau cu gura plină, dar aveau ochii înspăimântați. Vorbeau tare, înjurau valeții, ciupeau servitoarele, dar ochii lor trădau frica de vocea aceea.

— Pe fusta Junonei, interveni Gringonneur, ridicându-se, cred că este timpul să-i arăt leului tânăr...

— A, exclamă Ocquetonville, izbucnind în râs, să nu ne mai gândim la nimic: Passavant e mort!

Gringonneur începu să se dezmeticească. Era palid şi-l frământa remarca lui Ocquetonville.

— Passavant e mort!

— Dracul ăsta bea acum apă din Sena, cu pietroiul de gât, zise Courteheuse.

— După ce a fost crestat cu sabia, râse Guines.

— Pentru că Passavant bea apă, eu vreau să-i beau partea lui de vin, zise Scas, mi-e sete numai când v-aud că el s-adapă în fluviu.

Gringonneur îşi puse mâna pe frunte şi plecă spre ei.

— Domnii mei, spuneți că Passavant e mort?

— Mort şi înmormântat! zise Guines.

— Înmormântat e greşit spus, interveni Scas. Adevărul

înainte de toate: Cadavrul este în apă.

— Ce! se miră pictorul! chiar sunteți siguri, domnii mei?

— Atât de siguri, preciză Ocquetonville cu un gest viclean, că l-am văzut cu ochii noştri ciuruit de lovituri. Noi am vrut să-l readucem la viață, dar era prea târziu când am sosit.

— Foarte târziu, maestre Gringonneur, spuse Guines.

— Şi aceiaşi tâlhari care l-au înjunghiat l-au aruncat apoi în Sena, adăugă Courteheuse. Ce păcat, era un viteaz! în sănătatea lui Passavant bea şi dumneata, maestre!

Cei patru goliră ulcelele. Gringonneur îi imită. I se învârtea capul, dar de data asta nu din pricina vinului. Înțelesese că, din cauza lui, Odette era pierdută. În capul lui apăru un alt plan: să alerge la Saint-Pol şi să dea alarma.

— Sunt unsprezece ceasuri de atunci, preciză Courteheuse.

— Drace! zise Guines, e timpul să plecăm dacă nu vrem să dormim pe afară.

— Pe cai! comandă Ocquetonville. Câteva clipe mai târziu Gringonneur constată că este singur în sală. Thibaud trăsese obloanele. Mai rămăsese Perrinet, care avea poruncă să închidă.

— Să mergem! zise pictorul ridicându-se. Şi-şi luă scara. Când îl văzu pe Perrinet crezu că-i o fantomă.

— Ăsta, bolborosi pictorul, ăsta este...

Se scutură.

— Bineînțeles, făcu valetul, este chiar cavalerul de Passavant.

Într-adevăr, în sală intrase Passavant. Înaintă spre Gringonneur şi, zâmbind, îi spuse:

— Bei cam mult, maestre Jacquemin. Dacă o ții aşa mie nu-mi mai rămâne niciun strop. Asta mă va face să-mi caut adăpost în altă parte şi tare mă tem că se supără jupânul Thibaud.

— Ce! reuşi să lege vorbele pictorul, cum, nu eşti mort?!

— De ce aş fi, spuse cavalerul cu un aer naiv.

— Nu te-au ciuruit tâlharii?!

— După cum vezi sunt nevătămat.

— Şi nu te-au aruncat în Sena? aşa pretindeau Scas şi ai lui.

— Ah, constată Passavant. Asta e altceva. Acum da, eu sunt mort, mort de-a binelea, maestre. Şi te rog să nu uiți asta! Cred că trebuie să-l previn şi pe hangiu. Iar tu, se adresă el lui Perrinet, dacă scoți o vorbă îți tai urechile şi fac tocană din ele.

Perrinet dispăru căci cavalerul nu avea aerul că glumeşte.

— La revedere, maestre, şi nu uita că eu sunt mort, spuse

Passavant urcând scările.

Gringonneur se ridică dintr-odată şi reuşi să se țină pe picioare fără să mai cadă pe scaun. Alergă după Passavant, îl luă de braț şi înainte ca acesta să reprime gestul atât de familiar, spuse:

— Ştiți, domnul meu, că eu v-am aşteptat toată ziua? Ştiți că cei patru câini turbați, de care v-am mai vorbit, aleargă acum spre Saint-Pol? Ştiți că trebuie să-l ucidă pe Honoré de Champdivers! Ah, cavalere, dacă ai milă de acest bătrân viteaz şi de nobila domnişoară...

— Ce-i cu Odette?

— Păi, ce să-ți spun...

— Şi ea e amenințată? Vorbeşte odată, neisprăvitule!

— Da, da... Dacă mă mai îngroziți cu ochii ăia nu mai pot nici să vorbesc... Şi ea, poate, este amenințată. Ea sau regele, nu am înțeles prea bine. Ceea ce este sigur, e că cei patru câini turbați intră în acest moment în palatul regelui.

Passavant nu mai auzea nimic. Îl împinse pe Gringonneur care începu să blesteme fusta Junonei.

— Spune, cunoşti locurile la Saint-Pol?

— Da, dar de ce? întrebă pictorul.

— Poți să mă ajuți să intru!

— Pot, dar nu mă mai strânge aşa de braț!

Passavant îi dădu drumul.

Curând alergau amândoi spre Saint-Pol. Când ajunseră în fața intrării principale, văzură patru siluete intrând şi, în urma lor, poarta se închise.

— Ei sunt! spuse pictorul.

— Înainte! spuseră.

Ajunseseră la poartă. O santinelă se uită neliniştită la ei. Cavalerul se feri şi-l lăsă pe Gringonneur să parlamenteze cu arcaşul postat ca santinelă. Auzi cum cei doi schimbară câteva vorbe. Pictorul se apropie de el.

— Intrăm!

— Nu, răspunse Gringonneur cu vocea sugrumată. Parola n-a ținut. A fost schimbată chiar acum.

— Ce nenorocire!

XXXIX
Atacul

Jean Temerarul se arătase, în tot acest timp, deosebit de precaut. Era puternic şi viclean. Orgoliul îl mâna spre acțiune, meditația îl făcea mai prudent, decât viteaz. O

iubea pe Odette, dar nu o scosese de la inimă pe Isabela. În el trăiau două ființe.

Jean Temerarul, după ce se întâlnise cu contele de Armagnac, după ce observase zâmbetul prietenos al Odettei, o căută pe regină şi-i spuse:

— În noaptea asta te scap de intrusă, de mica regină.

Isabela îl ascultă cu atenție, aprobă planul şi nu-şi dădu seama că ducele urmărea un scop personal în toată această afacere: să o aibă aproape pe Odette. Era atât de orbită, încât începu să-l admire pe duce: după ce l-a ucis pe Louis de Orléans, se ocupă şi de moartea lui Odette!

— Passavant e mort, spuse ea, de parcă ar fi vrut să se convingă pe sine. Dar de ce se gândea la cavaler? Sunt trei puncte de salvare a intrigantei: garda pe care i-a dat-o nebunul, câinele şi, eventual, cineva care ar veni din afară. Cu Honoré lucrurile erau puse la punct.

Pentru orice eventual pericol din afară, o singură măsură: de la ora unsprezece, să se schimbe parola cu care se intra în Saint-Pol, astfel încât să nu mai poată intra niciun nepoftit. Se făcuse o excepție cu cei patru spadasini. În privința câinelui Major i se ceru unui valet să-l prindă pe înserat, când acesta era slobozit în grădină pentru plimbare. Ceea ce se şi întâmplase. Câinele a fost închis într-o

încăpere de la patiserie unde intrase ademenit de miros şi mâncase bunătățile cu poftă aşa încât nu se mai putea de sătul.

Rămânea garda. Cu asta s-a ocupat Bois-Redon. Pe la zece seara, când Gringonneur tot încerca să se ridice şi nu reuşea, căpitanul îşi pregătea armele – pumnalul, spada, pieptarul din oțel. Apoi, se duse la palatul regelui. „Am să-i îmblânzesc eu pe câinii ăştia, aşa cum a fost îmblânzit şi Major, îşi spuse Bois-Redon. Mă întreb de ce nu a vrut regina să lichidăm câinele? Lui îi scăpase calculul reginei. Ea se gândise la zilele de după moartea lui Odette: prezența câinelui ar fi mărturisit că acolo nu se întâmplase nimic tragic. Se putea crede că Odette a fugit cu bunicul ei, asta-i tot!

Bois-Redon intră în sala gărzii. Erau acolo doisprezece soldați.

— Bună seara! Mă plictisesc de groază! Hai să bem ceva. Poate facem şi o carte! Ce, dracu', aveți de vă uitați aşa la mine?

Cei doisprezece erau uluiți de onoarea care li se făcea şi, de aceea, nu ştiau ce să creadă. Bois-Redon era doar căpitanul reginei! De aceea, începură să-l bănuiască de ceva. Când îl văzură că se aşează la masă, că scoate cărțile

şi că pune în fața lui un pumn de monezi de argint, începură să se apropie şi ei de masă.

Bois-Redon puse vin în pahare şi asta îi dădu gata pe soldați.

— Să jucăm. Pun banii pe armura voastră.

— Ce! strigă unul bănuitor.

— Când voi pierde, vă dau un scuz. Când pierdeți voi, îmi dați o platoşă.

— Bine, acceptară câțiva ispitiți mai ales de băutură. Ochii le sticliră şi mai aprins când văzură că Bois-Redon aruncă pe masă bani de aur. Nimeni nu mai era atent decât la joc. Ar fi putut fi luat cu asalt palatul, nu ar fi auzit nimic. De fapt deja nu auzeau zgomotele ciudate din jurul lor.

— Gata, zise Bois-Redon mult după miezul nopții, gata, s-o fi terminat.

— Ce să se fi terminat? întrebă unul, mort de beat.

— S-o fi terminat cu râsul. Şi adună tot ce se afla pe masă în fața fiecărui jucător, băgă în punga cu care venise şi plecă lăsându-i pe toți uluiți. Le luase tot şi banii pe care-i pierduse el şi banii cu care veniseră ei.

— Să le las totul nenorociților ăştia, cum mi-a zis regina? Hai să fim serioşi! Regina e nătângă! Ceea ce-şi propusese

înfăptuise: îi ținuse de vorbă câteva ceasuri bune pe arcaşi, aşa că cei patru: Ocquetonville, Scas, Guines şi Courteheuse avuseseră timp să opereze în linişte. Şi mai era ceva: litiera aştepta afară, pregătită să o ducă pe Odette.

Cei patru se strecuraseră în Saint-Pol. Toți erau prinşi din cauza vinului băut la Thibaud. Intraseră în bandă, mergând unul lângă altul. Când ajunseră la palat, ezitară, totuşi. Rămaseră în fața porții să se consulte. În acest timp o umbră se apropie de ei şi le porunci:

— Urmați-mă! vă conduc eu.

Toți patru se înclinară şi cu gesturi scurte scoaseră spadele.

Era regina Isabela de Bavaria... Prin culoarele lungi şi întunecoase, sfărâmându-şi măselele de frică, o urmau supuşi.

— Aici, intrați aici fără zgomot!

Ocquetonville scoase pumnalul, îl introduse într-o crăpătură, dar lama se rupse. Spadasinul făcu câțiva paşi înapoi, înjurând.

— Linişte, ceru regina!

Cu pumnalul rupt, Courteheuse încercă să desfacă încuietoarea. Nu reuşi. Din nou înjurături.

— Linişte, am spus, se răsti regina.

În sfârşit Guines şi Scas împinseră cu umerii. Se auzi un zgomot. Uşa se mişcase puţin. Ceilalţi doi se alăturaseră şi ei... Nimic.

— Cine-i acolo, se auzi o voce de dincolo de uşă.

— Linişte! le ceru regina.

Cei patru continuau să împingă.

— Ce doriţi, ceru vocea de dincolo. Plecaţi! Asasinii începură să înjure. Ei trebuiau să omoare.

— Nu mai împingeţi, lua-v-ar dracu'! Vă deschid eu.

— Deschide!

— Vă deschid, se auzi clar vocea lui Champdivers, staţi blânzi, mieluşeii mei. Şi, brusc, uşa se deschise. Cei patru, duşi de elan, se treziră în mijlocul sălii. Erau înnebuniţi de lumină, dar şi de ceea ce văzură: bătrânul Champdivers ţinea într-o mână spada, iar în cealaltă pumnalul.

— Cum? Nu sunteţi decât patru! se miră el. Când v-am auzit, credeam că-i o armată! Ce vreţi? Pe dumnezeul meu că, odată, am fost faţă în faţă cu zece. Şi, ăia erau bărbaţi nu glumă! Voi mă faceţi să râd!

Cei patru avansară cu spadele pregătite de atac. Şi, într-o clipă se dezlănţuiră. Loveau, înjurau, insultau, ţipau cât îi ţinea gura. Bătrânul fu obligat să se retragă spre o uşă deschisă dinainte. Loviturile cădeau una după alta, dar

niciuna nu-l atinse pe bravul soldat. Ridică spada, deschise un semicerc în aer şi cei patru se retrăseseră câțiva paşi. Champdivers izbucni în râs.

— A, zise el, bătrânul din Transtagiare mai ştie încă şi altceva. Pe Dumnezeul meu, jivine spurcate, am să vă pedepsesc că mi-ați stricat somnul. Se aruncă între ei, lovi cu sete în dreapta şi-n stânga. Vă arăt eu ce poate un bătrân soldat.

Deodată, în uşă apăru o umbră. În acel moment, o lovitură năprasnică îl doborî pe Champdivers. O lovitură laşă, care venea din spate. Cei patru încremeniră.

Cu o mişcare precisă, regina îi înfipsese bravului Champdivers în ceafă pumnalul. Apoi, le făcu semn să iasă pe uşa deschisă şi să o urmeze. Ajunşi în fața unei alte uşi, auziră glasul neliniştit al unei femei.

— Domnule Honoré, ce se întâmplă acolo! Vai... ce-i asta... ajutor!

Abia avusese timp să strige biata Margentine. Degetele de fier ale unui asasin o sugrumară. Ochii bietei femei cerură milă o clipă şi apoi se stinseră, trupul ei rămase în uşă inert. Cei patru îşi continuară drumul prin bezna unui alt coridor.

— Pe cine mai omorâm acum? întrebară ei excitați de

mirosul de sânge.

— Destul, le răspunse regina.

Se opriră. Izabela nu aruncă măcar o privire spre cadavrul lui Champdivers nici spre cel al guvernantei. Se uita spre o uşă care o despărțea încă de Odette. O lucire diabolică îi apăru în ochi. Le făcu semn celor patru să nu se mişte, se duse înapoi şi, lângă ea, apărură şapte-opt persoane care luară cele două cadavre fără să facă nici cel mai mic zgomot.

— Ştiți ce aveți de făcut? le spuse celor patru.

— Să o luăm pe Odette şi să o ducem la litieră.

— Bine. Şi unde o veți conduce?

— La palatul Burgundia.

Isabela tăcu câteva clipe şi apoi întrebă:

— De ce acolo?

Ce să răspundă acei criminali? Nici nu aşteaptă vreun răspuns de la ei. Ea trebuia să hotărască.

— Bine. Luați-o şi să nu-i faceți vreun rău!

— Am primit şi de la duce acelaşi ordin!

— Da? O luați, dar nu o duceți unde v-a cerut ducele...

— Atunci?

La mine, spuse regina tremurând. Şi începu să meargă cu paşi apăsați ca şi Imperia, tigroaica.

— Aici, le ceru ea celor patru. Terminați cât mai repede!

Uşa dormitorului tinerei era deschisă. Odette nu avea niciodată grija ei, ştiindu-se apărată de atâtea persoane.

Isabela o văzu pe Odette dormind. Părea că visează ceva frumos. Fața îi era destinsă. O privi cu ură. Din ochi o şi condamnase.

Intră în cameră urmată de cei patru. Paşii lor grei au trezit-o pe Odette care deschise ochii şi, dintr-o mişcare, sări în picioare. Era speriată. Sângele îi pierise din obraji. Se mai linişti când o văzu pe regină: n-ar fi ajuns în, apartamentul ei dacă nu ar fi avut consimțământul lui Honoré.

Se înclină în fața reginei.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, doamnă, pentru onoarea pe care mi-o faceți. Se lăsă linişte, regina nu scoase un cuvânt. Dacă Majestatea Voastră nu mi-ar fi arătat atâta indiferență, de mult aş fi fost la palatul reginei.

— Dumneata? La mine? De ce?

— Am atâtea să vă spun!

— Dumneata? Ce ai putea dumneata să-i spui soției regelui Charles? Ia să vedem! Intenția de a o insulta fu sesizată de Odette.

— Doamnă, chiar despre rege aş fi vrut să vă vorbesc. Majestatea Voastră nu ştie cum am ajuns aici şi, mai ales,

de ce continui să rămân la palat. Este suficient să văd că prezența mea îi alină suferința pentru ca să uit că am fost primită cu ochi răi. Dacă doriți, dacă-mi permiteți să vă spun tot ceea ce-mi simte inima, s-ar putea ca misiunea mea, pe care mi-a dat-o Dumnezeu, să se încheie. Căci eu aş lăsa în locul meu pe cea care, acum, din priviri, mă întreabă: ce faci, tu aici, la Saint-Pol?

— Eu cred, spuse Isabela, cred că această tânără caută să o insulte pe regină!

— Nu, Majestate. Nu, această tânără se apără! Această tânără se află la Saint-Pol împotriva voinței ei. Această tânără are pentru rege o compasiune care din zi în zi este mai mare. Iar această compasiune, doamnă, mă ține aici deşi ştiu că înfrunt riscul unei pedepse mai mari decât moartea: asprimea judecății reginei!

Odette făcu un pas înapoi; vorbele şi gesturile de mare demnitate o făcură pe regină geloasă.

— Bine, fie, vino la mine şi vei avea libertatea de a-mi vorbi deschis.

— Când aş putea să dau curs acestui ordin?

— Chiar acum, spuse regina.

— Acum, la mijlocul nopții! În acest caz trebuie să fiu însoțită de guvernanta mea şi de bunicul meu. De fapt, ar fi

trebuit să fie aici. De ce nu sunt? întrebă ea uitându-se la cei patru spadasini.

— Gata, luați-o, pentru că văd că nu vine de bună voie!

Odette înțelese că era în pericol, că este sortită morții din momentul în care regina şi spadasinii intraseră în apartamentul ei. O clipă se gândi că dacă ei au ajuns acolo, înseamnă că şi guvernanta şi Champdivers sunt morți.

Cei patru se îndreptau spre ea. Scas avea un fular cu care trebuia să o lege la gură.

Odette se trase spre fereastră.

— Plânge!

Într-adevăr, Odette plângea cu gândul la bravul Champdivers şi la buna Margentine. Atât de bun, atât de viteaz, atât de loial să fie ucis din cauza mea. Şi guvernanta! Sfinte Dumnezeule!

— Hai, frumoaso! zise Courteheuse, ridicând mâna asupra ei.

Dintr-o săritură Odette se aflǎ la fereastră şi o deschise.

— Doamnă, mă obligați să-mi iau viața. Pentru viața mea, vă iert. Dar pentru bravul Honoré şi pentru guvernantă nu veți fi iertată!

— Doamne Sfinte, strigă regina, se aruncă pe fereastră! O vreau vie! Prindeți-o, prindeți-o!

Cei patru se aruncară asupra fetei.

XL
Urmarea atacului

„Nu putem intra, parola a fost schimbată” îi spuse Gringonneur lui Passavant. Câteva clipe acesta rămase ca trăsnit. O furie albă îl curprinse şi pictorul îşi dădu seama că bravul cavaler nu se resemnează.

Passavant intra dar avea toate şansele să fie masacrat pentru o şansă îndoielnică de a o salva pe Odette dacă planurile blestemaților oameni ai ducelui de Burgundia pe ea o aveau în vedere.

— A fost schimbată parola?

— Din păcate, aşa este! Astea-s loviturile reginei, ale frumoasei Isabela.

— Destul, ți-am cerut să nu-mi vorbeşti urât despre regină!

— Fie! Dar ea a schimbat parola, fiți sigur. Şi a făcut-o să poată lucra în linişte, să o ucidă pe biata fată fără să fie deranjată...

— Dacă ar face asta... zise Passavant...

— Ei şi ce-o să-i faci?

— Am... Nu, nu pot să fac nimic împotriva reginei. Ea a salvat-o pe Roselys!

— Pe Roselys?!

— Vai, ce nenorocire! se lamentă Passavant fără să răspundă remarcii pictorului. Ce nenorocire! Totul vine de la ea şi eu... nu ştiu de ce trebuie să respect această femeie...

— Roselys! repetă Gringonneur.

— Hai, vino!

— Aş vrea eu să vin dar unde?

— Nu ştiu deocamdată.

„O fi înnebunit! se gândi pictorul”. Nu, nu era nebun, ci disperat, ceea ce este tot un fel de nebunie, dar mai dureroasă. Merse pe lângă zid, fără să aibă încă o idee precisă. Şanțul mare, zidul înalt, sulițaşii de gardă, totul era împotriva oricărei încercări. „Este inposibil să nu găsesc eu o cale de a intra, se gândi Passavant.

Gringonneur îl urma, dar era cuprins de groază. Chiar şi regele ar fi fost atacat. Numai că, regele ca şi Odette ar putea să aibă nevoie de ajutor. Era de acord să rişte dar nu şi viața. Treceau prin fața unei nişe unde văzură o lumânare aprinsă. Pictorul intră şi o luă. Îl prinse din urmă pe

cavaler. Dădură de poarta prin care ieşise Passavant când a fost eliberat din închisoarea Huidelonne. Era o poartă nesupravegheată de obicei, dar în noaptea asta pictorul văzu siluete care patrulau în apropiere.

— Hei, cavalere, dacă mergeţi pe mâna mea, suntem aproape intraţi.

Se aşeză în iarbă, puse lumânarea alături şi scoase cărţile de joc.

— Plecaţi de aici, strigă un suliţaş. A cui este lumânarea asta?

— Ei, iată o întrebare deşteaptă! Am impresia, cavalere, că ostaşul ăsta nu a auzit de lampa lui Diogene!

— Nici nu mă interesează, zise suliţaşul şi le ceru din nou să plece.

— Lampa lui Diogene! Vai, dar eu caut un om, înţelegi fiul lui Bellone?

— Nu o insulta pe mama că-ţi trimit o săgeată care, fii sigur, nu ar da greş.

— A, n-ai înţeles, fiul lui Marte. Eu caut pe cineva cu care să fac o carte.

Se făcu linişte.

— Să faci o carte?

— Bineînţeles, pe fusta Junonei!

— Unde sunt cărțile?

— Aici, uite-le pe astea cu diavolul. Nu le vezi, sunt sub nasul tău? Lanterna lui Diogene le luminează!

— A, te recunosc acum. Dumneata eşti Gringonneur.

— Ei, vezi, zise pictorul. Sunt cel care-i pregăteşte cărțile regelui. Şi caut pe cineva cu care să joc o carte, să mă mai destind puțin pentru că am făcut-o lată la han.

Passavant începu să priceapă planul abia acum.

— Păi, eu sunt de acord să facem una.

— Ce?

— Şi eu am băut, de nu mă mai... Passavant îl apucă de umeri pe Gringonneur.

— Ascultă, de ce n-ai juca mai degrabă cu mine? Iată, aici am bani, şi-i arătă o pungă.

Pictorul începu să vorbească tare, să anunțe cărțile şi constată că Passavant nu avea habar de joc. Curând poarta se crăpă şi, lângă ei, apăru sulițaşul. Nu rezistase. Inspectase locul, îşi lăsase arma şi venise până la urmă lângă cei doi.

— Am pierdut, zise Passavant. Hai să plecăm! şi goli punga de bani în iarbă. Piesele de aur se răspândiră.

— Un moment. Şi eu aş vrea să joc. Parcă asta mi-ai propus!

— Bine, ia-mi locul!

— Numai că nu prea am bani.

— Nu-i nimic! îți împrumut eu.

— Inutil, spuse Passavant. Ia banii ăştia, şi-i arătă piesele de aur din iarbă! Hai, ia-le şi joacă, joacă, nu te nelinişti!

Passavant nu mai stătu pe gânduri şi plecă spre intrare.

— Stai, zise arcaşul când îl văzu pe cavaler că se îndrepta spre poartă. Trădare! Ajutor!

Nu putu să continue. Passavant se întoarse din drum, se apropie de el şi îi puse pumnalul la gât:

— Încă un cuvânt şi eşti mort! Mi-e groază să iau viața unui necunoscut. Dar află că dacă nu intru acum, multe vieți sunt în pericol. Rămâi şi joacă în continuare, lasă-mă să intru şi îți jur că nu vei comite nicio trădare!

— Promiteți-mi că nimeni nu va afla că ați trecut pe aici, altfel…

— Îți jur!

Passavant intră. Sulițaşul nu mai pierdu timpul şi începu să adune banii din iarbă.

Saint-Pol era în beznă. Passavant ajunse la fereastra lui Odette. Şi-o imagina citind, aşteptând să-i vină somnul. În minte, fără niciun motiv, îi reveni chipul lui Roselys; apoi revăzu cadavrul ducelui de Orléans, salvatorul lui şi

pronunță cu ură patru nume: Ocquetonville, Scas, Courteheuse, Guines.

— De mâna mea veți muri, ticăloşilor!

Ei erau acolo! Ce căutau! Aici totul era în beznă, ce treburi aveau ei în puterea nopții! Nu se mai gândea la ei! Era preocupat să afle ce se întâmplă cu Odette. Şi, dacă o vede, ce să-i spună? Văzu că fereastra ei era luminată.

— Nu, nu! tresări el. Cercetă zidul şi descoperi o cornişă care ducea spre fereastra ei. Dar cum să ajungă până acolo. Scoase spada fulgerător. Lângă el apăruse o umbră.

— Cine eşti?

— Sunt temnicerul de la Huidelonne, răspunse liniştită umbra. Se apropie şi-l recunoscu pe temnicer. Curios, nu-i purta, pentru cei doisprezece ani, nici cea mai mică umbră de ranchiună. Rămăseseră prieteni.

— Facem o partidă, ca altă dată. Vă revine întreg aplombul! Passavant îşi aduse aminte că acest om nu era capabil de trădare.

— Nu mă recunoaşteți? Ce se întâmplă?

— Ba da, acum îmi treceau prin minte amintirile... toate...

— Vă aduceți aminte ultima zi de captivitate... Făceam o partidă... Ştiam că erați mai puternic şi de mult îmi dădeam seama, că dacă ați fi vrut, m-ați fi ucis într-o astfel de

partidă. Atunci mi-am zis: de data asta nu mă mai iartă! V-ați oprit şi v-ați pornit să plângeți. Ați aruncat spada.

— Am luat spada şi fără să spun nimic am ieşit; v-am închis dar nu am plecat. Am stat şi v-am ascultat cum plângeați. Când a venit *ea* şi v-a eliberat, a fost rândul meu să plâng.

— Ea?

— Da, cea pe care vreți să o vedeți acum, spuse temnicerul. Ați ştiut că după ce v-a scos, venea în fiecare dimineață acolo. Devenise un înger al temniței.

— Şi ce căuta acolo?

— Să mă întrebe de dumneavoastră, vroia să ştie tot, cum ați trăit acolo, ce ați făcut, ce gândeați. Iată, m-a luat gura pe dinainte. Ieri mi-a dat punga asta.

— Temniciere, ți-o cumpăr, îți dau cât îmi ceri pe ea.

— Nu, să nu vorbim despre asta. Aş vrea să vă spun că, adineauri eram pe zid şi am văzut totul. Sulițaşul nu ştie că-l supravegheam. Am înțeles manevra. Aş fi putut... Dar, dacă n-ar fi deschis poarta sulițaşul, o deschideam eu.

— Ajută-mă să ajung la nişa aceea!

— Bine, puneți piciorul aici. Temnicerul îl ridică pe umeri şi Passavant se cățără în nişă. De acolo vedea şi auzea totul. O auzi pe regină strigând: Prindeți-o!

Odette se îndrepta spre fereastră. Passavant împinse, ferestrele se deschiseră şi sări în interior.

— Bună seara domnilor! salută el şiret. Uşa era închisă şi, iată, am socotit potrivit să intru totuşi pe fereastră. Vă rog să mă iertaţi, doamnă, se adresă el reginei.

Încremenită în faţa ferestrei, Odette îl fixă pe cavaler cu ochi plini de recunoştinţă. Nu părea emoţionată; se calmase şi era bucuroasă că Passavant trăia.

Cu mânie, regina le ceru celor patru spadasini:

— Ei bine, dacă-i aşa, luaţi-i pe amândoi. Passavant îşi scoase spada şi-i şopti lui Odette.

— Nu vă temeţi, domnişoară, niciunul dintre mizerabilii ăştia nu vă vor putea atinge.

— Nu mi-e teamă.

— Luaţi-i, am spus, strigă Isabela. Laşilor, ce faceţi?!

Când Passavant a intrat pe fereastră, cei patru, cuprinşi de groază, s-au adunat unul lângă altul.

Guines reuşi, într-un timp, să-şi recapete curajul.

— Moarte! strigă el.

— Atunci, în noaptea aceea când a fost omorât... vocea lui am auzit-o, sunt sigur de asta, spuse Scas.

Pentru câteva clipe se făcu linişte. Regina nu înţelegea nimic. Cei patru erau paralizaţi. Deodată, Ocquetonville se

desprinse din grup şi, alergând ca un nebun, ieşi din apartament. Până în stradă nu se mai opri. Ceilalți trei, ca şi el, alergau îngroziți, căutând să iasă cât mai repede din Saint-Pol. Chiar şi când ajunseră în stradă, uluiți şi îngroziți, nu se opriră.

Jean Temerarul îi aştepta. Când îi văzu cum arătau, îl cuprinse furia:

— Unde este Odette?

Courteheuse reuşi să spună: Passavant, dar Ocquetonville mormăia încă speriat:

— Mortul! Mortul!

Ducele nu înțelegea nimic.

— Seniore, se reculese Guines, probabil că Sena nu a putut ține cadavrul!

— Ce blestem! tună ducele.

Timp de o oră acesta îi descusu pentru a putea pricepe ceva. Când înțelesese cât de cât povestea, Jean Temerarul pricepuse şi că cei patru sunt nişte laşi, că pe Bruscaille, Bragailles şi Brancaillon trebuie să-i pedepsească cu spânzurătoarea, că pentru Passavant trebuie pusă la cale o pedeapsă şi mai îngrozitoare. Dar, mai mult decât atât, înțelesese că toți aceştia nu erau decât nişte piese mici de care, până la urmă, se putea debarasa. Ceea ce îl înfuria cel

mai mult era faptul că Odette nu-i fusese încă adusă. Şi, dacă acest lucru nu a fost posibil, cea care a dejucat planul nu poate fi decât Isabela. Abia acum înțelesese de câtă ură este în stare regina. Ură împotriva tinerei Odette, dar asta nu părea să fie totul... Acum se afla în fața unei noi dileme: Isabela şi, deci puterea, sau Odette, adică dragostea.

— Deci, să vedem mai clar: ați fost patru şi el unul singur şi v-a fost teamă...

— De fantomă! De strigoi, recunoscu Guines.

— O fantomă... vie, înțeleg. Sunteți patru şi v-a fost frică de o singură spadă... Din această clipă nu mai sunteți în serviciul meu.

Jean începu să se plimbe nervos prin salon. Cei patru îşi vorbeau încet, se consultau speriați. Oquetonville se desprinse din grup, veni către duce şi spuse umil:

— Seniore...

— Am spus că nu mai sunteți în serviciul meu. Plecați de aici!

— Seniore, reluă Ocquetonville, vă cerem să renunțați la hotărârea dumneavoastră până mâine. Dacă am avut de-a face cu un strigoi, atunci noi credem că putem fi iertați. Dacă, din contră, împotriva oricărei aparențe, cavalerul de Passavant se numără printre cei vii, atunci, pe crucea mea,

mâine îi va fi cu adevărat ultima zi a vieții lui.

— Îl vei ataca?

— Ştim noi unde trebuie să-l căutăm, strigară ceilalți trei.

— Fie, îngădui Jean Temerarul. Vă mai dau trei zile.

Cei patru ieşiră. În urma lor, ducele nu putu să se abțină de a le recunoaşte curajul. După toate câte li se întâmplaseră, iată-i din nou, plini de furie împotriva *unuia care a ieşit din moarte.* Un strigoi?!

„Căpitanul meu l-a văzut mort în sac. Cadavrul a fost legat de un pietroi şi aruncat în Sena! Ce putea fi? Să ne ocupăm, mai întâi, de cei trei blestemați”. Îl chemă pe căpitan.

— Adevărul! Spune dacă l-ai văzut mort pe Passavant.

— Aşa cum vă văd pe dumneavoastră viu, răspunse acesta.

— Dar Ocquetonville şi ceilalți trei l-au văzut de curând şi este viu şi nevătămat, imbecilule!

— Cum!

— Da, l-au văzut în noaptea asta...

Căpitanul îşi făcu cruce. Când termină, ducele, la rândul lui, îşi făcu cruce şi spuse:

— Amin! Ia doisprezece oameni şi pune mâna pe Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon. Vor afla în temniță ce

am de gând cu ei.

XLI
Pasiuni rănite

Passavant şi Odette nu o scăpau din priviri pe Isabela. Regina se întrebă: este oare posibil să mi se fi întins o capcană?! Să fi venit aici cu cei patru pentru... Cu privirea încerca să-i domine pe Odette şi pe Passavant.

— Cavalere, începu să-l descoasă pe noul venit, de ce ții în mână, în fața reginei tale, spada pregătită pentru atac?

Tonul nu era nici amenințător, nici sever.

Vorbea ca o stăpână, cu voce calmă, cu degajare.

Passavant salută şi-şi duse la brâu spada.

— Să mă iertați, dar trebuie să vă amintesc, Majestate, că cei patru care au fugit erau, de asemenea, înarmați şi gata de atac. Şi se aflau în fața reginei lor, ca şi mine.

— Ei erau în serviciul meu. Puțin obişnuit cu viața la curte, se vede că nu cunoşti regulile de politețe. Îți iert lipsa de etichetă şi de politețe, dar aş vrea să ştiu cum ai ajuns aici.

Passavant era uimit de întrebare.

— Dar ați văzut, Majestate, ca şi cei patru de altfel, că am ajuns aici... pe fereastră.

Isabela se întoarse spre Odette.

— Adică, spuse ea, există un bărbat care, dacă nu găseşte uşa deschisă, are dreptul să intre la dumneata, în puterea nopții, pe fereastră?

Odette simți insulta, dar nu scoase o vorbă. Passavant făcu doi paşi spre regină:

— Majestate, începu el precipitat, pentru mine dumneavoastră sunteți o sfântă, nu pentru că sunteți regină, ci pentru că ați avut, cândva o lacrimă pentru un copil nefericit, expus în fața bisericii, spre a fi umilit. De când am aflat asta, m-am rugat pentru sănătatea dumneavoastră şi am jurat că, dacă va fi nevoie, îmi voi da viața pentru dumneavoastră. Sunt gata şi acum să-mi țin jurământul. Cereți-mi orice, dar nu-mi pretindeți să ascult insulte ca cele pe care le-ați proferat adineauri.

— De ce?

— Pentru că mă obligați să vă ucid, spuse cu simplitate Passavant.

Pentru câteva clipe, Isabela îşi înclină capul. Apoi, îşi ridică privirea spre Odette. În ochii ei se citea nu ură, nu

răzbunare, nu teamă, ci o invidie dureroasă. Cei doi pricepură momentul de slăbiciune.

— Cavalere de Passavant, spuse regina, ca un fel de rugăminte, regina ar vrea să-ți vorbească. Vrei să vii mâine, la palat, să mă asculți?

De data asta Odette tresări.

— Iertați-mă. Sunt gata şi acum să o ascult pe regină şi să mă supun poruncilor ei. Pentru că onoarea de a fi primit în audiență la Majestatea Sa se produce aici, în această încăpere, aici aş dori să aflu care sunt ordinele.

„Să fiu primit în audiență”, cuvintele îi veniseră firesc lui Passavant. Nu le spusese cu ironie, dar regina a fost surprinsă. Făcu un pas înapoi şi apoi se dezlănțui.

— Înțeleg că te răzvrăteşti! Ia seama! Aş putea să cer să fii aruncat în temnița de la Huidelonne. Îmi ceri să-ți dau ordine! Iată-le: în această clipă să ieşi de aici şi să te predai în mâinile căpitanului meu. Mâine voi vedea eu ce-i de făcut! Pleacă!

— Rămâneți, se auzi o voce aspră. Toți trei se întoarseră.

Îmbrăcat în negru, livid, regele Charles al VI-lea asista îngrozit la ultima parte a scenei.

— Aici, singurul care dă ordine sunt eu!

Isabela nu-şi revenea. Passavant salută respectuos.

Regele continuă:

— ...iar ordinul meu este acesta: doamnă, imediat te retragi. Te vei retrage la palatul dumitale! Eu, probabil, voi încerca să uit. Să uit că ai intrat în palatul meu cu escortă înarmată. Cu ce scop ai făcut-o? O să încerc să aflu. Şi acum, doamnă, pleacă! Să continuăm să trăim departe unul de celălalt. Cândva te-am iubit. Atunci, am crezut că sunt fericit. Acum este cu totul altfel. Nopțile mele la Saint-Pol trec greu... un rege poate să ajungă nebun, dar nu are dreptul să plângă. Ne-am străduit ca Franța să nu ştie că regele îşi plânge fericirea de altădată. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, nu te atinge de cei care îmi sunt dragi. Va fi groaznic pentru dumneata! Acum, cavalere, cred că ai înțeles care ar putea fi secretul nebuniei mele. Odette, iartă-mă dacă am avut slăbiciunea să vorbesc încă o dată despre mizeria vieții mele. Dar, iată, mă simt descătuşat...

Regele respira greu. În ochi îi apărură semnele febrei. Întinse brațul şi repetă:

— Pleacă, doamnă!

Isabela nu reuşi să se stăpânească:

— În fața intrigantei, în fața rebelei, o alungi pe regină?!

— Nu, doamnă, îți spun simplu: pleacă!

Şi, cum Isabela, nu se mişca din loc, regele strigă:

— Pleacă! Acum îți poruncesc.

Rămase nemişcat în timp ce regina, încet, se retrăgea spre ieşire cu privirile ațintite spre Odette şi Passavant. Ajunsă la uşă, începu să alerge plină de furie şi de ură. Când ajunse în camera ei, Bois-Redon o aştepta surâzător şi mulțumit. În brațele lui, mai bine de o oră, nervoasă, regina se dădu plăcerii, cerându-i din când în când: răzbună-mă! răzbună-mă! Într-un timp, cu gândul în altă parte, pierdută în ură şi nesiguranță, porunci:

— Pleacă! Pleacă!

Bois-Redon rămase uimit.

— Pleacă! Nu te vreau! Nici pe tine,-nici pe Jean Temerarul. Se zvârcolea în pat. Nu, nu eşti tu bărbatul care-l vreau! Se duse la uşa care dădea în încăperea unde se afla Imperia. Animalul se ridică şi veni spre regină.

— Tu, ei bine, tu mă vei răzbuna! țipă regina.

După plecarea reginei, Charles se adresă celor doi:

— Savoisy mi-a spus totul. Au înlăturat pe bravul Champdivers şi pe Margentine.

Odette avu un strigăt de speranță, deci nu i-au omorât! Regele făcu un gest şi o opri.

— Fiți siguri că voi şti să-i găsesc pe cei doi bravi servitori.

— Dar dacă li s-a întâmplat o nenorocire... Vă rog, să fie căutați imediat!

— Nenorocire! De ce ar fi putut să le facă rău acestor oameni?!

Regele părea să nu înțeleagă nimic. Un fel de naivitate îl împiedica să vadă legăturile dintre oameni şi fapte.

— Nu, credeți-mă. Ei pe voi vroiau să pună mâna.

— Sire, interveni Odette când văzu pe chipul regelui umbrele spaimei. Sire, fiți sigur că acum nu mai aveți niciun motiv să vă temeți.

Passavant îi povesti despre întâlnirea lui Gringonneur şi despre tâlhăriile care fuseseră puse la cale.

— Deci, pe mine mă vroiau! se dumiri, în sfârşit regele.

Se ridică brusc şi strigă:

— Cine-i pe aproape?

Savoisy, care îl trezise şi-l condusese până aici, îşi făcu apariția.

— Să vină căpitanul de gardă!

În câteva clipe, acesta apăru:

— Pază... peste tot pază!

— Am înțeles! Ziua şi noaptea palatul va fi păzit.

— Să fie lichidați fără milă cei care vor îndrăzni să facă vreun gest de nesupunere. Plecați! Şi regele se aşeză în

fotoliu: deci, pe mine vor să mă ucidă!

— Sire, liniştiţi-vă! Ordinele pe care le-aţi dat...

— Şi dacă îmi cumpără garda? Dacă îmi ucid căpitanul? Dacă-mi pun otravă în apă? Sunt pierdut...

— Sire, acum nu cred că mai aveţi de ce să vă temeţi, interveni Passavant.

— Acum, da, să spunem. Eşti aici şi-mi dau seama că eşti un bun şi viteaz cavaler. Dar mâine? Dacă mâine garda mea mă va trăda... Dar, cred că am găsit soluţia: mâine voi părăsi Saint-Pol, voi părăsi Parisul. Odette, vii şi dumneata cu mine. Iar, dumitale, cavalere, îţi dau sub comandă întreaga mea escortă.

— Sire, la ce bun să fugiţi, spuse Odette. Vă rog, aşteptaţi ca...

— Linişte! ceru regele nebun. Când porunceşte un rege, nu-ţi mai rămâne decât să te supui. Cavalere, mâine, la ora opt, vei fi la poarta principală pentru a lua comanda escortei mele. Promiţi?

— Da, Sire! Când porunceşte regele, supuşii trebuie să asculte.

— Iată, văd că ai înţeles. Dar, mai este ceva. Crezi că vei putea, cu o escortă de o sută de oameni, să ne conduci la palatul fratelui meu?

— Fără nicio îndoială, Sire. Chiar şi cu mai puţini oameni.

— Bine! Atunci, la opt, plecăm la castelul Pierrefonds... acolo vom fi în siguranţă, cu condiţia ca şi cumnata să ne acorde ospitalitatea.

— Sire, cum puteţi să suspectaţi pe această nobilă doamnă? întrebă Odette.

— Bine! Să nu mai vorbim! O să-i cer găzduire văduvei fratelui meu.

— Pe mâine, spuse Passavant înclinându-se în faţa regelui. Plecă şi el. Cum venise pe fereastră, găsi că-i firesc să se întoarcă pe aceeaşi cale. Într-o clipă dispăru din faţa lui Odette şi a regelui. Când ajunse la pământ, îl auzi pe Charles urlând. Criza se declanşase din nou. Ascultă câteva clipe. Nu ştia că aceste urlete vor fi cauza unei noi schimbări în viaţa lui. Dacă ar fi rămas lucrurile aşa cum le plănuise, era ceva, dar criza regelui a durat toată noaptea... De a doua zi, Charles trebui să rămână în camera lui pentru a-şi reveni.

XLII

Casa Passavant

Ajuns în grădină, Passavant îl căută pe temnicier, dar nu-l mai văzu nicăieri. Ajunse la poarta pe care intrase şi-l găsi pe Gringonneur jucând cărţi cu paznicul. Nefericitul arcaş îşi apăra ultimii bănuţi. Passavant îl auzi înjurând furios. Pierduse!

— Maestre Gringonneur, i se adresă Passavant câştigătorului, fii bun şi împrumută-mi suma întreagă pe care o ai.

— Să vă împrumut!

— Hai, grăbeşte-te!

Cavalerul luă monezile de aur şi le dădu arcaşului căruia îi porunci: du-te, închide repede poarta şi preiaţi postul. Bietul om nu putu să mai spună decât:

— Mulţumesc, prinţe!

Cei doi plecară. Asta se întâmpla când Scas, Ocquetonville, Guines şi Courteheuse îi cereau ducelui de Burgundia să-i păsuiască până a doua zi. Armaţi până în dinţi şi însoţiţi de o puternică escortă, cei patru ieşeau din palat. Passavant şi Gringonneur ajunseră la han şi băteau puternic în uşă pentru a trezi pe cineva să le deschidă. Se arătă Thibaud în persoană la o fereastră şi le ceru să nu mai

bată.

— Ce dracu' face, înjură Gringonneur. Thibaud întârzia găsind cu cale să se răzbune că-l treziseră în puterea nopții. Apăru râzând. Când le deschise, le întinse nota de plată. Asta îl făcuse să întârzie. Cei doi urcară în camera cavalerului de Passavant.

— Maestre, deschide lada şi ia cât îți pofteşte inima din punga pe care mi-a dăruit-o regina. Cred că găseşti atâția bani cât mi-ai împrumutat!

Pictorul vărsă sacul şi începu să numere.

— Şi dacă n-ar fi de ajuns, ce să fac!

— Îți dau până la ultimul bănuț, nu-ți fie teamă.

Cei doi îl văzură pe Thibaud intrând în cameră cu nota de plată în mână.

— Aştepți să-ți plătim acum?

— Da, m-ați trezit din somn, ca să vă servesc, vă pretind să plătiți când ar fi trebuit să dormiți. Aşa suntem chit!

Se puseră pe râs toți trei.

— Jupâne, iartă-mă, dar, uite, până mâine aş avea nevoie de o părăluță nenorocită pe care, cred, i-o datorez prietenului meu. Nu vrei să mă împrumuți?

— Mor de somn, le spuse pictorul şi vouă vă arde de glume. Şi, dumneata, jupâne Thibaud nu vezi că sforăi în

picioare? Deodată uşa se deshise şi în cameră intrară, ca la atac, cinci indivizi înarmați.

— Viu! Iată-l este viu, urlă Ocquetonville. Dintr-un salt, Passavant ajunse la fereastră şi deja se puse în gardă. Thibaud se băgase în ladă şi trăsese capacul peste el. Când văzu scena, Passavant izbucni în râs, spre stupoarea spadasinilor. În cameră mai intraseră şi alți nechemați ca şi primii, cu spada pregătită pentru atac. Rândurile atacatorilor fură rupte de Gringonneur care traversă camera furios, deschise fereastra şi dispăru. În cădere pictorul se agăță de reclama cu „Scroafa spânzurată”. Aceasta se desprinse şi căzu pe pământ, odată cu pictorul, făcând un zgomot înfiorător.

Passavant rămăsese singur în fața spadasinilor conduşi de Ocquetonville şi de Courteheuse. În această clipă îşi aduse aminte că nu trebuie să rişte nimic la ora opt trebuia să fie la intrarea principală de la Saint-Pol.

„Sunt prea mulți pentru seara asta, zise el”.

— Domnilor, vă dau întâlnire peste trei zile. Mă angajez să fiu la timp într-un loc pe care, vă dau libertatea să-l alegeți singuri. Acceptați?

— Moarte! Moarte! urlau spadasinii.

— Gringonneur, aşteaptă-mă, strigă Passavant izbucnind

în râs.

Doi sau trei spadasini se aruncaseră la atac; cavalerul se urcă pe fereastră parând cu grijă loviturile.

— Omorâți-l!

— Uf! câți sunt, Doamne-Dumnezeule! zise cavalerul şi se aruncă pe fereastră.

Jos îl aşteptau alții. Din nou îşi aduse aminte că trebuie să scape nevătămat. Drumul era baricadat la dreapta şi la stânga. În față, chiar spre casa lui, Passavant zări o spărtură. Forță. Pe stradă auzi o hărmălaie de nedescris. Oamenii ducelui alergau bezmetici în toate părțile, după cum primeau ordinele. Cavalerul ajunse la zidul care înconjura casa lui, găsi locul prin care mai sărise cândva şi, cu o mişcare ageră, îl sări ajungând acasă. Îşi dădu seama că nimeni nu văzuse unde a dispărut. Văzu că poarta era păzită ca şi casa de altfel. Se ascunse. După o oră constată că veniseră întărituri.

— Sunt prins! se gândi el. Şi, totuşi, la opt trebuie să fiu la Saint-Pol. Odette mă aşteaptă! Cu repeziciune, în mintea lui se succedau amintiri după amintiri, întâmplare după întâmplare.

Observa mişcările celor care luaseră în stăpânire paza casei şi înțelese că este momentul unor schimbări în

dispozitivele de apărare, că se făceau mari deplasări de oameni dintr-o parte în alta. Poarta era larg deschisă pentru a le permite celor care veneau să intre şi să-şi ocupe poziţiile.

„Acum este momentul. Sunt prea mulţi şi nu-şi pot da seama...”

Cu mâna pe pumnal ieşi din locul în care se ascunsese.

— Moarte trădătorului! Moarte ucigaşului ducelui de Orléans!

Prin fereastra deschisă auzi discuţiile celor care intraseră în casă.

— Se spune că cerşetorul l-ar fi ucis!

— Spânzurătoarea îl aşteaptă!

— Oamenii jandarmului îl vor prinde.

Passavant înţelesese că era confundat cu ucigaşul şi nicio explicaţie nu ar mai fi putut să-l salveze. Îi căzu pumnalul din mână când îl văzu pe Ocquetonville pe peron.

— Cavalere de Passavant, zise acesta cu glas tare, complicele dumitale a mărturisit totul: dumneata l-ai ucis pe ducele de Orléans. Trebuie să te predai. Te vom duce la Chatelet unde vei fi judecat. Urmează-ne fără împotrivire! Poate, aşa, îţi vei uşura soarta.

— Este îngrozitor, se gândi Passavant. Văzu că lângă

Ocquetonville se aflau şi ceilalţi trei: Courteheuse, Scas şi Guines.

— Inutil să te opui! Trebuie să te ducem viu şi nevătămat. Predă-te! strigară toţi patru. În spatele lor se afla o adevărată armată.

— Aici mor, îşi spuse Passavant şi, cu spada în mână porni spre peron strigând.

— Ocquetonville, de mâna mea vei muri. Scas, unde eşti?

— Aici sunt răspunse acesta.

— Şi tu vei muri de mâna mea, Scas; dar tu Guines? Şi tu Courteheuse.

— Aici sunt, aici suntem!

— ...de mâna mea veţi muri şi voi!

Passavant înaintă, tăie aerul cu spada şi se aruncă asupra celor patru. O primă lovitură se opri în pieptul lui Guines. Se auzi un urlet de durere şi, apoi, trupul greoi al acestuia se prăbuşi.

— Şi acum, tu, Courteheuse, strigă Passavant şi nu apucă să termine avertismentul că cei trei şi dispăruseră în mulţime. În jurul lui Passavant era un adevărat uragan: spade, topoare, pumnale spintecau aerul.

— Viu, viu, ţipa Courteheuse de undeva.

— Prindeţi-l viu, urla Scas.

În aceste clipe, căutând o ieşire, cu gândul la moarte, Passavant o avu pentru o clipă în imagine, pe Odette. Apoi, cu aceeaşi repeziciune, rememoră ultimele întâmplări din care reuşise să iasă întreg.

— Viu, viu!

— Mort! strigă Passavant. Numai mort! Şi se aruncă cu spada în grupul care-l urmărea. Era conştient că va fi masacrat în această încăierare şi de aceea se arunca între urmăritorii lui fără frică, urmărind să doboare cât mai mulți până când îl vor fine puterile.

Undeva se auziră strigăte disperate, oştenii începură să părăsească în grabă curtea, recucerind poziții în stradă. Folosi momentul şi se urcă pe scări pentru a intra în casă. Desluşi în zarva care cuprinsese mulțimea cuvântul care provoca atâta spaimă.

— Tâlharii! Au apărut jefuitorii!

Din întunericul care învăluia casa vreo cincisprezece umbre ieşiră urlând şi cuceriră, la rândul lor, partea din fața casei. Erau ca nişte lupi hămesiți, alungați din pădure, de foame şi de frig. Aveau un fel de a se aşeza, de a se grupa gata să se poată apăra şi gata să atace în orice direcție de unde ar fi venit vreo amenințare. Ai fi zis o haită, în orice clipă, gata de distrus, de jefuit, de crimă.

— Voi cine sunteți, întrebă Passavant cu liniştea pe care i-o dădea conştiința că nu mai are nimic de făcut înainte de moarte.

— Nu mă recunoşti? Ai auzit de Polifer?

— Drace! spuse Passavant. Păi ce să-ți spun? Eu sunt de puțin timp în Paris aşa că n-am avut timp să cunosc toate celebritățile.

— Ai auzit de jefuitori? Sunt detestați ca şi lupii, căci ei vor libertate; lumea bună a Parisului nu-i vrea decât servitori. Jefuitorii, domnul meu, sunt oameni care fură, ucid, se ascund în fundul pădurii pentru a ataca cu arma în mână. Este o meserie blestemată. Când sunt încolțiți şi nu mai au scăpare, mor fericiți căci ei preferă riscul luptei decât umilința supunerii. Ei se luptă, ucid şi sunt ucişi. Asta-i meseria lor.

Din piepturile tovarăşilor lui se ridicară în văzduh răgnete sălbatice de aprobare. Passavant nu văzu în jurul lui decât chipurile pregătite pentru moarte.

Polifer continuă:

— Sălbăticiți, revoltați, suntem urâți de nobili de burghezi. Dinte pentru dinte, ochi pentru ochi, ură pentru ură, noi nu le facem altceva decât ceea ce ei ne fac nouă. Iar, să ştii, pe capul meu este pus un preț bun. Dacă în ziua

în care am atacat-o pe regină, la Vincennes, în loc să-mi fi dat drumul mă predai escortei, ai fi câştigat două sute de scuzi de aur.

— Ei, drace! zise Passavant, acum te recunosc!

— Eu v-am recunoscut imediat! Din fericire, aceasta este casa în care noi ne întâlnim la Paris, depunem câştigul şi facem planuri. Vă ofer ospitalitatea mea.

— Am impresia că te înşeli, spuse rece cavalerul de Passavant. Eu îţi ofer aici ospitalitate. Casa asta a aparţinut tatălui meu Passavant cel Viteaz. Aici m-am născut, aici sunt la mine acasă.

Şeful tâlharilor rămase pe gânduri.

— Aşa, deci! Eu vă datorez viaţa şi libertatea, schimbă el brusc vorba. Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

— Dar, m-ai salvat adineauri! Eu cred că suntem chit.

— Fie! Viaţă pentru viaţă! Suntem chit. Dar cum să vă răsplătim pentru găzduirea noastră în această casă?

— Drumurile noastre sunt diferite. Nu-mi datoraţi nimic... Nimic! reluă Passavant. Acum, ascultă-mă cu atenţie. Aş vrea să-ţi propun un târg: vrei să mă ajuţi să ies de aici, fără să fiu atins, căci, în altă parte, au nevoie de întreaga mea forţă?

— Suntem la dispoziţia dumneavoastră! Porunciţi şi toţi

suntem unul.

— Nu, spuse Passavant care îşi recâştigă buna dispoziţie. Voi aveţi deviza voastră, eu o am pe a mea. Eu vă propun un târg. Consimţi?

— Fie! Ce-mi cereţi în schimbul ajutorului nostru?

— Veţi vedea! Şi acum, cum casa mea a devenit a voastră şi cunoaşteţi pe aici totul, aduceţi-mi un pergament, o pană şi cerneală.

La un semn al lui Polifer, unul din oamenii lui dispăru.

Afară era linişte. Oamenii ducelui făceau noi planuri de atac. Curând apăru cel trimis după pergament. Passavant se aşeză la o masă şi începu să scrie. „Eu, Hardy, cavaler de Passavant, în cea de-a douăzeci şi cincea zi a lunii noiembrie, anul 1407, sănătos la trup şi la minte, declar că donez lui Polifer, şeful tâlharilor, casa mea de la Paris, din strada Saint-Martin, de care să se bucure el şi urmaşii lui de acum înainte. Drept pentru care semnez”.

Polifer desluşi scrisul cu greutate. Nu erau prea multe ocaziile când avea de citit. Totuşi. Se uită cu atenţie şi cu suspiciune la Passavant, apoi se înclină, făcu sul pergamentul şi-l băgă printre hainele lui zdrenţuroase, undeva, într-un loc anume.

— Bine, mă prind! Ce vrei să fac?

— Trebuie să ajung, înainte de ora opt la intrarea în Saint-Pol.

— Înainte de opt?

— Da.

— Ascultă, zise Polifer şi le ceru şi celorlalți să facă linişte. Tocmai, acum bate de unu clopotul de la Notre-Dame.

— Unu, începu să numere Polifer, doi, trei... Passavant se nelinişti. Întinse mâna după spadă pe care o pusese pe masă pentru a putea scrie.

—...patru, cinci, şase, şapte, opt. Furios, Passavant ridică spada şi strigă cât îl ținură rărunchii.

— Deschideți!

Tâlharii se uitară înspăimântați.

— Pe toți dracii, deschideți! Văd că vă este teamă.

— Înainte, urlă sălbatic Polifer.

Uşa fu deschisă şi Passavant însoțit de tâlhari ieşiră în curte unde aşteptau oamenii ducelui. O luptă crâncenă se încinse; spadele tăiau aerul şuerând; se auzeau urlete de durere, strigăte de încurajare. Curând curtea era plină de trupurile celor doborâți. Țeste sparte, piepturi străpunse, sânge peste tot. Lupta fusese scurtă. Oamenii ducelui de Burgundia fuseseră atraşi, cu o manevră dibace în dreapta, pentru a-i face loc spre cea mai apropiată ieşire cavalerului

de Passavant. Când lupta era mai crâncenă, Passavant dispăru şi nu se mai opri până la hanul lui Thibaud. Aici intră în grajd, dezlegă calul în grabă şi, ca fulgerul, dispăru din nou. În stradă lupta era în toi. Se auzeau strigătele: la arme! foc! au năvălit englezii! Orice îndemn era bun căci în astfel de situații important este să strigi. Passavant se reîntorsese şi când fu aproape de câmpul de luptă îl căută pe Polifer şi îi strigă:

— Gata! Puteți să vă retrageți!

— E-n ordine? întrebă Polifer.

— Da, retrageți-vă!

Căpetenia fluieră într-un fel anume şi tâlharii pieiră fără urme, parcă-i înghițise pământul.

Hardy! Hardy! se încurajă cavalerul, apoi lovi furios calul, şi dispăru.

— Opriți-l! strigă Ocquetonville când şi-a dat seama că el era.

— Omorâți-l! Opriți-l!

Passavant se îndepărtase deja într-atât încât nici strigătele urmăritorilor nu le mai auzea. În câteva clipe se afla la Saint-Pol.

— Nenorocire! Nu era nicio escortă în fața intrării principale. Fără îndoială, regele şi Odette plecaseră. De când

bătuse clopotul ora opt trecuse destul timp.

— Hei, prietene, strigă el către paznic. A plecat, oare, regele?

Santinela a început să râdă.

— Dacă a plecat? A plecat într-adevăr, dar să vedem unde ajunge şi când ajunge.

De undeva, dinspre strada Saint-Antoine se auziră alte îndemnuri:

— Opriți-l, opriți-l pe cerşetor! Este un ucigaş!

Urmăritorii erau prin apropiere din nou.

— El l-a omorât pe ducele de Orléans!

Passavant îndemnă calul să pornească şi, în galop, ieşi din oraş, undeva opri şi descălecă. Era dezamăgit:

— Sunt dezonorat!

Ar fi făcut mai bine dacă ar fi urmat drumul spre Pierrefonds, ar fi ajuns escorta din urmă şi s-ar fi explicat. Dar acum era doborât de sentimentul că fusese dezonorat în fața lui Odette.

— Ce aş putea să le spun? Şi dacă le povestesc, ar putea să mă creadă? Şi chiar dacă m-ar crede, regele ar fi îndreptățit să ridice din umeri: ai venit prea târziu. Am luat ca şef de escortă un alt căpitan care, el, nu a fost împiedicat să sosească la timp. Adio deci cavalere. Altă dată încearcă

să fii liber…

Era atât de deznădăjduit încât îşi spuse singur:

— Adio, cavalere de Passavant!

XLIII
Omul groazei

Funerariile ducelui de Orléans s-au făcut cu mare pompă. Jean Temerarul se afla în cortegiu, conducând o trupă impozantă de spadasini. Alături, contele Armagnac era înconjurat de o escortă la fel de numeroasă şi la fel de bine înarmată.

Funerariile s-au petrecut fără incidente. În ziua aceea nu s-au mai făcut percheziţii prin casele în care se presupunea că s-ar fi ascuns ucigaşul; porţile Parisului au fost deschise; cei care fuseseră bănuiţi de asasinat şi arestaţi au fost puşi în libertate. Pe scurt, jandarmii încetară să mai caute pe asasini.

Dar, ucigaşul era cunoscut.

Nu mai rămânea decât să pună mâna pe el, să-l aresteze, să-l judece, să-l condamne şi să-l ardă pe rug, nu înainte de

a i se tăia brațul drept sau limba, ca la un păcătos.

Se mai spunea că ucigaşul ar avea complice o bandă de tâlhari şi că, împreună cu aceştia, dusese o luptă fără milă împotriva oamenilor ducelui, care încercaseră să-l prindă. Dar tocmai când trebuia să pună mâna pe el, Passavant şi tâlharii dispăruseră de parcă i-ar fi înghițit câmpia. Se spune că şi el se fixase în locurile bătute de tâlhari.

Vorbele astea ajunseră şi la urechea contelui de Armagnac.

— Cine-i Passavant?

— După toate aparențele, îi spuse unul care părea să fi auzit toate zvonurile, ar fi omul ducelui Jean Temerarul. A fost văzut destul de des la braț cu Ocquetonville, Scas, Guines şi Courteheuse, adică cu toți turbații ducelui de Burgundia. Au fost văzuți împreună în cabaretul din strada Saint-Martin.

— Jean Temerarul speră să scape pedepsei pe care o merită, remarcă contele de Armagnac. Se înşeală! Adevăratul asasin este el! Acest nenorocit de Passavant nu a fost decât brațul care a lovit.

Jean Temerarul este cel care trebuie prins. Dar, aşteptând acest moment, să nu dea Dumnezeu să-mi cadă în mână şi acest Passavant!

Imediat după funeralii, contele de Armagnac luă calea spre castelul Pierrefond unde avea de gând să o instaleze pe văduvă, Valentina de Milano. Avea intenția, de asemenea, să-i lase o trupă de protecție după care se întorcea la Paris. Credința lui era că Jean Temerarul, după ce pusese la cale asasinatul, încerca să se debaraseze şi de Valentina. De aceea luase în grabă hotărârea să meargă la Valois.

Jean Temerarul se întorsese la Palatul Burgunzilor. Ducele era agitat, deşi găsi aici totul cufundat într-o linişte desăvârşită. Scas şi ai lui ajunseră, printr-o uşă din dos, în sala de arme. Toți purtau eşarfe de doliu şi țineau în mână câte o carte de rugăciune.

În urma lor sosiseră şase halebardieri, apoi patru doamne de onoare, şi, îmbrăcată în voal cernit ducesa de Burgundia, urmată de doi paji. După aceştia, alți şase halebardieri încheiau acest cortegiu de mare ceremonie.

Ducesa merse chiar la biserică să asculte slujba cea mare.

Margareta de Hainaut, înaltă şi slabă, cu chipul umbrit de gânduri, traversă sala cu paşi mari şi liniştiți.

Jean Temerarul privea toate astea cu un fel de furie. Margareta trecu pe lângă el, făcu reverența pe care o datora soțului ei nobil. Jean Temerarul îi întinse brațul şi o întrebă:

— Te-ai rugat pentru sufletul dragului nostru văr, ducele de Orléans?

— Pentru sufletul lui şi pentru odihna văduvei lui, spuse Margareta.

— Mulţumesc, Doamnă, răspunse Jean cu ironie sinistră. Îţi mulţumesc că ai găsit timp pentru a te ruga şi pentru mort şi pentru văduvă!

Margareta îşi reveni şi adăugă brusc:

— Şi pentru dumneavoastră!

Jean Temerarul se roşi de ură şi îşi stăpâni vorbele grele când văzu că tot cortegiul se puse în mişcare, şi acum ieşea din sala de arme. Se aşeză într-un scaun.

— Şi, deci, Guines a murit. Era un oştean de nădejde. Dumnezeu să-l aibă în pază!

— I-a străpuns pieptul lama unei spade chiar în dreptul inimii, adăugă Scas întunecat. Am văzut cu ochii mei lovitura lui Passavant. Ca un trăsnet a căzut lovitura lui şi bietul Guines n-a mai mişcat.

— E... primul dintre noi, gândi cu glas tare Courteheuse, primul care ne părăseşte.

Se uitară unul la altul. Scas rupse tăcerea.

— Se lăuda, ticălosul, că vom muri de mâna lui.

— Da, numai că-i vine rândul lui mai întâi. Jur că-l ucid

ca pe un câine! El va muri de mâna mea!

— Şi de a mea! urlă Scas.

— Şi de a mea! răspunse la fel de turbat Courteheuse.

Jean Temerarul se ridică:

— De nicio mână. Passavant trebuie să fie dat pe mâna călăului!

Cei trei se bucurară înțelegând că stăpânul lor promisese să-i scutească de groaza de a se întâlni din nou cu cavalerul Passavant.

Acuzat de asasinat, acesta nu mai putea să scape. Întâmplarea din Saint-Martin le arătase cât de greu îşi vinde acesta pielea. Ura lor era ieşită din spaimă. De când se răspândise zvonul că Passavant era ucigaşul ducelui de Orléans, panica le mai trecuse deşi simțeau tot timpul că pericolul pluteşte în aer, foarte aproape de ei. Pericolul şi fantoma, fantoma celui care a scăpat de la moarte. De aceea nu se despărțeau. Lângă ei se afla adesea, ca şi acum ducele de Burgundia, stăpânul Parisului. Şi, în jurul lor o mulțime de oameni înarmați.

Şi totuşi le era teamă. Simțeau că ducele, acum, este frământat nu de tronul regatului cât de înlăturarea lui Passavant. Adunați într-un ungher al sălii, aşteptau contrariați ordinele ducelui.

— Ce-o fi punând la cale?!

Jean Temerarul, într-adevăr, era frământat de ceva. Se gândea la ziua aceea când Saitano îl adusese pe copil iar el îl dăduse pe mâna temnicerului de la Huidelonne. Acesta putea fi martorul!

El a văzut scena morții lui Laurence!

Ducele se scutură când în amintire apăru, se amestecă din nou Laurence. „Gata, îşi zise, o simplă aventură din tinerețe!” Laurence a murit, fata a fost dată în grija lui Géraude, micul cavaler împins în casa groazei lui Saitano”. Numai că totul revenea în mintea lui, îl chinuia încă. Se ridică şi începu să se plimbe nervos de parcă ar fi vrut să se scuture de gânduri. Făcu un efort şi şi-o aduse în amintire pe Odette.

Lovitura din noapte nu reuşise. Trebuie să reia totul de la început şi cât mai curând. Căci Isabela era peste tot. Trebuie să o scoată pe tânăra fată din mâinile răzbunătoarei regine. Adică ale celei care îi promisese tronul...

Erau în capul ducelui o îngrozitoare beție de gânduri şi de sentimente, o furtună de pasiuni: Passavant, Odette, regina, tronul, Laurence...

— Ea mă iubeşte, totuşi, se opri el la un gând. Vrăjitorul s-a ținut de cuvânt... şi mai repede, nu în trei zile cum

promisese... am văzut eu cum fata asta, care înainte mă detesta, mă ura, am văzut cu câtă tandreţe mi-a surâs... Ei bine, îşi frecă el tâmplele, ei bine va fi a mea! Şi pentru că Saitano mi-a adus această bucurie tot la el trebuie să găsesc...

— Seniore, este un om care cere să fie primit în audienţă, anunţă o voce.

Jean Temerarul tresări şi, cu un gest, dădu de înţeles că refuză.

— Seniore, acest om spune că se numeşte Saitano, reluă uşierul.

Ducele se sperie. Pentru o clipă avu impresia că vrăjitorul i-a ascultat gândurile, că zburase pe o coadă de mătură şi sosise în grabă să-i aducă răspunsul. Dar impresia se şterse repede. Ceru să fie adus Saitano şi îi îndepărtă pe Ocquetonville, Courteheuse şi Scas.

Când Saitano apăru, prima grijă a ducelui a fost să-i cerceteze atent faţa, locul în care ştia că-i apare pata sângerie.

— Văd că nu mai ai urma aceea.

— O am, seniore, numai că astăzi nu se va arăta. Astăzi e o zi bucuroasă pentru mine.

— Şi ce motiv ai să fii bucuros?

— Mai întâi pentru că mi-a reuşit atât de bine cu domnişoara Champdivers: are pentru dumneavoastră o afecțiune care, înainte, nu se găsea... În inima ei. Şi, apoi, pentru că după moartea prea iubitului nostru duce de Orléans, vă văd aproape de situația pe care v-o doreați.

— Ce te amesteci tu în treburile astea? Ducele, vărul meu a murit...

—...a fost asasinat, reluă vrăjitorul, de blestematul de Passavant şi eu ştiu asta. Ştie tot Parisul. Tot Parisul şi cred că înțelegeți că este singura probă că el, Passavant este ucigaşul.

Ducele îl privi cu ochi răi.

„Supără-te, supără-te repeta vrăjitorul în sinea lui”.

— Semnul! Mâna roşie, tresări ducele arătând spre vrăjitor.

Acesta ridică din umeri. Avea această familiaritate sinistră de diavol. Întradevăr, pata roşie apăruse şi, tot la fel de repede, dispăruse.

— Aveți dreptate, seniore, nu trebuie să mă amestec. Şi, la urma urmei, e treaba mea dacă ucigaşul este sau nu Passavant? Eu trebuie să mă țin de promisiunile pe care le-am făcut şi, tocmai de aceea am venit. Aş vrea să ştiu dacă sunteți mulțumit.

— Da, răspunse Jean gânditor, ai o putere nelimitată; chiar mă înspăimântă câtă putere ai. Dar această tânără...

Ezită.

— Nu s-a lăsat dusă de oamenii dumneavoastră, ştiu.

— Da, asta e. Aici trebuie să mă mai ajuți.

— Nu, seniore!

— Refuzi?

— Ea nu mă va mai asculta. Nu va urma oamenii dumneavoastră. Forța nu va mai fi bună la nimic pentru că ea are forța ei, a ei, care o face capabilă să reziste în orice împrejurare, chiar şi la violență. Pe de altă parte, eu cred că ştiți că Saint-Pol este pentru ea un loc periculos.

— Şi ce-i de făcut?

— Mergeți şi o căutați chiar dumneavoastră. Numai pe dumneavoastră vă va urma. Spuneți-i simplu: „Ştiu că tu eşti!” şi vă va urma.

Livid, exaltat de pasiune, ducele se îndreptă spre vrăjitor.

— Şi dacă nu va fi aşa?

— N-aveți grijă!

— Dacă-i aşa, cere-mi ce vrei. Aur, avere! îți dau cât vrei!

— V-am mai spus că aş putea să fac mai mult aur decât aveți în visteria dumneavoastră şi a întregului regat.

Furios, ducele de Burgundia făcu un pas înapoi.

— Aşa-i, eu nu pot să-ți ofer nimic.

— Nimic! Nimic? se întrebă Saitano şi o nouă idee îi venise în mintea lui sucită. Ei bine, seniore, nu-i chiar aşa. Dumneavoastră puteți... da, nu, nici regina nu a putut...

— Spune, ce aş putea face pentru dumneata? Mai mult decât regina...

Saitano tăcu. Se lupta cu el însuşi. Da, de o mie de ori aşteptase, ceruse reginei... dar ea, fie că întârziase să îi dea un răspuns, fie că-l refuzase. Sumbru, mai întunecat chiar şi decât veşmintele lui negre, Saitano acceptă să-i spună ducelui frământarea lui:

— Seniore, pentru cercetările pe care le fac de atâția ani, am avut nevoie de cadavre... dar, pentru Dumnezeu, ce se întâmplă cu dumneavoastră?

Jean Temerarul, speriat, se depărtase de vrăjitor şi-şi făcea semnul crucii. Deci, nici ea, regina, dare înfipsese pumnalul în Champdivers, cea care ar fi sugrumat-o oricând pe Odette, nu acceptase să se facă tovarăşă la nelegiuirile acestui blestemat de vrăjitor. Orice: moartea, războiul, crima, jaful, orice dar nu frăția cu Infernul. Jean Temerarul şi regina semănau ca două picături de apă.

— Ei, văd că v-ați mai revenit, spuse cu răutate Saitano.

— Nu! Pe toți dracii! Vorbeşte!

— Deci, cum ziceam, adesea am avut nevoie să stau de vorbă cu moartea, să-i pun întrebări, ce să fac?! Un biet vrăjitor ca mine urmărit, bănuit, cercetat este obligat să-şi ia măsuri de precauţie dacă vrea să trăiască. Or, eu vreau să trăiesc! apăsă Saitano pe ultimul cuvânt, punând în glas un fel de pasiune, de patimă ciudată. Am câţiva tovarăşi care îşi riscă din când în când pielea pentru ceva aur acolo. La un semn al meu, umblă noaptea când bezna este de nepătruns, pe la Montfoucon, pe la Hale, pe unde pot şi culeg câte... un fruct pe care justiţia îl pregăteşte din când în când. Desigur, nu-l aduc... dar, câtă bătaie de cap pentru o nimica toată. Da seniore, căci trebuie să ştiţi că ajung să culeagă la câteva ore, uneori la o zi sau două, aceste fructe. Ori, mie îmi trebuie cadavrul imediat ce viaţa a părăsit trupul. Altfel e prea târziu. Alea pe care mi le-au adus, abia mi-au fost de folos la perfecţionarea studiului asupra corpului uman. Ceea ce mi-ar trebui – şi, deci, ceea ce caut – ar fi doi sau trei morţi în care... viaţa mai palpită pentru ultimele clipe, corpuri în care sângele nu a îngheţat încă... atunci, eu...

Saitano se opri brusc. Îşi muşcă buzele pentru a nu mai scoate o vorbă. Jean Temerarul simţi că îl apucă frigurile. Între cei doi se aşeză o linişte sinistră, vrăjitorul uitând de

răzbunare pentru a putea să-şi reia tovărăşia himerelor care îl bântuiau, iar ducele îşi spunea că, pentru a o cuceri pe Odette, dacă ar fi nevoie, ar semna un pact până şi cu Infernul.

— Pot... ieşi din gânduri ducele.

— Puteți! strigă Saitano zguduit de un frison de nelinişte.

— Pot să-ți dau cadavre! spuse Jean Temerarul.

— Mi-ar trebui trei, ceru vrăjitorul cu glas scăzut. Trei şi... cât mai repede.

— Fie, trei! Trei oameni vor fi spânzurați. Crima lor n-are importanță!

— Tineri? Sănătoşi? Viguroşi?

— Da. Tineri, sănătoşi, viguroşi! Trei, îi am la îndemână. Totul depinde de mine. Eu îi judec. Voi cere să fie spânzurați în curtea castelului. Execuția poate să aibă loc chiar în noaptea asta. Cadavrele pot fi aduse după o jumătate de oră.

— O jumătate de oră! murmură Saitano, un secol. Da, şi spuneți că-i aveți?

— Da, sunt în temnița castelului.

— Aş putea să-i văd?

— Bine, vino, ceru ducele.

Cu câteva ore mai devreme de acest dialog, ducele ceruse

gărzii să-i aresteze pe Bruscaille, Bragaille şi Brancaillon. Cei trei dormeau duşi, sforăiau de zguduiau pereții când fură treziți de căpitanul gărzii.

— Treziți-vă, vitejilor, ducele vrea să vă vadă!

Convinşi că li se va cere o nouă escapadă nocturnă, cei-trei săriră în picioare, se îmbrăcară în grabă şi erau gata să-şi aranjeze spadele.

— Nu, nu-i nevoie. Lăsați-le aici!

Bruscaille se uită curios la căpitan.

— Pentru ce aveți de făcut nu aveți nevoie de ele! adăugă căpitanul şi, în acea clipă, cei trei observară că trimisul ducelui era înconjurat de oameni înarmați.

— Drace! Deci aşa! Am înțeles!

— Dar, încercă Brancaillon, dacă nu ne luăm spada, cu ce mergem la atac?

Bragaille, care înțelesese, arătă spre cei care-l însoțeau pe căpitan.

— Ne vor împrumuta aceşti tineri, dacă va fi nevoie.

— Cum? zise Brancaillon, să luăm cuțitaşele alea ale lor?

— Hai, gata, porunci căpitanul. Veți avea tot timpul să vă spuneți păsurile în noul vostru dormitor. Ce, dracu'? Brancaillon, fii înțelept ca şi tovarăşii tăi!

Pe scurt, Brancaillon înnebunit, Bragaille pierdut şi

Bruscaille palid îl urmară pe căpitan când acesta le ceru să coboare în temnița palatului. Odată intrați, auziră cum, în urma lor, se închidea ușa.

— Continuați-vă somnul! le mai spuse căpitanul și plecă. Din mers, peste umăr, le aruncă: și dacă perna nu este prea moale, întrebați-o de ce nu a fost suficient de grea pentru a-l ține pe Passavant pe fundul Senei.

După un moment de liniște, intrigați Brancaillon spuse:

— Ce, dracu', vrea să spună nemernicul ăsta!

— Ce vrea să spună? Simplu: că a încheiat afacerea cu noi, răspunse Bruscaille.

— Nu înțeleg, de ce ne-a aruncat în temniță?

— Păi, ți-a spus, idiotule! Pentru că piatra aia nu a fost destul de grea.

— Drace! Măcar să ne fi dat trei zile, așa cum ne îngăduise seniorul.

— Trei zile? Mâine de dimineață vom fi predați. Știți voi bine cui.

— Bine, atunci eu mă culc.

Și Brancaillon, fără să se mai neliniștească de ceea ce i se va întâmpla, se lungi pe dalele reci din temniță. Peste un minut, sforăia deja. El, da, dar ceilalți doi rămăseseră îngroziți: știau că nu mai aveau nicio scăpare, că ducele era

convins că l-au tras pe sfoară atunci când le-a cerut să-l lichideze pe Passavant. Nu le mai rămânea decât ştreangul din curte, care fusese deja pregătit.

— Ei bine, atunci n-am ce să-mi reproşez!

— Ce să-ți reproşezi?

— Că nu l-am înecat pe Passavant. Dar tu?

Bragaille avea rezerve. De felul lui era mai prăpăstios. Îi plăcea să-şi blesteme soarta, să tune şi să fulgere împotriva ghinionului. Acum, perspectiva ştreangului îl turba şi mai mult.

— E nedrept! Dacă scap şi de data asta, am să mă duc la reverend să mă spovedesc şi, de acum, sunt sigur că îmi va da dreptate. Şi tu trebuie să îmi dai dreptate, dragă Bruscaille.

— Ia să vedem, ce idee ți-a trăsnit prin minte.

— Păi, îi voi spune că e nedrept ca pentru un om salvat să fie sacrificați trei. Pricepi ceva?

— Pricep, că eu nu sunt Brancaillon!

— Lasă-l pe ăla! N-oi fi tu Brancaillon, dar, stai să vezi şi o să-ți faci şi tu cruce. Iată: cavalerul Passavant este o persoană de toată lauda, aşa cred eu. Este viteaz ca şi... lama ascuțită a spadei mele. El ne-a smuls din ghearele morții, cred că n-ai uitat.

Bragaille îşi făcu semnul crucii:

— Da, da, cum să uit!

— Deci, domnul nostru Passavant merită întreaga noastră admirație, dar el nu e Dumnezeu.

— Ce tot aiurezi?

— Ei, văd că începi să înțelegi, zise cu amărăciune Bragaille. E simplu, cred. Numai Dumnezeu singur este atotputernic. Trei puteri într-una singură: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Trei. Ai fi în stare să conteşti?

— Nu, Doamne păzeşte! Sunt creştin, cum să îndrăznesc?

— Deci, dacă noi l-am salvat pe Dumnezeu din sac şi, apoi, de pe fundul Senei, este drept să fie spânzurați pentru asta trei persoane: tu, pentru Tatăl nostru, Brancaillon pentru Fiul şi eu pentru Sfântul Duh. Înțelegi?

— Ceva, ceva parcă aş pricepe.

— Mă miră! Dacă înțelegi asta, ar trebui să înțelegi şi faptul că Passavant nu e Dumnezeul nostru, nici Sfântul Spirit. El nu este decât Fiul. Fiul cavalerului Passavant. Deci, el nu are dreptul la trei spânzurați.

— Dreptul? întrebă Bruscaille.

— Da, dreptul. Unul singur e de ajuns, altfel se comite o nedreptate care ne va trimite pe lumea ailaltă pe toți trei. De aceea numai unul dintre noi trebuie să jure că, el singur a

favorizat fuga lui Passavant. Şi aşa ceilalţi doi nu mai pot fi pedepsiţi, înţelegi?

— Din ce în ce mai bine, mormăi Bruscaille, deşi, eşti atât de încurcat!

— Bun! Şi pentru că zici că nu ai să-ţi reproşezi că l-ai scos pe Passavant din sac, de ce nu ai recunoaşte, dragul meu Bruscaille că... taci şi ascultă... eşti fricos ca un iepure! Noi vom fi acolo! îl vom ajuta pe executor să aibă mâna uşoară şi tu să nu-ţi dai seama că ai ştreangul de gât. Nu ştiu de ce, dar cred că sub spânzurătoare, când îţi ia scaunul de sub picioare, te cuprinde un fel de bucurie. Şi, în plus, poţi să contezi pe mine! Cât timp voi trăi, vei avea parte de o slujbă împărătească la fiecare aniversare a executării tale. Drace! Ce parastase! Dragul meu Bruscaille, ce zici de planul ăsta? Spune-i bunul tău prieten, fratelui tău, cum îl găseşti? Ce cotcodăceşti tu acolo?

— Plâng!

— Plângi? Plâng că vei avea asigurate toate parastasele şi toate slujbele? Îţi jur că n-am să trec peste niciuna. Înţelegi?

— Nu, răspunse Bruscaille hotărât.

— Ei, bine, ştiam eu că nu eşti capabil să pricepi ceva. Mă aşteptam la asta, deşi singur ai recunoscut că este simplu de înţeles. Uite, am să o iau de la capăt.

— Nu! Inutil. Nu am priceput un cuvânt şi simt că nu voi pricepe nimic niciodată.

— Imbecilule! se supără Bruscaille.

Cei doi tăcură. Erau asaltați de gânduri că vor fi spânzurați. A, nu spânzurătoarea ci moartea, oricum ar fi venit, nu o acceptau. La fiecare zgomot tresăreau, simțeau ceasul, le mirosea a ştreang. Brancaillon fu primul care reuşi să se smulgă şi, supărat, întrebă: ce dracu' întârzie ăştia? De ce nu mai aduc mâncarea aia odată?

— Ce să-ți zic, eu am cam înțeles, oftă adânc Bruscaille.

— Ce? Ia stați, sări bucuros Bragaille.

— Da, abia acum am înțeles ce-mi trăncăneai adineauri. Deci, dacă noi l-am salvat pe Dumnezeu, Tatăl şi Sfântul Duh, toți trei vom fi spânzurați: eu pentru Tatăl, tu pentru Sfântul Duh şi Brancaillon pentru Fiul. Bun! Chiar tu ai spus că Passavant nu este nici Tatăl, nici Sfântul Duh ci numai Fiul. Aşa că Brancaillon, după împărțeala de adineaori, ar trebui să se denunțe singur.

Acesta ascultă buimăcit şi, apoi, strigă:

— Ce să fac?

Bruscaille şi Bragaille încercară să-l lămurească, firesc, că numai el se cuvenea să fie spânzurat dacă bunul destin nu ar fi trebuit să facă o mare nedreptate: Fură întrerupți de

Brancaillon care se trezi țipând:

— Gata! Am înțeles, câini ticăloşi ce sunteți, vreți să mă vedeți spânzurat pe mine! A, nu, dragii mei, nu am să vă las această plăcere. Ce, dracu', să fac singur, fără voi în împărăția lui Satan!

În zadar jură Bruscaille că se va grăbi să-l ajungă din urmă cât mai repede, că-i va asigura toate parastasele, că o să-i poarte o frumoasă amintire. Încăpățânat ca un catâr, Brancaillon nu vroia să accepte. Ori toți cu gâtul sub ştreang, ori niciunul.

XLIV
Visul lui Brancaillon[1]

Trei țipete de groază zguduiră pereții. Înebuniți de groază, urlând, cei trei se îngrămădeau într-un ungher.

— Omul din Cetate, putu să articuleze Brancaillon.

— Vrăjitorul de la masa de marmură, se bâlbâia Bruscaille, iar Bragaille repeta îngrozit:

---

1 Personajele acestei povestiri se întâlnesc şi în romanul „Dragoste şi ură", de acelaşi autor.

— Nu, nu suntem noi *cei trei vii.*

Îşi făcuse apariţia Saitano, însoţit de un temnicer care îi lumina calea cu o torţă. Când deschise uşa, Saitano luă torţa din mâna temnicerului, se apropie şi le lumină faţa celor trei nefericiţi.

— Ei sunt! E clar, aici nu poate fi decât mâna destinului! Nu-i asta cea mai bună dovadă că experienţa trebuie să-mi reuşească?

Era palid ca şi ceilalţi trei, dar inima lui bătea cu o speranţă hidoasă: ei sunt, ei sunt, repeta ca un nebun.

— Sfârşitul lumii, strigă Bruscaille.

— Casa groazei, Infernul, ţipa Bragaille.

— Iertare, se ruga Brancaillon, să nu ne mai legaţi în scunele ale blestemate.

„Ei sunt, îşi dădu seama Saitano cu o bucurie demenţială.

Jean Temerarul, Courteheuse, Scas, Ocquetonville, căpitanul, oamenii de pază, toţi aceşti oameni constatară cu uimire că cei trei, care de atâtea ori se jucaseră cu moartea şi care tremurau pe zidurile carcerei, întindeau mâinile înspăimântaţi să-l îndepărteze, să scape de Saitano.

Bruscaille şi Bragaille aveau pe conştiinţă, fiecare, mai mulţi morţi. Brancaillon nu avea decât să ridice pumnul şi să-l lovească pe vrăjitor. Ar fi fost deajuns să-l trimită pe

lumea ailaltă. Dar erau mai mult decât paralizați de apariția vrăjitorului.

— Să fie luați, ceru el altfel mor pe loc.

— Mor? de ce să moară?

— De teamă.

Bruscaille, Bragaille, Brancaillon rămaseră din nou în întuneric. Uşa fusese închisă şi arătarea dispăruse. Câteva minute se auziră nişte strigăte nearticulate şi, apoi, totul fu scufundat în beznă şi în tăcere. Saitano, cu discreție, la lumina slabă a unei lumânări, încercă să-l studieze mai atent pe duce. Acesta s-ar fi cutremurat dacă ar fi înțeles că, în mintea blestematului de vrăjitor, se clocea o nouă idee.

— Seniore, zise el, mi-i dați, deci, pe cei trei? Sunt tineri şi sănătoşi. Pentru ce-mi trebuie mie sunt numai potriviți. Îmi convin mai mult decât alții.

— Am promis, răspunse ducele. În seara asta, pe la zece, cei trei vor fi spânzurați şi...

— Nu, seniore, i-aş prefera vii. Oh, nu vă temeți de nimic, se grăbi vrăjitorul să adauge, văzând că ducele ridica mirat din sprâncene. O să moară tot la fel de sigur ca şi de spânzurătoare.

— Fie, acceptă ducele. În seara asta, la ora zece, vor fi aduşi la dumneata. Dar dacă dumneata vei fi omorât?

Saitano rânji sigur pe el.

— Veniți și veți vedea. Nu mai aveau curajul nici să se revolte, i-ați văzut? Ei bine, la mine vor fi și mai supuși!

— E adevărat, acceptă ducele gânditor, erau cuprinși de groază. Cine ești dumneata? De unde ai atâta putere care inspiră – schimbă complet discuția – care inspiră tinerei fete un sentiment contrar inimii sale, iar nenorociților ăștia, pe care îi știam neînfricați în fața morții, atâta groază de parcă n-ar mai fi oameni? Bine! La urma urmei, n-are importanță! Numai că, vrăjitorule, gândește-te că dacă mă înșeli, dacă mă trădezi, te voi căuta și în iad.

Saitano se înclină și, fără ironie aparentă răspunse:

— Nu veți avea nevoie să mergeți atât de departe pentru a mă găsi. Cunoașteți, cred, casa mea? Și eu o cunosc pe a dumneavoastră. Adio, seniore! Ne vom revedea.

Saitano făcu un gest de adio pe care ducele nu l-ar fi îngăduit nici unui egal de-al său.

Într-un salon învecinat, vrăjitorul dădu instrucțiuni minuțiuoase căpitanului gărzii iar, la sfârșit, îi încredință un flacon în care se afla un lichid închis la culoare.

Jos, în carcera castelului, Bragaille, Bruscaille și Brancaillon își reveneau încet, încet din spaimă, și chiar începuseră să vorbească zgomotos despre tot felul de

fleacuri. În sfârşit, Bruscaille crezu că poate să abordeze şi situația în care intraseră.

— Vreți să vă spun eu ceva? Ei bine, eu cred că noi am avut un coşmar, atâta tot. Seniorul nu se gândeşte să ne predea nimănui... altcuiva decât celui care trebuie să ne pună lațul de gât.

— Să ştii că aşa e! Spânzurați, atâta şi nimic mai mult, spuse Bragaille.

— Aşa-i, adăugă Brancaillon.

Se bucurau toți trei că vor fi numai spânzurați. Li se părea atât de agreabilă spânzurătoarea față de groaza prin care trecuseră în casa lui Saitano, încât se considerau ca şi salvați. De aceea începură să râdă cât îi ținea gura, într-atât de tare încât, când se deschise uşa şi doi servitori intrară cu mâncarea, nici nu îi băgară în seamă. Abia când văzură că ceea ce li se aducea era o masă pe cinste şi nu una de condamnați la spânzurătoare, abia atunci încetară să râdă şi să cerceteze iscoditori. Ce mâncăruri!

Friptură de gâscă, caltaboş, două, trei feluri de pateuri şi douăsprezece ulcele cu vin. Erau uluiți.

— Ia te uită, zise Bruscaille, păi, dacă-i aşa, nu prea sunt semne că ne spânzură astăzi.

— Spânzurați? se auzi glasul căpitanului gărzii care

apăruse în uşă. Şi de ce, mă rog, să fiţi spânzuraţi? Bunul nostru senior mi-a poruncit să vă bag opt zile la carceră, dar tot el mi-a spus: ai grijă, căpitane, ca aceşti oşteni ai mei să nu cumva să slăbească, pentru că mai am nevoie de ei. Deci, vedeţi...

Cei trei nu-l mai lăsară să-şi termine vorba. Se porniră pe o veselie idioată, coşmarul dispăruse. Căpitanul se retrăsese şi lăsase două lumânări să le lumineze festinul şi un corn cu zaruri să-şi omoare timpul.

— Pe cinstea mea, izbucni Bragaille, recunoaşteţi şi voi că stăpânul nostru le aranjează prea bine.

— Aşa este, recunoscu Bruscaille, este aspru dar cunoaşte la oameni.

— Eu cer să rămân în temniţa asta trei luni, interveni Brancaillon.

Atacară bucatele şi ulcelele. Pateul dispăru într-o clipită; peste câteva clipe, din gâscă rămăseseră numai oasele; caltaboşul abia se mai vedea iar ulcelele se goleau una după alta.

— Un moment, văd că nu ne mai înţelegem spuse Bruscaille. Avem douăsprezece ulcele, deci fiecăruia îi revin câte patru. Eu zic să ne oprim la câte două de persoană şi pe celelalte două să le bem la cină.

— Şi cu cele pe care ni le vor aduce la cină, ce să facem?

— Păi, chiar aşa, seniorul ne trimite câte patru de fiecare şi noi nu suntem în stare să le biruim! De ce să beau numai două? Bruscaille crezu că a calculat greşit Bragaille. Rezulta pentru el că cele neconsumate să zacă de o parte.

— Ciudat, murmură Bragaille, trecându-ți mâna peste frunte, nu mă culc înainte de a vedea măcar şase ulcele golite.

Numai că efectul vinului a fost atât de rapid încât toți trei adormiră iar Brancaillon se puse pe un sforăit de se zguduiau pereții. Adormiseră fără să-şi termine vorba şi acum îl preamăreau în vis pe stăpânul lor pentru bunătatea de a le fi trimis o masă atât de copioasă. Visul lui Brancaillon era încă şi mai minunat. Se făcea că era luat pe sus şi dus nici el nu ştia unde, dar se simțea atât de bine încât... se trezi. Vru să ridice pleoapele, dar nu reuşi. În visul lui, nu mai încăpea îndoială, era dus undeva într-un faimos cabaret din strada Gâştelor... Acolo îl adusese... iarăşi nu era nimic clar cine îl adusese, dar fusese aşezat la o masă unde se găseau numai bunătăți. În vis striga cât îl ținea gura că nu-i este foame. Iar el auzea că este condamnat să devoreze tot ce se afla pe masă şi că nu avea nicio altă posibilitate de a scăpa de acolo. Încercă să se

ridice şi constată că era legat, strâns legat... Chiar şi aşa, Brancaillon nu găsi condamnarea dezgustătoare, şi, râzând, se aşeză pe treabă. Ceva îl incomoda şi strigă: nu strânge aşa tare, ce dracu', nu vezi că nu am de gând să plec?

Coşmarul nu încetă. Brancaillon începu chiar să aibă pretenții: pe cinstea mea, cum sunt condamnat să mănânc totul, ce-ar fi să atac totul chiar acum'! De exemplu, să încep cu gâsca asta rumenită, sau ce-ar fi dacă aş ataca mai întâi cârnații. Ia să pun mâna pe ăştia! Şi vru să ajungă la bucate dar efortul era în van; nu putu să facă nici cea mai mică mişcare.

— Ticăloşii! M-au legat de mâini! Cum or fi vrând să execut pedeapsa? Şi, totuşi, trebuie să ajung la bucate!

Efortul fusese atât de mare încât se trezise. Câteva clipe avu impresia că visul fusese adevărat. Descoperi că era într-adevăr lângă o masă luminată de o torță, că era, ca şi în vis, legat zdravăn într-un scaun încât abia de mai putea să-şi mişte capul. Numai că încăperea unde se afla era rece, sinistră, nu semăna deloc cu o sală de cabaret. Pe masa de marmură nu se afla niciun fel de bucate. Încet, încet Brancaillon înțelesese că fusese adus în casa groazei. Atunci, ochii îi ieşiră din orbită de spaimă şi o sudoare rece începu să îi curgă din belşug pe frunte. Încercă să țină ochii

închişi ca să nu mai vadă ceea ce se afla în jurul lui. Apoi, amintirile îl zguduiră şi, înspăimântat, deschise ochii şi începu să recunoască scaunele, masa de marmură, sala blestemată, casa vrăjitorului. Începu să urle ca o fiară încât Bragaille şi Bruscaille fură treziţi. Toţi trei descopereau cu groază că se aflau din nou în sala în care, cândva, îşi aşteptaseră moartea. Încă o dată îşi dădură seama că ei erau cei trei vii. Timp de o oră, sala fu zguduită de rugăminţile lor. Când unul termina, începea celălalt şi din când în când toţi trei urlau în cor. În zadar. Ce puteau face! La ce se puteau aştepta? De data asta, pe masă nu mai era, ca altă dată, un mort! Nu era ca altă dată, când strigătele lor îl făcuse pe Hardy să iasă din moarte. Nu era nimeni! Nu era decât groază.

Brancaillon încetă să mai urle, şi după el ceilalţi doi. Îşi dăduse seama că putea să întoarcă în dreapta şi în stânga capul, profită şi începu să studieze pe ceilalţi doi. Asta îl mai linişti puţin, prea puţin, dar oricum, era o mică speranţă. Începu să mormăie ceva, dar vorbele lui nu păreau să fie înţelese de Bruscaille şi Bragaille. Atunci repetă cu glas tare şi clar:

— Nu mai suntem copiii de altă dată. Să ne gândim bine.

— Aşa e, răspunse Bruscaille şi începu să blesteme pe

vrăjitor.

— Aşa e, reluă Bragaille, dar să vedem ce e de făcut.

Cu un efort teribil, Brancaillon încercă să rupă sforile cu care era legat.

— Văd că nu cedează, să ne facem un plan!

— Nu cedăm, nu mai suntem copiii de altă dată!

— Suntem puternici, suntem bărbați! zise Bruscaille, înjurând de toți sfinții.

— Veți fi fiind cum ziceți voi, se auzi de undeva o voce sinistră, dar, aici şi acum, voi sunteți *cei trei vii.* Atât şi nimic mai mult!

Tăcură. Ar fi dorit să fie înghițiți de pământ. Lângă ei apăruse Saitano. Era, ca şi altă dată, îmbrăcat într-un mantou roşu, stropit cu pete suspecte. Când îl văzură că se apropie de ei, începură să tremure. Abia dacă li se mai auzea respirația.

Saitano îi cerceta de aproape: bărbați, da, bărbați de aşa ceva am nevoie? Ei sunt! Să fie numai o întâmplare? Nu este aici o voință, o putere pe care eu nu o cunosc şi care, cu siguranță mă ajută să-mi împlinesc Marea Operă. Bărbați? Asta poate să fie un obstacol, căci în documentul pe care l-am furat de la Nicolas Flamei este vorba de copii, de tineri cu sânge pur…

Nu se mai uită la ei. Se plimba meditând transfigurat, arătând ca un nebun. Saitano simți că se prăbuşeşte în abisurile necunoscutului. Mintea lui începu un nou joc al speculațiilor teribile care îl împiedicau să audă rugămințile celor trei ferecați în scaunele lor. Aceştia îl supravegheau, torturați de întrebarea: ce are de gând să facă. Încercară să-şi răspundă că vor fi strangulați sau înjunghiați. Bun! Dar la ce se gândeşte creatura asta a Infernului, stăpânul întunericului? Ce orori, ce grozăvii le mai pregătea înainte de moarte? Încercară să-şi aducă aminte de poveştile înspăimântătoare care circulau prin hanuri şi case de pierzanie, dar pe niciuna dintre ele nu o duseră până la capăt într-atât îi tulbura mişcarea acestei fantome care apăruse lângă ei.

„Copii, se gândi Saitano, fremătând de orgoliu. Şi de ce, totuşi, să nu încerc? De ce să nu risc o experiență în condiții mai grele? În două-trei zile aş putea face ca aceşti bărbați să redevină copii. Da, pot să fac aşa ceva! Am probe! Am văzut-o pe Laurence d'Ambrun întinerită cu doisprezece ani numai pentru că i-am biciuit memoria. Pot să aduc memoria acestor bărbați, prin biciuirea amintirilor lor, la maximum de intensitate astfel încât să-i aduc în starea pe care o vreau eu. Aşa cum am făcut cu Hardy de Passavant. Şi cine ar

putea să-mi spună că, în acel, moment, când amintirile puternice vor trezi în ei senzații identice cu cele de odinioară nu vor avea şi sânge identic cu cel pe care l-au avut altădată?”

Se opri din meditație şi căzu într-un vis întunecat şi profund. După câteva ore bune, când se trezi, era aprins, ardea. Se apropie de cei trei care, crezând că le-a sunat ceasul, începură să urle:

— Încetați odată şi ascultați-mă! strigă Saitano.

Se făcu linişte. Nu se mai auzea decât respirația lor.

Saitano reluă:

— Spuneați că sunteți bărbați. Ați făcut bine că mi-ați amintit, căci eram pe punctul de a fi uitat acest lucru. Fiți liniştiți! În trei zile din voi am să fac... copii!